

TEORİde *doğrultu*

18

Eylül-Ekim

2004

İÇİNDEKİLER

'Çölde Açan Çiçek' Gibi	2
Sevgili Yoldaşlar	3
Amacımız Tam Demokratik Filistin Devleti Kurmaktır	5
ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi: Emperyalizm Ve Politik İslam	16
Özgürlük Dünyası Eleştirisi: Kaba Materyalizm Sosyalizmin Kanseridir	23
Partiyi Düşünmek	30
Geçmişten Günümüze Petro-Politik Dengeler	45
Bolivya Sendikal Hareketinin Radyografisi(1)	51
Simülasyondan Gerçeğe, Sistem Kuruluşu Ve Yöntemi	60
Bir Teslim Alma Yöntemi Olarak "Proje" Siyasetçiliği.....	65
Tarihsel Mücadele Sürecinde Çerkezler	71
K. Derviş'in İdeolojik Simyacılığı: Sosyal-Liberal Sentez Mümkün Mü? 'Düzen Solu'nun Krizi Ve Yeni Sol Arayışları..	78

‘Çölde Açan Çiçek’ Gibi

Eylül’ün güzelliği bir başkaydı bu yıl. Parti sevgisiyle dolu coşkun yoldaş yüreklerin seli aktı, Ağustos’tan Eylül’e...10. yıl buluşmasındaki görkem, parti iradesiyle çizilen bir ‘mutluluk resmi’nin ta kendisi değil miydi? Yeniden yaşadık ve gördük ki; parti mutluluktur, devrimcilik mutluluk üretmektir.

Ezilenlerin Sosyalist Platformunun ve Atılım gazetesinin davetlisi olarak ülkemize gelen Filistinli yoldaşların Eylül’e taşıdıkları güzelliği nasıl tarif etmeli peki! Wadia Ebu Hani(FHKC) ve Osame El Tamimi(FDKC) yoldaşlar, “anaların İntifadanın sütüyle beslediği çocuklar” gibi buram buram mutluluk kokuyorlardı. Kendi deyişleriyle, “Çölde açan bir çiçek” ti Filistin. Kökleri acıdan, vatan sevdasından, Kurtuluş umudundan, devrim bilincinden ve direnişten beslenen. Yoldaşlar nezdinde yeniden yaşadık ve gördük ki; Filistinli direnişçi gibi yaşamaktır mutluluk.

Filistin davası 2. İntifadan bu yana kritik bir süreçten daha geçiyor. 11. Eylül baskını sonrasında Irak’ın işgal edilmesine varan emperyalist saldırganlık Ortadoğu’daki çelişkileri büyük bir hızla doruğa tırmandırdı. İsrail, bütün dünyanın gözü önünde Filistin’e işkence ediyor. Her katliam, emperyalist medya aracılığıyla, dünya ezilenlerini çirkinliği kutsamaya çağıran bir siyonist törene dönüştürülüyor. Bak ve kork! Sus ve sin! Ya da törene katıl ve kurtul! “Çölde açan çiçek” gibi ‘yalnız’ ve ‘tehlike’ altında olacağına, zehirli ellerin hazırladığı saksılardan birinde bir ot gibi ‘güven’ içinde yaşa! Emper-

yalistlerin ve siyonistlerin halkları kendi çirkinlikleriyle terbiye ederek alıştırmaya çalıştıkları gelecek işte bu!

Ama bu onların gerçeği ve gelecek tasavvuru. Filistin savaşıçılarının ise saksı toprağında ömürlerini geçirmeye hiç niyetleri yok. Onlar, bütün gerçek Filistinliler gibi hayatlarını çölü besleyen öz su olmak uğruna feda etmeye hazırlar. Ve onlar biliyorlar ki, Filistin asla yalnız değildir; dünyanın bütün devrimcileri ve ezilen halkları için bir direnç ve umut sembolüdür o. Ezilenlerin enternasyonal çiçeğidir Filistin. Wadia ve Osame yoldaşlar, marksist-leninist komünistler aracılığıyla ülkemiz işçi ve emekçilerine ve dünya halklarına bu duygularla seslendiler, Filistin için dayanışma çağrısında bulundular.

Bizler tabii ki, Filistin’e karşı enternasyonal görevlerimize daha sıkı sarılacağız bundan sonra. Bir hafta gibi kısa bir zamana sığdırmak zorunda kaldığımız yoldaşça paylaşımlarımızı çoğaltmak ve derinleştirmek için irademizi daha da geliştireceğiz. İşte, hemen işe koyulduk bile: Kasım ayının 20 ile 30’u arasında Filistin’le dayanışma etkinlikleri düzenlemek için seferberliğe başladık. Filistin’den den konuklarımız var yine...

Yoldaşların ziyareti vesilesiyle yeniden gördük ve yaşadık ki, FHKC ve FDKC ile biz aynı mutluluğun, komünist bir dünya kurma davasınının yoldaşlarıyız. Birbirimizden öğrenecek ve birbirimize öğretecek çok şeyimiz var daha. Kısacası kavga Eylül tadında.

Sevgili Yoldaşlar

Örgütsüz kaldıktan ve partiyi yakından tanıdıktan hayli zaman sonra parti saflarında yer alma talebimi sunuyorum.

Daha önce konumumu az-çok açıklayan bir yazı yazdığım için, ayrıca bir açıklama düşünmüyordum. Bu nedenle, talebim kısaca üyelik isteğimi içeren bir üsluptaydı. Ama sorumlu yoldaşın önerisi üzerine bu açıklamayı talebime ekliyorum. Tümüyle kişisel durumumu anlatmaya yönelik; o nedenle ideolojik-politik bir yön içermiyor.

1990'lı yılların başındaki çöküşte, içinde yer aldığım partinin ve daha sonra da partiden artakalan grubun dağılmasıyla örgütsüz kaldım. Yenilmiştik. Eşimle tartıştık. Sonuçta, yenilgiye rağmen devrimci siyasi mücadeleyi terk etmeme kararı aldık. Ne yapacağımızı belirledik. Bazı projeler etrafında, hem ayakta durmayı öğrenecek, hem kendimizi yeni bir başlangıca hazırlayacak, hem de tüm devrimci güçlerin bizden istediği her şeyi elimizden geldiği kadar yapacaktık. Yeni bir adım atma yeterliliğini ve HAKKINI kendimizde görünce, uygun bulduğumuz saflarda yerimizi alacaktık. Çeşitli devrimci güç ve eğilimleri dikkatle izliyorduk. Bizden istenenleri yapmaya çalışıyorduk. Ama bu süreç düşündüğümüz gibi verimli olmadı, aksine bizim için yıpratıcı oldu. Aşırı faydacı tavırlar yaşadık, gördük. Özellikle (...) * bazı işlerde yardım ederken, bu süreçte kendimizden bık-

mamıza yol açacak kadar iç açıcı olmayan şeylere şahit olduk. (...) * Yaşadığımız benzeri birçok olumsuzluğa tavır alamadık, aksine edilgen davrandık. Bu hatada en büyük pay benimdi. Dolayısıyla yaşadıklarımız, karamsarlığımızı ve kişi olarak kendime güvensizliği, harekete güvensizliği artırmaktan başka bir şeye yaramadı. Ama her şeye rağmen kararımızı değiştirmedik.

MLKP izlediğim örgütlerden biriydi. Birlik Kongresi açılım ve özellikle vurgusu gittikçe artan “yeni” kavramı, ilgimi gerçekten çekti. Pratik ilişkimle birlikte bu ilgi yakınlık duymaya dönüşüyordu. MLKP'nin ne yapmaya çalıştığını anlamaya uğraşıyordum. Faik'in öldürülmesi olayı bu sürece bir darbe oldu. Özellikle, bu dönem, devrimci bir arkadaşın, kötü durumda olduğum halde kendisine yardım çabama rağmen, bana sorumsuzca suçlama yöneltmesi benim için ağır bir darbe oldu. (...) * yönelttiği suçlamadan da ağır bir darbeydi bu. Gerçekten büyük acı çektim...

Bu dönem, partili yoldaşların unutmayacağım desteğini gördüm. İlişkim geliyordu. Bulduğum alandan ayrılma ve bana yönelik suçlamaları temizleme sorunlarım vardı. Bir yandan elimden geldiği kadar pratik işler yaparken, diğer yandan sorunların çözüm sürecini bekliyordum. Gerekli platformlarda, yaptıklarımın hesabını verecek, bana yapılanların hesabının sorulmasını talep edecek ve bu defteri kapatacaktım.

Ondan sonra gönül rahatlığıyla partiye yönelecektim. Yani partiye başvurmamamın nedeni ideolojik-politik değil, ahlaki idi. Bunu hak etmeliyim diye düşünüyordum. İdeolojik-politik açıdan hayli umutlandığım gelişmeleri zevkle izliyordum. Gazi ve kayıplar kampanyasındaki siyaset yapma çizgisi, darıcı-tepkici devrimciliği aşma çabaları, yenilenmeye ilişkin somut, genelliği açıkça aşan tartışmalar beni hayli olumlu etkiliyordu. Artık, sorunu tümüyle, kişisel durumumu çözmek ve hazır hale gelmek sorunu olarak görüyordum.

Bu aşamada başımıza içinde bulunduğumuz rezalet geldi. Bu ülkede, M. yoldaşla birlikte, son 1015 yılın en ağır suçlamasıyla karşılaştık. Başta, böyle sürpriz bir suçlamanın şokuyla şaşırđım. Ama kendimi toparlayabildim. Bunda, yanımda olan yoldaşa aşırı güvenimin büyük payı oldu. Bu güven bana suçlamaları ret cesaretini verdi, net karar almama çok yardım etti. Ağır bir bedel ödedim. Ama, sorgunun belli bir aşamasında, işkencecilere cevap verme yerine, devrimi ve devrimci onurumu savunma tavrını hayata geçirebildim. Hayal ettiğim şeyi yaptım.

Cezaevine bu tavrın rahatlığıyla geldim. Hapse düştüğüme bir yönüyle üzölmüyordum. Bunu, hak ettiğim bir ceza, belli bir dönem işlediğim hata ve günahların faturası olarak görüyordum. Bu faturayı ödeyeceğim, bir dönemi böylece kapatacağım, sonra başım dik ve hak ederek yeni bir adım atacağım diye düşünüyordum. Bu çerçevede, bir yandan davada bulunan herkese (casuslukla suçlananlar hariç) yardım ederken, diğer yandan davanın bitmesini bekliyordum. Ama zamanla bu iyimserliğim yerini gerçeğe bıraktı. Dava ve davanın içinde yer alanların özelliğı nedeniyle hakim olan çürüme ortamı beni çok yıprattı. Sonunda ve herkesin içinde “siyasete devam etmek istediğim için” tüm bu ortamlarla ilişkimini kestiyimi açıkladım. Bir kişi hariç herkesle ilişkimini kestim veya en asgari sınıra indirdim. Bir süre sonra M. yoldaşın başlattığı AG imdadıma yetişti. Kopuşumu fiili hale getirdim. Gerçi AG, beni, koptuğum insanlardan

bazılarıyla geçici olarak yeniden ilişki kurmak zorunda bırakmıştı, ama bu uzun sürmedi. Çünkü bu davada ve yer alanlarda geçmişimi görüyordum ve o geçmişten ne pahasına olursa olsun kopmalıydım. Küfür, fiziki saldırı, tehdit, hatta mahkemede aleyhime ifade tehdidiyle karşılaştım. Her şeyi göze almıştım. Kopacaktım. Davanın içeriğı, ifadeler belli olacak, her şey açığa çıkacak, savunmamı yapacak ve böylece noktayı koyacaktım. Onurumu yeniden kazanıp, hak etmiş bir halde partiye başvuracaktım.

Ama süreç tam hayal ettiğim gibi gelişmedi. Mahkeme uzadı. Davanın içeriğı ve tüm gerçekler büyük ölçüde belli oldu. Savunmanın ne zaman olacağı, olup olmayacağı belirsizleşti. Bu anlamda son noktayı beklemek gereksizleşiyordu.

Daha önemlisi, AG sonrası kurduğumuz komünün faaliyetleri, benim bu, ne deve ne kuş konumundan zarar görüyordu. Dahası, bu belirsiz durumum, hem sorumlu yoldaş, hem de beni yıpratıyordu. Son dönemlerde bu durum gözle görünür hale gelince; artık savunmayı yapıp “diploma”yı almaya gerek kalmadan, gerekli adımı atmaya karar verdim. Bu kararım çerçevesinde üyeliğe başvuru talebimi sunuyorum. Buna hakkım olduğuna inanıyorum. Umarım siz de inanırsınız.

Yaşasın Sosyalizm! Yaşasın MLKP!

Yoldaşça selamlar. Başarılar.

Yasin

Teoride Doğrultu'nun Notu: *Parti dışarıdan nasıl görünüyor? Yoldaş Ali Bugün'ün “parti saflarında yer alma talebi”ni bildiren yazısı, deneyimli bir devrimcinin partiye dışarıdan bakışını da yansıtır. İçeriğı bakımından oldukça anlamlı ve tarihi bir önemi de bulunan bu belgeyi yayınlarken, belgede geçen bir devrimci örgütün ismini ve bir yapıyı eleştiren cümleyi çıkardığımızı da belirtelim.*

Amacımız Tam Demokratik Filistin Devleti Kurmaktır

Ezilenlerin Sosyalist Platformu ve Atılım gazetesinin davetlisi olarak ülkemize gelerek bizleri onurlandıran Wadiya ve Osame yoldaşlarla Filistin gerçeğini konuştuk. FHKC (Filistin'in Kurtuluşu İçin Halk Cephesi) ve FDKC (Filistin'in Kurtuluşu İçin Demokratik Cephe) gibi Filistin davasının ayrılmaz parçası ve köklü iki örgütünün deneyimlerini de yansıtmaya çalıştığımız röportajı okurlarımızın ilgisine sunuyoruz.

Wadiya Ebu Hani: Filistin'in Kurtuluşu İçin Halk Cephesi (FHKC) Merkez Komite üyesi. Suriye'de sürgünde yaşayan bir Filistinli. Sürgündeki Filistinlilerin dönüşü için çalışma yürüten W.A. Hani, sosyal alanda faaliyet gösteren örgütlenmelerde aktif olarak görev alıyor. Konuyla ilgili geliştirdiği tezleri var.

Osame El Tamimi: Filistin'in Kurtuluşu İçin Demokratik Cephe (FDKC) Merkez Komite üyesi. Suriye'de sürgünde yaşayan bir Filistinli. Sosyal yardım faaliyetlerinin yanı sıra, bir kültür derneğinin başkanlığını da yürüten O.E. Tamimi, sürgündeki Filistinlilerin dönüşü için aktif faaliyet yürütüyor.

“Kudüs Ulusal Birliğin Simgesidir”

O.E. Tamimi: Sizinle aramızda birçok ortak noktalarımız var. Bunu sizler de bizler de gördük. İlk başta bizi davet ettiğiniz için teşekkür ederiz. Özellikle Filistin demokratik Halk Cephesi Genel Sekreteri Naif Havatme'nin selamları ve saygılarını sunuyorum. FDKC 1969 kuruldu. O dönemdeki Arap yurtseverleri mücadele ediyordu. Biz Marksizme-Leninizme ve enternasyonalizme inanıyoruz. İnanıyoruz ki sosyalizm, insanların sorunlarını çözecek tek sistemdir. FDKC, Filistin'deki emekçileri temsil eden partilerden bir tanesidir. Özellikle şunu vurgulamak istiyorum, bir cephenin ya da partinin halkla

arasındaki bağ demokratik merkezîyetçilikle sağlanabilir.

Her dört senede bir kongremizi topluyoruz. Şu an beşinci kongrenin toplanması için hazırlığımızı yapıyoruz. İki kongre arasında da konferanslar topluyoruz.

Mücadelemizin şu anki hedefi, Filistin topraklarını işgalden kurtarmak, sürgünde yaşayan Filistinlilerin dönüşünü sağlamak. Başkentimiz Kudüs'tür. Bizim istediğimiz Kudüs, ulusal birliğin simgesidir. Bunu geçici çözüm olarak kabul ediyoruz. Ama Filistin sorununun kökten çözümü düşünüyoruz ki bu, bütün Filistin toprakları üzerinde demokratik bir Filistin devleti kurmak-

tır. Bütün insanlara eşit bir şekilde yaşamlarının ortamını hazırlamak.

Bu konuda mücadelemiz şu: 194 no'lu BM kararının sürgündeki bütün Filistinliler için uygulanmasını istiyoruz. Bu karar, BM'in Filistin sorunu için aldığı en eski kararlardan bir tanesi. Sizin aracılığınızla Amerika'nın BM'yi bu kararı uygulamaya zorlaması isteğimizi duyuruyoruz.

“Biz Direniş İçin Döndük Teslimiyet İçin Değil”

Wadiya Ebu Hani: İlk başta bizi misafir ettiğiniz için çok memnunuz. Çok mutluyuz. Sizin aranızda bulunmaktan gurur duyuyoruz. Özellikle Halk Cephesi'nin bütün yoldaşları, bütün kadroları ve özellikle Halk Cephesinin kurucusu George Habaş'ın ve şu andaki Genel Sekreterinin saygılarını sunuyoruz. Daha iyi bir işbirliği ve daha iyi bir Ortadoğu için çalışacağımıza inanıyorum.

Türk ve Filistin halklarının çektiği sıkıntılar aynıdır. Her zaman bütün halkların özgürlüğü ve geleceğini tayin hakkını onurlu ve insanca bir şekilde savunacağız. Biliyorsunuz 1948'den bu yana 5 milyon Filistinli sürgünde yaşıyor ve bunlar da dönüşü bekliyorlar. Kendi kaderini tayin hakkını istiyorlar. Özellikle bizimle yan yana Filistin devleti kurmak ve onurluca yaşamak için mücadele ediyorlar.

Bildiğiniz gibi biz siyasi ve silahlı mücadeleyi savunan bir örgütüz. Bunun için Filistin halkını bilinçlendirmeyi ve bilinçli olarak silah taşımalarını amaçlıyoruz. Yurtsever ve devrimciyiz. Bizim başkentimiz Kudüs'tür. Hedefimiz, Filistinlilerin haklarının iade edilmesini sağlamaktır. Bu da özgür bir devlet içinde olabilir. En önemlisi sürgündeki Filistinlilerin dönüşünü sağlamak. Bizim amacımız tam demokratik Filistin devletini kurmaktır. Bundan sonra kapitalizme karşı sosyalizm için mücadele eden bir halkı yaratmayı amaçlıyoruz. Orada, hiç kimsenin diğer azınlıkların haklarını yok saymadan ve bastırmadan saygıyla kabul eden yeni bir toplum yaratmayı amaçlıyoruz. FHKC, şu andaki varolan durumu değiştirmek ve iyi analiz etmek için Marksizm ve Leninizm'i kılavuz olarak alıyor. Filistin'deki yöresel inançları da baz alarak bunu somut koşullara uygulamaya çalışıyoruz.

Şu andaki kurtuluş döneminde bütün ilerici, demokrat ve komünist güçler hepsi birlikte ol-

mak zorundalar. Filistin'de bir kurtuluş savaşı olduğu için direnen tüm güçler ile birlikte olmaya çalışıyoruz. Ezilen işçi ve emekçilerin haklarını temsil eden önderlik rolünü teşvik ediyoruz. Mücadelenin bütün yollarını ve onun başındaki silahlı mücadeleye inanıyoruz. Çünkü şu andaki siyonist yönetimden dolayı silahlı mücadeleden başka bir mücadeleyle çözüm alamayız. Biz enternasyonalizme, kardeşliğe inanıyoruz. Mücadelemizi, Arap milletinin mücadelesi ve enternasyonal mücadelenin bir parçası olarak kabul ediyoruz. Enternasyonal ittifakları birleştirmeye çalışıyoruz. Siz, enternasyonal mücadelenin bir parçası olduğunuz için birlikte çalışacağız, çünkü emperyalizme karşı ancak bu şekilde hedeflerimize ulaşabiliriz. Siz de bunu biliyorsunuz; Siyonizmin programı, emperyalizmin Ortadoğu'daki kolu olarak yerleştirilmiştir. Onların uzantıları bütün gerici yönetimler de aynı planın parçalarıdır. Biz insan haklarına ve ulusların haklarına inanıyoruz. Sömürsüz bir dünya yaratmak istiyoruz.

İç tüzüğümüz gereği demokratik merkezizetçiliği esas alıyoruz. Cephenin son kongresi, 2000 senesinde yapıldı ve onların yeni heyetleri seçildi. Eski genel sekreteri George Habaş istifa etti ve bir daha aday olmayacağını açıkladı. Bunun ardından seçilen Abu Ali Mustafa yeni Genel Sekreter oldu. Ama 2001'in Ağustos'unda bir savaş uçağıyla gerçekleştirilen saldırı sonucu Abu Ali Mustafa öldürüldü. Öldürülmesinin temel nedeni şu sloganıydı: “Biz direniş için döndük. Teslimiyet için değil.” Bu slogan ne Filistin yönetiminin ne de İsrail'in hoşuna gitmedi. Bu yüzden onu hedef olarak aldılar.

Ali Mustafa'nın öldürülmesinden kırk gün geçmeden yeni bir genel sekreter seçildi, Ahmet Sedat. Onu da hemen tutukladılar ve cezaevine koydular. O da şüpheli bir operasyon. Filistin yönetimi ve uluslararası tarafların katıldığı bir operasyon sonucu tutuklandı. Şu an Amerikalı ve İngiliz gardiyanları n denetiminde bir hapis hanede yatıyor. Tabi onu tutuklamaları, İsrail Turizm Bakanı'nın öldürülmesinden sonra ve bu nedenle oldu. Şu anda o Ariya'da Filistin denetiminde bir bölgede, ama hapis hane Amerika ve İngiliz denetiminde. Batı ülkeleri ve Filistin yönetimi arasında bir anlaşma yapıldı. Onu tutuklayacağız ama İsrail'e vermeyeceğiz denildi. Filistin yönetimi dış baskılara dayanamayarak siyasi tutuklamalar yapmaya başladı. Biz özellikle yö-

netimle bir iç savaş yaşamamak için siyasi müzakerelerle sorunu çözmeye çalışıyoruz.

Sizin aracılığınızla birlikte bütün dünyada yeni bir kampanya başlatıyoruz. Bütün siyasi tutsakların serbest bırakılması ve siyasi nedenlerle tutuklamalara son verilmesi için. Biz hiçbir siyasi devrimcinin tutuklanmasını istemiyoruz. Yalnız Filistin’de değil bütün dünyada. İleride gelecek bir yönetim hapishaneleri temel alacaksa, onu istemiyoruz. Dünyadaki bütün ilerici, devrimci ve siyasileri ödüllendirmek gerekir, hapse atmak değil. Hapishaneler sırf hırsızlar, katiller ve vatan hainleri için yapılmıştır.

Enternasyonal Destek Olmadan Hiçbir Şey Olmaz

** Filistin sorununu tarihsel ve güncel boyutuyla nasıl değerlendiriyorsunuz?*

W. A. Hani: Filistin gibi tam yüz yıl önce başlayan ve devam eden bir sorun, kestirme ve hızlı çözümlerle asla ve asla sonuca ulaşamaz. Filistin halkının çıkarları bakımından bu böyle. Çünkü Filistin, emperyalist-Siyonist programla seçilen bir ülke olduğu için, planlı bir hedef. Filistin sorununun coğrafya, din, stratejik ve tarihi bakımdan çıkmazları var. Şu andaki dünyanın durumu ve Arap aleminin yaşadığı süreçler Filistin sorununu daha da zora sokuyor. Dünyadaki güç dengesinin köklü değiştiği dönemlerin faturası hep bize çıkıyor. Dünyanın hiçbir yerinden destek bulamama durumu yaşanıyor. BM kararları unutuluyor, rafa kaldırılıyor. BM devre dışı bırakılmaya çalışılıyor.

Arap ülkelerinin durumu berbat olduğu için Arap kurtuluş ve ulusal hareketleri bu yüzden büyük bir çıkmaz içindeler. Demokratik olmayan bütün Arap ülkelerinin halkın isteklerine cevap vermeyişi, Filistin’de burjuva sınıfın şu an egemen olması, vb. bu söylediklerimizden bizim mücadelemizin geçmişe göre daha zor ve uzun olacağı sonucuna varıyoruz. Şu an Amerika’nın dayatmak istediği, güç mantığıdır. Akıl ve müzakere mantığı değildir. Özellikle de 11 Eylül’den sonra Siyonist yönetim Amerika’ya baskı yaparak, Filistin mücadelesini bir terör olarak değerlendirmesini sağlamaya çalışıyor.

Şaron şu an seçimlerde dile getirdiği saldırgan sloganı uygulamaya çalışıyor: “bırak ordu kazansın!” Bizim sloganımız ise şu: Halkın kayıpları ne kadar olursa olsun, en sonunda kazana-

cak olan odur. Bizim halkımız, 57 seneden beri Filistin sorununun ayakta kalması ve canlı bir şekilde savunulması için her şeyden fedakarlık yapıyor. İlk başta, hayatta kalma hakkımızı savunmak için bunu yapıyoruz. İkincisi kimliğimiz ve kendi yönetimimiz altında yaşamak için. Böyle bir halkın, her şeyden fedakarlık yapan bir halkın hakkını kimse yiyemez.

Filistin yönetimleri siyasi çözümü denediler. Ondan sonra Oslo Anlaşması doğdu. Biz Oslo Anlaşması’na karşı çıktık ve haklı olduğumuz görüldü. Çünkü bu anlaşmaya göre 1999’da Filistin devleti kurulması öngörülüyordu. Ama olmadı. Avrupa Birliği ve Amerika Oslo Anlaşması’na göre yeni bir ‘Singapur’ modeli devlet kurmayı hedefliyorlardı. Sonucu ne oldu? Bunun sonucu İkinci İntifada’nın başlamasıdır. Filistin Kurtuluş Örgütü, dünyadaki bütün devrimcilere bir umut olarak yeniden doğdu İntifadada. Şu anda Filistin’de uygulanan politikalar ve İsrail’in yaptıkları, George Bush’un kurguladığı zincirin ilk halkasıdır. Filistin’de başladı, Afganistan ve Irakla devam ediyor. Irak’la da bitmeyecek. Daha devamı da var. Biz Filistin direnişini destekleyen güçlerin yardımı ile Filistin sorununun yeniden dünya halklarının gündemine oturmasını umut ediyor ve amaçlıyoruz. Şu an önerilen tüm çözümler adaletsizdir. Adil değildir. İnanıyoruz ki bir halk, arkasında mücadeleden insanlar varsa asla unutulmaz.

Emperyalizmin çıkarları şunu bize gösteriyor, Siyonist hükümetin üzerinde bir baskı yapmayacaklar. Şu an emperyalist kapitalizmin gücü Ortadoğu’da kendini hissettiriyor. Bu yüzden istikrarsızlık devam edecek. Bu alev daha çok yayılacak. Filistin sorununu, bu topraklardaki bütün sorunların ana kaynağı olarak değerlendiriyoruz. Bizim halkımız ve Arap halklarından hiç kimse, hiçbir zaman inanmıyor ki, ABD tarafsız olacak ve barış için rol oynayacak. Halk Cephesi olarak, Filistin sorunu 4’lü koalisyonun elinden alıp BM sahasına götürerek ve 7. bendinin tam uygulanmasını istiyoruz. BM Genel Konseyi’nin kararlarının uygulanmasını istiyoruz.

Uluslararası destek Filistin için önemli bir haldedir. Hala uluslararası desteği almadık. Sizin aracılığınızla ve dünyadaki tüm ilerici, demokrat, devrimci basın katkılarlarıyla Filistin sorununu yeniden gündeme oturtmaya çalışabiliriz. Çünkü şu anda biliyorsunuz ki dünyadaki medya ABD ve Siyonistlerin elindedir. O yüzden

her zaman Filistin sorununun kötü bir şekilde yansıtmaya çalışıyorlar. Yalnız Filistin'deki sorunu düzeltmek yetmez. Enternasyonal destek olmadan hiçbir şey olmaz.

O.E. Tamimi: ABD'nin her zaman bilinen bir siyaseti vardır: havuç ve sopa. Emperyalistler, Irak'ı işgal ettikten sonra 'Yol haritası' diye bir program sundular. Bizim için o 'yol haritası' bir havuç. Filistin'deki Arap burjuvazisine Irak'ın işgali karşısında gözlerini yumdukları için verilen bir ödüldür. Irak için sustunuz, işte ben de sizi ödüllendireceğim; halkınıza yutturabilirseniz iyi olur, diyor emperyalistler. Tabii bunu da ABD, AB, Rusya ve BM birbirlerine danışarak ve işbirliği içinde sundular bize. Özellikle bu yol haritası Filistinlilere sunulduktan sonra, Şaron onun üzerine 14 itirazda bulundu. Ve tabii, o 14 itiraz da işleme sokulduktan sonra yol haritası bomboş kaldı. İçinde elde edilecek hiçbir hak da yok. Amerikalılar Şaron'un itiraz ettiği noktaları anlayışla karşılıyor, dediler. Şaron yol haritasını geçersiz kılmak için elinden geleni yaptı. Özellikle savaş alanında... Şaron'un planına göre, İsrail Gazze'deki bütün yerleşim bölgelerinden çekilecek. Batı Şeria'nın topraklarından yüzde 45'ini geri verecek. Ve sözde bütün bunları, orada Filistin devleti kurulsun diye öneriyor. Ancak biz biliyoruz ki bu program, bu haliyle bile bizzat Şaron tarafından uygulanmayacaktır. Ama ABD bu öneriyi hemen destekledi ve askeri ve ekonomik destek sağladı. Çünkü Şaron'nun önerdiği program, 'yol haritası'nın bir parçasıdır. Programın ilk ürünü olarak duvar örülmeye başlandı. Şaron bu programı Likud'e sundu. Ve tabii reddettiler. Bu da gösteriyor ki Likud Partisi Şaron'dan daha sağcıdır. Şaron'un programı kendi adamları tarafından kabul edilmeyince, Filistin'deki baskılar artırılmaya başlandı. Evler yoğun bir şekilde yıkılmaya başlandı. Rafah kentinin 2/3'si gitti. Aynı şey Hanyunus kenti içinde geçerli. Cabalia şehrine giriyorlar, yıkıyorlar ve çıkıyorlar. Nablus, Cenin'de de aynı şey geçerli. Biz gelmeden bir saat önce Cenin'de bir operasyon düzenlediler. Bunun sebebi parti içinden daha çok destek almak içindir. Ben sizden daha sağcıyım demek istiyor Şaron.

Şaron'un Filistin sorunu için siyasi bir çözümü yoktur. Onun bütün amacı BM ve kamuoyunu oyalamak. Biz inanıyoruz ki bir çözüme varmak için Filistin iç cephesini daha çok güçlendirmek ve üstüne daha iyi çalışmak gerekiyor. Sırf Şa-

ron'un ve Siyonist yönetimin yaptığı baskılara dayanabilmek için iç cephe daha güçlü olmak zorunda. Bu nasıl gerçekleştirilecek? Bütün Filistin örgütleri ve cephelerine de Kahire'de bir toplantıya davet ediyoruz. Şu an davet edilenler; Hamas, El Fetih, FHKC, FDKC, İslami Cihad. Biz bu toplantıdan umuyoruz ki ulusal bir çizgi altında hepimiz bir yola gideceğiz. Ve oradan, islamcılarının da içinde olduğu ulusal bir önderlik çıkmasını bekliyoruz.

Tek Yolumuz Silahlı Mücadeledir

*** Somut çözüm arayışlarınızdan söz edebilir misiniz?**

W. A Hani: Bizim amacımız, şu anda işgale karşı olan ve direnen bütün görüşleri bir çatı altında toplamak. Zaten Hamas ve İslami Cihad işgalin kalkması için savaşıyorlar. Onlar FKÖ'nün üyeleri olmayan iki örgüt ama biz FKÖ'nün üyeliyiz. Mademki onlar FKÖ'nün içine girmiyorlar. O zaman gelin bir ulusal çatı altında toplanalım bu ulusal mücadeleyi bir cepheye götürelim diyoruz.

İki tane çözüm önerimiz var. BM kararlarının uygulanması ve intifadanın sürmesi. Ama şu andaki kabul edilebilen çözüm tam bağımsız bir Filistin devleti kurmak. Stratejik çözüm, sosyalist bir toplumu demokratik bir devlet altında kurmak. Özellikle emperyalist Siyonist programı bitirdikten sonra.

Bizim mücadelemiz Yahudilerle dini bir mücadele değildir. Sınıfsal bir mücadeledir. Bunu gerçekleştirmek için bir tek yolumuz silahlı mücadeledir. Şu an savunduğumuz, 1967'de kabul ettiğimiz yasalara göre iki devlet. Eğer İsraililer bunu kabul etmezse, eğer Güney Afrika yönetimi gibi (ortak devlet) bir şekli kabul ederlerse, biz onu kabul ederiz. Ancak bunlar özellikle bizi sürgün etmeye zorluyorlar. Biz, halkımızı savunmak için yapmamız gerekenleri yapacağız. Şaron iktidar olmadan önce 100 gün içerisinde İntifadayı bitireceğine söz verdi. Ama şu anda İntifadanın 1442. gününü yaşıyoruz. Şu anda duvar var. Gazze-Batı Şeria şeridinde sürekli operasyonlar düzenleniyor. Ama bizim generelimizden asla azaltamayacaklar. Bizim durumumuz bellidir. Herkesin alabileceği bir şekilde düşünülmüştür ve o kadar kompleks bir çözüm değildir. Gerçek çözümdür. Ama Siyonizm ve Yahudi topluluğu barış için hazır değildir. Bundan eminiz.

O. E. Tamimi: Bu sorunu cevaplamak için kısaca Filistin sorununun geçmişine inmemiz gerekiyor. Özellikle Filistin sorunu ne zaman ve nasıl başlamış. O zaman çözüm önerilerimiz daha makbul olur. Filistin sorunu tam 1917'de başlamış. O tarihte Britanya Dışişleri Bakanı Yahudilere Filistin'de bir devlet kurma sözü verdi. Biz buna, toprak sahibi olmayan bir devlet, hak etmeyene devlet sözü veriyor dedik. Ve tarihe böyle geçmiştir. Kime vadediyor! Yahudilere, hak etmeyenlere vaat ediyor. Bu tarihten itibaren Filistin ulusal sorunu başlamıştır.

O tarihten beri, yani 1. Dünya savaşından sonra, İngiltere Filistin'i işgal etti. O zamanlar İngiliz yönetimi dışardan gelen bütün Yahudiler için yardımcı oldu. Özellikle Osmanlı'nın vakıf arazileri üzerine yerleştirmeye başladılar. Yani hazine arazisi. İngiliz yönetimi, o hazine arazileri üzerine Yahudilere yerleşim yeri kurmaya başladı. Tabii o dönem emperyalizmin başı İngiltere'ydi. Özellikle ABD emperyalizminin yardımıyla da yerleştiler. Amaçları Tevrat'taki bir ülküyü yerine getirmek, Yahudilere 'vaat edilmiş toprakları' vermektir. Ondan sonra dünyanın bütün ülkelerinden Yahudiler, Filistin'e akmaya başladılar. Bu süre içerisinde Yahudiler de çok iyi örgütleniyordu İngilizlerin desteğiyle. O dönem Yahudi çeteleri vardı. İngilizler, 1948'de çekildiklerinde ellerindeki bütün silahları ve ağır cephaneleri Yahudilere verdiler. BM Filistin raporunu hazırlamak için bir görevli gönderdi. Daha İsrail devleti kurulmamıştı o zaman. Filistin içinde o görevliyi öldürdüler. Onun hazırladığı raporlar, bu topraklar Arap topraklarıdır, diyordu. Tabii onlar bu raporu beğenmediler. BM'ye ulaşmadan o adamı öldürdüler.

BM, 1947'de bir yasa çıkardı: Taksim Yasası. Filistin iki devlete bölünecek; Yahudilere bir devlet, Filistinlilere bir devlet. BM'nin 181 No'lu Kararı'nda, o dönemdeki Yahudiler, Filistin topraklarındaki nüfusun yüzde 7'sini temsil ediyorlardı. Toprakların ise yüzde 10'una sahiptiler. Halkın yüzde 7'si, toprakların yüzde 10'u ama, BM'nin 181 No'lu Taksim Kararı'na göre toprakların yüzde 43'ünü alacaklar. Yüzde 57'sinde de Filistin devleti kurulacak. Bu karara dayanılarak 1948'de İsrail devleti resmen kuruldu. İsrail, dünya tarihinde ilk ve son olarak BM kararıyla kurulan devlet oldu. ABD ve İngiltere, İsrail'i ilk tanıyan devletler oldu. Biz onun için

korsan devlet diyoruz İsrail'e. O dönemden beri İsrail'i himayeleri altına aldılar. Çünkü İsrail, emperyalizmin ileri kolu olacaktı Ortadoğu'da. O zaman zorunlu göç başladı. 1967'deki savaşla Filistin toprakları işgal edildi.

Bu verilere dayanarak bizim çözüm önerilerimiz şöyle; İsrail'in 1967'de işgal ettiği Batı Şeria ve Gazze'deki bölgelerden çekilmesi ve bağımsız bir Filistin devletinin kurulması. Onun başkenti de Kudüs'tür. En önemlisi de sürgün edilen mültecilerin sorunlarının çözülmesi. Bunun için, siyasi ve silahlı mücadeleye bütün şekilleriyle devam edilmesi. Bizim haklarımız verilmez, ancak söke söke alırsınız. Ancak silahlı mücadeleyle bunu gerçekleştirebiliriz. Bu geçici çözüm. Ama kalıcı çözüm demokratik Filistin devletini bütün Filistin toprakları üzerinde kurmak. Sosyalist bir yönetim altında bütün insanları eşit bir şekilde temsil etmek. Burada ne ulusal, ne dinsel, ne sınıfsal hiçbir ayrımcılık olmayacak. Filistin devleti, bütün sorunlarını sosyalizmle çözecek. Tabii Siyonist ırkçılığı bitirmek şartıyla. Bizim Yahudilerle aynı topraklarda yaşamak bakımından bir sorunumuz yok, çünkü biz iki bin seneden beri aynı toprakları paylaşıyoruz. Bizim sorunumuz Siyonizmle, Yahudilerle değil. Bizim mücadelemiz dine dayalı değil, sınıfsal ve Siyonizme karşı bir mücadeledir.

W.A. Hani: Şimdi bizim önemli bir sorunumuz var. Basın onların elinde olduğu için İsrail kendisini saldırıya uğrayan bir ülke olarak gösteriyor. Onun için şu anda Filistin halkı her gün Amerikan silahlarıyla yok ediliyor. Ve yalnız insanları değil, altyapı, binalar, yollar tahrip ediliyor Filistin'de.

Sonuç olarak Gazze'den Batı Şeria'ya her şey yok edilmiş. Arafat, 'Gazze Singapur olacak' diye anlaşmalar imzaladı Oslo'da. Müzakerelerle devletin kurulacağını sanıyordu. Onun için devlet, bir havaalanı olması, kırmızı halı olmasıdır. Bunlar yanlış hesaplardır her zaman. Yasser Arafat şunu anlayamadı, biz şu anda savaşta'yız. Biz bir devletin dış görünüşünün derdinde değiliz. O hala devleti bir kaç bina, müessese olarak anlıyor. Devlet böyle olmaz. Bizim inancımız da devlet, kurtuluştan sonra olur. Bizim egemenliğimiz topraktır. Toprak ve halkın olması gerekiyor. Biz uluslararası alanda Filistin devleti için destek istiyoruz. Ve diyoruz ki, Filistin de tahrip edilen her şeyi, kim tahrip etmişse onlar yeniden yapmalıdır.

Amerikalılar bölgenin yeniden imarı için petrol karşılığı ödeme öneriyorlar. Ama Filistinliler yıllardır petrolden daha değerli olan kanlarıyla ödemişlerdir bu bedeli. Bu ancak işgalden kurtulduktan sonra gerçekleştirilebilir.

O.E. Tamimi: Bir devlet sana verilmez, sen alırsın o devleti. Siyonistler ve emperyalistler, şu anda sanki bir çözüm öneriyorlarmış gibi propaganda yapıyorlar. Mesela, Filistin yönetiminin yeniden Gazze'nin yönetimini alması gibi sözler sarf ediyorlar. Onun için Filistin devleti kurmak zor olacak bu yıkıntılar arasında. Bizim apartmanlara ihtiyacımız yok şu anda, sorumuz bu değil. Örgütlerin alt yapısına, örgütlenmeye ihtiyacımız var bizim.

Şu anda Filistin toprakları üzerinde bir devlet kurulabilir. Tabi ki işgalin bitmesi koşuluyla. Irkçı rejimin ve destekçilerinin Güney Afrika'dan çekilmelerinden sonra olduğu gibi. Bu şekilde olursa Filistin'de de bir devlet kurulabilir. Bu nasıl gerçekleştirilebilir? Filistin mücadelesi daha büyük olmazsa, Arap dünyasının ve dünyadaki devrimcilerin desteği olmazsa olmaz. Yani Siyonistlerin iradesinin kırılmasıyla olabilir.

Birinci İntifada Sırtından Hançerlendi

*** İntifadalardan söz edelim isterseniz biraz. Filistin'in kurtuluş davasında 1. ve 2. İntifadanın rolleri nedir? Ne gibi ayırt edici özellikleri var?**

W.A. Hani: Taş İntifadasıyla, özgürlük ve bağımsızlık intifadasının her ikisi de işgalin sona erdirilmesi ve kendimizi savunma kararlılığında buluşuyor. 1987'de Filistin yönetimi yoktu. Uluslararası yasalara göre, Filistin işgal altındadır. İsrail işgalcidir ve bütün insanların ihtiyacını karşılamak zorunda. O dönemde direniş çeşitli bölümlere bölünmüştü.

Şu anda direniş, eğitimden, sağlıktan tutalım da, işçilerden silahlı mücadeleye kadar, her türlü mücadeleye açıktır. İkinci İntifada'da da Filistin toprakları üzerinde uluslararası alanda tanınmış bir yönetim var. Ama yönetimin iradesi yok. Evet, Filistin'in yönetimindekiler Filistinliler ama, gerçekte hiçbir hakları yok, kararları bağımsız değil. Ne iktisadi ne sosyal bağımsız bir karar alamazlar. Kuşkusuz Birinci İntifada da, işgal altındaki halkın bütün ihtiyaçları karşılamak zorundaydı, ancak şu anda Filistin halkının

sorunlarını yönetim çözmek zorundadır. Yani Filistin yönetimi özerk bir yönetimdir. Ama halkın sorunlarını çözmeye gücü yetmez.

1. İntifada özellikle dışarıdakiler tarafından yönetiliyordu, önderlikleri dışarıdaydı. Ama şu anda tam içeriden yönetiliyor. Özellikle FKÖ'nün kadroları Filistin'e döndükten sonra içeriden yönlendiriliyor. Eski İntifada da bir direnişçi, bir gerilla Filistin topraklarına serbestçe girebiliyordu. Bu başarıyı da getiriyordu. Ama İkinci İntifada döneminde bizzat şimdiki yönetim tarafından anlaşmalara göre bir sürü insanın serbest giriş çıkışları engelleniyor. İsrail değil sadece, şimdiki yönetim yapıyor bunu. Ve İsrail'in dediğine bakılırsa, Filistin yönetimi anlaşmaları ihlal ediyor. Yani daha önceki İntifadada bütün sorunların kaynağı İsrail olarak gösteriliyordu. Ama şu anda yönetim de ortak gösteriliyor.

Birinci İntifada döneminde Arap dünyasının durumu daha iyiydi. Özellikle 1991'deki ve 1993'deki Irak saldırılarından sonra Arap yönetimlerinin çoğunluğu çökmüş durumda. Uluslararası güç dengeleri Birinci İntifada'daki gibi değil. Hiç olmazsa SSCB'nin varlığının yarattığı dengelerin avantajları vardı.

Birinci İntifada'nın bütün çalışmaları gizlilik içinde yönetiliyordu. İkinci İntifada'da herkes aleni çalışmaya başladı. Bu sakıncalı bir durum.

İkinci İntifada'da halk desteği de Birinci İntifada'nın ilk bir senesine göre çok azdı. Ama şu anda arttı. Özellikle de yıkımlar, katliamlar başladığı zaman. Ama yine de eskisi gibi değil.

Birinci İntifada, FHKC, FDKC ve El Fetih önderliğince yönetiliyordu. Ama İkinci İntifada şimdi daha çok dinsel ağırlıklı. Hamas'ın ve İslami Cihad'ın ortaya çıkmasıyla birlikte değişti durum. Ancak şu anda birlikte yönetme anlayışı yok gibi bir şey. Bu İkinci İntifada için bir kayıptır.

Birinci İntifada'da İsrail herkese ulaşamıyordu. Ama şu anda herhangi bir liderin evinin vurulması, arabasına füze fırlatılması, vb. her şey oluyor, kimsenin sesi çıkmıyor.

Siyasi suikastlar hiçbir zaman bir sorunu çözemez. Biz, intikam peşinde değiliz. Saldırıyı İsrail sürdürüyor. Saldırıları yönlendiren İsrail halkıdır, biz değil. Ama İsrail bizim liderlerimizi hedef almaya başladığı zaman, biz de buna

sessiz kalmayacağımızı, onların liderlerini hedef alacağımızı İsrail halkına gösterdik. Biz Filistin halkının önderliğiyiz. İsrail kırmızı çizgiyi geçtiği zaman, biz bu mesajı göndermek zorunda kaldık. Bu mesajı çok güçlü aldılar ve anladılar. Ama neredeyse bütün örgütler bizi yalnız bıraktıkları için çok sayıda insanımız yönetim tarafından hapse atıldı.

Özellikle tarihi önderler, siyasi liderler çok önemlidir bizim için. Yaser Arafat, Ahmet Yasin, George Habaş, Naif Hawatme, vb. bunlar tarihi liderler. Biz de bir fabrika yok ki her gün lider çıkaralım. Ama biz de hiç olmazsa gerilla fabrikası var, bunun üzerinde duruyoruz. Birinci İntifada'da Abu Cihad öldürüldükten sonra El Fetih'in çizgisinde nasıl bir değişiklik oldu, nasıl bir teslimiyetçi çizgi oldu hepimiz biliyoruz. Bu siyasi suikastlar olumsuz bir şekilde bütün örgütleri etkileyebilir. Ama bütün liderler şunu bilmeli ki, herkes her an ölebilir. Ve bir halkın liderleri şehit olmaya hazırsa, mutlaka kazacaktır. Biz düşmanla girdiğimiz mücadelenin deneyimlerinden yararlanarak, yeniden önderlik yaratmaya çalışıyoruz. Devrim kuşaktan kuşağa taşınır. Ve biz halk cephesi olarak büyük bedeller ödedik. Biz bir örgüt olarak George Habaş'ın, Abu Ali Mustafa'nın örgütü değiliz. Biz bir kurumuz. Yani liderler gider, yenileri gelir, örgüt bitmez, kurum kalıcıdır.

O. E. Tamimi: İki İntifadanın birleştikleri ortak nokta işgale karşı mücadeledir. Birinci İntifada'yı, İsrail'in Filistin halkı üzerindeki tutuklamaları, işkenceleri ve baskısı yarattı. Ama İntifada'da en büyük rolü oynayan kitlelerin demokratik örgütlenmesiydi. Ondan doğan ortak bir liderlik (FHKC, FDKC, El Fetih) vardı. Bu ortak önderlikten birkaç komite ayrıldı ve bütün mücadele biçimlerini örgütledi. Köylerde, kasabalarda sovyetik tipte yapılanmalar çıktı. Hayatın bütün alanları, eğitim, sağlık, vb. onların elindeydi. Çok başarılı bir tecrübe kazandık. Ve buna önderlik yapan bu örgütler FHKC ve FDKC'ydı. İslamcılar bunun içine girmediler. Ortak önderliğin içine girmediler.

Birinci İntifada 7 yıl sürdü. Ama Filistin kompradorlarının yanlış siyasi tavır almaları nedeniyle İntifada durduruldu. Kompradorlar, İntifadanın meyvelerini almaya çalışıyorlardı. Özellikle Fetih'in önderliğinin üst katındaki insanlardı, bu kompradorlar. Bu nedenle El Fetih'in temeli bize karşıdır. Oslo Anlaşması yapmadan önce

kompradorlar Tunus'ta bir toplantı yaptılar. Oturdular, bu İntifada nereye kadar gidecek, yeter, dediler. Mahmut Abbas, İntifada'da kendi çıkarlarımızı değerlendirerek bir şey elde etmiyoruz, dedi açıkça. Bunun için biz Birinci İntifada'yı arkadan vurulmuş bir İntifada olarak değerlendiriyoruz. Bunun sebebi, Oslo'ya ortak olanların Filistin kompradorları olmasıdır. Çünkü Oslo Anlaşması hem Filistin halkını, hem Filistin kararlarını ikiye böldü. Çözümüne ilişkin ortak görüşleri parçaladı. Yani Filistin siyasi çizgisi ikiye ayrıldı. Onun için İntifadanın rahminden sakat bir çocuk doğdu. O çocuğun adı da Oslo Anlaşması'ydı ve hayatta kalamadı zaten.

Oslo anlaşması Filistin sorununun büyük bir bölümünü ele bile alamadı. Bu ayrışmalar ve Oslo Anlaşması, Filistin halkını büyük bir iç çarpışmanın eşğine kadar sürükledi. Bunun sonucu olarak, gerçekte ödüllendirilmesi gereken FHKC, FDKC ve İslamcı örgütlerden yüzlerce gerilla, Oslo anlaşması gereğince Filistin yönetimi tarafından hapishanelere atıldılar.

Oslo Anlaşması, ulusal soruna bir çözüm olmadığı için Filistin sokaklarında bir kitlesel tepki patlamasıyla sonuçlandı. Bunun sonucu olarak İkinci İntifada ortaya çıktı. Bu nedenle İkinci İntifada ilk haftasından itibaren Filistin halkını tek bir slogan altında birleştirebildi: Kurtuluş İntifadası. Kitlelerin demokratik hareketi, bu İntifada da büyük bir rol oynuyor. Biz bu İntifada da da kardeş halk cephesiyle birlikte çok sayıda şehit, binlerce tutuklu ve yaralı verdik. Örneğin, Halk Cephesi'nin önderlik gücünün hemen hepsi hapistedir. Yani şu anda 600 kadrosu hapishanededir. Bunun yanında, yalnız halk cephesinden ya da demokratik cepheden değil, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) genel sekreterliğinden de hapiste olan tutuklular var. FKÖ'nün genel sekreteri hala hapiste yatıyor.

Şimdi Amerika ve batının basını daha çok İslami Cihad ve Hamas'la uğraşiyor. Filistin'deki İntifada'nın 'İslami terörle' bağlantıları olduğunu yansıtmaya çalışıyorlar. Halbuki İntifada, bir ulusal dava ve kurtuluş savaşıdır, biz böyle değerlendiriyoruz. Siyonistler dünya basınına, medyayı hegemonyası altına almış durumda. Özellikle 11 Eylül'den sonra İsrail, dünyayı ikna etmeyi başardı. Filistin'deki mücadeleyi 'İslami bir terör' olarak gösterip, aynı kefeye koymayı başardılar. O yüzden Amerika tarafından destekleniyor ve teşvik ediliyor Si-

yonizm. Avrupa'da birçok demokratik kesim bile bu basına inanıyor.

Filistin alanlarındaki Müslümanlarla anlaşmamız şu temellere dayanıyor. Kurtuluş savaşı döneminde, bütün ulusal güçler ve devrimci güçler işgale karşı birlikte çalışmalıdır. Sonra ne yapacağımızı, kurtuluştan sonra oturup bunu değerlendireceğiz. O yüzden bu dönemde İslamcılarla birleştiğimiz nokta, işgal. Onun için Hamas ve İslami Cihad örgütüne diyoruz ki, gelin FKÖ'nün altında birleşelim. Çünkü biz birlikte olduğumuz zaman daha çok şey yaparız.

İkinci İntifada Özgürlük Ve Bağımsızlık İntifadasıdır

** 2. İntifada nereye gidiyor? Herkes bunu soruyor, merak ediyor.*

W. A. Hani: Birinci İntifada'da olduğu gibi bütün kazanımlarımızın boşa harcanmaması için uğraşıyoruz. Çünkü çok ağır bir fatura ödedik; 3500 şehit, 41 bin yaralı, sakat ve binlerce tutsak verdik. İşte bunların boşa harcanmaması için yeni bir yapılanma şart. Biz ölümü sevmiyoruz. Filistin halkı ayakta ve kazanmak için ölüyor. Biz şunu biliyoruz ki, Filistin kompradorları şu anda İsrail işgalinden faydalanıyorlar ve ilişkileri sürdürmek istiyorlar. Onun için Filistin halkını ve İntifada'nın büyük sorunlarını aşmak zorundayız. Özellikle Amerikan çözümleriyle hiçbir yere varılamayacağını anlamak zorunda Filistin yönetimi. Filistin yönetimi öyle bir şey istiyor ki, bir ayağı müzakerelerde olacak, bir ayağı direnişte. İki ayağı da bir tarafta olmalı. Böyle olmaz. Oslo'dan beri büyük bir yıkım yaşanıyor Filistin'de. Yeniden yapılandırma zorunlu.

İki cephenin Filistin'i yapılandırmak için 2001-2003 arasında yaptığı görüşmeler var. Burada çözüm yolları tartışılıyor ve ortak öneriler çıkıyor. Amerika ve İsrail'deki basın organlarının İntifadayı bir terör olarak yansıtıyorlar. Ve sanki iki ordu arasında bir savaş varmış gibi yansıtıyorlar. Bunun böyle olmadığını dünyaya ispatlamak zorundayız. Bir yanda halk, bir yanda işgalciler var. Biz bütün dünyaya bunu göstermeliyiz.

Bizim yeni bir önderliğe, devrimi yeni boyutlara taşıyacak, böyle bir önderliğe ihtiyacımız var. Bir deyim var bizde, 'At arabası birkaç yönden çekiliyor' denir. Herkes bir tarafa çekiyor şu anda.

Böyle olmaz. Halkımız, özellikle ekonomik ve sosyal açıdan İntifadanın bedelini ödüyor. Bu sorunları çözmek zorundayız. İşsizlik yüzde 63'e yaklaştı, halkımızın yüzde 60'ı yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Filistin yönetiminin paralarının yüzde 80'i, AB ve İsrail'den gelen paralar. Barış antlaşmasına göre mecburen uymak zorundalar. Onun için yönetimdeki insanlarla birlikte Filistin halkını dize getirmeye çalışıyorlar. Gelen yardımlar yönetim için, halk için değil. Özellikle de savaştan sonra dost ülkelerden gelen halk yardımını tamamen kuruttular. Ve buna bağlı olarak ulusal ekonomiyi çökerttiler.

İntifadanın geleceği bakımından bir başka engel, yönetimin içinde demokrasinin işletilmesi sorunu. Ama Amerika'nın istediği biçimde değil. Örneğin, Filistin İstihbarat başkanı Dehlan, Irak'taki Çelebi gibidir, işbirlikçidir. O da demokrasi öneriyor ama, CIA'nın adamıdır. Biz, Filistin'de yeniden bir seçim yapılmasını, demokratik bir seçim düzenlenmesini istiyoruz. Ve genç kadroların önünün açılmasını, hak ettikleri yere gelmeleri gerektiğine inanıyoruz.

Biz her zaman iç savaşla burun burunayız. Onun için siyasi tutuklamalara, hayır diyoruz. Diyoruz ki siyasi suikastlarla bir çözüm gelemmez. İç savaş çıkartabilir siyasi suikastlar. Bizim elimiz ayağımız bağlı kalmaz. Şu anda yönetimden, İsrail'den, ABD ve AB'den gelen bütün baskılar, direnişçilerin silahını teslim etmesine dönük. Bize silahsızlanmayı dayatıyorlar. Bu kabul edilemez. Direnişin silahını muhafaza etmek zorundayız, gerillanın silahını toplamamak zorundayız. Şunu vurgulayalım ki biz, siyasi tutuklamalara hayır diyoruz. Bizim önderliğimiz tutuklandığı zaman ferdi olaylar oldu. Ama biz diyoruz ki buna siz sebep oldunuz. Bir insan onurlandırılacağı yerde hapse atılmamalıdır. Bir direnişçinin yeri hapishane değildir. Onun için mücadele ediyor o insan. Özellikle Arap yönetimlerinden tarafsız kalmamalarını istiyoruz. İsrail'le aramızda aracı olarak kullanılıyorlar. Arap yönetimlerinin daha yapıcı bir tavır almaları gerekiyor. Biz Arap yönetimlerine diyoruz ki, Kaddafi gibi teslimiyetçi olmayın. Ya da Saddam gibi ülkenizi bölmeyin. Demokratik olun, diyoruz. Artık Arap diktatörlüklerinin, emirler ve kralların, yönetimi halka vermesi gerekiyor. Sonunuz yoksa Saddam gibi olur. Eğer o ülkelerde demokratik rejimler olsaydı Amerika Irak'a giremezdi.

Özellikle Avrupa'daki kamuoyu çok önemlidir. Desteğini büyütmelidir. Emperyalistler İntifada çağını kapatmak istiyorlar. Biz İntifadamızı daha ileri bir aşamaya götürmeliyiz. Ama bu, bir kararlar ya da bir düğmeye basmakla olmuyor tabii ki. Şu andaki sorun Şaron'un saldırılarını nasıl durduracağız ve kuşatmayı nasıl kaldıracacağız.

Bize Herkes "Niye Birleşmiyorsunuz" Diye Soruyor

** Halk ve Demokratik Cephenin birleşmesi İntifadanın geleceğini nasıl etkiler? Birincisi, birleşme gibi bir durum Filistin içindeki kuvvet ilişkilerini, yani HAMAS, Cihad, Fetih'in halk üzerindeki etkileri bakımından Filistin içindeki güç ilişkilerini nasıl etkiler, değiştirir? İkincisi, bu birlik Filistin direnişiyle Siyonistler arasındaki ilişkileri nasıl etkiler? Üçüncüsü, bu birlik uluslararası halk desteğinde Filistin davasına bir dayanışmayı ateşleyebilir mi?*

W. A. Hani: Biz, iki cephenin güçlerinin örgütsel bir çatı altında birleştirilmesini eskiden beri öneriyoruz. Bu nedenle iki cephe de birliği gündemine aldı. Bize herkes "Niye birleşmiyorsunuz", diye soruyor. Aynı kökenden geldiniz, diyorlar. Gerçekten iki cephe de Arap vatansaverlerinin rahminden çıkan örgütlerdir. Filistin Komünist Partisi'nin (FKP), bir saygınlığı yoktu halk nezdinde. FKP, silahlı mücadeleye inmadığı için halka bir alternatif sunamıyordu. Biz devrimci kökenli olduğumuz ve komünizme geçiş yaptığımız için doğal olarak ortak noktalarımız var. Filistin sorununun çözümünde ortak önerilerimiz var: Laik ve demokratik konum altında birleşiyoruz. Örgütsel yapı olarak birbirimize çok yakınız.

Filistin halkı her zaman birleşmeye yakındır, bu onun ruhundadır. Kendimizi takdim ettiğimiz zaman, emekçi halkın, aydınların ve işçilerin temsilcisi olarak takdim ediyoruz. Biz, onların temsilcisiyiz. Bu ortak noktalar, birleşmek için ortak zeminler yarattı, müzakere koşullarını hazırladı. Ama bu müzakereler Filistin yönetiminin kriz dönemine denk geldiği için sorunlar var. Biz, 5. kongremizde kabul ettik ki, bir siyasi kriz yaşıyoruz, bir çıkmazın içindeyiz. Bu krizin toplumsal ve kişisel sebepleri var. İki cephenin genel komutanlığı birlik müzakereleri başlatma kararı aldı ve kadrolar arasında bir tartışma başlattı. Bu süreç bitmedi, devam ediyor. Daha sonra her iki cephe referandum kararı

aldı. Referandumda yüzde 75 birleşmeden yana çıktı. Birleşmenin aceleci olmaması doğrultusunda bir karar alındı ve birleşme alttan, yan örgütlerden başlasın denildi. Yani ilk başta temelden başlayalım dedik. Ondan sonra da birlik kongresinin hazırlanıp, gerçekleştirilmesi öngörüldü. Arada da üç ayda bir toplanacak süreklileştirilmiş konferanslar düzenlenecekti. Bu süreç, 1998'e kadar -8 yıl sürdü. Ancak yukarıya doğru çıkıldıkça ayrışma yeniden gündemleşti.

Biz şunu anladık ki, tartışmalar komünizm fikrini temel alarak başlamamıştır. Parti merkezleri Filistin içinde ya da diğer bölgelerde etkili olup olamayacağı konusunda endişeliydi. Filistin içinde bu süreç etkili yürütülemedi. Süreç başarısızlıkla sonuçlandı.

5. ve 6. kongrede yapılan tartışmalarda bulundum, gören bir kişi olarak söylüyorum, orada herkes birleşmek istiyor. Kimse birleşmeyi reddetmiyor. İlk başta referandumun sonucu var. Ama şu anda yaşadığımız gerçekler ve önümüzde hemen çözemeyeceğimiz sorunlar da var. Her ne kadar elimizdeki belgeler birleşmemenin sebeplerini gösteriyorsa, ama ormanı görmek için içine girmemiz gerekmiyor, dışarıdan da görmek gerekiyor. Biz dışarıdan göremediğimiz için başarısız olduk. Bazı ayrıntılar var, ama bunlar birleşmemek için bir bahane olamaz. Biz aramızdaki siyasi taktik farklardan dolayı başarısız olmadık. İntifadanın stratejik hedeflerinde anlaşmışız. Silahlı mücadelede anlaşmışız. Bu kadar ortak sorunlarımız varsa siyasi taktik bir engel olamaz. Biz mücadelenin şekilleri bakımından her zaman anlaşmışız, İntifadanın taktikleri üzerine her zaman anlaşmışız. Bazen bölgedeki istikrarsızlıktan kaynaklı siyasi taktiklerden dolayı ayrışmamız var.

Özellikle Filistin yönetimi ve önceki Fetih, partiler arasındaki uçurumları büyütme için elinden geleni yapmış. Lübnan ve Filistin'deki örgütlerimiz, Filistin yönetiminin baskısı altında kalmıştır. Arafat'ın kendi şahsi tutumu da vardır birleşmenin engellenmesi yönünde. İşte bu konuda, özellikle yönetimin rolünü boşa çıkaramadık maalesef. Benim görüşüme göre en önemli sorun bu. Ama bu birleşmenin önünde bahane değildir. Bu da aşılabılır. Sekiz yıllık süreç boşa çıkmamalıdır. Ayrıca iki cephe arasında fanatiklikler ve tarihi 'düşmanlık'lar da var.

İki cephe de yurtsever; Arap birliğinden devrimci gelenekten geliyoruz. Halk Cephesi

1962’de kuruluşunu ilan etti. Ama o koşullardaki teorik ve siyasal ayrışmalardan dolayı 1969’da Demokratik Cephe, Halk Cephesi’nden ayrıldı. Bu kadar yıl içinde biriken ‘düşmanlıkların 8 sene içinde temizlenmesi biraz zordur. Geçmişin kötü tecrübesinden dolayı güvensizlikle ve kuşkuyla yaklaşıldı birbirlerine karşı. İki cephenin de bu konuda örnekleri vardır.

İki cephenin iki ayrı programı var. Ortak bir program oluşturulamadı. İki cephenin kadroları dünyanın her yerine dağılmış vaziyette. Teorik sorunlar fazla tartışılmadı. Herkes önce birlik, sonra bunları çözeriz demiştir.

Müzakereler kapalı kapılar ardında yaşıyordu. Tartışmalar şeffaf değildi. Kimse, ne tartışıldığını bilmiyordu. İki tarafta kapalı yürüttü tartışmaları. Alt yapı oluşturulmadan, yana örgütlerde birleşme adımları atıldı. Örneğin, müzakerelerde tartışmalardan gençlik kollarının birleşme kararı çıkmış ve bir sene içinde birleşmeleri öngörülmüş. Ama bu nasıl olacak tartışılmamıştı.

Bunlar, her iki cephenin iç krizlerinin, yönetim krizlerinin göstergeleridir. Nesnel koşullar, iki cephenin birleşmesine elverişliydi. Sonuç olarak süreç bitmedi ama donduruldu.

Yaşadığımız bu acı tecrübelerden dolayı örnek olarak bir ‘evliliği’ denedik olmadı. İkinci ‘evliliği’ yaşadık olmadı. Çekiniyoruz. Daha önce iki kez açıldı birlik konusu, şimdi herkes korkuyor konuyu yeniden aynı konuyu açmaya. Birlik için kararlar yetmiyor, irade gerekiyor. Demek ki irade oluşmamıştı.

O. E. Tamimi: Acı çekerek söylüyorum, iki cephenin geleceği iradeye bağlıdır. Filistin yönetimiyle zıt kutuplardayız. Filistin yönetiminde El Fetih’in yerine işbirlikçi burjuvazi getirilmeye çalışılıyor. Bu büyük bir tehlike. Hamas’ın programı yaygınlaşırsa, daha zor durumda kalırız. Bu çok tehlikeli bir program. FKÖ’nün krizi İslamcılara hareket alanı açtı. Bunu görmek ve birliği yeniden gündeme almak zorundayız. Filistin’deki devrimci demokrat çizgideki güçler, halkın destekleyeceği önderlikleri bekliyorlar. Boşluğu dolduramazsak, ki şu anda olduğu gibi başkaları doldurur. İslamcılar, örgütün gerilemesinden iyi faydalandılar. Özellikle 1990’ların başında yaşanan sosyalizmin yenilgisi, Filistin üzerinde de çok etki yaptı. İki cephenin nezdinde bu somut bir gerçektir. FKÖ’nün yaşadığı kriz, İslamcılara büyük bir fırsat oldu. Biz kabul

ediyoruz ki, buna karşı duramadık, hastalıklarımız vardı.

W. A. Hani: Gazze’deki ve Batı Şeria’daki iki cephe arasında birisi 2003’te diğeri 2004’de müzakereler yapıldı. Orada çok tartışılan iki şey vardı: Birincisi, şimdiki yönetimin uyguladığı baskılar, ve ikincisi, Hamas’ın nereye gittiği ve niye bu kadar genişlediği.

Hamas’ın durumu ve yapmak istedikleri konusunda anlaşıyoruz. Hamas, bizi kendi tarafına çekmeye çalışıyor. Filistin yönetimi de bizi ters yönde itmeye çalışıyor. Çünkü ilerisi için Hamas’ı büyük bir tehlike olarak görüyor. Hamas bize yanaşiyor, ama yönetim de diyor ki Hamas sizi keser! Yani bizi korkutuyor Hamas’la. Eğer iki cephe o boşluğu doldurmazsa -ki doldurmak zorundadır onlar, yani yönetim ve Hamas hiçbir zaman Filistin’i demokratik bir cepheye dönüştüremezler.

Bu yüzden birleşmek zorundayız. Dünyaya bir mesaj vermek zorundayız: Artık Filistin’de devrimci bir çizgi var! Halkımıza, devrimci mücadeleci sahaya indiler mesajını vermek ve bunu pratik olarak göstermek zorundayız. Her iki cephenin ortak çalışması ve birleşmesi, ileride oluşturulacak Filistin anayasasının ilerici temelini güvenceye alacak bir örgütlenme olacaktır. Tek umudumuz budur. İki cephe şu anda en azından güncel sorunları çözmek için birlikte çalışmak zorundalar. Yolsuzluk, işbirlikçiler, işsizlik, fakirlik.... Bunlar iki cephenin ortak çalışmasıyla çözülebilir. Kadın hakları sorununu da iki cephe çözebilir. Çünkü birbirimize çok yakın görüşlerimiz var. Filistin’i yeniden düzenlemek, İntifadayı sürdürmek için grupsal çıkarlar ulusal çıkarların gerisinde olmak zorunda.

Filistin’de özellikle Arafat’ın ve yönetimin yaymak istediği bir görüş var: Lider partiden büyüktür. Parti de Filistin sorunundan daha büyüktür. El Fetih için böyle. Ama bizde böyle değil. Biz kesinlikle FHKC ve FDKC’nin, Habuş ve Hawatme’den güçlü olduğuna düşünüyoruz. Filistin sorunu da FHKC ve FDKC’den daha güçlüdür. Her ne kadar öncelik ulusal sorun olsa da, dünya halklarının çıkarları da Filistin sorunundan daha büyüktür.

Filistin’deki ilericilerin birleşmesi, bütün dünyadaki ilericilere bir mesajdır. Arap aleminin solu da, dünya solunu da... Bizim birleşmemiz, şu anda çok elverişli koşullarda bulunan Arap solu-

nun ve dünya solunun hareketinin gelişimini etkileyecektir. Biz birleşmezsek, iki uçlu büyük bir tehlike var. Uluslararası güçler Filistin'deki sol kadroların ve önderlerin tasfiye dilmesi için kapsamlı saldırılar örgütlüyorlar. Özellikle NGO'lar aracılığıyla. Onları emperyalistler destekliyor. Şu anda Filistin'de 4000 casus örgütü var. İki örgütün çıkmazda olması NGO'ları güçlendiriyor. Bu NGO'lar uluslararası yardımları alıyor ve dağıtıyorlar. İki cephenin yaşadığı kriz ortamında, NGO'lar yardımlarıyla kadroları eritiyor. Biz ekonomik bir çıkmaza girdik ve 3000 kadromuzu muhafaza edemedik. Mesela biz, bir kadromuza aylık 200 dolar ödüyoruz, NGO'lar 2000 dolar ödüyor. Yaygın bir örgütsüzleştirme var. Devlet içindeki kadrolar (asker ve polisler dahil) NGO'lardan para alıyorlar. Mustafa Barguti de soldan tanınmasına rağmen NGO'dandır. Bu adam eski komünist partisindedir. Adam solcu ve vatansever olarak biliniyor. İlişkilerimiz de var, ama adam bir yerlere sürüklendi. Bunlara dayanamadı. Özellikle de Gazze'deki iki cephenin önderliği de onlardan yardım almak için NGO'yla çalışıyorlar. Çünkü bunlar beyindir. Bu Filistin'de çok yaygın. Daha çok yönetici, lider özellikteki kişilere 'al parayı evde otur' diyerek etkisizleştiriyorlar.

Ama biz bütün bunlara karşılık, halkımız için birleşmeyi yeniden gündeme taşıyoruz. Sadece biz değiliz bunu isteyen, binlerce kişi bunun için baskı yapıyor bize. Eğer birleşme olursa bazıları bir şeyler kaybedecek, ama genel çıkar için çok şey kazanacağız. İki örgütün güçlü olduğu dönemlerde bazı Yahudilerle görüşerek bazı haklarımızı kabul ettirdik. Örneğin İsrail'deki demokratik hahamlar diyor ki, 'Tevratta yer alan topraklar Filistin değil.' Biz güçlü olursak onların da sesi oluruz. Şu anda binlerce subay ve pilot diyor ki, bir halka böyle davranamayız. Birleşirsek, bizim gücümüz onların gücüne güç katar.

Marksist-Leninist komünistler, 1993'te birleşme

kararı aldıkları zaman, birincisi irade, ikincisi de esneklik çok belirleyici olmuştu.

Biz sizden aldığımız deneyim ve tecrübeleri üst düzey arkadaşlara iletacağız. Bir ders aldık sizden, öğrendik. Biz sizin tarihi belgelerinizden faydalanmak isteriz. Mesela bizim birleşme girişimlerimizde, şu sorunlar çıktı; Genel sekreter kim olacak, partinin ismi ne olacak. Çok düzeysiz sorular gelebilir size, ama kalıntıların halen devam ettiğini gösteriyor bunlar.

*** Temel kadrolar içinde bu birlik çalışmalarında hiç kimse karşı çıkmadı mı?**

O. E. Tamimi: Hayır. Hiç kimse karşı çıkmadı.

*** Peki bu normal mi?**

O. E. Tamimi: İlk önce şunu belirteyim, yoldaşımın verdiği cevaplara aynen katılıyorum. İki cephenin sorunları, birleşmemenin sebepleri, iki cephenin grupsal kalıntılarından kaynaklanıyor. İkisinin konumu birleşme için yeterince olgunlaşmamış. Son birleşme deneyiminde aceleci bazı kararlar aldığımız ve iyi çalışılmadığı kanaatindeyim. Örneğin bir karar çıktı kongreden, bir tane gençlik kolları olsun, yani gençlik kolları birleşsin denildi. Ama oturup tartıştığımız zaman görüyoruz ki, kararını almışız, ama karar üzerine konuşmamışız. Ondan sonra ne oldu? Ne olacak, belli değil! Bence bütün koşullar hazır birleşmek için. Ve eğer birleşilirse bütün Filistin halkına cazip hale gelebilirler. Özellikle iki cephenin içinde büyük bir özveri gerekiyor birleşmek için. Sizin önerdiğiniz bütün birleşme tecrübeniz gerçekten önemli ve dünyaya önerilmeye saygı değer bir tecrübedir. Saygı duyuyoruz, örnek alınabilecek bir tecrübe.

İki cephenin birleşmesinin kapıları halen açıktır. Gidip her iki cephenin kadrolarıyla, önderliğiyle görüşmeler yapacağız. Son birleşme girişiminden bu yana geçen 8 senede, iki cephe arasında biriken düşmanlıklar gitmemiş. O yüzden zorluklar yaşıyoruz.

ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi

Emperyalizm Ve Politik İslam

Soğuk Savaş bitiminden başlayarak politik islami akımlarda iki gelişme belirgin olarak dikkat çekti. Biri, Lübnan ve Filistin'deki islami örgütlerin ABD destekli İsrail savaşı makinesine karşı savaşı geliştirmeleri, diğeri de 1991 Körfez Savaşı'ndan sonra kuklalarının iktidarda olduğu İslam ülkelerini askeri üsleri haline getiren ABD'ye karşı El Kaide'nin askeri eylemleri geliştirmesidir. Şimdi ise, ABD işgali altındaki Irak'ta silahlı direnişteki başlıca güçlerden birisidir politik İslamcılar.

Müslüman ülkelerde artan ABD hakimiyeti ve emperyalist hegemonyaya karşı, milliyetçi hareketler, hemen bütünüyle uzlaşma ve işbirliği hattına girdiler. Politik islami akımların büyük çoğunluğu ise popüler deyimle "ılımlı islam"çılıkta karar kılarak ABD'yle uzlaşma işbirliği yolunu tutarken, bir bölüm islami örgüt ise ABD'ye karşı eylem çizgisi açısından radikal yönde ilerliyor. Özellikle de Irak'ta ABD işgaline karşı silahlı direnişin başlıca akımlarından birisidir radikal İslamcılar. (IKP, Irak'ta Direniş, Teoride Doğrultu, sy.16, sf. 42)

Bütün bunlar politik islami akımların analizini ve izlenecek politikaların geliştirilmesini başta bölge olmak üzere dünya işçi sınıfı hareketi, devrimci ve komünist hareketin ivedi görevleri arasına koyuyor.

Geçmiş Dönemde İslami Gericilik Batılı Emperyalizmin Yedeğiydi

20. yüzyılın başlangıç yıllarında emperyalist işgallere karşı islami ideolojiyle mücadele eden hareketler çıkmışsa da, bunlar bütün içinde kısmi ve arızı kalmışlardır. Sınırlı antiemperyalist rol oynayan bu hareketlerden istikrarlı örgütlenme içinde olanlar, süreç içinde ya karşıdevrim safına geçtiler, ya emperyalizmle uzlaştılar ya da işbirliğine giriştiler. Örneğin Endonezya'daki Serekat İslam gibi. 20. yüzyılın başında komünistlerle ittifak içinde antisömürgeci olan bu islami örgüt, sonraki on yıllarda karşı devrim safında yer almış, 1960'lı yıllarda da ABD emperyalizmi ve Suharto faşist diktatörlüğünün, komünistlere ve halka karşı kanlı katliamlarının suç ortağı olmuştur. Şeyhlere dayanan ve örneğin yüzyılın başında emperyalizme ya da Rus Çarlığı'na ve Osmanlı İmparatorluğu'na karşı Arap, Kürt, Türk ve diğer müslüman halkların milliyetçiliğiyle ortaya çıkan politik islami hareketler ise, bir süre sonra emperyalizmle uzlaşma, işbirliği çizgisine girmişlerdir. Vahabilerin ve Haşimilerin, mücadeleye giriştikleri Osmanlı İmparatorluğu'na karşı, 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda rakip emperyalist blokun lideri olan İngiliz emperyalizminin işbirlikçisi olmaları buna örnektir. Ya da Hindistan'ın sömürgecilğe karşı mücadelesi sürecinde, yüzyı-

lın başında alt kastlardan müslüman din adamlarından antiemperyalist ve komünist kişiler (Bolşevik devriminin etkisi, Hindistan alt kıtasında bile muazzamdı. Devrimin ilk yıllarında Maulana Obaidullah Sindhi (Mevlana Ubeydullah Sindhi), Lenin'i görmek için Sovyetler Birliği'ne gitti. 1924'te, başka bir din adamı Maulana Hasrat Mohane (Mevlana Hasret Mohani), Hindistan Komünist Partisi'nin genel sekreteri oldu.) çıkmıştır, ama 1948'den sonra, politik islamcı hareketler, pro-İngiliz bir politik çizgide Pakistan'ın kuruluşunda rol oynamış, emperyalizm işbirlikçisi gericiliği temsil etmişlerdir.

Bunun dışında, geleneksel islami kurum ve siyasi hareketler, doğrudan politik örgütlenmeler olarak ortaya çıkan islami hareketler, emperyalizm ve proleter devrimleri çağında, genel olarak, emperyalizmle işbirliği ya da uzlaşma çizgisinde olmuşlardır.

Samir Amin'in vurguladığı gibi, günümüz politik islami hareketleri, İngiliz emperyalizminin teşvikiyle ortaya çıktılar:

“Modern Politik İslam, Hindistan'daki İngiliz sömürgeciliğine hizmet eden oryantalistler tarafından icat edildi ve Pakistan'da Mawdudi tarafından geliştirildi.” (Politik İslam)

2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında islami hareketler, emperyalist dünyanın egemenliğini ele geçiren ABD emperyalizminin sosyalist ülkelere ve halklara karşı yürüttüğü Soğuk Savaş'ta, Yeşil Kuşak Stratejisi'nin aracı olarak geliştirildiler ve kullanıldılar. ABD, hegemonik hedefleri arasında tayin edici yer tutan Ortadoğu'da Arap burjuva milliyetçiliğine karşı da, politik islamcı hareketleri kullandı. Koşullardaki farklılığı dikkate alarak, İngilizlerin Hindistan'da politik islami kullanmasının bir benzerini ABD, Ortadoğu'da Arap burjuva milliyetçiliğine karşı, Endonezya'da burjuva demokrat Sukarno'ya (ve elbette komünistlere) karşı uyguladı. Hatta, kendisine pürüz çıkaran Butto iktidarını askeri faşist darbeye deviren ABD, Pakistan'da politik islami değişik derecelerde, faşist darbenin müttefik ve sivil vurucu gücü olarak kullandı.

Bütün bir Soğuk Savaş süreci boyunca ABD, emperyalist dünyanın lideri olarak, Ortadoğu ve müslüman ülkelerde, işçi sınıfı, emekçi halk hareketi, komünist ve devrimci hareketlere karşı politik islami, vurucu güç ve dalgakıran olarak kullandı. Bunun özellikle sosyalist Sovyetler

Birliği'ne karşı yansıyan formu ise, Yeşil Kuşak Stratejisiydi.

Bu dönemde, başta Arap ülkeleri olmak üzere, Sovyetler Birliği içindeki müslüman ülkelerde, Türkiye, Afganistan ve Güney Asya'daki müslüman ülkelerde, bütün akımlarıyla politik islamcı hareketleri mali bakımdan destekleyen, örgütlenmelerini sağlayan başlıca güçler, ABD'nin bölgedeki kuklası Suudi otokrasisi ve Arap-Amerikan petrol tekelleri oldu. CIA ve Suudi istihbarat örgütü ile Pakistan istihbarat örgütü, Soğuk Savaş sürecinde, islami gericileri doğrudan örgütlendirdiler ve yaydılar. Geleneksel islami tarikatları yaydılar, islami partileri geliştirdiler, Müslüman Kardeşler ve bugünün diğer islamcı hareketlerini doğrudan kurdular veya beslediler. Türkiye ve K. Kürdistan'daki politik islami başat rolü de, ABD'ci vurucu güç ve dalgakıran rolü oldu.

ABD, bu politikasını, sosyalizmden kapitalizme geri dönüş yapan ve dünyada ABD'ye karşı inişli çıkışlı tarzda politik askeri hegemonya mücadelesine giren sosyal emperyalist SB'ye karşı da sürdürdü.

Bu süreç boyunca, başat olarak ABD'ci gerici rol oynayan politik islamcı hareketlerin yanı sıra, az sayıda politik islamcı lider ve örgüt, antiemperyalist işlev gördüler. Bunlardan, ideolojik olarak islami bir renk taşısa da esasen politik islamcı çizgiye sahip olmayan Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi (Filipinler'deki) ve İran'da Halkın Mücahitleri örnek verilebilirler.

Konuya ilişkin tipik örnekler ise, Güney Lübnan'da örgütlü bulunan Hizbullah ile Filistin'deki Hamas örgütleridir. Bunlar, etkin olarak 80'li yıllar içinde ortaya çıktılar ve ABD desteğindeki siyonist İsrail işgaline karşı mücadele içinde, aynı zamanda ABD karşıtı bir rol oynadılar. Bunlar, nesnel olarak belirli sınırlılığı olan antiemperyalist ilerici bir nitelik taşırlar. Nitekim böyle olduğu için de, ideolojik olarak esasen antikomünist ve dini köktenci olmalarına rağmen, laik yurtsever ve sosyalizmden etkilenen devrimci güçlere karşı saldırgan bir tavır içine girmiyorlar.

Yeni Uluslararası Koşullarda Yol Ayrımı

1998'de başını El Kaide'nin çektiği bazı panislamist örgütler, ABD askeri güçlerinin müslüman ülkelere çekilmemesine tepki olarak,

ABD güçlerine karşı eylem kararı aldılar. Oysa bu örgütler, 1991 Körfez Savaşı'nda bile, ABD'nin işgaline karşı çıkmamışlardı. Hatta bunlara Afganistan'da konuşlanma izni veren Taliban iktidarını da ABD emperyalizmi Pakistan gericiliği eliyle kurmuştu

Başını El Kaide'nin çektiği bu panislamist örgütler, gerçekte ideolojik söylemlerinin gereği olarak, ABD askerinin müslüman ülkelerden, özellikle "kutsal mekanlardan" çekilmesi gerektiğini ileri sürdüler ve bu doğrultuda hareket ederek ABD'ye cihat ilan ettiler. Kuşkusuz yalnızca bu nedenle de olsa söz konusu panislamist örgütlerin ABD'ye cihat ilan etmeleri, ABD karşıtı haline geldiklerini, emperyalist dünyanın egemen gücüyle çatışmaya, ona darbe indirmeye başladıklarını gösterir.

Nitekim cihat ilanından sonra, söz konusu panislamist örgütler, Sudan, Suudi Arabistan ve Yemen'de askeri hedefler başta olmak üzere, ABD güçlerine karşı radikal silahlı eylemler gerçekleştirdiler. 11 Eylül 2001'de ünlü İkiz Kuleler ve Pentagon'a yapılan eylem dönüm noktası oldu. Daha önce Sudan'da ilaç fabrikasını bombalama vb. gibi saldırılarla yetinen ve bu örgütleri yine de kendisiyle uzlaştırmaya ve kendisine yönelik eylemlerden vazgeçirmeye çalışan ABD emperyalistleri, 11 Eylül'den sonra, dünya egemenliği için sınırsız saldırganlık stratejisi eşliğinde, bu pan-islamist örgütleri de baş hedefi ilan etti. Politik islamı, popüler deyimle "ılımlı islam" içinde, ABD işbirlikçiliğinde "stabilize" etme politikasına geçti.

ABD'nin "yeşil kuşak" politikasından "ılımlı islam" politikasına geçmesi, El Kaide ve izleyicisi örgütlerin, ABD işbirlikçiliğinden karşıtlığına geçmeleri, öncelikle 1990'lı yıllara girerken, SB'nin çöküşü ve dünya devrim hareketinin dip noktaya gerileyişiyle belirlenen yeni uluslararası koşullarla ilgilidir. ABD bu koşullarda, artık radikal islami gericiliğe ihtiyaç duymuyordu. İkincisi, islami gericiliğin bir bölümü, ideolojik söylemine uygun davranarak, ABD askerlerinin "kutsal mekanlar"ı terk etmesini talep ediyordu. Bu koşullarda, politik islam büyük çoğunluğuyla, ABD'nin dünya hegemonyasının işbirlikçiliğinde karar kılar ve "ılımlı islam" kulvarında yürürken, küçük bir bölümü ABD karşıtlığına yöneliyordu.

Afganistan ve Irak işgalleriyle birlikte bu yol ayrımı daha da keskinleşti. Örneğin, İran molla-

larına yakın olan ve ABD karşıtı bir pozisyonda yer alan Irak İslam Devrimi Konseyi (El Hekim liderliğindeki örgüt) ABD işgalinin zaferinden sonra İran mollalarının da teşvikiyle ABD'nin kukla Irak rejimi içinde yer alırken, Selefiler içinde mütalaa edilen islamcı örgütler, ABD işgaline karşı, silahlı direnişi en önde yükselten güç haline geldiler. Ya da, Türkiye'deki islamcı gericiler, antiemperyalist söylemlerine rağmen, başlıca olarak, Alevilere, aydınlara karşı eylem koyar, birahanelere saldırmakla yetinirken, İngiliz Konsoloslugu ve HSBC bombalamalarında görüldüğü gibi, ABD ve İngiliz hedeflerine yönelen örgütlenmeler ortaya çıkmaya başladı.(1)

Bugün ABD emperyalizminin emperyalist dünyaya hegemonyasını elinde tutma ve rakiplerine ve halklara karşı pekiştirme stratejisinde, enerji kaynakları deposu olan Ortadoğu ve Kafkasya-Orta Asya üzerine odaklanması, askeri işgallerini bu bölgede yoğunlaştırması, büyük çoğunluğuyla müslüman inançtan halkların yaşadığı bölgede politik islami kaçınılmaz olarak keskin bir yol ayrımına sokacaktı.

Dahası politik islam içinde, ABD işbirlikçisi islami gericilik karşısında kaçınılmaz olarak ABD karşıtı islamcı hareketin oluşmasına da yol açacaktı. Bunların bir bölümünün işlevi biten radikal islamcı hareketlerden gelmesi, ya da buradan gelen El Kaide gibi örgütlerin ABD karşıtı islamcı hareketlerin önünü açması yoluyla, bu türden hareketlerin gelişmesi sürecin pratik biçimleridir. Ama süreçle birlikte belirginleşen yön ise, panislamist ideolojik gerici bakış açısına sahip olmalarına rağmen politik açıdan ABD karşıtı islamcı hareketlerin ortaya çıkmasıdır. Bu hareketler, Irak işgaline karşı direnişin kanıtlandığı gibi, ABD-İngiliz emperyalist saldırganlığına karşı öfke duyan müslüman inançtan halkların ezilen kesimlerinin öfkelerini de saflarına çekerek, kitle dayanaklarını ve güçlerini büyütüyorlar. Dünyada devrim dalgasının yükselişe geçmekte zorlandığı ve özellikle müslüman ülkelerde devrimci-komünist hareketin zayıf olduğu bugünün koşullarında, müslüman inançtan halkların öfkesinin önemli bir bölümünü toplayacakları da görülüyor. Süreç ilerledikçe, işlevsel tasfiyeye tepki refleksiyle, ABD karşıtlığı çizgisi birbirinden ayrışacak, ikinciler daha belirgin olarak ortaya çıkacaktır.

Böylece politik islami hareket içinde, büyük çoğunluğu -AKP örneğindeki gibi- ABD'cilikte

(ABD'nin ipine daha çok sarılacak ölçüde işbirlikçilikte) karar kılarken, bir bölümü ABD karşıtlığında karar kılacaktır. Olmakta olan da budur.

Politik islamın büyük çoğunluğunun ABD'cilikte ve emperyalizm işbirlikçiliğinde daha kararlıca yer almasının maddi koşulları da bugün daha çok artmıştır. Türkiye, İran, Pakistan, Mısır, Endonezya ve Malezya gibi ülkeler, kapitalist gelişimi ve emperyalist sistemle entegrasyonu ileri düzeyde olan yeni sömürge ülkelerdir. Ve bu ülkelerde, burjuvazinin yalnızca burjuva laisizmi çizgisindeki bölükleri değil, politik islamcı bölükleri de, bu aynı süreç içindedir. İslamcı burjuva bölükler, iktisaden büyüdüler ve bugün ABD işbirlikçiliğine gidiyor olmalarının nedeni yalnızca geçmişte ideo-politik nedenle ABD'ci olmalarından gelmiyor, iktisadi büyümeleri ve emperyalist kapitalizmle entegrasyon da "ılımlı islam" kulvarına demir atmalarını koşulluyor. Türkiye'de Ülker'in, islami renkte bir sermaye grubu olarak NATO İstanbul zirvesinin finansörü olması bunun tipik ve çarpıcı örneğidir.

İslamcı büyük sermaye ve politik temsilcileri içinde, Mahatir Muhammet gibilerinin, geçmişte ABD uşaklığı yaparken bugün ABD ve emperyalizm karşıtı demagoji yapar pozisyona geçmesi, ekonomik krizin yol açtığı yıkım koşullarıyla bağlantılıdır. Kriz koşullarında toplumsal patlamaları engellemek için islamcı burjuvazinin bir kanadı -başbakan Mahatir Muhammed- kendi ekonomi bakanı ve taraftarlarını günah keçisi yapıp cezalandırarak, yoğun bir demagoji eşliğinde bir hareket geliştirerek, Endonezya'dakinin benzeri bir ayaklanmayı önlemiş, toplumsal patlamaya gidecek öfkeyi de bu sayede kendi arkasına çekmiştir.

Ya da bugün ABD'nin, Suudi Krallığını rejim değişikliğine uğratmayı dillendiriyor olması, gerçekte bu ABD kuklası krallığın, emperyalizmle çatışmasından değil, islam şeriatına dayanan rejimin radikal islamcı hareketlerin gelişmesine elverişli bir zemin olmasına karşı ABD'nin tepkisinden gelmektedir.

Gerçekte politik islamcı akımların tümünün kapitalizm savunusu içinde olmaları bir yana bunların ezici çoğunluğu neoliberal ekonomik politikaları savunmaktadır. Bu nedenle de politik islamcı akımların büyük kısmının bugün ABD'ci veya emperyalizm işbirlikçisi olmalarında şaşılacak bir yan yoktur.

Birçok nedenin yol açtığı bir sonuç olarak politik islamcı akımların büyük çoğunluğu, bugün ABD işbirlikçiliğinde daha istikrarlı hale gelmişlerdir. Türkiye'de AKP'nin en sadık ABD'ci olması, ABD'nin Cezayir'de FİS'i destekler tavrı takınması, Irak'ta Şii islamcı Sistani, El Hekim gibi liderlere kukla rejim içinde yer verilmesi canlı örnekler olarak gösterilebilir. Keza, ABD'ci Suharto kliğinin iktidarı halk ayaklanmasıyla tasfiye edildikten sonra Washington, Endonezya'daki politik islamcı akımları da, burjuva laik partileri de ABD ve emperyalizm işbirliğinde rejim içinde bir araya getirmekten geri durmadı. Sudan'da islamcı rejimi kendisinin çizdiği sınırlar içinde istikrarlı kılmaya çalışıyor, ABD. İran'da mollalar rejimi, bir kanadıyla AB'li emperyalistlerle işbirliği yaparken ve ABD'yle uzlaşma belirtileri gösterirken, Hatemi kanadı "ılımlı islam"çılıkta karar kılıyor.

ABD'ye Ve Emperyalizme Darbe Vuran İslamcı Akımlar

Ancak, bugün, Filistin'de Hamas, Lübnan'da Hizbullah gibi örgütlerin yanı sıra, Irak'ta veya başka müslüman inançtan halkların yaşadığı ülkelerde, ABD'ye ve diğer emperyalist hedeflere yönelen panislamist hareketler, ideolojik açıdan gerici olmalarına ve geriye gidişi savunmalarına rağmen politik bakımdan sınırlı anti-emperyalist rol oynamaktadırlar.

Bu bakımdan, bu hareketlerle emperyalist işgale ve siyonizme karşı Filistin halkını desteklemede, eylemlerde yan yana gelme tutumu ya da aynı emperyalist hedef(ler)e karşı nesnel olarak yan yana savaşma pratiği yanlış değildir. Proleter ve emekçi halk hareketinin, komünist ve devrimci hareketin bundan kaçınmaması gerekir. Bu başta Irak ve Filistin devrimci hareketleri açısından böyledir, ama koşullardaki değişiklikler dikkate alınarak bölgenin ve ülkemiz halklarının, devrimci ve komünist hareketinin mücadelesi açısından da gereklidir.

Bugün, bazı troçkizan akımların, özellikle Irak Komünist İşçi Partisi gibi troçkizan bir akımın, "her iki gericiliğe de karşı olmak" politikası, gerçekte kendilerinin, pratikten kopuk bir aydın hareketi olmaları ve doktrinerizminden kaynaklanıyor. Dahası, ABD emperyalist işgaline karşı silahlı direnişten kaçınmanın örtüsü rolünü oynuyor. Bugün Irak'ta silahlı direniş dışında, ABD emperyalist işgaline karşı mücadeleyi yükselt-

menin, halkları seferber etmenin bir yolu yoktur. Diğer tüm mücadele biçimleri bu mücadeleye tabidir. Nitekim, Baas milliyetçileri ve radikal islamcı akımlar, ABD'nin kolay askeri zaferini, cesur askeri eylemler süreciyle, pirus zaferine dönüştürdüler ve ABD'nin yenilebileceğini göstererek, Irak sunni Arap halkından başlayarak, şii Arap halkına yayılan ve bölgedeki halklara uzanan ABD'ye karşı direniş ümidini yükselttiler. "Her iki gericiliğe de karşı" çizgisindeki revizyonist IKP lideri Hamid Majit'in vardığı durak ise, ABD'ci kukla rejim içinde yer almak oldu.

Ya da Türkiye'de, aynı "her ikisine de karşı..." çizgisindeki reformcular ve oportünistler, İngiliz emperyalizmine ait hedefleri vuran radikal islamcı saldırıları protesto etmekten, "şiddete ne kadar karşı olduklarını" göstermeyi birinci vazife saymaktan, sinagog bombalamasını -ki bizce yanlış bir hedefti- TÜSİAD'cılar, faşist rejimin temsilcileri, AKP ve bilumum gericilerle birlikte protesto eylemlerine katılmaktan geri durmayarak, kime yedeklendiklerini gösterdiler. Generallerin, siyasal islamla hesaplaşmasının da keskin ifadesi olan 28 Şubat müdahalesini, yararlanma adına destekleyen pragmatist TKP, 2003 Konferansında "emperyalizme karşı mücadele" perspektifi çizerken, politik islamla hiçbir koşul ve şartta emperyalizme karşı ittifak yapılmaması gerektiğini vurguluyor:

"Emperyalizme karşı mücadelede dinci hareketlerle ittifak ya da işbirliği Komünistler için söz konusu olamaz:

Antiemperyalist mücadele, genel olarak sosyalist mücadele ile bir bütünlük oluşturur. Sosyalist mücadelede ödünsüz karşıt olunması gereken bir kesim, antiemperyalist mücadelede herhangi bir biçimde yandaş olamaz. Bu ilke, dinci hareketlerin gerçekte ne kadar "antiemperyalist" olduklarına ilişkin değerlendirmeleri önceleyen bir ilkedir."

Kuşkusuz bu, yalnızca Türkiye ve Kuzey Kürdistan için de değil bölge için söyleniyor.

Ciddi bir toplumsal hareketin politik öncülüğüne soyunmaktan pratikte ısrarla kaçan, yalnızca grupçu lafazanlıkla ve propaganda grubu olarak güç toplamaya çalışan TKP'nin, antiemperyalist mücadelede de pratik yüklerin altına girmekten aciz olacağı kendisi için anlaşılır bir zaafı. Ama, ABD işgallerinin yaşandığı bir dönemde ve bölgede, politik islamcı akımların hiçbirisiyle sosya-

listlerin, emperyalizme karşı ittifaka girmemesini vurgulamak, ciddi bir antiemperyalist mücadeleden kaçmaktan kaynaklandığı gibi, bunu sosyalist mücadelede uzlaşımaması gerektiği gerekçesine dayandırmak ise, mantıksal olarak da saçmalaktır. O çok istekle arkasında secdeye vardığınız burjuva laisist kemalistler, sosyalist mücadelede ödün verilmesi gereken güçler midir ki, onlarla emperyalizme karşı mücadelede ittifakı reddetmiyorsunuz da, emperyalizmle çatışan islami gericilerle reddediyorsunuz? Geçmişte TİP'li revizyonistlerin, antiemperyalist demokratik devrimi reddetmek için sözde sosyalist devrimi savunması, ama pratikte Ecevit CHP'siyle her türden kuyrukçu ittifaka girebilmesinin sırrı, parlamentarist çizgiyi gizlemenin ve güncel devrimci mücadeleden kaçmanın bir örtüsü olarak kullanma yöneliminde yatıyordu. TİP artığı lafazan TKP'nin tutarsızlığının sırrı da aynı gıdayı almış olmasından geliyor.

Bağımsız Devrimci Çizgide Özgüven

Proletaryanın öncüsü misyonuna sahip komünist hareket, başta işgal altındaki ülkeler gelmek üzere ve belli farklılıklarla ülkemiz, bölge ve diğer müslüman inançtan halkların yaşadığı ülkelerde, ABD ve emperyalizm işbirlikçisi politik islamı, devrimin ve mücadelenin temel düşmanları olarak hedef alır. Diğer yandan ABD ve emperyalizme nesnel olarak darbe vuran, mücadelede halkı değil ABD ve diğer emperyalistleri hedef alan kısmen antiemperyalist islamcı akımlarla ise, geçici ve emperyalizme karşı mücadeleyi ilerleten eylem birliklerine girmekten de kaçınmaz.

Pan-islamist ideoloji, tarihsel olarak geri dönüş özlemini ifade eder ve gericidir. Pre-kapitalist egemen sınıf ideolojisi olduğu gibi, günümüzde de burjuva sınıf tarafından kapitalizmin egemenliğini korumada halk kitlelerini yanıltmak için kullanılır, kullanılıyor. Bu panislamist partiler için de geçerlidir. Ancak, ABD'nin yeni uluslararası koşullardaki saldırı stratejisi nedeniyle ve müslüman halkların, devrimci seçeneğinin zayıflığı koşullarında dini ve milliyetçi geleneksel ideolojilere yönelmesi bir olgudur. Bu nedenle, bazı burjuva ve küçükburjuva sınıf kökenli hareketlerin ABD ve emperyalizme karşı tepkilerine, dahası özellikle işgallere karşı mücadelelere girmelerine yol açmaktadır. Dolayısıyla konjonktürel olarak antiemperyalist panislamist ve ulusalcı hareketler gelişmektedir.

Komünistler, bu türden hareketlerle geçici ve şarta bağlı eylem birliğini mümkün görseler ya da nesnel olarak eylemlerde yan yana gelseler de, esasen proleter, emekçi ve ezilen kitleleri, komünist proletaryanın ve devrimci antiemperyalizmin etrafında toplamayı hedeflerler. Panislamist akımların, antiemperyalist mücadeleyi karşıdevrimle sonuçlandırma çizgisine karşı da hegemonya mücadelesi yürütürler. Panislamist akımlar, geçici olarak antiemperyalist mücadelelere girişseler de, burjuva, küçükburjuva nitelikleri onların emperyalizmle uzlaşmalarına elverişlidir. Gerek içsel özellikleri, gerekse emperyalizmin -Mukteda Sadr örneğinde belirtileri görüldüğü gibi- uzlaşma manevraları, bu hareketleri mücadeleyi karşıdevrimle sonlandırmalarına yol açar. Filistin’de Hamas ve İslami Cihad, reformcu bir burjuva çözümde, kendilerine de iktidardan pay verilmesi koşullarında uzlaşmaya açıklığını pek çok zaman dillendirmektedir. Antiemperyalist niteliği olmayan Taliban, son zamanlarda Pakistan islamcı hareketleri içinde önemli yeri olan ruhani bir lider aracılığıyla uzlaşmaya çekilmeye çalışılmaktadır. Hemen ve kolayca değilse de bu türden manevraların sonuç alması mümkündür. Müslüman halkların emperyalist işgallere karşı mücadelelerinin antiemperyalist bir devrime dönüşerek, toplumsal devrim yönünde ilerlemesinin güvencesi, komünistlerin ve devrimci öncünün, ABD işgallerine ve emperyalizme karşı mücadelelere başarılı devrimci önderlik yoluyla, bu hegemonya mücadelesini kazanmalarına bağlıdır. Bugün Irak ve Afganistan’da, hatta Filistin’de, politik islamcı akımların sert bir silahlı direniş içinde olmalarına rağmen böyledir. Antiemperyalist islamcı hareketlerin, bugün ABD’ye, ABD ve İsrail’in askeri işgallerine karşı silahlı direnişi, kısa vadede, elbette devrimin gelişmesine yaramaktadır. Bu bakımdan komünist öncüler bu fırsatı değerlendirmekten geri durmazlar. Ama uzun vadede bu aynı akımların emperyalizmle uzlaşma potansiyeli nedeniyle hegemonya mücadelesini kazanarak devrimi zafere ulaştırmaları gerekir. Devrimi geliştirme pratikleri hegemonyayı kazanmalarını güvenceler, hegemonyayı kazanmak için mücadeleleri devrimi ve devrimci güç birikimini ilerletir.

Ayrıca, panislamist akımlar, stratejik bakımdan antiemperyalist devrimci değillerdir ve söz konusu nesnel yan yana geliş ya da eylem birliği, asla stratejik bir özellik kazanmamalıdır. Bu

İran devriminin kanlı bir tarzda islami karşı devrimle sonuçlandırılması deneyiminde yeterince kanıtlanmıştır.

Dahası, komünist ve devrimci öncünün dikkate alması gereken diğer bir faktör, kısmi ilerici politik rol oynayan islamcı hareketlerin, komünistlerin, işçi ve emekçileri bağımsızca örgütlemeleri karşısında çok uzun boylu demokratik özelliğe sahip olmadıklarıdır. Bu da, hegemonya mücadelesinin zorunluluğunu ve zaferini hazırlama görevini öncünün önüne koyar.

Ayrıca, ABD işgali karşısında sınırlı bir antiemperyalist tavra sahip bu hareketler, müslüman ümmetçiliğiyle, müslüman halklar arasında milliyetçi çatışmalara pek yol açmasalar da, Alevilik, Dürzilik, Nusayrilik vb. gibi halk mezheplerine karşı gerici katliamcı bir niteliği -ideolojik nedenle- üretmeye her zaman açıktırlar. Aynı zamanda, bölgenin ve dünyanın müslüman olmayan halklarına karşı da aynı düşmanlığı üretmektedirler. Nitekim eylemlerinde, söz konusu sivil halkları hedef almakta sakınca görmemeleri de buradan geliyor. Bu, onların Irak’ta bile değişik inançtan halkları birleştirme yeteneği gösteremeyeceğini, dünyada ise emperyalizme karşı halkları birleştiremeyeceğini, ama halkları gerici boğazlaşmalara iteceğini gösterir.

Sonuç olarak, bu etkenler, komünist öncüye, emperyalizme karşı, ulusal bağımsızlığın öne çıktığı işgal altındaki ülkelerde de, antiemperyalist mücadeleyi devrime dönüştürme ve devrimin kesin zaferi için, sınırlı ilerici rolü olan politik islamcı hareketlerle geçici eylem birliği ve ittifaka girme, ama stratejik olarak hegemonya mücadelesi yürütme görevleri yüklemektedir. (Aynı stratejinin bir benzeri işgal altında mücadele eden milliyetçi örgütler için de geçerlidir.) Daha yüzyılın başında sömürge müslüman halkların mücadelesi için Lenin ve Komintern bu görevi şöyle formüle etmişti:

“...geri ülkelerde din adamları, etkin öteki gerici unsurlar ve ortaçağ unsurlarıyla savaşım gereğidir. Avrupa ve Amerika emperyalizmine karşı kurtuluş hareketini, hanların, toprak sahiplerinin, mollaların, vb. gücünü artırma çabasıyla birleştirmeye çalışan panislamcılıkla savaş gereğidir.” (Viladimir İlyiç Lenin, Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu Üzerine Tezlerin Ön Taslağı, Haziran-Temmuz 1920)

İslamcı hareketler içinden, ideolojik bakımdan, emperyalist kapitalist sisteme karşı alternatif ve kurtuluş arayan akımlar çıkmadı. Çıkma olasılığı -hristiyan kurtuluş teolojisinin bir benzeri-kuşkusuz önsel olarak reddedilemez. Ancak geçmiş tarihsel dönemdeki halk dini örnekleri (Karmatiler, Alevilik, Bedrettinilik, El Hak) bir yana bırakılacak olursa, yakın tarihte ancak çok az sayıda dini lider dışında böylesi bir akım yoktur.(2) Kısmi antiemperyalist radikal islamcı akımların varlığı ve mücadele geliştiriyor olmaları, antiemperyalist işlevlerinin abartılmasına ya da taban-tavan ayrımı doğrusundan hareketle, politik islama karşı uzlaşıcı yanlısamlara da yol açmaktadır. Geçmişte, Fransız revizyonistlerinden Graudy'nin ideolojik söylemde ifade ettiği teoriyi, bugün Filistin halkının devrimci mücadelesi içinde dövülmüş Venezüellalı enternasyonalist devrimci İliç Ramirez ('Çakal' lakaplı olarak tanınıyor) pratik açıdan dile getirmekte, "devrimci islam" tezini ortaya atmaktadır. Buradan da esinlenerek, ama esasen işçi sınıfı ve halklardan güncel devrim ümitsizliği nedeniyle, radikal politik islamcı akımlara "devrimci işlev", "devrimci yıkıcılık", dünya devrimi dalgasına ön açıcılık rolü veren çevreler bu yanılığa düşmektedirler. Yakın dönemde, Halklar ve Özgürlükler Cephesi (HÖC) gibi devrimci çevreler, islami inançlı emekçileri kazanma adına türban mücadelesinin yedeğine düştüler. Bunlar boyutları ve içeriği birbirinden farklı olmak kaydıyla, söz konusu politik islamcı kesimlerin antiemperyalist rolünü abartan, dolayısıyla hegemonya mücadelesini zayıflatan bir rol oynamaktadır.

Öte yandan, işçi ve emekçi yığınların devrimci-leşeceğinden ümitsizliğe kapılan, ÖDP ve EMEP gibi reformcu partiler, bir yandan, sinagog eylemini protestoda, radikal islamcılara karşı faşist, liberal ve emperyalist gericilikle yan yana gelirken, diğer yandan, Filistin halkını destekleme adına, Saadet Partisi, ABD'ci katil Ağar'ın partisiyle birlikte miting düzenlemekte, onlara yedeklenmektedirler. Bazı farklılıklarla benzer bir hatayı, Baas milliyetçileri ve anti işgalci islamcılara karşı Irak Komünist Partisi'nin(IKP) devrimci kanadı da yapıyor. ABD'yle uzlaşan ve işbirliğine giren Hamit

Mejit kliğine karşı bir çizgide devrimci bir yol tutarak ABD işgaline karşı silahlı direniş kararı alan IKP'nin Kadre kanadı, Saddam'ın ABD'yle çatışmasını "doğru tutum" diye alkışlayabiliyor. Aynı grup, yaratan'ın (Allah'ın) varlığını kabul etmeyi Marksizmle bağdaştırmaya çalışıyor ve bunu, özellikle feda eylemleriyle ABD'yi şaşkına çeviren Sallafi (Selefi) islamcılarının antiemperyalistliğinin abartılı yorumuna dayandırıyor.

Oysa işçi sınıfımız ve halklarımızın, öncü iradede ısrar ve tutarlı devrimci politika ve çabalarla, antiemperyalist devrimci mücadelesinin gelişeceğine devrimci inanç ve özgüven esastır. Kitlelerle devrimci bir çizgide buluşmanın tayin edici önem kazandığı bugünün koşullarında bunu sonuna değin sürdürmek, devrimciliğin öne çıkmış temel ölçütüdür. Marksist-Leninist komünistler, kitlelerin devrimcileşeceğine inanç ve özgüveni yüksekte tutacak, halkların ve sosyalizmin temel düşmanlarıyla uzlaşmaz devrimci bir çizgide yürüyecekler, yanı sıra aynı ilkeyi, geçici yol arkadaşlarına karşı da yüksekte tutacaklardır.

Dipnotlar

1- Devletin polis güçleriyle çatışmaya kontra işlevi oynamış olan Hizbullah da girdi, ancak bu, ABD-İngiliz emperyalist hedeflerine yönelen örgütlerin işlevinden tamamen farklıdır. Şöyle ki, işlevi bitip tasfiyesine lideri öldürülerek girilen Hizbullah bir tepki refleksi olarak bu türden eylemlere girişmiştir. Bu eylemleri anlık bir tepkisel refleks olduğu gibi, emperyalizmi hedefleyen programa da, emperyalist ve faşist hedeflere yönelen programı ve eylemleri de yoktur.

2- " Sudanlı Mahmud Taha kendi İslam yorumunda özgürleşme ögesini vurgulayan tek islami aydıdı. Hartum otoriteleri tarafından düşünceleri nedeniyle ölüme mahkum edildiğinde, Taha'nın infazı, "radikal" ya da "ılımlı" tek bir İslamcı grup tarafından protesto edilmedi. Kendilerini "islami rönesans"la özdeşleştiren ya da bu hareketlerle "diyalog" öneren hiçbir aydın tarafından da savunulmadı. Olay Batı medyasında haber bile olmadı." (S.Amin, Politik İslam makalesinden)

Özgürlük Dünyası Eleştirisi: Kaba Materyalizm Sosyalizmin Kanseridir

NATO karşıtı savaşımın öncü güçleri içinde belirgin olarak ileri fırlayan kuvvet, Marksist-Leninist komünistlerdi. Bu olgu, pratiğin verilerinden analiz edilebileceği gibi, NATO karşıtı mücadele günlerinin ardından çıkan hemen tüm sosyalizm iddialı akımların yayınlarında, Marksist-Leninist komünistlerin eylem hattının temel değerlendirme ve eleştiri konusu yapılarak fiili bir referans haline getirilmesinden de görülebilir.

Bu durum, tabii ki, son altı ayın tüm temel politik mücadele gündemlerinden taktik başarısızlıklarla ayrılan EMEP’i de hayli rahatsız etti. Yerel seçimlerde, ‘Güçbirliği’ çatısı SHP’nin hegemonya gölgesi altında yaşadıkları felaket, 1 Mayıs’ta, Türk-İş ağalarının kuyruğunda ve sınıfın geri bilincinin peşine takılarak gittikleri Çağlayan’da yaşadıkları bozgun ve nihayet NATO karşıtı mücadelede geçiştirmeci ve iddiasız yaklaşımlarının ürünü olarak yaşadıkları siliklik, EMEP’in teorik yayın organı Özgürlük Dünyası’nın 149. sayısının üçte birini ‘cömertçe’, Marksist-Leninist komünistlere ayrımlarını anlaşılır kılıyor.

“Devrimci Şiddet ve Mücadele Biçimleri Üzerine” başlıklı yazı, tamamen Marksist-Leninist komünist partinin eleştirisine ayrılmıştır. Komünist öncüyü Marksizm dışı bir kuvvet olarak göstermek için yazar, Marks, Engels ve Le-

nin’in bambaşka bağlamlarda formüle ettikleri fikirlerin her birini birer taş yazıta dönüştürerek, komünist öncünün üzerine fırlatır. Partiyi ‘soldan’ eleştirme çabası içindeki yazar, kendisini oldukça komik durumlara düşürür.

Neticede bir bütün olarak ele alındığında yazı, derin bir savunma psikolojisini ele verir. Pratiği pratikle eleştiremeyenlerin bildik yöntemi, yani politikaya ideolojiyle yanıt verme çabası, bu psikolojiyi deşifre eder. EMEP yazı boyunca savunmadadır. Komünistlerin pratik politik durumunun basıncı altındaki bilgiç takımı elindeki son kozu oynar: “Yo, hayır, bunlar bizden değil!”

Özgürlük Dünyası’nın Devrimci Şiddeti!

Devrimci şiddet sorununda muhataplarımızın Marksizm’den nasiplenmemiş cehaletleri, yazının en eğlenceli bölümüdür. Partinin devrimci şiddeti mücadelenin diğer araçlarıyla bütünlük içinde örgütleyip kullanması, muhataplarımızı köşeye sıkıştırır. Tavırsız kalmak mümkün değildir! Fakat düpedüz devrimci bir partinin askeri eylemlerini “Marksistliğe” halel getirmeden kınamak, mahkum etmek öyle pek de kolay değildir! O vakit sorun, partinin eylemleri ‘devrimci şiddet’ kapsamından çıkartılarak ‘çözülür’.

Özgürlük Dünyası aynı yazıda iki farklı devrimci şiddet tanımı yapıyor:

“Marksist teoride şiddetin yeri ve rolü, olur olmaz şiddet eylemleriyle ilişkisiz olarak, doğru-
dan doğruya, nesnel koşulları oluştuğunda, kapi-
talist toplumun yerine sosyalist toplumu geçir-
meye dönük mücadelesiyle, yeterli bilinç ve
örgüt düzeyine ve bütün sömürülen yığınları
peşine takma uğraşının başarısına bağlı olarak,
proletaryanın, burjuva devleti zorla/şiddete da-
yanan devrimle yıkararak proletarya diktatörlüğü-
nü kurmaya girişmesindedir.”

“Devrimci şiddet, tarihin ileri sınıfı proletarya
ve sömürülen yığınlarının şiddetidir. ... Ama
katıyen işçi sınıfı ve sömürülen yığınlardan tec-
rit edilmiş, ya da kendilerini gönüllü olarak tec-
rit etmiş, sınıfa ve mücadelesine uzaktan bakan
bombacı ve ‘öncü eylemci’lerin bireysel ve kü-
çük grup terörizmiyle değil.”

Birinci tanım, yalnızca sosyalist devrim koşulla-
rındaki kitle şiddetini devrimci şiddet sayıyor.
İkinci tanım ise genel olarak sömürülen kitlele-
rin şiddetini devrimci şiddet sayıyor. Bu ikisi
arasındaki çelişkiyi çözme görevi kuşkusuz bu
saçmalıkların yazarına aittir. Biz ise, tanımların
özü ve ruhuyla ilgiliz.

ÖD, bu kavramsal hokkabazlıkla, birkaç sorunu
birden çözüyor! Birincisi, devrimci şiddetin iki
temel biçiminden birisini, yani devrimci öncü-
nün dar grup şiddetini devrimci şiddet olmaktan
‘çıkartıyor’ ve yalnızca bir biçimini, yani kitle
şiddetini tanıyor. Fakat, ikincisi, kitle şiddetinin
‘devrimciliğini’ de öyle koşullara bağlıyor ki,
mesela Okmeydanı’ndaki kitle şiddeti devrimci
sayılmasın! Ve tabii, üçüncüsü, ezilen ulusların
ulusal özgürlük için uyguladıkları dar grup veya
kitle şiddetini devrimci şiddet tanımından tü-
müyle çıkartıyor, zira ancak proletarya diktatör-
lüğünü hedefleyen şiddet devrimci olabiliyor!!*
Böylece günlük gazete Evrensele, MLKP’nin,
FESK’in, DHKP-C’nin, HPG’nin vb. eylemlerini
“terörizm” olarak tanımlayıp lanetlemek için
gerekli teorik temel sağlanmış oluyor. Bravo.

Özgürlük Dünyası, ‘devrimci şiddeti’ keyfince
tanımladıktan sonra sıra, komünist öncüye bu
zemin üzerinde hücumla geçmeye gelir. Ve hü-
cum borusu çalınır: “Atılımcılar, proletarya dik-
tatörlüğünü, lafta ne derlerse desinler, benimse-
yip hedeflememektedirler (Allah, Allah! Kimi
ikna etmeye çalışıyorlarsa! -TD). Çünkü, öncü-
nün eylemlerinin yüceltilmesiyle, sınıfı, sömü-
rülen yığınları ve mücadelelerini, daha ileri mü-
cadelelere çekilme ihtiyacını hesaba katmayan

‘öncülük’le proletarya diktatörlüğü, en ileri nok-
tasında laf düzeyinde öngörülebilir. ... Gerçekte
devrimci şiddet, bu yaklaşımlarla yığınların
mücadelesinin içinden fıskırıp kendine yol aç-
abilmek için, uygun fırsat ve koşulları bulamaz
ya da bu, engellenip geciktirilir.”

Ve şu müthiş ve çarpıcı öneri: “Nesnel koşulları
oluşacak ayaklanma ve devrime kadar, bütün
mücadele, ayaklanma ve devrim hazırlığı olarak
anlaşılmalı ve her şey ‘öncünün kendini aşması’
türünden çocukluklara değil, yığınların ayak-
lanmaya hazırlanmasının hizmetine koşulmalı-
dır.”

“Kesin savaş’a kadar mücadele, kesin savaş
hazırlığıyla sürer.”

Fakat ÖD’nin komünist öncüye hücum ettiği
silahlar kurusıktır. Özgürlük Dünyası’nın say-
falarında da oldukça eğreti duruyorlar! Ne gün-
lük gazetesinde, ne kitle ajitasyonu aracında, ne
kültürel araçlarında, ne de teorik yayınında hatı-
rı sayılır bir sosyalizm ajitasyonu ve propagan-
dası yürütmeyen, proletarya diktatörlüğünü ise,
bizimle yaptığı polemikler dışında ağzına bile
almayan, hemen tüm politik ajitasyonunu re-
formcu programının temeli haline getirdiği “Ba-
ğimsiz-demokratik Türkiye” sloganına bağlayan
EMEP; tüm ajitasyon ve propagandasını sosya-
lizm alternatifine bağlayan Marksist-Leninist
komünistleri, proletarya diktatörlüğünü savun-
mamakla eleştiriyor! Bir de utanmadan sıkılma-
dan “kesin savaş hazırlığı” üzerine konuşuyor!

Buyrun, dinlemeye hazırız, ne gibi savaş hazır-
lıkları yürütüyorsunuz? Kimsenin görmediği,
bilmediği askeri hücreleriniz mi var? Silah mı
depoluyorsunuz? Kitle eylemlerini militanlaş-
tırmak, kitleleri “savaşa hazırlamak” için ne gibi
çalışmalarınız oldu? Diyelim, şöyle son 10 yıllık
tarihimize baksak, kitleleri rejime karşı dövüş-
türmek, çarpıştırmak için attığınız tek bir adım
görebilir miyiz mesela? Kitle militanlığını açığa
çıkarma olanakları ortaya çıktığında, diyelim 1
Mayıs 2004’te veya NATO Zirvesi döneminde,
sizin tavrınız ne oldu? Nasıl “hazırladınız” yı-
ğınları ayaklanmaya? İşçileri kapitalizmi ve
burjuva düzeni yıkacak silahlı ayaklanmaya
hazırlamak için tek satır ajitasyon mu yapıyor-
sunuz? Peki hatırlıyor musunuz, Gazi ayaklan-
ması zamanında ne olmuştu pratiğiniz?

Eğer gerçek pratik bir hazırlık değilse, “ayak-
lanmaya hazırlık” boş sözden, lafazanlıktan öte

bir şey değildir. Ama sizin durumunuz bundan da vahim. Çünkü sizin dilinizde “ayaklanmaya hazırlık” lafı gerçekte, uzun vadeli barışçıl hazırlık stratejisinin makyajıdır. Emekçi, ezilen ve sömürülen kitleler başarılı-başarısız, binlerle ve onbinlerle, irili ufaklı pek çok direniş, sokak çatışması, barikat savaşı, vb. yaşamadan nasıl olacak da o mahşer günü geldiğinde (sizin sözcüklerinizle ‘nesnel koşullar oluştuğunda’) birden bire ayaklanıverecek? Ne oldu o pek Marksist kavrayışınıza? Hani kitleler ancak kendi öz deneyimleri zemininde eğitilebilirdi? NATO karşıtı mücadelede Okmeydanı direnişi, düpedüz bir kitle direnişi olarak, aynı zamanda bir ayaklanma hazırlığı değil midir? Fakat bırakın Okmeydanı’na gelmeyi, Kadıköy’e getirdiğiniz kitlenin onda birini bile Mecidiyeköy’e taşıyamadınız? Bu nasıl “savaş hazırlığı”, anlayan varsa bize de anlatsın!

Beri yandan, muhataplarımızın, Lenin’in Komintern üyesi Avrupa komünist partilerine yaptığı uyarıları bağlamından kopararak, kendi reformist bakış açısı uğruna çarpıtması da dikkat çekicidir. ÖD, Lenin’in Ekim Devrimi’nin ardından kurulan ve belirgin bir uluslararası devrimci kriz ortamında, geniş kitle çalışmasının anlam ve önemini bilince çıkaramayan genç komünist partilere yaptığı şu uyarıyı aktarır: “Bütün sınıf, büyük yığınlar, öncüyü doğrudan doğruya destekleme durumuna gelmedikçe ya da öncüye karşı hayırhah bir tarafsızlık tutumunu benimseyerek karşı tarafı destekleme olasılığı kesin olarak ortadan kalkmadıkça, öncüyü kesin savaşa sürmek sadece bir ahmaklık olmakla kalmaz, bir cinayet olur.” Bu alıntı, ÖD’nin elinde, ‘kesin savaş’ anından önce öncünün devrimci şiddeti örgütleyip kullanmasını ‘yasaklayan’ bir ayet haline gelir. Ancak, Lenin’in yaptığı vurgu açıktır. Tartışma, ‘kesin savaş’la ilgilidir ve Marks’ın ‘ayaklanmayla oynamamak gerekir’ vurgusuyla paraleldir. Bu alıntıyı, bırakın kesin savaşı, ortada henüz bir öncünün örgütlediği bir kent ayaklanması, ya da yerel bir ayaklanma dahi yokken ileri sürmek, EMEP skolastiğine yakışır.

ÖD yazarları çareyi Lenin’i tahrif etmekte bulur: Lenin “öncüyü kesin savaşa sürmek” derken ayaklanmayı, burjuvaziyi devirme ve iktidarı alma girişimini tartışır, kitleler hazır değilken ayaklanma yenilgiyle sonuçlanacağı içindir ki, cinayet olacağı uyarısını yapar. En usta hokka-

bazlara parmağını ısırtan ÖD yazarları el çabukluğu ile her çeşit silahlı mücadele biçiminin her hangi bir durum da kullanımını “öncüyü kesin savaşa sürmek” olarak tahrif eder. Böylece şiddetle arzu edilen, bir ayaklanma durumu hariç, silahlı mücadele biçimlerinin kullanımının teorik olarak reddedilmesi ve pratik olarak yasaklanması sonucuna ulaşılmaktadır. Zaten ÖD yazarlarının elde etmek istediği de bundan ibarettir. Marksizm bu uğurda tahrif edilmektedir!

Gerilla Savaşı

Özgürlük Dünyası, Marksist-Leninist komünistlere az çok aynı ezberlerin aktarıldığı bir polemik yazısını 1995 yazında yazmıştı. “Küçük burjuva gürültü grupları” kavramıyla reformist literatürde yerini alan bu yazıda da ÖD, ayaklanma ve devrim durumları dışında gerilla mücadelesinin Marksizm’de yeri olmadığına yemin billah ediyordu. Aradan geçen 9 yılda, ezberlerinin pek bozulmadığı görülüyor.

Muhataplarımız bizi Lenin’in “Partizan Savaşı” makalesinden pasajlarla Marksizm dışı, “sınıf dışı” ve “öncü savaşı” ilan etmeye çalışıyorlar. Fakat Lenin’in o makalede, tam da EMEP’in yöntemiyle düşünen dar kafalılarını eleştirdiğinin farkında değiller. Çünkü devrimci şiddetin pratikte reddi için Lenin’de elverişli pasajlar bulduklarını zannediyorlar.

Lenin bu makaleyi hangi koşullarda yazmıştır? Sosyal demokrasinin o tarihe kadar tanımadığı gerilla savaşının işçi kitle mücadeleleri içinden doğduğu ve işçi partizan gruplarınca uygulandığı koşullar altında. Akselrod, Martov ve Plehanov gibi Menşevikler, bu yeni mücadele biçimini yadsımaya, bunu serserilerin ve anarşistlerin, terörist ve blankistlerin işi görmeye, göstermeye çalışıyorlar. Lenin ise “Marksizm hiçbir mücadele biçimini önsel olarak reddetmez” sözüyle, tam da EMEP gibi, gerçekte gerilla savaşını -lafta ne denirse densin, bizzat pratikte- ‘önsel olarak’ reddedenlere yanıt veriyor. İşçi sınıfının kurtuluş eylemine bağlanmış, siyasal kitle mücadelesinin bir ürünü olarak ortaya çıkmış gerilla savaşına açıkça sahip çıkıyor. Ortaya çıkan gerilla (partizan) eylemlerinin ayaklanmayla bağımlı gösteriyor. Bizim EMEP’li ‘ayaklanma teorisi’ uzmanı bönlerimiz ise, Lenin’in yalnızca ayaklanma koşullarında gerilla müfrezelerini ve onların eylemlerini tanıdığını iddia etmek üzere bu sözleri kalıplaştırıp dayanak yapmaya

çalışıyorlar. ÖD yazarına göre Lenin, ayaklanma koşullarında gerilla savaşını savunmuş, ama başkaca koşullarda reddetmiştir.

Böyle bir iddia, öncelikle, tarihsel gerçekliğin tahrifidir. Çünkü Lenin ve Bolşeviklerin, 1905 devrimi sırasında kurdukları silahlı işçi müfrezeleri, devrimin yenilgisinden ve geri çekilmesinden sonra da varlığını ve eylemlerini sürdürmüştür. “Boyeviki”ler (silahlı müfrezeler), Stalin, Kamo, Krassin gibi profesyonel devrimciler tarafından yönetilen bombalama, silahlı saldırı ve kamulaştırma eylemlerini 1907 gibi, ayaklanma dalgasının tümüyle geri çekildiği gericilik koşullarında da sürdürmüşlerdir. Burada, Boyeviki’lerin çok sayıda eylemi arasında, 1907’de Aptekarski Adası’nda Başbakan Stolipin ve ailesinin oturduğu eve düzenlenen bombalı saldırıyı ve yine aynı yılın 26 Haziran’ındaki Tiflis kamulaştırma eylemini özel olarak anımsatmakta fayda var. Çünkü Lenin’in Boyeviki’leri, 1907’de RSDİP içinde Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki ideolojik mücadelenin merkezi konusu durumundadır. Boyeviki’lerin şiddet eylemleri ve özellikle Tiflis soygunu, Menşevikleri müthiş hiddetlendirmiş, Akselrod, Martov’a “Eğer bütün bunlar doğru ise, Bolşeviklerle aynı partide nasıl kalabiliriz?” diye yazmıştır. Plehanov ise “Bütün bu işler öylesine çirkin ki, Bolşeviklerle bütün ilişkilerimizi kesmenin tam zamanıdır bizim için” diyordu. (Aktaran, Her Yönüyle Lenin, David Shub, s. 167-168) Lenin ise, tüm bu saldırıları göğüsler, eylemleri savunur ve bizzat örgütlenmesinin siyasi sorumluluğunu üstlenir. Ve şimdi, EMEP’li menşeviklerimiz Marksist-Leninist komünistleri ayaklanma koşulları olgunlaşmadığı halde silahlı müfrezeler oluşturarak bombalı eylemler yapmayı, silahlı mücadele biçimlerine başvurmayı savdukları için Lenin’e ters düşmekle suçluyorlar!

Onlar, Lenin’in gerilla eylemlerini savunarak derin bir yönetsel eleştiri yönelttiği; Marksizm’in hadım edicilerinin siyasi mirasçısıdır. Ve Lenin’in Partizan Savaşı’ndaki şu sözleri onlara ne kadar da uymaktadır: “(Gerilla eylemleri karşısında, TD.) Anarşizmden, blankizmden, terörizmden, fazlasıyla bir kendine güvenle söz eden ve bu konuda gençliğinde ezberlediği birtakım cümleleri gülünç, narsistçe bir kendini beğenmişlikle tekrarlayan teorisyenleri ya da sosyal demokrat (Marksist, bn.) gazete yazarlarını gördüğümde, dünyanın en devrimci doktri-

ninin böylesine gözden düşürülmesine yüreğim sızlıyor.” Bizim de öyle, Lenin yoldaş!

Narodniklerin, sınıf mücadelesinden ve işçi sınıfının kurtuluş savaşımından koparılmış ve yalıtılmış, dar bir entelektüeller grubunun bireysel suikastlarıyla Çarlığı yıkma üzerine kurulu politik çizgisi, hem Menşeviklerin, hem de Bolşeviklerin eleştirisi konusuydu. Ama 1905 devrimiyle birlikte, ‘grup şiddeti’ olgusu, işçi sınıfının kurtuluşu eylemiyle bağlı bir biçimde ortaya çıkınca, Menşevikler, bu şiddeti de Narodniklerin şiddetiyle özdeşleştirdiler. “Anarşizm, blankizm, terörizm” üzerine eski ezberlerini tekrarlamaya devam ettiler. Bolşevikler ise, biçim olarak ‘bireysel şiddet’ ya da ‘grup şiddeti’ kapsamına giren bu şiddetin, öz ve içerik olarak yeni bir şey olduğunu söylediler. Çünkü artık bu şiddet bizzat devrimci işçilerce ve işçi sınıfının devrimci partisinin profesyonel militanlarınca uygulanmakta ve sınıfın kurtuluşu davasına bağlanmaktadır. Tıpkı Marksist-Leninist komünistlerin, bir yandan en geniş politik kitle çalışmasını yürütüp kendini işçi emekçi kitleleri içinde kurarken, bir yandan da işçi sınıfının ve tüm ezilenlerin kurtuluş davasına bağlanmış silahlı eylemleri örgütlemesi gibi.

Ama Özgürlük Dünyası yazarları, sosyalizm ve devrim savaşmaları tarihini neden 1905-1917 Rus devrimleriyle sınırlı tutuyorlar? Bulgaristan Komünist Partisi başarısız 1923 ayaklanmasının ardından 1924-1926’da silahlı müfrezeler oluşturup -ÖD’nin deyişiyle- düpedüz “bireysel terör” eylemleri yapmadı mı? Bulgar komünistlerinin “monarko-faşist diktatörlüğe” karşı, bir yandan kitle şiddeti, diğer yandan öncünün dar grup şiddeti yoluyla yürüttükleri devrimci strateji “sınıf dışı” ve “öncücü” müydü?

Devam edelim.

1927’de ikinci Çin Devrimi’nin yenilgisinin ardından Çin Komünist Partisi, Komintern’in karar ve direktifleri doğrultusunda kır gerilla savaşını başlattı ve kentlerle kırlardaki siyasal kitle çalışması eşliğinde yürüttü. ÇKP’nin kır gerilla ordusu, Çin Sovyet Cumhuriyeti, Uzun Yürüyüş, Japon işgaline karşı savaş ve Komingtang’la iç savaş aşamalarından geçerek bir milyon askerlik dev bir kızıl orduya dönüştü, 1949’da zafere yürüdü.

1940’larda Bulgar komünistleri yine dağların yolunu tuttular. Hitler işbirlikçisi monarko-faşist

diktatörlüğe karşı kır gerillasını örgütlediler ve 1944'te iktidarı ele geçirdiler.

Arnavutluk'ta Komünist Parti, kendisini gerilla savaşının ateşi içinde inşa etti ve zafere yürüdü. Yugoslavya Komünist Partisi'nin önderliğindeki partizanlar, Hitler işgalcilerine karşı gerilla savaşıyla düzenli ordu savaşını birleştiren büyük bir mücadele verdiler. Bir yandan da Kral Peter'e ve burjuva Çetnik çetelerine karşı savaştlar ve 1944'te iktidarı aldılar.

Yunanistan'da komünist parti, Alman işgali altında kentlerde kitle şiddetini, kırdaki gerilla savaşını örgütledi. ELAS'ı, yani Ulusal Kurtuluş Ordusu'nu kurdu. Ama dahası da var. Alman işgalcileri yenildikten sonra bu kez de, işbirlikçi burjuvaziye ve Anglo-Amerikan işgalcilerine karşı Demokratik Ordu'yu kurarak dağlarda savaştılar.

Fransa'da ve İtalya'da işgalcilere karşı büyük gerilla savaşları verildi.

İspanya'da düzenli ordu savaşında 1939'da yenildikten sonra Komünist Parti, Franko'nun faşist diktatörlüğüne karşı uzun yıllar boyunca kent gerillası savaşını yürüttü.

Alman Komünist Partisi faşizme karşı mücadelede 1920'li 30'lu yıllarda milis örgütlenmesine ve eylemlerine başvurmadı mı?

Vietnam'da Komünist Parti, önce Fransız işgalcilerine karşı büyük bir gerilla savaşıyla zaferi hazırladı. Ardından Güney Vietnam'ın işbirlikçi hükümetine karşı gerilla savaşıyla büyük zaferler elde etti. 1965'ten sonra ise, Amerikan işgalcileri gerilla savaşıyla geriletildi, 1975'te düzenli ordu hücumuyla püskürtüldü.

Küba'da Castro ve Guevara'nın İsyancı Ordusu, diktatör Batista'yı kovarak bir demokratik devrimin gerçekleştirilmesini sağladı. Arjantin'de PRT, Uruguay'da Tupamarolar, Şili'de MIR, Bolivya'da ELN işbirlikçi diktatörlüklere karşı kır ve kent gerilla savaşları verdiler. Nikaragua'da Sandinistler gerilla savaşıyla kurdukları ordularıyla zafere yürüdüler. El Salvador'da FMLN, Peru'da Aydınlik Yol, zaferin eşiğinden döndüler. İran'da Halkın Fedaileri, Filistin'de FHKC ve FDKC gibi örnekleri de ekleyelim.

Gelelim Kuzey Kürdistan'a. 1984'de gerilla eylemleri başladığında Kürdistan'da yaprak kımıldamıyordu. Öyle değil mi? Şimdiki ÖD yazarları o sırada gerilla eylemlerini mahkum

etme yarışına girmiş olmalı. Ama şimdi biliyoruz, Kuzey Kürdistan'da Kürt ulusal ayaklanmasını hazırlayan işte o gerilla mücadelesi oldu.

Muhataplarımız tüm bu deneyimleri anımsamayı yeğlerler. Bu, onların Ekim Devrimi'yle kurdukları dar deneyci ve şabloncu ilişkiyi yansıttığı kadar, fakat ondan daha çok 20. yüzyıl tarihi içinde ilerledikçe, devrimlerde ve devrim savaşlarında devrimci iradenin rolünün belirgin biçimde artmış olması gerçeğine göz kapamak istemelerinden ileri gelir. Onlar bu olguya gözlerini kapatmak için, sınıf mücadeleleri tarihini Ekim'de dondurmayı yeğlerler. Fakat düştükleri çelişki çarpıcıdır. ÖD'nin kriterlerine vuracak olursak, 20. yüzyıl devrimci savaşlarının büyük çoğunluğu "devrimci şiddet" kapsamına dahi girmez. Çünkü çoğunluğunda devrimci öncünün grup şiddeti, "nesnel koşulların" bir ayaklanma için hazır olmasından önce, hatta birçok durumda ortada ciddi bir kitle savaşını yokken başlatılmıştır. Çoğunluğunda gerilla savaşı, devrimi hazırlamanın bir aracı olarak kullanılmıştır.

Bunlar arasında özellikle, ÖD'nin Marksist olarak gördüğü Yunanistan, Bulgaristan ve Arnavutluk Komünist Partilerinin deneyimlerini, yaptıkları 'devrimci şiddet' tanımıyla fiilen Marksizm'in dışına itmiş olmaları dikkat çekicidir.

Enternasyonalizm Devrimcidir

Parti, 20. yüzyılın tüm devrimci savaşlarının biriktirdiği deneyimden öğreniyor. Güncel olarak da, dünyanın dört bir yanında ezilenlerin yürüttüğü mücadelelerden öğreniyor.

O, Bolivya köylülerinden ve Arjantin işsizlerinden yol kesme eylemlerini öğreniyor ve NATO karşıtı mücadelede bizzat gerçekleştirerek, ülkemizin emekçilerine mal etmeye çalışıyor. Keza O, emperyalist küreselleşme hareketinin deneyimlerinden de somut olarak öğreniyor. Okmeydanı Sibel Yalçın Parkı'nda örgütlenen Direniş Kampı ve keza çatışmalarda kullanılan kask, maske vb. araçlar, bu mücadelelerin açığa çıkardığı biçimlerdi.

Partinin bu enternasyonalist karakterini polemik konusu yapma, emperyalist küreselleşme karşıtı hareketten öğrenme erdemini "sivil toplumculuğun yansıması" olarak eleştirme bahtsızlığı da varsın EMEP'in olsun!

“‘Silah’, ‘bomba’, ‘şiddet’e dayalı terminoloji ve ‘gösteriler’ aslında sivil toplumculuğun örtüsü durumundadır. Atılımcılar bunu, temel zaafı sınıf-dışılığı ve sivil toplumculuk olan ‘küreselleşme karşıtı hareket’e dizdikleri övgüde ele vermekten de kaçınmadılar: ‘Okmeydanı direnişinde açığa çıkan örgütlü hazırlık, Avrupa’da emperyalist küreselleşme karşıtı hareketin deneyimlerinin de bir yansımasıydı.’ (Atılım, 3 Temmuz) Bolşevik Partisi’nin, genel olarak uluslararası komünist hareketin tarihsel deneyimlerinin ‘zırnık’ yansıması yok, ama sivil toplumculuk yansıyor.”

Bu paragraf, EMEP’in ‘belden aşağı vurma’ yöntemlerini sergilediği kadar, dünya ezilenlerinin hareketinden pratik olarak öğrenme çabasının zayıflığına da işaret eder. Eğer işin içinde ezilenlerin şiddeti varsa hele, o mücadelelerden öğrenme, ülkemizin emekçilerine mal etme çabası asla söz konusu olamaz EMEP bakımından. Avrupa’daki harekete sivil toplumculuğun, Arjantin’deki ayaklanmaya adı konulmamış bir anarşizmin, Nepal’deki harekete Maoculuğun, vb. egemen olduğu gerçeği, bu hareketlere sekterce ilgisizliğin ve kibirli yaklaşımın gerekçesi yapılamaz. EMEP’in Avrupa’daki emperyalist küreselleşme karşıtı harekete sekter yaklaşımı, diğer ülkelerin emekçi ve ezilenlerinin mücadelelerine karşı kibirli yaklaşımının bir görünümüdür.

Komünist öncü, aynı zamanda çeşitli ülkelerin emekçi, ezilen kitlelerinin ortaya çıkardığı mücadele biçimlerini kendi ülkesindeki emekçi kitlelerine taşıyan ve proleter bakış açısıyla mücadelenin hizmetine sokan bir aktarım kanalıdır. Her ülkenin komünist öncüsü, o ülkedeki işçi sınıfı ve ezilenlerin dünyaya açılan kapısıdır. Komünizmin enternasyonal devrimci karakterinin dolaysız bir sonucudur bu.

Enternasyonalizmden her uzaklaşma reformizm üretir ve enternasyonalizm devrimcidir.

Düğüm Noktası, Devrimci İrade

EMEP örneğinde bir kez daha görüyoruz ki, kaba materyalizm, sosyalizmin kanseridir. 20. yüzyıl devrim deneyimlerinde defalarca tanık olduğumuz bu gerçek, EMEP’in devrimci örgüt geleneğine dayanan öncel yapılanmasından adım adım koparak bugüne ulaşan seyrinde bir kez daha analiz edilip çözümlenebilir. Biliniyor, kanser, hücrelerin bozulması ve “metamorfoz” a

uğraması, yani başkalaşması sonucu başlar ve tüm bünyeyi sarar. Kaba materyalizm, yani tarihsel materyalizmin kaderci ve mekanik tarzda kavranışı, Marksizm’in “metamorfozu” ya da inkarıdır. Kaba materyalist, Marksizm’in idealizme karşı savunduğu “nesnel etkenin belirleyiciliği” ilkesini tek yanlı olarak yüceltir ve tersinden, insan iradesinin tarih üzerindeki etki gücünü küçümser. Böylece diyalektiğin yerini giderek metafizik almaya başlar. Marksist nedensellik ve determinizm, mekanik biçimde kavranır ve nedenlerin sonuçlara az-çok kendiliğinden biçimde dönüşeceği kaderciliğine götürür. Kapitalizmin krizi olgunlaşarak çöküşe götürecektir. Kitlelerin eylemi olgunlaşarak ayaklanmaya varacaktır. Fakat ya devrimci parti ne yapacaktır?

Devrimci koşulların hazırlanmasında, düzenin bunalımının keskinleşmesinde bilinçli iradi unsurun rolü ne olacaktır? İşçi sınıfı ve ezilen emekçi sınıfların başkaldırıya hazırlanmasında, egemen sınıflar arasındaki çatlakların politik hamlelerle derinleştirilmesinde, kitle hareketinin bir düzeyden diğerine sıçratılmasında, hareketi büyütebilecek mücadele biçimlerinin kitlelere mal edilmesinde, farklı toplumsal kuvvetler arasında biriken patlayıcı maddelerin rejimden hesap sorma zemininde birleştirilmesinde öncünün rolü ne olacaktır? Kaba materyalist bakımından tüm bu soruların mücadele tarzı olarak pratik yanıtı yoktur. Yığınların mücadelesinin kendiliğindenci bir izleyicisi olmakla yetinir.

Politika ölçütlerine vurduğumuzda, kaba materyalist yöntemin nişanesi, devrimci iradenin rolünün yadsınmasıdır. Tarihte iradenin rolünün teoride kabulü, ama pratikte yığınların kendiliğinden eylemine bel bağlama, kaba materyalizmin ve mekanik determinizmin tipik özelliğidir.

Toplumsal nesnel koşulların insan iradesinden bağımsız olarak “ayaklanma için” olgunlaşmasını beklemek, kaba materyalizmin EMEP’teki görünümüdür. Bu EMEP’te en açık ifadesini, uzun vadeli barışçıl hazırlık stratejisi biçiminde bulur.

Marksist-Leninist komünistler ise, “devrimi bekleme” tarzını, Birlik devrimiyle somut olarak aştılar. “Devrimi hazırlama” bakış açısına ve hareket tarzına sıçradılar. Devrimin öznesinin, yani kitlelerin somut olarak örgütlenip devrime hazırlanması bakış açısı yön verdi eylemlerine. Öncünün, iradesiyle önünü açarak ilerlemesi

olarak formüle ettiler bu çizgiyi. Fakat EMEP oportünistleri, en azından, bu topraklarda en derin izler bırakan iki büyük devrimci atılımın - 1971 ve 1984- 'devrimci öncünün kendi iradesiyle önünü açarak ilerlemesi'nin ürünü olduğu üzerine bir parça dahi olsun düşünme zahmetine girmediler.

20. yüzyıl devrim deneyimlerinin incelenmesi, tarih-zaman içinde bugüne doğru ilerledikçe, sınıf savaşındaki kızışmaya paralel olarak devrimin hazırlanmasında öncünün oynadığı iradi rolün giderek daha belirgin hale geldiğini ortaya koyar. Emperyalist kapitalizmin ilerleyen çürümesine bağlı olarak dünyasal nesnel koşullar devrim için daha fazla olgunlaştıkça, emperyalist karşıdevrimci irade de giderek daha aktif biçimde kurulu düzeni savunmaya girişmiştir. O bakımdan, olgunlaşan nesnel zemin üzerinde bir devrimin gerçekleşmesi, devrimci sınıfın öncü, ileri unsurlarının kapsamlı bir iradi hazırlığını gerektirir. Bu hazırlık, somut olarak, öncü unsurların tek bir komünist parti içinde birleşmesini, kitlelerin bir devrimci siyasi ordu olarak örgütlenmesini ve temel toplumsal talepleri doğrultusunda devrimci eyleme çekilmesini içerir. Ancak kurulu düzeni yıkacak somut bir devrimci kuvvet birikimi ortaya çıkmışsa, kapitalizmin çöküşü olanaklı olabilir. 20. yüzyıl içinden bugüne doğru ilerledikçe, bu birikimin az-çok kendiliğinden biçimde ortaya çıkmasının olanakları bir çizgi halinde zayıflarken, devrimci sınıfın öncüsünün iradesine düşen rol, bir çizgi halinde artmıştır. Nesnel etkenin belirleyiciliği, bu gerçek zemin üzerinde kavranmalıdır.

Kaba materyalist ise, kapitalizm hakkında yaptığı felaketli öngörülerini, yığınların eyleme geçeceği o büyük günün yaklaştığı biçiminde yorumlar. Nesnel koşullardaki olgunlaşmanın, kitlelerdeki huzursuzluğu olduğu kadar, kurulu düzenin ezme çabalarını da yoğunlaştıracağını ve dolayısıyla devrimci iradenin rolünün de kapsamlılaşması gerektiğini görmez.

Kaba materyalizm, pekala devrimci, komünist partilerde de görülebilir, ama en derin ve nadide

örnekleri reformist ve giderek parlamentarist partilerde ortaya çıkıyor. Ama 12 Eylül karşı-sındaki teslimiyetin dölediği ve 1989-90'da D. Avrupa ve SSCB'de yaşanan gerici olayların tetiklediği tasfiyecilik, bu kaba materyalist yöntemin bir kanser gibi önceline de yerleştiği için EMEP'in tüm bünyesini sarmasına yol açtı. Ve şimdi artık o, bir müminin ahireti beklemesi gibi, "nesnel koşulların olgunlaşmasını" beklemekte, kendi tabanına ve işçi sınıfına sürekli sabır telkin etmektedir. Nasılsa bir gün bu gemi o limana varacak, nesnel koşullar oluştuğunda işçi sınıfı "devrimci şiddet" uygulayıp düzeni değiştirecektir!

Muhataplarımızla aramızda "devrimci şiddet" sorunu üzerine patlak veren ve Birlik devriminden bu yana dönem dönem alevlenerek süren polemik, özü itibarıyla devrimci iradenin kavranışına ilişkin daha geniş bir tartışmanın sivri ucudur. Aynı sorun, 18 Mart yerel seçimleri ve 1 Mayıs 2004'te yaşanan tartışmaların da zeminini oluşturur.

Engels, son mektuplarından birinde kaba materyalistlerin ekonomik etkene mutlak belirleyicilik atfedip, üstyapı öğelerinin etkileyici rolünü yadsımlarını eleştirerek, "bunların anladığı anlamda ben kesinlikle bir Marksist değilim", demişti. Biz de böyle sefil bir "Marksizm" kavrayışı tarafından Marksizm dışı sayılmaktan mutluyuz. Çünkü oluşturucu mayasında devrimci irade bulunan Marksist-Leninist komünist partinin EMEP'le bambaşka iki "Marksizm" kavrayışını temsil etmesi, yapısal nedenlerden dolayıdır ve bu, partinin 20. yüzyıl sosyalizm deneyimlerinden ders çıkarma, kendini yenileme gücünün de bir göstergesidir.

Dipnot

**Bu arada Gündem gazetesindeki yazılarında küçük grupların devrimci şiddet eylemlerini yalnızca ulusal kurtuluş mücadeleleri için kabul eden ÖD yazarlarından Mustafa Yalçın'ın kulağını çınlatmadan geçmeyelim.*

Partiyi Düşünmek

Giriş

Bu deneme; parti sorunsalını ‘partiyi düşünmek’ bağlamında ele almayı; parti olgusunu olabildiğince engin düşünmeyi ve tarihsel derinliğine mümkün merteye uzanarak kavramayı amaçlıyor. Kuşkusuz ‘partiyi düşünmek’ çok kapsamlı bir konudur. Bir deneme makalesinin sınırlarını katbekat aşan böylesi bir konuyu belli boyutlarıyla sınırlı tartışmak ve eksik çözümlenmek kaçınılmaz bir durumdur. Bu yazı tüm bu kusurların farkında olarak partiyi düşünecektir.

Öte yandan partiyi düşünmek, burada esasen tarihsel bir düşünme/çözümleme olarak ele alınacaktır. Parti sorunsalının tarihsel bağlamda güçlü kavranması ya da araştırma konusu yapılması, güncel parti gerçeklerinin daha iyi anlaşılması ve ileriye taşınmasında yaratıcı ve zengin yeni devrimci fikirlerin kışkırtıcısı ve kıvılcımı da olabilir fikri, yazının asıl amaçlarındandır.

Düşünmenin Nesnesi Ve Öznesi: Sorunsal Ve Yöntem

Felsefi ve pratik olarak bir “şey”i düşünmek, o “şey”i kendine (kendisi için) sorun etmektir. Bir konuyu, olguyu, olayı vs. ‘kendine sorun etmek’ tanımlanmış somut sorunla etkin ve sıkı bir ilişkileneşi ifade eder. Bu aynı biçimde sorun karşısında bir konum alışı gösterir. ‘Kendine sorun

etmek’, öznel olarak bir sorunu sorunsallaştırmak yan anlamını da içerir. Bilinen bir “şey”dir. Düşünme, insanın bir “şey”i kavrama/çözümleme/tanımlama ve bilgi-fikir haline getirme edimidir. Dolayısıyla düşünmenin iki tarafı vardır: Düşüncenin nesnesi ve öznesi... Düşünmenin nesnesi konusudur; öznesi ise konuyu düşünmenin ve düşüncenin yöntemidir.

Bir sorunu sorunsallaştırmak, her şeyden önce bir yöntem konusudur ve hangi yöntemle çözüme kavuşturulacağından bağımsız olarak, sorunu çözme iddiası ve amacı taşır. Nesne karşısında, öznenin etkinliği ve konumlanması yöntemi oluşturur. Pratik materyalist için konuyu, sorunsallaştırmak, sorunu praksis yöntemle ele almaktan başka bir anlama gelmez. Praksis, diyalektik materyalizmin toplumsal hayat içindeki edimsel hali ve aracıdır.

Praksis düşünce, eyleme içkin düşüncedir. Değiştirmek için/amacıyla yorumlar, çözümler, düşünür. Sorunu bilinçlice kavramak, bilgiyle eylemi buluşturarak var olanı değiştirmeye girişmek, praksis yöntemin özü ve kendisidir. Praksis, teorik-pratik sorunları her sorunun/konunun özel alan bilgisi ve yöntemlerini, praksis ele alış tarzıyla biçimlendirir, bilimselleştirir ve çözer.

Yöntemleri bulma ve kullanma becerisi göstere-

bilmek kadar sorunu tanımlamak da önemlidir. Sorun-sorunsal ayrımı basit ve keyfi bir tasnif değildir. Bilakis, sorunu “tam” olarak tanımlama, düşünce ve çözümlenmeyi bilimselleştirmenin unsurlarındandır.

Her basit sorun bir sorunsal değildir. Başka bir anlatımla, salt öznel yaklaşım/arzu bir sorunu sorunsal niteliğine terfi ettiremez.

Çözümü bugünden yarına veya derhal mümkün olan pratik ve basit gündelik sorunlar birer sorunsal sayılmazlar. Çözümü önceden bilinen ve sürekli biçimde tekrarlanan pratik sorunlar bu kümeyi oluşturur.

Bir sorunun sorunsal niteliği, tarihsel-toplumsal-evrensel boyutlarından ve çözümünün belli tarihsel süreç ve evreleri kapsayan özelliklerinden gelir. Sorunsalların temel ayırt edici özellikleri, toplumda ve bilimde çözülen bir problemin yeni bir veçhesiyle, yeni bir kapsam ve içerikle karşımıza çıkmasıdır. ‘Eski sorunların yeni biçimde karşımıza çıkması’ tam da bu olguyu anlatır. Bu anlamda, tarihsel-toplumsal-evrensel gelişme zenginliğiyle belirmesinden, güncelleşmesinden ve gündemleşmesinden söz ettiğimiz besbellidir. Sözelimi sınıf, kadın, din, devlet, ulus, parti vs. böylesi sorunsallardır ve konumuz parti sorunsalıdır.

Parti Sorunsalını Düşünmenin Anlamı, Sınırları, Yöntemi

Her şeyden önce, ‘partiyi düşünmek’ kendinden anlamı ve çağrışımlarıyla parti sorunsalını tüm boyutlarıyla geniş zamanlı bir bağlamda teorik düşünmeyi ifade eder. ‘Partiyi düşünme’nin teorik ve pratik iki düzlemi var. Gerçek bilimsel düşünce, teorik ve pratik düzlemde ve teorik-pratik bilginin birliğiyle kurulur. Teorik düşünme düzlemi kendi içinde iki uçludur/boyutludur ve iki bilgi anayolunu bilimsel işlemin kavşığında buluşturur.

Teorik düşünme ve analiz, tarihsel olanla güncel olanın koordinatlarını belirlediği bir teorik kosmos düzleminde oluşur, hayat bulur. Teorik kosmos, teorik düşünmenin topografyasıdır/zeminidir. Teorik düşünme, bu kosmos içinde tarihsel olanla güncel olanı, özel olanla genel olanı, yerelle evrenseli, tikelle tümeli birleştirir ve kavramsal bir yapı oluşturur. Değişik bilgileri etkileşime ve işleme sokarak organik bir bilgi bütünlüğü kurmaya çalışır.

Teorik düşünme yöntemi, sorunsal veya olguyu tarihsel gerçekliğiyle kavrar. Bu epistemolojik bir kavramdır. Bir bilgi okumasıdır. Epistemolojik işlem gerçekliğin tarihsel bir yeniden okuması ve çözümlenmesini yapar ve buradan ontolojik alana nüfuz etmeye çalışır.

Ontolojik düşünme ve işlem tersinden bir hareket izler. Ontolojik alan, pratiğin, somutluğun, gerçekliğin alanıdır. Pratik kalkış noktasıdır. Pratikten teoriye doğru bir hareket ve ilişkilendirmeyi ifade eder. Pratik referanslı düşünme, ontolojik olanın bilgisiyle geleceği ve tarihseli diyalektik bağlamda kucaklamaya ve kendi merkezinde/ekseninde çözümlenmeye tabi tutar.

Teorik-pratik düzlemlili düşünsel kosmos ve düşünme yöntemi, tarihsel olanla güncel olanın, epistemolojik bilgiyle ontolojik bilginin, özneyle nesnenin diyalektik bir örgüsü ve bütünlük ilişkisidir. Teorik düşünmek, bilgi, düşünce ve kavramlarla yeni bir kavramsal yapı oluşturmak, verili bilgiden daha üst bir bilgiye geçiştir. Olgudan kavrama, bilgiden fikre ulaşma ve geçiş, bir düşünsel soyutlamadır. Soyutlama ise bir teorik bakıştır ve pratiği daha tam kavramayı amaçlar. Son çözümlenmede teorik düşünmek esasında pratik düşünmektir.

Tarihsel ve güncel zamanın tam merkezine parti olgusunu koyarak bütünlüklü bir düşünsel işleme tabi tutmak kelimenin gerçek anlamıyla partiyi düşünmektir. ‘Partiyi düşünmek’ tüm boyutlarıyla varolan parti gerçeklikleri ve varlık biçimleri üzerine, en başta da komünist parti gerçeğimiz üzerine düşünmeyi vurgular. ‘Partiyi düşünmek’, bilinçli, yoğun ve yöntemli düşünmek, partiyi derinden kavramak ve çözümlenmeye çalışmaktır. Aynı zamanda sınıf mücadelesi kosmosunda yaratıcı ve kurucu bir politik özne olarak devrimin öncüsü ve önderi komünist partiyi daha ileriden kurmak anlamına gelir. Partiyi sürekli geliştirip yetkinleştirecek teorik ve teknik, stratejik ve taktik, ideolojik ve örgütsel fikirlerin/projeksiyonların geliştirilmesi, partiyi gerçek ve devrimci anlamda düşünmenin kendisidir.

Teori-politika ilişkisi ancak tarihsellik ve pratik üzerinden kurulabilir. Bu anlamda partiyi düşünmek tarihsel arka plan ve güncel gerçeklik üzerinden geliştirilmelidir.

Tarihsel Evrimi İçinde Parti

Parti, sınıf ve siyasetin çocuğudur. Tarihe doğuşu, siyasetin sınıf temeline oturmasından sonra, yani sınıflı toplumla başlar. Siyasetin en eski işlevi ve anlamı yönetmektir. Yönetmek olgusu olarak siyaset, ilkel komünal topluluk düzenlerinde sürdürülebilir hayatı örgütlemek ve şeyleri yönetmekte anlam kazanıyordu. Siyaset, komün topluluklarının bilge ve yetenekli önderlerinden ve seçilmiş şeflerinde merkezleşen komünal siyaset/yönetim, toplum yönetimiydi.

Komünal toplumda siyaset, kendini ve şeyleri yönetmek olarak topluma yabancılaşan, dışsallaşan ve araçsallaşan bir olgu değildir. Topluma içkin ve onun doğal organik unsurudur. Bir öz yönetim durumunu ifade eder. Komünal topluluklarda siyaseti, komün önderlerinde/şeflerinde bir öz yönetim ilişkisinin ötesine geçmez ve bir hiyerarşik ilişki yaratmaz. Siyaset toplumu yöneten değil, (toplumun üstünde anlamında) toplumun kendini yönettiği araçtır.

Sınıfsız, devletsiz, egemensiz, eşitlikçi ve kolektif mülkiyetle karakterize olan komünal toplumda, siyasi partinin doğması imkansızdı. Üretim tarzı ve iş bölümü henüz partiyi doğuracak elverişlilik düzeyine ulaşmamıştı. Partinin etimolojik anlamı dal, bölüm, kol veya parça demektir. Partinin etimolojik anlamı üzerinden bir akıl yürütme ve çözümleme yaptığımızda, komün toplumunun uyumlu bir bütünlük olduğu görülür. Komünün doğal (toplumsal) iş bölümüyle belirlenen ve komün toplumunun yekpare ve uyumlu olmasını bozmayan bölüm/bölünme dışında bir dal kol, parça/tabaka vs. yoktu.

Özel mülkiyet ve sınıflı toplumun doğuşu, partinin tarihe doğuşunun koşullarını hazırladı. Sınıf aynı zamanda ilk parti olarak tarihe doğdu. Toplumun sınıflara bölünmesi 'sınıfa karşı sınıfı' yani sınıf mücadelesini yarattı. 'Sınıfa karşı sınıf, sınıf ve partinin bir ve aynı şey olduğu bir sınıf mücadelesi gerçeğini anlatır. Siyasal parti, sınıf mücadelesinin politik aracıdır; sınıfın kendini bir amaç doğrultusunda araçsallaştırması ve işlevlendirmesidir.

Oysa sınıf mücadelesi tarihin uzun dönemlerinde 'sınıfa karşı sınıf olarak dolaysız ve çıplak bir mücadele biçiminde gelişti. Her sınıfın ya da toplumsal tabakanın parti anlamına içkin olması ve böyle kabul görmesi esprisinin arka planı bu olguyla ilgilidir.

Sınıflı toplum, tarihin ve eski toplumun mentesinden kopuşudur ve uzun insanlık tarihinin yeni bir yön kazanmasına ve eksen kaymasına işaret eder. Bu, doğal toplumun siyasal topluma, sınıfsız toplumun sınıflı topluma geçişinden başka bir şey değildir. Sınıflı toplum, siyasetin toplumun kendini ve şeyleri yönettiği bir olgu olmaktan çıktığı, bir sınıfın öteki üzerinde zora dayalı egemenliğin iktidarsal yönetim biçimi haline geldiği çağdır.

Sınıflı toplum tarihi, eski siyaseti kökünden değiştirir. Siyasetin yönetme niteliğine/işlevine ikinci bir boyut daha katar ve asıl niteliğini de bu boyut belirlemeye başlar. Bu, zora dayalı egemenlikten başka bir şey değildir. Devlet, sınıflı toplumun bu gerçeğini, zora dayalı egemenlikle yönetme gerçeğini simgeler. Sınıf egemenliği, zor, tahakküm, hiyerarşi ve sömürü üzerine yükselir ve bunların hepsi özel mülkiyetin ve egemen sınıfın/zümrenin kutsiyetiyle taçlanmış olarak devlet şemsiyesi altında toplanır. Bu yüzden sınıflı toplumun ürünü olan devlet, siyasetin merkezidir.

Köleci Toplumda Parti

Köleci egemenlik, komünal toplumu yıktı ve yerine köle sahiplerinin düzenini kurdu. Komünal yönetimden köleci egemenlikli yönetime geçiş birdenbire olmadı. Uzun ve belli evrim uğrakları olan bir süreç sonunda gerçekleşti. Köleci toplum, eski toplumun doğum lekelerini yüzünde taşıyarak doğdu. Köleci devlet, komünal yönetimin belli kuramlarını kendine dayanak yaparak yükseldi. Köle sahibi sınıflar, yeni toplumun yönetimi için gerekli araçları oluştururken, eski toplumun kimi kuramlarını ve araçlarını miras aldı. Bu mirası sınıf egemenliği ihtiyaçları doğrultusunda yeniden biçimledi. Örneğin; komün/kabile şefliği ve askeri liderlik kurumları, toplumsal yetkenin/otoritenin bu kurumları köleci toplumda egemen kral, imparator vs. olarak ortaya çıktı. Siyasetin nitelik değiştirmesine benzer ve koşut bir durumdur bu. Ve köleci toplumda liderlik, toplum karşısında tanrı katındadır. Egemenliğin kumanda mevkiinde oturan hükümdar/kral karşısında toplum tebaadır. Köleler ise sadece toplumun hizmetine koşulmuş maldır.

Sınıf, parti ve devlet, birbiriyle bağlantılı ve bir sürecin bütünleşik parçalarıdır. Sınıf egemenliği bütünlüğünün elemanter olgularıdır. Sınıfı ilk

parti kabul edersek, sınıf ve partiden sonra gelen devlet, belli bir tarihsel uğrakta ve aralıkta ikinci partidir. Özel mülkiyet ve sınıflılığın gelişmesinin belli bir evresinde ortaya çıkan devlet, dar azınlık egemen sınıfın kolektif çıkarlarının realizasyonunun ve siyasal temsiliyetinin aracıydı. Sınıf, parti ve devlet sınıf egemenliğinin üçlü sacayağıdır. Tarihin belli bir evresinde, sınıf, parti, devlet sınıf egemenliği içinde işlevleriyle özdeş ve örtüşen olgulardı ve sınıf tarafından temsil ediliyordu. Zira toplumsal işbölümünün gelişme düzeyi buna elveriyordu. Başlangıçta iç içe ve örtüşük olan sınıf, parti ve devlet olguları köleci şehir devletlerinin doğuşuyla, ayrı olgular halinde gelişir. Devlet belli tarihsel dönem boyunca siyasal egemenlik aracı / iktidarı olarak aynı zamanda siyasi parti işlevi ve ihtiyacı görür.

Erken köleci toplumda parti, küçük şehir devletleriyle sınırlı bir olgudur/varlıktır. Birbirinden bağımsız küçük şehir devletlerinde dar azınlık egemen sınıf, hem bir parti hem de devlettir. Siyasi iktidarın tepesinde hükümdar oturur. Siyasi partinin/devletin ve toplumun lideridir. Dar azınlık egemen sınıf, köle sahipleri ve özel mülkiyeti, egemen sınıfı ve eşitsizliği kutsayan ruhban zümresinden oluşur. Ruhbanlar, ilk devletli sınıftır ve tarihte ikinci sınıf partisinin sahipleridir.

Küçük şehir devletlerinin surlarıyla sınırlı toplumlarda, egemen sınıfın gelişmesi gibi parti ve devletin gelişmesi de yavaş ve sınırlıydı. Sınıf, devlet vs. temel toplumsal birim, kurum ve olgular gelişmiş veya ruşeym biçimleriyle kent devleti içinde ve onun gelişme düzeyi ve çapıyla orantılıydı. Esasen 'tek sınıf tek parti' gerçeği vardır. Erken köleci dönemde Mezopotamya, Mısır, Anadolu ve Pers bölgelerindeki şehir devletlerinde genel tablo böyledir.

Köleci şehir devletleri ve köleci imparatorluk devletleri, köleci toplumun iki aşaması/düzeyidir. Erken ve geç dönem kölecilik olarak nitelendirdiğimiz bu ayırmda, şehir devletleri ilk evrenin siyasal-toplumsal düzeyini ve formunu temsil eder. Köleci emperyalizm ve cumhuriyet evresi geç köleci dönemin formudur.

Cumhuriyet ve demokrasi köleci toplumun üst evresinin bağrında çiçek açar. Grek/Helen şehir devletleri ve Roma köleci düzeni, cumhuriyet ve demokrasi modeliyle siyasal egemenlik ve yönetimi yepyeni bir biçime kavuşturur. Köleci cumhuriyet sisteminde egemen sınıf, anonim sınıf çıkarları ekseninde kendi iç sorunlarını

demokrasıyla çözüyordu. Demokrasi, egemen sınıfın iç sorunlarının konsensüsle çözüldüğü mekanizma ve kurumları sağlıyordu. Kolektif sınıf egemenliğinin araçsal tesisi ve işlevini oynuyordu. Demokrasi, cumhuriyetin özgür yurttaşlar sınıfının iç ilişkiler alanını, egemenlik paylaşımını ve özgürlüklerini belirliyor, köle sahibi sınıfın kolektif egemenlik aygıtları köle sınıfı üzerinde tam bir diktatörlük ve tiranlık uyguluyordu. Köleci egemenliğin ve sömürünün diktatörlüğü, demokrasi ve cumhuriyette cisimleşir.

İmparatorluğun cumhuriyetinde sınıf demokrasisi konsensüs üzerinde yürür. Köle emeğinin ve zenginliğin paylaşımı, yeni savaş kararları, yağma, talan ve savaş ganimetinin paylaşımı vs. köleci cumhuriyet demokrasisinin varlık gerekçesidir. Bu nedenle, köleci imparatorluğun cumhuriyetinde, köle sahibi sınıflar ve diğer egemen sınıf eklentisi zümreler/tabakalar, geniş parçalı bir sınıf ve parti görünümünü resmeder. Egemen sınıf içi sorunlarda konsensüs oluşmadığı durumlarda cumhuriyetin krizi kaçınılmazdır ve demokrasi bu krizi çözümenin aracı ve çaresidir. Egemen sınıfın tek blok veya birleşik parti haline gelmesini sağlar. Bu çağda demokrasi sınıf içi ve dolayısıyla parti içi bir olgudur.

Köleci cumhuriyet sistemi, sınıfsal gelişme ve genişlemenin, tabakalaşma ve klikleşmenin de yeni bir aşamasıdır ve siyasal partileşme düzeyinde bir uğraktır. Köleci imparatorlukların temel özelliği, birbirinden bağımsız küçük şehir devletlerini tek bir siyasal egemenlik dizgesi içinde toplaması ve kentin dışında kalan kömün/kabile topluluklarını da bu egemenliğe eklemlemesidir. Köleci emperyalizm / imparatorluk açık sömürgeci tahakküme dayanır. Sömürgeci talan ve yağma, halk/kabile topluluklarını köleleştirme muazzam köleci zenginlik ve birikimin asıl kaynağıdır. Kuşkusuz bu zenginlik bir merkezde, imparatorluğun anavatanında toplanır ve egemen sınıf tabakaları, iktidarın güç kaynağı sınıflarının konumlarına göre paylaşır.

İmparatorluklar egemenliği, gücü ve kendilerinde taşıdıkları kültür ve üretim tarzını daha geniş coğrafyalara yayar. İmparatorluğun kanunu orman kanunudur. Egemenlik götürüp zenginlik toplamayla tamamlanan bu çevrimde, toplumsal iş bölümü de değişir ve gelişir. Egemen sınıf niceliksel olarak büyür, siyasal iktidar da onu izler. Bu gelişmeye köle sahibi sınıflar arasındaki rekabetin artması eşlik eder. Güç ve iktidar

sahibi olma kavgaları yeni siyasal partileri tohumlar veya oluşturur. Sınıfın bölünmesi ve tabakalaşması her çağda toplumsal üretim tarzı ve işbölümüne denk düşer. Bu yeni sınıf partilerinin doğmasının nesnel temelidir. Köleci Roma emperyalizminde daha açık biçimde görülen sınıf grupları/klikleri bunun ifadesidir.

Köleci toplumlarda gerçek siyasal partileşme olgusu egemen sınıfla ilişkili ve sınırlıdır. Parti, esasen egemen köleci sınıfın bir karakteristiğidir. Siyasal partileşmenin düzeyi ise egemen sınıfın değişik klikleşmeleri formunu aşmaz. Çünkü cumhuriyet ve demokrasi, egemen sınıfın tam ve derin kopuşmasını, bölünmesini önler; siyasal birlik içinde kalmasını sağlar ve güvenceler. Dolayısıyla sınıf içi tüm bölünmeler ve hizipleşmeler köleci cumhuriyet partisinin birer kolundan, fraksiyonundan öteye gitmez.

Köleci dönemde ortaya çıkan tek tanrılı büyük dinler, dönemin egemen sınıfları için siyasal ideolojinin üretilmesinin temel kaynağı olur. İmparatorluk çağında, Hıristiyanlık Roma'nın resmi ideolojisi mertebesine yükselir. Daha sonraki bütün tarih boyunca egemen sınıfların rüyalarını süsleyen bin yıllık Roma Cumhuriyeti'nin arka planında, Hıristiyanlığın imparatorluk ideolojisinin önemli bir rolü vardır. Büyük dinlerin siyasal ideoloji olarak tarihin ufku ve sınıf mücadelesine dahil olması aynı zamanda siyasal partilerin esaslı ideolojik nitelik kazanması gerçeğini de açıklar.

Köleci toplumda, köle sınıfı kendinde partidir. Kendinde parti nesnel ve sınıfsal durumu anlatır. Köle sınıfının kendisi için parti yani siyasal parti haline gelişi sadece ve yalnızca köle ayaklanmalarıyla sınırlı bir durumdur. Köle sınıfının siyasal bir parti haline gelmesi için belli bir liderlik etrafında ve sınıfsal çıkarları temelinde birleşmesi gerekiyordu. Sınıf çıkarları temelinde siyasal birlik oluşturmak, amaç ve irade birliği sağlamak siyasal parti olmanın temel koşuludur. Sınıfsal birliğin cisimleştiği bir önderlik yaratıldığı koşullarda, köle sınıfı siyasal bir hareket haline geliyordu. Siyasal hareket siyasal partinin bir biçimidir. Spartaküs köle ayaklanması hareketi böyle bir parti örneğidir.

Köle ayaklanmaları, liderlik ve siyasal hareket olma vasfıyla karakterize olur ve köle sınıfının "siyasal parti" haline geçişinde/gelişinde anlam bulur. Köle sınıfının siyasal birliğinin sürekliliği, kurumsallığı vs. yoktur. Köleler ancak belli

koşullarda bir lider etrafında birleşip egemenlere karşı harekete geçtiklerinde 'kendisi için parti' olabiliyorlardı.

Feodal Toplumda Parti

Belirli bir çağdaki üretim, sınıflar, işbölümü ve yönetim/egemenlik olarak siyaset arasında dolaylı ve dolaysız bir nesnel belirleyen ilişkisi bulunur. Üretim tarzının ve işbölümünün köklü değişimi, sınıfsal yapıyı da değiştirir. Yeni toplumsal sınıf yapılarını oluşturup biçimlendirir. Sınıfların karşılıklı konumlanmaları ve mücadeleleri siyaseti üretir. Siyasal sistem ve mücadele biçimlerini belirler/oluşturur.

Tarih ve teori, tüm yeni toplumsal düzenlerin eski toplumsal düzenin rahminde döllendiğini ve gelişip doğduğunu gösterir. Yeni doğan toplumun eski toplumun izlerini taşıdığını da kaydeder, imler. Köleci toplumdan feodal düzene geçiş de böyle gerçekleşir. Gelişmesinin doruğuna varmış köleci düzen, tarihin belirli bir uğrağında yıkılır. Köleci toplumun bağrında tohumlanıp çiçek açan feodal toplum, çözülen ve yıkılan eski toplumun yerini alır. Mülkiyet ve zenginliğin asıl kaynağını köleliğin oluşturduğu kölelik düzeni, yerini toprağın/tarımın ve serf emeği (toprak köleliğinin) sömürsünün asıl zenginlik kaynağı olduğu feodal topluma bırakır. Kent ve kır, toplumsal üretim ve işbölümünün iki büyük kolu olarak ayrışır. Kent-kır ayrışmasının bu yeni evresinde kır öne geçer ve egemen olanı temsil eder. Feodal toplum yeni sınıflar ve sınıf egemenliği dizgesi yaratır.

Feodalizm, iki ana sınıf üzerine yükselir ve bu iki sınıfın damgasını taşır: Toprak beyleri ve serfler... Köleci toplumun çözülüşüyle köle sahibi sınıflar yeni toplumda toprak beyi sınıfı haline gelirken, köle sınıfı da toprak kölesi serfe dönüşür.

Feodal toplumda egemen sınıf, hem yelpaze olarak, hem de niceliksel güç bakımından büyüdü, genişledi. Ruhban zümresi, dinsel aristokrasi olarak feodal aristokrasiyle omuz omuza önemli bir sınıftır. Ruhban sınıfı, feodal toplumda tarihteki altın çağını yaşayarak büyük bir toplumsal sınıf (tabaka) düzeyine ulaşır. Feodal kentte ise ticaret burjuvazisi ara/orta sınıftır. Feodal aristokrasinin aşağılayıcı himayesinde ve yedeğinde durur. Kentin üretici, emekçi zanaatkarlar sınıfı diğer bir ara sınıf katmanıdır.

Feodalizm yalnızca çözülen köleci üretimin kıra/toprağa yayılması değildir; aynı biçimde köleci egemen sınıfların da bir çözülmesi ve kıra yayılmasıdır. Bir güç, egemenlik ve sınıf dağılması ve bunun muazzam biçimde yayılması sonucu, beyliklere, aşiretlere, soylu ailelere dayalı bağımsız devletler ve devletçikler doğar. Devlet, bir siyasal kır mantarı gibi yayılıp çoğalır. Feodal toprak beylerinde cisimleşen güç ve egemenlik, belli yerelliklerde birer devlet ve parti niteliği kazanır. Feodal toprak beyleri belli aristokrat ailelerden oluşan yapı aşiret partilerinin de ilk biçimi olarak belirir. Feodalizmin ilk parti biçimi egemen sınıfın ‘aşiret partileridir.’

Feodal emperyalizm döneminde ise, aşiret partilerinin aynı anlamda devletlerinin koalisyonuna dayalı bir merkezleşme ve birleşik/ortak krallık/egemenlik olgusu ortaya çıkar. Feodalizmin ilk dönemlerinde ‘aşiret partileri’, belli bölgelerle sınırlı yerel parti/devlet gerçeğiyle karakterize olur. Feodal emperyalizm evresinde, aşiretler ve devletleri tek egemenlik sistemi içinde birleştiren feodal imparatorluk formuna kavuşur. Doğu ve Batı feodalizminde siyasal birleşme ve imparatorluk oluşturma pratikleri iki yoldan gelişir.

Aşiret federasyonlarına dayanan Doğu imparatorluklarında aşiret partileri etkindir. Yağma ve talana dayanan aşiretlerin imparatorluklaşması askeri ve despotik tarzda gerçekleşir. Sözelimi, büyük Moğol İmparatorluğunun Cengiz Han ile yaptığı askeri emperyalizm hamlesi böyledir ve zora dayalı bir siyasal birleştirmedir. Moğol-Türk aşiretlerinin bir kurultayda Cengiz’i Hakan ilan etmesi, aşiretlerin, askeri zorla dize getirilmesinin sonucudur. Osmanlı’nın Anadolu’daki beylikleri birleştirmesi de askeri yoldan gerçekleşir.

İslam imparatorluğu atılımını gerçekleştiren Arap aşiret federasyonlaşması da aynı yolu izler. İslam imparatorluğunun yükselişi belli başlı Arap aşiretlerinin birleşik gücüyle ortaya çıkar. İslam imparatorluğunun halifelik makamıyla sembolleşen iktidar kavgaları üzerinden bölünmesi ve ayrılması aynı olgunun diğer bir yüzüdür. Kureyşliler, Emeviler, Abbasiler birer Arap aşiretleri oldukları gibi aynı zamanda aşiret partileri/devletleri olarak İslam devletinin de yönetici partileridir. Doğu feodalizminin bu gelişiminde aşiret partilerinin baskın askeri partiler olma yönü de barizdir.

Batı feodalizminde de askeri birleştirme örnekleri yaşanır. Bunun yanı sıra, Batı feodalizmi

Greko-Romen Cumhuriyet ve Hıristiyan ideolojisinin geleneğinin etkisiyle “demokratik” birleşik/ortak krallıklar, aşiret koalisyonları biçimindeki birleşmeler de karakteristiktir.

Feodal çağda siyasal partiler daha açık ve gelişmiş formda tarih sahnesinde boy gösterir. Aristokrasi sınıfının, imparatorluğun egemenlerinin partileri, siyasal ideolojik ve askeri boyutlarıyla en gelişkin partileridir. Aşiret partileri, devlet tipi/modelli partilerdir. Siyasal ve askeri bir örgütlenmedir. Aşiret partisi aynı zamanda ordudur. Aşiret lideri, imparatorluğun ya da beylik devletin hükümdarı, sınıfın/partinin ve ordunun lideridir/komutanıdır. Aşiret partileri, lider merkezli partileridir. Liderlik kurumu, feodal partilerin temel ayırt edici özelliği ve olmazsa olmaz unsurudur.

Feodal partilerin askeri niteliği kadar önemli diğer bir temel özelliği de ideolojik kimlikli partiler olmalarıdır. İdeolojik kimliğin esaslı bir biçimde sınıf mücadelesi ve tarihe dahil oluşu büyük dinlerle mümkün olmuştur. Büyük semavi dinlerin doğuşu evrensel ideolojilerin ilk biçimidir ve tarihsel zamanda büyük köleci ve feodal imparatorlukların ideolojisi olagelmışlerdir.

Özellikle Hıristiyanlık ve İslam’ın, büyük imparatorlukların resmi ideolojileri durumuna gelmesi, feodal toplumdaki sınıf mücadelesinin ideolojik-siyasal düzlemde yeni formlar kazanmasını sağlar. Dinler, mezhepler, tarikatlar, sınıf mücadelesinin birer enstrümanı, ideolojik-siyasal kostümü olur. Çağın bütün egemen güçleri, feodal aristokrasi, hanedanlar, aşiretler, ruhbanlar vs. dinsel ve mezhepsel ideolojileri olabildiğince kullanır. Kuşkusuz ki, dinin siyasal ideoloji olarak kullanılmasında, feodal aristokrasiyle aynı egemen aile albümünde, egemen sınıf blokunda yer alan ruhban sınıfının özel ve tayin edici payı vardır.

Ruhban sınıfı, feodal toplumda muktedir bir sınıftır. Mülk sahibi ve asalak bir zümredir. Feodal aristokrasinin hizmetine amadedir. Sınıf egemenliğinin etkin bir ayağı ve özel bir bölüğüdür. Büyük dinlerin sürekli yayılması ve imparatorlukların resmi ideolojisi mertebesine yükselmesiyle, ruhban sınıfı en geniş toplumsal sınıflardan/tabakalardan biri durumuna gelir.

Ruhban zümresi, belli tarihsel uğraklarda egemen sınıfla iktidarı paylaşan bir güçtür. Hatta ayrı iktidarlaşmaya taştan devletleşme pratikleri

de gelişir. Batı feodalizmi içinde ruhban sınıfının kazandığı güç bilhassa çarpıcıdır. Ruhban sınıfı, ekonomik ve siyasi gücüyle egemen sınıfın ikinci partisiydi. Örneğin, Fransa'daki Tapınak Şövalyeleri'nin toprakları ve bütçesi dönemin devletleri düzeyindedir. Kiliselerin elindeki toprak, büyük toprak beylerinkinden az değildi. Günümüzdeki Vatikan devleti, Batı'nın ruhban sınıfının bu geleneğinin, tarihsel serencamını anlatan tarihin yadigârı ve yaşayan mirasından başka bir şey değildir.

Doğu feodalizminde ruhban sınıfının konumu farklıdır. İslam'la yükseliş yaşayan Doğu feodalizminde, egemen sınıf aynı zamanda dini otoriteyi de temsil eder.

Aşiret egemenleri, kutsallık mührünü yanında taşır. Feodal toplum, aşiret ve cemaat toplumdur. Feodal partiler de cemaat partileridir aynı zamanda. Osmanlı'da olduğu gibi padişahın halife de olması, ruhban sınıfının ayrı bir sınıf partisi olarak gelişip belirginleşmesini, konum almasını önliyordu. Despotik ve merkezi karakteri baskın Doğu feodalizminde, din-ideoloji ve ruhban sınıfı tek yapıyı bütünlüğün bir parçasıdır.

Doğu ve Batı feodalizminin ayrı gelişme özellikleri olmasına karşın, ruhban sınıfının feodal çağda oynadığı sınıfsal rol ve siyasi işlev temelde aynıdır. Ruhban sınıfı, kurulu düzeni kutsama, meşrulaştırma ve ezilenlerin kullaştırılması, kölelik rızalarının üretilmesi için özel siyasi rol oynar. Egemenleri ve kurulu düzeni kutsallaştırıp, ezilenleri kullaştırıran ruhbanlar, feodal partilerin ve düzenin ideologlarıdır ve yanlış bilinç yapıcılarıdır. Bu yönüyle ruhban sınıfı, çağının özgün 'siyaset sınıfı'nı teşkil eder.

Feodalizmin partiler ve sınıflar diyagramında alta doğru indiğimizde karşımıza, iki ara sınıf/toplumsal tabaka çıkar. Feodal kentin ara sınıfları olan ticaret burjuvazisi ve zanaatkarlar da belli ölçülerde örgütlenmiş ve bir partileşme pratiğine yönelmişlerdir. Ama sınıf karakterleri/konumları ile siyasi varlıklarının karakteri uyumludur. Tüccarlar, egemenlerin himayesinde ve yedeğinde olmuşlardır. Lonca örgütlenmeleri, feodal kent sınıfının/zanaatkarlarının örgütlenmesidir. Tam bir parti özelliği göstermemekle birlikte, bir sınıf örgütüdür. Belli siyasi koşullarda sınıfsal çıkarlarının rotasında, siyasi hareketlerle kolayca ilişkilendirilmiştir. Ayrıca siyasi misyon ve işlevle öne atıldığı uğraklar da olmuştur. Binli yıllarda Anadolu'daki beylik

devletleri arasındaki kavgalar ve kaos boşluktan yararlanarak, Ahi Evran örgütlenmesi öncülüğünde devlet kuran bir "lonca partisi" örneği müstesnadır.

Tarihe bakıldığında tüm siyasi egemenlik biçimleri ve mekanizmaların, partileşmenin ilkin 'egemen olan sınıf tarafından bulunduğu/üretildiği ve kullanıldığı kolaylıkla görülebilir. Doğal ve anlaşılır bir durumdur bu. Ancak olgunun diğer bir anlatımı ve anlamı daha var. Bu ise, ezilen sınıfın ilk öğretmeninin egemen/ezen sınıf olması gerçeğidir. Feodal çağdaki partileşme pratikleri ve gerçeklikleri olgunun çarpıcı bir görünümü ve kanıtını sunar. Feodal toplumda ezilen sınıflar da, egemenler gibi dinsel mezhepsel referanslı hareketler/partiler örgütler. Egemen ve karakteristik olanı alır, taklit eder, kullanır.

Feodal toplumdaki siyasi partinin ana formu tarikatlardır. Feodal partinin en gelişkin biçimleri mezhep ve tarikat partileridir ve bunlar ezilenler tarafından da örgütlenmiştir. Kuşkusuz egemen olanı, ideolojik ve toplumsal program olarak zorlayan ve hatta aşan, eşitlikçi toplum amacı güden toplumsal hareket örnekleri de mevcuttur. Mezopotamya'da binli yıllarda kurulan ve 150 yıl yaşayan Karmati devleti, eşitlikçi/komüncü bir sistemdir.

Çağını zorlayıp aşan bir örnektir. Mezhep ve tarikat modeli bir partileşmedir.

Güçlü örgütlenme, propaganda ve siyasi hareket tarzı üzerinden amacına ulaşır. Karmatiler, kentin ve kıyın ezilenlerinin ayaklanmalarını birleştirerek amacına ulaşan başarılı ezilen sınıf devrimidir. Hasan Sabbah ve Nizari partisi de devletleşmeyi başaran Karmatiler'den nitelik olarak farklı (feodal aşiretçi/ulusçu) bir başka örnektir. Kıy ve kentin ezilenlerini birleştiren, tarikatsal kurumlaşma ve güçlü önderlik ve siyasi hareket örgütleyen Karmatiler ve Nizariler, dönemlerinin en gelişkin ezilen sınıf partileridir. Dönemlerinin teorik (entelektüel) siyasi bakımdan en donanımlı ve örgütlenmede en ileri güçlü partileri olmaları, başarılarının arka planıdır.

Ezilenler, toprak kölesi köylüler, feodal toplumda yaygın ve etkin sınıf mücadelesi yürütür. Köylü ayaklanmalarıyla karakterize bir sınıf mücadelesidir bu. Feodal çağda kıyın, köylülerin tüm ayaklanmaları yenilgiyle sonuçlanır. Kapalı ekonomi, cemaat toplumu ve ezilenlerin birbi-

rinden kopukluğu, birleşememe, siyasal parti oluşturamama, ayaklanmaların lokal kalması, yenilgiyi koşullayan nedenlerdir. Anadolu'da Şeyh Bedrettin ayaklanması ile Almanya'da Thomas Münzer hareketi ezilenlerin, yenilgiye uğrayan, çağının en ileri devrimci hareketleridir. Şeyh Bedrettin hareketi, siyasal bir hareket olarak belli bir program ve önderlik oluşturma düzeyi ile bir ezilen sınıf partisidir.

Egemen sınıflar gibi, ezilen sınıf hareketleri de tarikat modelli cemaat partileri kurar ve kullanır. Tarikat ve mezhep partiler liderlik, propaganda, örgütlenme ve kurumlaşma özellikleriyle ayırt edicidir. Tarikatlar feodal siyasal sistemin partileridir ve modern burjuva siyasal partilerin atalarıdır. Günümüzde ise, bilhassa İslam coğrafyasında tarikatlar açık veya gizli/yeraltı partileri durumundadır ve siyasal mücadelede etkin aktörlerdir.

Kapitalist Toplumda Parti

Kapitalist toplumsal düzen değişikliğine öngelen maddi ve sınıfsal koşullar, feodal toplumda oluştu ve olgunlaştı. Belirli bir tarihsel uğrakta burjuva toplum doğdu. Burjuva devrimleri bu toplumsal düzen değişikliğinin en kesin ve kesin ifadesidir.

Burjuva topluma geçilirken, burjuva siyasal partiler de doğmaya başlar. Modern burjuva siyasal partilerin ilk örnekleri kapitalist gelişmenin beşiği İngiltere'de ortaya çıkar. 1215'te ilan edilen Magna Carta sözleşmesi egemenliği anayasal krallığa dönüştürür ve burjuva topluma geçişin yolunu döşer. Burjuva İngiltere'nin ilk doğum belgesi sayılabilecek Magna Carta, sınıfların varlığını kabul eder ve egemen sınıfların siyasal partileşmesinin önünü açar. Sınıf partileşmeleri bu zeminde oluşur. İlk modern siyasal partiler, 17. yüzyılda Toryler ve Whigler olarak örgütlenir. Toryler ve Whigler, egemen sınıfın iki bölüğünün temsilcisi partilerdir. 19. yüzyılda Muhafazakar Parti ve Liberal Parti adlarıyla siyasal tarihe ve literatüre dahil olan partiler, modern burjuva siyasal partilerin kurumsal bakımdan ilk modelleridir. Daha sonraki burjuva-siyasal partileşmelerin ilk örneği rolünü oynarlar.

1789 Fransız Burjuva Devrimi'nde sınıfların ve partilerin görünümü farklı bir tabloyu resmeder. Bu doğaldır. Zira İngiliz ve Fransız devrimleri kapitalist topluma geçişin iki ayrı biçimine denk gelir. Feodal toplumu tarihe gömen Fransız Bur-

juva Devrimi üç partinin/sınıfın damgasını taşır. Jirondenler, Jakobenler ve San Cuolotlar... İlk iki parti, egemen sınıf partileridir ve egemen sınıfın iki eğilimini/akımını temsil eder. Üçüncü parti, baldırı çıplak denilen ezilen emekçi sınıfların partisidir. Jakobenler ve Jirondenler, ezilen yoksulları San Cuolotları siyasal bir ordu olarak kendilerine yedekleyerek burjuva cumhuriyetine ulaşır. Baldırı çıplaklar partisi, partileşmemiş bir partiyi temsil eder. Partileşmemiş parti, bir sınıfın veya toplumsal tabakanın bir program ve liderlik etrafında, amaç ve irade birliği oluşturamama, siyasal ordu haline gelememe durumuna denk düşer. Devrim sonrası Babeuf'un önderliğinde örgütlenen Eşitler Komplosu, ezilen sınıfların, baldırı çıplak yoksulların ilk gerçek siyasal partisidir. Siyasal bir parti olmanın temel öğelerine sahiptir. Rusya'da feodal çarlık sistemini yıkmak için örgütlenen Toprak ve Özgürlük Partisi de dönemin başka bir örneği sayılabilir. Bu döneme ulusal direnişi pek çok parti de eşlik eder.

Burjuva devrimler, burjuva egemenliğinin siyasal sistemini kurumlaştırır. Kapitalist düzenin siyasal egemenlik sistemi burjuva cumhuriyetidir. Burjuva egemenliğin anayasal cumhuriyet sistemi, sınıfların varlığının ve mücadelesinin kabulü üzerinden yükselir. Köleci cumhuriyetten farkı buradadır. Fakat özsel bakımdan burjuva cumhuriyeti ile köleci cumhuriyet aynıdır. Özsel olan ise, cumhuriyetin bir egemenlik ve sınıf diktatörlüğü olmasıdır.

Parlamento, genel ve eşit oy, seçim ve siyasal partiler burjuva cumhuriyet sistemin yapıtaşlarıdır. Burjuva siyasal egemenlik sistemi, devlet ve parlamento üzerine kuruludur. Egemenliğin asıl aracı, egemen sınıfın şiddet tekeli ve ezilenleri ezme, sömürme özgürlüğünü elinde tutan devlettir. Burjuva demokrasisi, burjuva egemenliğin sigortasıdır. Burjuvazinin ezilen ve sömürülen sınıflar üzerindeki diktatörlüğüdür. Cumhuriyet sistemi, yani anayasal parlamenter siyasal sistem, sınıf diktatörlüğünü gizler. Cumhuriyet kendini tüm sınıfların eşit ve kolektif çıkarlarının temsiline dayandığı biçiminde sunar. Burjuva parlamentosunun ezilen sınıflara da açık ve ezilen sınıfların kendi programlarını realize etmelerinin mümkün olduğunu vaaz eder. Gerçekte ise böyle bir şey yoktur. Burjuva parlamento egemen sınıf partilerinin tekelindedir. Parlamento, egemen sınıfların kendini siya-

sal partileri vasıtasıyla kendi sınıf çıkarlarını ve sorunlarını tartışıp çözdükleri, ezilen ve sömürülen kitleleri yönettikleri bir siyasal organdır. Köleci Roma senatosunda olduğu gibi modern burjuva parlamentosu da egemen sınıfların konsensüs ve “birlik”/ortaklık organıdır. Ezilen sınıfların burjuva parlamentoda egemen olması, kendi programlarını uygulaması vs. mümkün değildir. Bu anayasal çerçeve ve siyasal partiler sistemiyle önlenir.

Burjuva demokrasisi, teoride ve söylemde tüm nüfusu ve sınıfları kapsar görünür. Gerçekte ise burjuva demokrasisi, egemen sınıflar için özgürlükle sınırlıdır. Demokrasi, burjuva sınıfın egemenliğinin ve özgürlüğünün koruyucusudur, güvencesidir.

Ezilen ve sömürülen sınıflar için özgürlük yoktur. Burjuva siyasal sistem, parlamento, seçim, genel ve eşit oy, siyasal partileri kurumlaştırır. Sınıf mücadelesini burjuva siyasal sistemle sınırlar. Siyasal özgürlük ve sınıf mücadelesini siyasal partilerin seçime, parlamentoya girme durumuna indirger/sınırlar. Siyasal sistemin kurallarına uyararak veya burjuva yasallığını aşarak zorlayan her ezilen sınıf hareketi cezalandırılır. Burjuva siyasal sistem, siyasal mücadeleyi ve sınıf mücadelesini, bir temsiliyet, oy ve rızanın satın alınmasına, siyaseti, belirlenmiş kurallar çerçevesinde sürekli tekrarlayan bir politik oyuna dönüştürür. Bu oyunda burjuvazinin kazanması mutlak/güvencelidir. Burjuva parlamentar sistemin boşluğundan yararlanarak iktidarlaşmaya girişen sistem dışı sınıflar/örnekler çıkarsa, bunları da devletin kanlı yumruğuyla ezer. Çok partili rejim, demokrasi, özgürlük söylemlerine ve biçimsel araçlarına karşın, burjuvazi sınıf egemenliğini ezilen sınıflarla asla paylaşmaz. Burjuva siyasal sistemde ezilenlerin iktidarlaşma yolu, parlamento ve seçimlerden değil, kurulu düzeni yıkmayı önüne koyan devrimci/komünist partilerin hazırladığı devrimlerden geçer.

Sınıf-parti ilişkisi kapitalizmin tüm ana ve ara sınıfların gerçeğinde, egemen burjuva siyasal sistem koşullarında zengin siyasal biçimlerde varlık kazanır. Her sınıf ve toplumsal tabakanın bir veya birkaç partisi vardır. Burjuva kapitalist düzen kelimenin tam anlamıyla bir siyasal parti cennetidir. Tek sınıf, çok partililik ya da bir sınıfsal/toplumsal tabakaya çok sayıda parti izdüşümü kapitalist düzenin ayrırcı özelliğidir.

Önceki tarihsel çağlarda olduğu gibi yine sınıfların partileri vardır. Fakat siyasal partilerin sınıflarla ilişkisi ve indirgenebilirliği çok daha dolayımıdır. Egemen sınıfların çok sayıda partisi olduğu gibi, ezilen sınıflar da çok sayıda partiyle ilişkili bir tabloyu oluşturur. Bu durumun toplamına bakıldığında siyasal mücadelenin başlı başına bir siyaset sınıfı yarattığı söylenebilir. Egemen sınıflar, siyasal mücadelede bir siyaset sınıfına gereksinme duyar ve bunu örgütler.

Kapitalizm, aynı zamanda uluslaşma, ulus-devlet çağıdır. 19. yüzyıl uluslaşmanın yüzyılıdır. Dolayısıyla ‘ulus-partileri’nin, milliyetçi parti ve hareketlerin tarihte etkin bir rol oynadıkları bir çağdır.

19.yüzyılda ulus-devlet olarak bağımsızlığına kavuşan ya da sömürgeci boyunduruktan kurtulmaya çalışan uluslar, değişik sınıf ve kesimleri kucaklayan ‘ulus partileri’ olan milliyetçi partiler örgütledi. Ulus-devleti ve ulusal bağımsızlığı amaçlayan ulusal partiler dönemin etkin siyasal partileri ve direniş örgütleridir. Siyasal-askeri yapılarıyla güçlü partiler olarak öne çıkar. Ulusal sorunun çözümünü amaçlayan ulusal partiler özünde birer sınıf partileridir ve belli sınıfların damgasını taşır. Burjuva-feodal sınıfların önderliğindeki ulusalcı partilerle emekçi-ezilen sınıf karakterli ulusal kurtuluş partileri ulusal partileşmenin iki ana akımını oluşturur. Emperyalizm çağında bu iki akım arasındaki ayrışma belirginleşip berraklaşır. Ayrıca tüm egemen sınıf partileri kendilerini tüm ulusun temsilcisi olarak sunar ve burjuva milliyetçi ideolojiyi bayrak edinir. Milliyetçi ideoloji, kapitalist egemen sınıfların siyasal partilerinin ideolojik kimliğinin ana unsurudur.

Muhafazakar, liberal vs. tüm egemen sınıf partileri, burjuva milliyetçi ideolojik kimliği bir resmi sınıf ideolojisi olarak taşır. Dinsel ideoloji irtifa kaybetse de, kapitalizmde önemli ve özgün bir ideolojik damar olarak egemen sınıf partilerinin ideolojik-siyasal kimliğinin unsurudur.

Komünist Parti

19.yüzyıl, sosyalizm ve sosyalist/komünist partilerin de doğuş yüzyılıdır. Sosyalizm bir hareket/akım ve parti olarak, kapitalizmin beşiği İngiltere’de doğar. Çartist hareket, işçi sınıfının ve sosyalist hareketin en ham ve aynı zamanda ilk partisel formudur.

Avrupa'daki 1848 devrimleri uğrağında Marx, Engels, sosyalizmin teorisini, taktiğini, ve programını ortaya koyar. Komünist Manifesto, proletarya partisinin devrim programını ve devrim planını/taktiğini ilan eder. Komünist partinin teorik ve pratik temelleri atılır ve parti, devrimlerin merkezinde inşa edilmeye girişilir. Komünist partinin maddi siyasal varlık haline gelişi ve örgütsel şekil kazanması esasen 1848 devrimi deneylerinden sonra gelişir. 1848 devrimlerine katılan ve 'toplumsal cumhuriyet' sloganı ve programıyla dövüşen proletarya güçleri bir siyasal hareket/parti görünümündedir. Tam bir partileşme düzeyi ve biçimi yoktur. Proleter devrimci hareket belli önderlerin etrafında gelişir ve proletarya 1848 devrimlerinde yenilir. 1848 devrimlerinin içinde ve akabinde ortaya çıkan Komünist Lig ve Uluslararası Emekçiler Derneği, komünist parti örgütlenmesinin ilk formlarıdır.

1. Enternasyonal, komünist parti örgütlenmesini bir adım daha ileri taşır. Komünist partiyi "uluslararası işçi sınıfı hareketinin mücadele örgütü" olarak kavrar ve konumlandırır. Enternasyonal, değişik sosyalizm akımlarını mücadele pratiğinde birleştirmesiyle de ayırıcıdır. Bu dönemin komünist partisinde parti-ordu-cephe ayırım ve ilişkileri henüz yoktur ve siyasal ordu olma vasfı bütün bu araç ve olguları içeren bir anlam taşır.

1848 devrimlerinin ateşleri içinde doğan ve onun dersleriyle şekillenen ilk komünist parti gerçeği, Paris Komünü devrimci atılımıyla yeni bir evreye ulaşır. Paris Komünü, proletaryanın devrimci partisinin devrimidir. Proletarya diktatörlüğü tarihte ilk kez gerçekleşir. Devrim 72 gün ayakta kalır. Fakat devrimci proletaryaya muazzam dersler bırakır. 1. Enternasyonal, Paris Komünü devrimci atılımıyla tarihin sınavından geçer ve kendini sınar. 1. Enternasyonal'in dağılması ve sosyal-demokrat işçi partilerinin kurulması, KP'nin yeni ve daha ileri bir düzeyini ifade eder. KP örgütsel, ideolojik ve programal gelişimini sürekli ileriye doğru yürütür. Marx-Engels'in özel rolleriyle ve önderlikleriyle katkıda buldukları bu dönemin partileri, güçlü kitle partileri yaratır. Komünizm düşüncesi işçi sınıfı ve ezilen sınıflara nüfuz eder ve maddi bir güce ulaşır. 2. Enternasyonal'in kurulması, dönemin son atılımcı etabıdır. Emperyalizm öncesi KP tarihi özetle böyle kapanır.

Leninist Parti

Emperyalizm ve proleter devrimleri çağında Komünist Parti (KP) yepyeni bir devrimci atılımla tarih sahnesine girer. Lenin, bütün bir yüzyıla damgasını vuracak olan KP teorisi ve pratiğinde büyük bir devrim gerçekleştirir. Marksizme örgüt teorisi ve pratiğinde ilk büyük ve çığır açıcı katkısını sunar. Marksizmin devrimci yenilenmesini sağlar. 1902'de yazdığı 'Ne Yapmalı' adlı eseri, Marksizme parti teorisi bakımından devrimsel katkıdır.

Lenin, 'Ne Yapmalı'da ortaya koyduğu KP teorisiyle dönemin verili 2. Enternasyonal partileriyle ayrışır. Bu bağlamda, belki de Lenin'le 2. Enternasyonalin önderlerinin ilk kopuşmasını KP teorisinde/pratiğinde ve Bolşevik-Menşevik ayrışmasına götürmek, öne almak gerekir.

Çünkü 'Ne Yapmalı', KP teorisi ve pratiği üzerinden ileriye doğru kesin bir kopuştur. Varolan 2. Enternasyonal partilerinden kopuşarak ileriye doğru bir devrimci sıçramayı ifade eder.

'Ne Yapmalı'da Lenin, devrim ve sosyalizmin öncü partisini, bir savaş kurmayı ve ezilen sınıfların siyasal ordusunu örgütlemenin, hazırlamanın önderi ve aracı olarak ele alır. Bunu iki bölümlü öncü parti teorisinde somutlar/açıklar. Lenin'e göre, komünist parti ilkin bir profesyonel devrimciler örgütüdür. İki bölümlü öncü partinin ilk bölümüne profesyonel devrimcileri yerleştirir. Profesyonel devrimciliğin niteliklerini vurgular, çerçevesini çizer. İkinci bölüm, partinin yerel kadrolarının, örgütlerinin ezilen sınıflarla ilişkilene ve kaynaşma bölümüdür.

Lenin, komünist partinin önderlik sorununu hep merkezde tutar. Sürekliliği sağlanmış, sağlam ve istikrarlı bir parti önderliği olmadan, öncü partinin ezilen sınıfların önderliğini kazanamayacağını, önderlik sorununun devrimci komünist partinin hayat memet meselesi olduğunu gösterir, sürekli önderliğin önemini vurgular, dikkat çeker.

Öncü komünist partisini, işçi sınıfı ve ezilenleri yalnızca aydınlatıp eğiten, onlara yardım eden bir aygıt olarak görmez. Partiyi bir devrimci savaş kurmayı olarak görür ve ilan eder. Parti, ezilenleri siyasal bir ordu haline getirmeye çalışan ve savaşan-savaştıran örgüttür. 1902'de patlak veren köylü ayaklanmaları döneminde, 1905 devriminde partinin iktidarı kazanması

için devrimci şiddetin, partizan savaşının geliştirilmesini savunur. Bolşevik partiyi buna göre konumlandırmaya çalışır. Çünkü parti iktidarı kazanmanın aracıdır ve karşı devrimin iktidar gücü şiddet yoluyla parçalanmadan proletaryanın iktidarını kazanmak mümkün değildir. Her devrimin temel sorunu iktidar sorunudur ve parti bu sorunu çözecek öncü ve önder kurmaylıktır. Devrimi hazırlamanın öncüsü ve önderidir. Çünkü parti devrimin politik öznesi, yapıcısıdır. O yalnızca bir öncü kılavuz değildir. Çok daha fazlasıdır. Hiçbir şeye karşı her şeydir. Parti bir fenerdir, aydınlatır. Bir pusuladır, yol/yön gösterir. Fakat aynı zamanda devrim hareketinin lokomotifidir. Devrimi yürütür. Değiştirmenin ve yeniden meydana getirmenin mimarı ve yapı ustasıdır. Parti bir sınıf örgütüdür. Fakat o sınıfın herhangi bir örgütü değil, öncü ve önder örgütüdür. Sınıfın en yüksek bilinç düzeyi, en ileri eylem birliğidir. Parti işçi sınıfı ve ezilenlerin savaş örgütüdür. Devrim ve komünizmin savaş okuludur. Parti özgürleşme aracıdır. İşte Lenin'in bize armağan ettiği parti gerçeği budur.

Leninist parti (Bolşevik Parti), öncü ve önder parti olmayı başarır ve bunu Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'ni gerçekleştirmeyle taçlandırır. Leninist parti, proleter devrimin zaferinin partisidir. Ezilen ve sömürülen sınıfları siyasal bir ordu olarak örgütlemenin, savaştırmanın ve iktidarı fethedip sosyalizmi kurmanın aracı ve öncüsüdür. Bütün bunları başarmanın teorisinin/pratiğinin adıdır.

20.yüzyıla damgasını vuran sosyalist, demokratik/halk devrimleri ve belli başlı ulusal kurtuluş devriminin öncüsü partiler, Leninist partiyi örnek aldıkları, bilincini ve anlayışını kuşandıkları, bolşevikleştikleri ölçüde zafere ulaşır. Geçtiğimiz yüzyılın devrimlerinin toplamına bakıldığında Leninist parti model ve anlayışını benimseyen, esinlenen Komintern partisi olan veya olmayan partilerin başarılı devrimlere önderlik ettikleri görülebilir.

Leninist parti ve 3. Enternasyonal, komünist parti teorisinde, örgütlenmesinde ve pratiğinde yeni bir düzeyi/evreyi imler. Bu evre/dönem komünist partilerin sosyalizmi kurma ve geliştirme pratiklerini kapsar ve bu özelliğiyle ayırıcıdır. Komünist öncünün sosyalizmi kurma ve geliştirmedeki rolünün tarihsel sınanmadan/sınavdan geçtiği bir aşamadır.

Komünist parti, 3. Enternasyonal ve devrimlerle, sosyalizmin öncüsü kurucu kimliği ve rolüyle ileriye doğru gelişimini sürdürür.

Zengin devrim deneyleri, örgüt ve mücadele biçimleri yaratılır. Komünist partiler ordu ve cephe gibi devrimin kaldıracı temel araçlar örgütler. Komünist partiyle devrimin kaldıracı araçlar arasında doğru politik ve örgütsel ilişki/pratikler kurulur. Kazanılmış devrimler komünist partilerin bu gelişimin ifadesidir. Muazzam derecede devrimci birikimler elde edilir ve ezilenlerin mücadele cephanesine sunulur. Leninist parti, ezilen insanlığa sosyalizmin olanaklılığını gösterir. Düşü gerçek kılar, ezilenlere sosyalizmi armağan eder. Leninist parti budur işte!

21. Yüzyılın Leninist Partisini Düşünmek

21.yüzyıl, sosyalizmin büyük zaferiyle açılıp kötü ve geçici yenilgisiyle kapandı. Sosyalizmin geçici yenilgisiyle sosyalizmin bir dönemi kapanmıştır. 21. yüzyıl, sosyalizmin yeni mücadele dönemidir. Sosyalizmin yeni mücadele dönemi, devrim ve sosyalizm mücadelesini yürüten partilerin/kuvvetlerin önüne dünyanın her yerinde ortak ve benzer devasa sorunlarla boğuşmayı ve çözmeyi koyuyor. İdeolojik ve örgütsel kriz gerçeğiyle karakterize olan günümüz komünist/devrimci hareketinin tarihin önüne koyduğu devasa sorunları hemen ve kısa dönemde çözmesi mümkün değildir. Fakat mutlaka çözecektir. Umutsuz olmaya, tarih bilincini unutmaya hakkımız yok. Tarih ve sınıf mücadelesi bitmedi, sürüyor. Daha güçlü ve yenilenerek gelecektir sosyalizm.

Sosyalizmin yeni döneminin, eski ve yeni sorunlarını çözerken ilerlemek, 21. yüzyıl komünistlerinin kaçınılmaz görevidir. Komünistler bunu başaracak ve 21. yüzyıla sosyalizmin zafelerini yazacaktır. Sosyalizmin geçici yenilgisi, devrim ve sosyalizmin tüm edinimlerine ve ütopyasına karşı ezilenlerin kuşkuyla ve güvensizlikle bakmasının koşullarını/iklimini yarattı.

Emperyalist burjuvazi ve onun ideologları/entelektüelleri, sosyalizmin yenilgisini ve yenilgi iklimini sürekli kılmak için büyük uğraş veriyor. Yenilgiyi bir yaşam ideolojisi, bir alinyazısı haline getirmeyi amaçlıyor. Tekelci burjuvazi, işçi sınıfı ve ezilenlere 'kaderiniz bu!' 'sosyalizm kötü ve yanlış, bunun için yıkıldı, sosyalizm mümkün değil', 'başka bir dünya yok, kaderinize razı olun' diyor. Öldü denilen

sosyalizme her fırsatta saldırıyor. Burjuvazi, sosyalizme saldırılarının odağına devrimci olan ne varsa öncelikle onları koyuyor. Leninist parti, burjuva liberal ideolojik saldırının baş hedefidir. Öncü parti, leninist örgüt modeli her fırsatta karalanıyor, sosyalizmin yenilgisinin suçlusu ilan ediliyor, yeniden ve yeniden mahkum ediliyor.

Tekelci düzenin egemenliğine boyun eğip teslim olan sosyalizm ve devrim örnekleri, burjuva liberal ideologlar ve liberal sol, leninist partiye saldırıda başı çekiyor. Leninist parti ve devrim teorisi/pratiği yerine, ‘özgürlükçü sol’, ‘yeni sol’ vs. parlak ambalajıyla burjuva liberal projeler ve pratikler öneriliyor. Postmodernizmden sol liberalizme, sivil toplumculuktan STK’lara değin günümüz tekelci burjuva düzeninin hegemonyasının araçları haline gelmiş siyaset ve siyasal varoluş kalıpları/tarzları dayatılıyor.

Öte yandan, leninist örgüt/parti modeline, devrimci ve ilerici harekette gelişen güvensizlik ya da ondan vazgeçme pratiği dosdoğru yenilgiye yenilmekle alakalıdır. Yenilgiyi, bir müminin kaderini tanrının yazdığı alinyazısı gibi algılayıp içselleştirenler, iktidar bilinci ve ufkunu yitirenler, kurulu düzenin egemenlerine teslim oluyor, onların safına geçiyor. Burjuvazinin ve sol liberal düzen tamircilerinin ideolojik argümanlarına sarılıyorlar.

‘İktidarsız devrim/siyaset’, ‘öncü partisiz mücadele’, ‘özgürlükçü sol’ vs. teorileri üzerine bolca geviş getiriyorlar. Burjuva gerici tezleri papağan gibi tekrarlıyorlar. Kuşkusuz, bu durum liberal gerici ideolojik hegemonyanın bir belirtisi ve yenilgi ideolojisinin kudretinin bir göstergesidir.

Leninist partiden vazgeçmek, devrim ve sosyalizm amacından vazgeçmenin öbür adıdır. 20. yüzyıla sosyalizmi yazan leninist parti, 21. yüzyılda da devrimin öncü partisidir, leninist parti eskiyip gereksizleşmemiştir. 20. yüzyılın sosyalizm yenilgisiyle kapanması, bir yenilgi yüzyılı olarak nitelenmeyi hak etmez ve sosyalizmin büyük insanlığa kattığı muazzam birikimlerin red ve inkarını gerektirmez. 20. yüzyıl ezilenlerin zaferler, devrimler, sosyalizm yüzyılıdır. Lenin yüzyılıdır. Tarih ve gerçekler inkardan gelinmez. Leninist parti ve sosyalizm, ezilenlerin binlerce yıllık köle tarihini değiştirir. Ezilenlere kendi kaderini kendi ellerine alabileceklerini, kölelikten kurtulup özgürleşebileceklerini, sömürüye ve insanın insana kulluğuna son vere-

bileceklerini, yeni bir toplumsal düzen kurabileceklerini, yönetebileceklerini gösterir. Toplumsal adalet, eşitlik ve özgürlüğün yani sosyalizmin olanaklı olduğunu kanıtlar. Leninist parti, devrimi hazırlamanın, egemen sınıfları alaşağı etmenin ve yeni bir düzen kurmanın başarılı pratiğidir. Devrimcilik, bu su götürmez gerçeği vurgulamayı, tereddütsüzce “20. yüzyılda biz ezilenler burjuvaziyi yendik, kurulu sömürü ve zulüm düzenini yıktık, sosyalizmi kurmayı başardık, bunu yine yapacağız” diyebilmektir ve ezilenlerin devrimci ordusunu örgütlemektir.

Geçmiş yüzyılda leninist parti, belli devrim dönemlerine, ülke devrimlerinin özgül karakterine, sınıf mücadelesinin yerel ve evrensel özelliklerine nüfuz ederek, toplumsal hayatın ve devrimin gelişme yasalarının bilgisini derinden kavrayarak gelişmeyi başarmıştır. Değişik sınıf mücadelesi dönemlerinde ve koşullarında kendini yenileyerek daha ileriden konumlandırmıştır. Leninist komünist parti, durağan ve tortulaşmış bir siyasal varlık değildir. Partinin gelişmesinin durduğu ve tortulaştığı yer devrimin ve mücadelenin yüzgeri dönüm noktasıdır. Tarih, sosyalizmin başarısızlığa uğrayan deneylerinde bunu önemli bir ders olarak açığa çıkarır. Devrimde durmak yoktur. Durmak, geri düşmektir. Devrim; ilerlemek, değiştirmek, yenilenmek ve yenilemektir.

21.yüzyılda sosyalizmin yeni mücadele döneminde devrimci partiyi yeniden düşünmek gerekiyor. Bu komünist partiyi, yeni yüzyılın ve yeni dönemin devrimci önderliğine hazırlamak anlamına geliyor. Komünist partinin sınıf mücadelesinin yeni döneminin tüm sorularına cevap bularak, ezilen sınıfların devrimci önderlik sorununu çözme konumuna yükseltilmesi, günün temel görevi ve kavranacak halkasıdır.

21.yüzyıla yeni devrimler ve partiler damgasını vuracaktır. Devrimci temelde kendini yenileyen komünist partiler, sosyalizmi 21. yüzyıla yazma onurunu kazanacaktır. Leninist gelenekteki devrimci ve komünist partiler, günümüz sınıf mücadelesi ihtiyaçları ve devrim önderliği doğrultusunda kendilerini yenilemek ve daha üst düzeyde varetmek durumundadır. Hayatın ve tarihin buyruğu budur.

Devrimci yenilenme asla leninist partiden bir vazgeçme olarak anlaşılabilir. Sorunu böyle kavrayanların leninizmden uzaklaşıp kopuşlarının yönü ve pratikleri bellidir. Parti teorisi ve

pratiğinde devrimci yenilenme, leninist komünist partiyi yeni tipte ve Leninist formda geliştirmeyi/genişletmeyi ve yetkinleştirmeyi ifade eder. Günümüzde devrimi hazırlayacak, örgütleyip yönetecek bir öncü ve önder parti gerçeğini yaratmayı kapsar. Devrimci yenilenmenin yönü ve kapsamı budur ve marksist-leninist komünist öncü bu yenilenme rotasında yürüyor/ilerliyor. Marksist-leninist komünist partinin “öncü parti-önder parti” diyalektiği, stratejik önderlik-taktik önderlik kavrayışı, ezilen sınıflarla devrimci ilişkilene ve “kitesini arayan parti” vurgusu, devrimci şiddet siyasetinde taktik-teknik vuruş kapasitesinin gelişip pratikleşmesi, devrimci yenilenmenin ve leninist önderlik biliminde derinleşmenin/açılışının somut ifade kazanmış boyutlarıdır. Teorik ve pratik boyutlarıyla daha da derinleşmeye ihtiyaç duyuyor.

Devrimci yenilenmeyi bir ihtiyaç ve zorunluluk olarak kavrayan, sosyalizmin yeni mücadele döneminin önderi ve devrimin zaferinin partisi olma amacı ve iddiasında olan devrimci/komünist partiler; önderlik, önderlik stratejileri, ezilen kitlelerle ilişkilene tarzı ve politikalar; yasadışı örgütte gizlilik ve profesyonelleşme, örgüt ve siyaset alanında taktik-teknik ilişkisini geliştirme ve bir bütün olarak çağın bilgi, teknik ve entelektüel donanımını özümseme/merkezleştirme konularını teorinin ve pratiğin konusu haline getirmeli ve bu alanda devrimci bir sıçrama ve yetkinleşmeyi başarmalıdır.

21. yüzyılda devrimi hazırlayacak komünist partilerin, bugünkü mevcut durumdan daha ileri bir donanıma sahip olması ve belli bir dönemin politik mücadele tarzıyla şekillenmiş yapısından leninist bir sıçramayı başarması devrimin zaferinin partisel ön koşuludur.

Politik mücadele tarzı ve önderlik sorunu, leninist partinin devrimci yenilenme ve sıçramasının öncelikli ve temel konularının başında geliyor. Önderlik sorunu, tüm tarihsel çağlarda siyasetin kilit sorunlarının başında gelmiştir. Tarihte tüm başarılı siyasal hareket ve partilerin aynı zamanda bir önderlik başarısını imlediği tartışma götürmez bir gerçekliktir ve bunun tersi de doğrudur. İster feodal çağda başarılı olmuş müstesna hareketlerin/partilerin pratiğine bakalım, isterse sosyalizmin zaferine uzanmış komünist partilerin tarihine bakalım aynı gerçekle yüz yüze geliriz: zaferin/başarının kazanılma-

sında önderlik ve parti tayin edici etmendir. Lenin'in komünist partide önderliğe bu denli önem vermesi, istikrarı ve sürekliliği sağlanmış, sağlam ve uyumlu önderler topluluğuna, profesyonel devrimciler örgütüne vurgu yapması, önderliğin tayin edici rolünü derinden kavramasıyla ilgilidir. Günümüzde düşmandan stratejik darbeyi, önderlik üzerinden yiyen devrimci partilerin daralması-acı-gerçek-hikayesi de bunu anlatır. Ve müthiş öğreticidir. Belli bir alana hapsedilmiş/sıkıştırılmış devrimci önderliklerin, devrimci partileri devrimleri, devrimci mücadeleyi doğrudan ve stratejik düzeyde tayin etme sorununun önemini açığa çıkaran bir başka politik ayrıçtır.

Önderlik sorununun iki ana boyutu var. İlki, partinin kendi önderliğini örgütlenme politikası ve tarzıdır. İkincisi, partinin işçi sınıfı ve ezilen kitlelere önderlik etme tarzıdır. Kendi önderlik sorununu çözmüş bir parti, kitlelere/ halka önderlik sorununu da çözer. Parti önderliğini örgütlenme politikası ve tarzı stratejik bir sorundur. Geçmiş yüzyılın başında Lenin'in tariflediği komünist parti önderliği günümüzde yüz kat daha fazla önem kazanmıştır. Leninist görüşü açısından parti önderliklerinin daha özel, sağlam, kurumsal ve kapsamlı örgütlenmesi zorunludur.

Parti önderliği oluşturma stratejik politikasının da, yurtsever hareket dışta tutulursa devrimci hareketin esaslı bir önderlik bilinci ve politikası olduğu söylenemez. Devrimci hareketin önderlik politikası/pratiğini devrimci kendiliğindenlikle belirlenmiş ve şekillenmiştir. Dolayısıyla güçlü, kurumsal ve çaplı önderliklerin yaratılması başarmamıştır. Önderlik sorunu devrimci hareketin kanayan 'aşıl topuğu' olmayı sürdürmektedir.

Marksist-leninist komünist partinin, önderlik sorununa bilinçli devrimci yaklaşımı ve sorunu teorik düzeyde stratejik önderlik-taktik önderlik bağlamında çözümlemesi leninist partinin ileri bir açılımı ve kazanımıdır. Stratejik önderlik-taktik önderlik teorisinin kapsamlı pratikleştirilmesinin düzeyi, partinin stratejik gelişiminin ve atılımının ifadesi olacaktır. Parti önderliği politikasını, stratejik önderlik-taktik önderlik teorisinde somutlayan marksist-leninist komünist parti, ezilen ve sömürülen yığınlara önderlik sorununu da “öncü partiden önder partiye” teorisinde perspektifletirmiştir.

Partinin kitlelere önderlik sorunu devrimin hazırlanmasının toplam ifadesidir. Kelimenin tam

ve gerçek anlamıyla strateji ve taktiğin gerçek konusudur. Ezilen sınıflara önderlik sorunu, siyasal, örgütsel, taktik ve mücadele biçim ve araçları boyutuyla çok daha karmaşık bir sorundur. Marksist-leninist komünist parti açısından ezilenlere önderlik konusu bugün “öncü partiden önder partiye” parolasında anlam buluyor. “Öncü partiden önder partiye” politikası, işçi sınıfı ve ezilenlerin kavgalarının başına geçmeyi ve devrimin kumanda mevkiine konumlanmayı ifade ediyor. “Kitlelere hücum”, “kitlesini arayan parti” ve ‘kitlelerle birlikte hücum’ parolalarında anlam bulan güncel verili siyaset, partinin kitleler içinde maddi siyasal varlık haline gelme, kökleşme ve büyük kuvvet olma amacını vurguluyor. Önderleşme pratiğini gösteriyor.

“Öncü partiden önder partiye” parolasının stratejik anlam derinliğini tam ve doğru kavramak, kitlelere önderlik sorununu stratejik politika alanına taşımak gerekiyor. Başka bir anlatımla “öncü partiden önder partiye” perspektifi stratejik örgüt politikası ve araçlarıyla geliştirilmelidir. Stratejik önderlik-taktik önderlikle ilişki boyutlarını da içeren, ezilenlere önderliğin maddi ve etkin bir olgu/gerçeklik haline gelmesi için partinin kendine stratejik dayanak ve kaldırıcılar oluşturması zorunludur. Ezilenlerin devrimci önderliğinin kumanda mevkiine gelmek için parti kendine “özgürlük alanları” ve “devrimci hegemonya çemberleri” oluşturmalıdır. Komünist parti, devrimci parti yasadışı örgütlenir. Kendini devletin denetiminin dışında konumlandırır, vareder.

Bu devrimin komünist partisinin “özgürlük alanı”dır.

Komünist parti ancak “özgürlük alanları”nı büyüterek, çoğaltarak devrime yürüeyebilir. Buradan tüm devrim örgütlenmesinin yasadışı örgütleneceği gibi dar ve düz mantıklı bir akıl yürütmesi yapılamaz. “Özgürlük alanı” özsel olarak devletin ve düzenin denetiminin dışına çıkma, devlete/düzene karşı kendini varetmedir.

Düzenden derin ve kesin bir kopuşma ve kendi seçeneğini oluşturmayı ifade eder.

“Özgürlük alanları” iki anlamda düşünülmelidir. Birincisi, klasik ‘kurtarılmış bölgeler’ esprisinde somutlaşır. Belirli bir kırsal alanda/bölgede üslenmeyi/karargahlaşmayı ifade eder. Bu genellikle gerilla mücadelesi yönetimi tarzında gerçekleşir. Kırsal alanda devlete/düşmana kapatılmış bir

bölgeyi kapsar. Kır emekçileri, köylülerle devrimci/komünist partinin içiçe olduğu ve kaynaştığı bir yerel iktidarlaşma biçimini alır, gelişir. Güncel planda Kolombiya, Nepal devrimci mücadeleleri bunu örnekliyor. PKK’nin “medya savunma bölgeleri” kitlesiz ve bir başka örnektir. Kuşkusuz devrimci bir partinin böyle bir “özgürlük alan(lar)ı” ve merkez karargahlaşması ya da yerel iktidarlaşmayla tamamlanan kurtarılmış bölgeler yaratması devrim mücadelesinin belli bir gelişme aşamasında mümkündür.

İkincisi, “özgürlük alanları” devrimin kalbi kentlerde düşünülmelidir. “Özgürlük alanları”nı salt kır ve gerilla üsleri bağlamında, kurtarılmış bölgelerle sınırlı düşünmek eksik ve yanlıştır. “Özgürlük alanları” devrimin kalbi kentlerde özgün bir biçimde gerçekleştirilebilir. Kentlerde “özgürlük alanları” doğrudan kentin ezilen ve sömürülen kitlelerinin içinde olduğu parti-kitle devrimci kaynaşmasının yerel devrimci otorite ve üs alanı haline getirildiği durumu ifade eder. Bir yerel veya sektörel iktidarlaşmaya denk düşer. Kentlerdeki “özgürlük alanları”nın da belli bir devrimci gelişme düzeyinde gerçekleşebileceği açık ve anlaşılır bir durumdur. Devrimci hareketimizin geçmiş deneylerinde/tarihinde bu kategoride “özgürlük alanları” ya da “devrimci hegemonya çemberleri”nin kendiliğinden ve kimi bilinçli örnekleri var. “Kurtarılmış gecekondu bölgeleri/semtler” ya da yerel yönetim mevzilerinin kazanılması üzerine bina edilen “devrimci hegemonya alanları” örnekleri hatırlanmaya değerdir. Güney Amerika devrimci mücadelelerinde, kentlerde ortaya çıkan “özgürlük alanları” çok daha ileri ve yaygındır. Günümüzde Arjantin’de piqueterosların komün tarzında “özgürlük alanları” oluşturmaları, bu bakımdan önemsenmeli ve gözden kaçırılmamalıdır.

Marksist-leninist komünist partinin, Gazi başkaldırısı sonrası gündeme getirdiği emekçi semtlerde “devrimci otorite” politikası, kentlerde “özgürlük alanları” oluşturmanın bir ön adımıydı. “Özgürlük alanları” yerel iktidarlaşmanın bir biçimi ve ifadesidir. Kırdan farklı olarak, kentlerde “özgürlük alanları” iki aşamalı/düzeylidir. İki ana biçim altında realize edilebilir. Birinci düzeyi/biçimi “devrimci hegemonya çemberleri” oluşturmada ifade bulur. İkinci aşama/biçim “özgürlük alanı” yerel devrimci iktidarlaşmadır. “Devrimci hegemonya çemberleri” ve “özgürlük alanları” oluşturmayı salt

emekçi semtlerle/varoşlarla, belli bölge ve kentlerle sınırlı görmek, algılamak yanlış ve eksiktir. İşçi sınıfı, emekçi memurlar, gençlik, kadın vb. faaliyet/kitle sektörlerinde “devrimci hegemonya çemberleri” oluşturmak mümkündür. “Özgürlük alanları” belli bir bölgenin denetim ve yönetim altına alınmasını anlatırken, “devrimci hegemonya çemberleri” toplumsal bir hareketi, işçi hareketinin bir bölümünün veya gençlik hareketinin geneline vb. egemen olma ve yönetmeyi ifade eder. Örneğin, X partisi A emekçi memur sendikasını elinde tutuyor; sendika üzerinden emekçi memur hareketinin bir bölümünü hegemonyası altına alıyor. A üniversitesi dernek ve diğer araç ve örgütleriyle B gençlik örgütünün siyasi etkisi ve denetimindedir. Ya da yurtsever hareket A kentinin yerel yönetimini kazanmış ve bunu merkez alarak siyasi hegemonyasını güçlendiriyor vb.

Belli bir sektörel faaliyette hareketi kucaklayan ana örgütlere ve hareketin yönetimine hükmeden siyasi güç ‘devrimci hegemonya çemberiyle’ hareketi denetimine alır ve önderlik konumunu geliştirir. Sınıf hareketi üzerinde “devrimci hegemonya çemberleri” kurulabilir. Dahası bazı işçi havzaları birer “özgürlük alanı” haline de gelebilir. Sendikal araç ve mevziler işçi sınıfı hareketini ve emekçi memur hareketini, “devrimci hegemonya çemberleri”ne almak için

temel önemdedir. “Devrimci hegemonya çemberleri” ve “özgürlük alanları” oluşturmada mevziler ve ezilenleri ekonomik, siyasi, kültürel vs. boyutlarıyla kavrayıp kucaklayan, sarıp sarmalayan envai çeşit örgüt ve biçimler asıl rolü oynar. Kırdaki “özgürlük alanı” oluşturmak silahın gücüyledir. Nispeten daha kolaydır. Oysa kentte durum daha farklıdır. “Özgürlük alanları” oluşturmak demek, belli bir alanı devletin ve düzenin dışına çıkarmak, alanı devrimin denetimine almak ve devlete kapatmaktır. Bu ise, muazzam bir örgütsel çalışma ve örgüt düzeyi yaratmak demektir. Kalıcı ve sürekli örgütlülükler, alanın devlete/düzene kapatılması, öz örgütlülükler toplumsal dayanışma ve yardımlaşma, alternatif bir yaşam, “özgürlük alanları”nı oluşturan unsurlardır.

Devletlerin devrimci örgütlere karşı temel stratejisi taban boşaltmak, denizi kurutmak ve devrimci öncüyü marjinalleştirmektir. Başka bir deyişle kitleleri kendi denetiminde tutmaktır. Devletle devrimcilerin arasındaki asıl kavgada kim kimi alt edecek sorusu, son çözümlemede kitleleri kimin kazanacağı noktasında düğümlenir, somutlanır. Devrimci önderlik, tam da bu soruya pratikte ezilen sınıfları devrimin siyasi ordusu olarak örgütleyerek cevap verdiği ölçüde rolünü oynayacak, devrimin zaferine yürüyecektir. O halde kitlelere hücum!

Geçmişten Günümüze Petro-Politik Dengeler

Petrol, emperyalizmin damarlarında dolaşan kan... Petrol-dolar-borç tuzağı ise ezilen halkların emperyalizm tarafından sömürsününün en önemli başlıklarından birini oluşturuyor. Hammurabi Kanunları'nda dahi adı geçen petrolün, ilk büyük savaşlarda bile izi görülüyor. Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan, Körfez Savaşı'na petrolün damgasını vurmadığı savaş ve işgal neredeyse yok. Emperyalist küreselleşme döneminde petrol ve petrol kaynakları üzerindeki hegemonya mücadelesini ise petro-politik dengelerin yeniden kurulması hedefini taşıyor. İnsanlık tarihinin bu "masum" enerji kaynağı üzerinden nasıl şekillendiğini, ABD'nin petrol politikalarını, petrol üreticisi ülkelerin tarihini kısaca petro-politik üzerinden gelişen bir tarihi, Av. Suat Parlar "Barbarlığın Kaynağı PETROL" kitabında birçok belge ve veri ile anlatıyor. Kitabını "kahramanca direnişiyile beşeriyetin umut ve onurunu yüksek tutan Filistin Halkı'na" ithaf eden Suat Parlar'la "uygarlığın" sinir sistemini oluşturan petrol üzerine konuştuk.

*** Barbarlığın Kaynağı Petrol' isimli kitabınızda, 1800'lerden başlayarak yeniden bir tarih yazımı çalışması yapıyorsunuz. Bu tarih petro-politik dengelerin tarihi. Dünya ekonomisinin petrole bağımlılığının tarihi. Dünya petrole neden ve nasıl bağımlı hale geldi?**

S.P.: Petrol çağının en büyük tekellerinden olan Standart Oil ve onun acımasız başkanı John D. Rockefeller'in sahneye çıkması ve spekülatif karmaşanın tekeli bir mantıkla düzene sokulması sonucu 1890 yılına ulaştığımızda Standart Oil'in tam anlamıyla bir dünya tekeli konumuna geldiğini görüyoruz. Petrol üzerinde bir imtiyazlar sistemini kurarak sömürgecilik dönemini aratmayacak bir tekellilik dönemi baş gösterdi. Ortadoğu, Latin Amerika ve Orta Amerika'nın petrol kaynakları bu sistemin denetimi altına alındı. Petrol aristokrasisi ve dünya ekonomisi-

nin petrol üzerinden yeniden tanımlanmasının kökenini Yedi Kızkardeşlere götürmek gerekir. Yedi Kızkardeşler, Standart Oil'in irili ufaklı şirketlere bölünmesi ile ortaya çıktı. Özellikle 1. emperyalist paylaşım savaşı askeri teknoloji açısından önemini ortaya koydu. Örneğin Brzezinski'den yaklaşık yüzyıl önce bir satranç tahtası yorumu yapılabilirdi Ortadoğu için. Belirttiğim gibi 1. emperyalist paylaşım savaşı, tank kullanımının yaygınlaşmasının zorunluluğu vb. gibi nedenlerle petrolün yaygınlaşmasının temel bir nedeni olarak görülebilir. Örneğin, ABD savaşa, Almanya'nın İngiliz petrol tankerlerini vurmaya başlaması sonucu girmiştir. Ve bu tarihten sonra dünya tekellerinin kendini petrol kaynakları ve onun üzerindeki imtiyazlar üzerinden şekillendirdiğini görüyoruz. Ancak emperyalizmin petrol konusunda manevra alanı

dardır. Çünkü rezervlerin %5'lik kısmı ancak kapitalist merkezlerdedir. Dünya rezervlerinin %32'si ABD'de, %2'si Avrupa'da, buna karşılık %66'sı Ortadoğu'dadır. Ve petrol sınırlı sayıda tekeli şirketin egemenliği ile savaşlar, iç savaşlar, katliamlar ve çok büyük bir sefalet tablosu ile birlikte evrensel bir düzenden ziyade düzensizliğin simgesi oluyor.

*** Türk burjuva devletinin kuruluşunu, saf anti-empyralist bir devrim olarak lanse edilme çabaları var, ancak bunun karşısında siz de kitabınızda aslında o kadar da anti-empyralist olunmadığınızı söylüyor ve bunu veriler ve belgelere dayandırıyor. Bunların petrol üzerinden gelişimini bize biraz anlatabilir misiniz?**

S.P.: Eğer Türkiye'nin adına Milli Kurtuluş Dönemi denilen süreci, petrol ve petro-politik açılarından incelenirse, burada büyük güçlerin, empyralist güçlerin bir hesaplaşma alanından söz etmek mümkün. Kitapta da aslında belgeleleriyle ortaya konuldu; eğer Türk tarihi bir modernleşme tarihi olarak yorumlanırsa ortaya son derecede tıkHz görüşler çıkar. Bu savaşa da anti-empyralist bir savaş çerçevesi içerisinde yaklaşabiliriz. Ama meseleyi empyralistler arası çelişkiler ve sınıf çelişkileri bağlamında petrol eksenine oturtursak; buradaki petrolün paylaşımı çerçevesinde değerlendirirsek, o zaman, çok daha geniş oylumlu ve tarihsel çerçevesi olan bir boyuttan yaklaşırız. O da aslında burada bir anti-empyralist mücadeleden ziyade empyralistler arası prizmadan süzülen çelişkiler eşliğinde bir bölgesel savaşa tanıklık ederiz: Türk-Yunan savaşına tanıklık ederiz. Dolayısıyla petro-politik açılarından Milli Kurtuluş adı verilen döneme yaklaşmak çok daha verimli sonuçlara bizi götürecektir, en azından dediğim gibi çok iç faktörle yüklü veya Misak-ı Milli faktörüyle çok yüklü anlayışın ne kadar yetersiz, tarihi açıklamada ne kadar elverişsiz bir model sunduğunu net olarak görmüş oluruz.

*** Peki buradan yola çıkarak Türkiye'deki 'petro-politik' sınıfsal dengeleri bugüne de biraz daha yaklaşıyor nasıl çözümlenebiliriz?**

S.P.: Şimdi şunu söylemek mümkün; TC. Osmanlı'nın küllerinden doğdu, daha doğrusu Osmanlı'nın bittiği, yok olduğu noktada ortaya çıktı ve ilginçtir ki Osmanlı'nın parçalanmasıyla 26 devlet neş'et etmişken, bu 26 devletin önemlice bir bölümü petrollü alanların üzerinde ku-

ruldu. Sınırları da neredeyse cetvelle çizildi. Burada tabii Türkiye'nin konumu tam bir tampon kordonu çerçevesi içerisinde anlaşılabilir o dönem çünkü Sovyet Rusya da en görkemli dönemini yaşıyordu, tabiri caizse.

İngiltere ile Sovyet Rusya arasında Türkiye bir tampon oluşturdu. Ortadoğu'ya yönelik olarak da bu tamponun bir anlamı vardı. Birincisi, Sovyetlerin bölgeye sızmasını önlemek açısından Türkiye'ye bir rol verilmişti. İkincisi de, Türkiye açıkçası Ortadoğu'da bir petrol bekçisi olarak üslendirildi. Bu konuda da Britanya Türkiye'ye bir rol çizdi. Daha savaşın ilk yıllarından itibaren yani 1921'lerden itibaren İngiltere'nin böyle bir eğilimi olduğunu görüyoruz. Bölgede kendi çıkarlarıyla bütünleşmiş ve kendi tercih ettiği çerçeve içerisinde güçlendirilmiş Türkiye'nin, Ortadoğu'da petrol alanlarının korunmasında fonksiyonel olabileceği değerlendirildi. Bu değerlendirme belki başlangıç aşamasında çok net kurumlaşmalara yol açmadı, ama daha sonrasında Türkiye'nin bütün askeri ve stratejik ilişkileri bu temelde kuruldu, buna NATO da dahil.

*** Bugüne biraz daha yaklaşacak olursak Bakü-Ceyhan petrol boru hattı ve Türkiye'nin bunun üzerindeki politikaları, Kafkasya'ya yönelik politikaları üzerine ne düşünüyorsunuz?**

S.P.: Şimdi şöyle bir durum var; ABD'nin çok uluslu petrol tekelleri açıkçası Bakü-Ceyhan'ı tercih etmiyor. Bu ABD'nin devlet olarak stratejik tercihi. Çünkü Rusya'nın bu petrol akışında, yani Hazar ve Orta Asya petrollerinin akışında devre dışı bırakılmasını savunuyor. Aslında alternatif yollar var. Bu alternatif yollardan bir tanesi de en kısa yol olan Körfez yolu. Ama şimdi Basra Körfezi, İran üzerinden geçecek bir petrol boru hattı ile beraber değerlendirildiğinde ortaya arz anlamında müthiş bir güç yoğunlaşması çıkar İran açısından. Yani şimdi düşünün en kısa yol İran diyoruz. Hazar ve Orta Asya petrolleri eğer İran üzerinden Körfez'e akıtılacak olursa, dünya petrol arzı üzerinde İran'ın çok büyük etkinliği olacaktır. Dolayısıyla İran'ı bu anlamda devre dışı bırakarak Bakü-Ceyhan üzerinden Doğu Akdeniz'e bir petrol boru hattı planlanıyor. Ama bu da son derece pahalı bir proje. Gerçi projenin önemlice bir bölümü tamamlandı. Fakat bu proje işler mi, doğrusu bunu bilemiyoruz. Çünkü bu projenin işlemesi çok aktörün yer aldığı denklemlerin çözümüne bağ-

lı. Rusya bu projeyi istediği zaman alt üst edebilecek askeri ve diplomatik imkanlara sahip. Ermenistan bu proje konusunda ne diyecek çok da belli değil. Dolayısıyla Bakü-Ceyhan petrol boru hattının inşasının büyük bölümü tamamlanmış olmakla birlikte bir müddet sonra çok daha farklı alternatifler gündeme gelebilir. Bir de en önemlisi şudur; Rusya'nın ta Hollanda'ya kadar uzanacak bir petrol ve doğalgaz boru hattı projesi var. Bir tek son dönemde işte Çeçenistan'da meydana gelen olaylar da bununla bağlantılı. Çünkü Rus petrol boru hatlarının düğümü Kafkasya ve Orta Asya açısından Çeçenistan. Böyle değerlendirildiğinde açıkçası Türkiye çok bilinmeyenli bir denklemin orta yerinde duruyor. Bakü-Ceyhan mutlaka gerçekleşecek diyemeyiz ve Türkiye Bakü-Ceyhan gerçekleşse bile dünya petrol piyasasında ancak ABD emperyalizminin gölgesinde ve onun belirlediği işlevler çerçevesinde terminal olmaktan öteye gidemez.

*** Bugünlerde hangi konu üzerine konuşursanız konuşun sonuçta Irak savaşına, Irak işgaline gelip dayanıyor. Petrolün de Irak işgalinde çok önemli bir rolü olduğunu artık herkes biliyor. Bu noktada bilinmeyenler var mı?**

S.P.: En bilinmeyen şudur: Şimdi insanlar büyük bir kafa tembelliği içerisindedir ve Ortadoğu'ya baktıkları zaman dinamikleri, genel dinamikleri çözümleyemiyorlar. Bakın OPEC toplantılarının tutanaklarını çok iyi incelemek lazım. 1999'da Ortadoğu'da yeni bir blok oluşmaya başladı, OPEC içerisinde. O, Suudi Arabistan, İran, Irak bloku idi. Uzun yıllar birbiri ile petrol fiyatları konusunda, kotalar konusunda kavga etmiş bu güçler, 1999'dan itibaren ortak hareket etmeye başladılar. ABD'nin bölgeyi işgali sadece Irak petrolleri vs. gibi gerekçelere bağlanamaz; Irak petrollerine ABD'nin ihtiyacı yok fiziki olarak. ABD zaten petrolünün büyük bir bölümünü Batı yarımküresinden karşılar. Buradaki temel mesele petrol piyasasına müdahale araçlarını elde tutmaktır. ABD'nin kabusu Suudi Arabistan, İran, Irak arasında oluşan güç ekseninin OPEC'de kendini ortaya koymasındı. Bu, dünya petrol piyasasına müdahale imkanını veriyordu bu eksene. Ortak hareket, hem arz noktasında hem de geleceğe yönelik fiyatlandırma noktasında çok büyük bir imkan sağlıyordu. Düşünebiliyor musunuz, Suudi Arabistan ve İran'la barış içerisinde yaşayan bir Irak, Ortadoğu dengelerine nasıl yansırı? ABD bunu engel-

ledi, savaşın en önemli bilinmeyenlerinden birisi budur. Diğeri de petrol dışında sudur. Dünyanın en önemli su kaynaklarından biri, Nubyan Akiferi Genişletilmiş Ortadoğu denilen haritanın, yeraltı suları anlamında, doğrusu ABD'nin iştahını kabartmıştır. Ayrıca dünyanın önemli diyebileceğimiz akarsuları Fırat, Dicle ve diğerleri bu bölgededir. ABD'de petrolün bir litresi birkaç centle ifade edilirken domatesin kilosu aşağı yukarı altı dolar. Suyun önemi buradan da anlaşılıyor. Sadece petrol kaynakları değil bölgede su kaynaklarının ele geçirilmesi anlamında da Irak işgalini değerlendirmek lazım. Bilinmeyen demeyelim ama üzerinde durulmayan noktalardan bir de budur. Onun dışında, petrolün yanı sıra bir de tabii Irak halkının bölgenin en eğitilmiş halkı olması, Irak'ın İsrail'le askeri eşitliği sağlayabilecek yegane güç olması ve Arap dünyasının kalbinin Irak olması, Arap milliyetçiliğinin önemli bir odağı olması, sahip olduğu endüstriyel çeşitlilik, tarım alanındaki potansiyeli de ABD'nin Irak işgalindeki önemli noktalar. Ama en önemlisi, açıkçası OPEC'in omurgasını kırmaktır, OPEC'in arz ve fiyatlar üzerindeki denetimini kırmaktır. Ve bölgedeki petrol üzerinde fiziki kontrolü tıpkı 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın ilk elli yılında olduğu gibi tekel altına almaktır. Çünkü çok uluslu şirketler, uluslaştırılma kampanyası ile beraber bölgeden uzaklaştırılmışlardı. Şimdi bölgeye tekrar dönüşleri ve petrol rezervleri üzerinde fiziki kontrolü ele geçirmeleri durumu söz konusu. Bu ABD'ye inanılmaz bir güç tekeli sağlayacaktır yani ABD askeri imparatorluğunun anahtarı bu olacaktır. Çünkü Çin dahil olmak üzere dünyanın önemli güçlerinin hemen hepsi buna; işte yükselmekte olan, adına sanayileşen ülkeler denilen ülkeler de dahil olmak üzere petrollerini bu bölgeden alıyorlar. Mesela, buna Brezilya'yı örnek verebiliriz, Hindistan'ı örnek verebiliriz, Çin'in dışında. Kaldı ki, Avrupa ile Japonya'nın bu bölgeye bağımlılığı zaten biliniyor. Dolayısıyla Ortadoğu ve Irak petrolleri üzerinde bir ABD vetosu, böyle bir veto imkanı, askeri veto imkanı ABD'ye müthiş bir güç sağladı, ikincisi sanıldığı gibi Suudi Arabistan dünyanın en büyük petrol rezervlerine sahip değil son araştırmalar bunu gösteriyor, Irak'ın tespit edilen rezervleri dışında tahmin edilen rezervleri ile birlikte Suudi Arabistan'ın yerini almaya aday olduğu söyleniyor yani yaklaşık 260 milyar varillik bir servetten bahsediyoruz.

*** Tüm bunlar üzerinden Irak savaşı, petrol boru hatları üzerinden yeniden şekillenen bir petrol politikasından bahsedebilir miyiz? Gelecekte petrolün rolü ne olacak? Bunlar üzerinden yeni enerji kaynaklarının yaratılması ve belki petrolün geri plana düşmesi, olasılıkları üzerine neler söyleyebilirsiniz?**

S.P.: Şimdi aşağı yukarı 21. yüzyılın ilk çeyreğine kadar petrolün kullanıma oranları biliniyor. Yıllık petrolün kullanma, petrol tüketimindeki ortalama artış %1. Buna gelişmekte olan ülkeler açısından baktığımızda daha farklı bir rakamla karşılaşıyoruz. Onların yıllık petrol tüketimleri ortalama %5.6 oranında artıyor. Bu büyük bir artış. Petrolün şu anda diğer enerji türlerine göre kullanım oranı %39'larda. Oransal olarak ilk çeyrekte düşüş bekleniyordu, yani 2025'lerde %38 deniliyordu. Şimdi tahminlerini düzeltmeye başladılar. Dolayısıyla petrol kullanım oranlarında düşüş olmayacak. Doğalgaza gelince; doğalgaz petrole rakip olamaz. Yani temiz bir enerjidir, arz çeşitliliği vardır. Dünyanın çeşitli bölgelerinde bulunur, bu anlamda daha adaletli bir enerji kaynağıdır, dağılım anlamında belki, ama bu enerjinin nakli de alabildiğine pahalıdır. Çünkü boru hatları çok çeşitli ülkelerden geçtiği için askeri ve diplomatik sorunlara da yol açabiliyor. Onun için henüz daha doğalgaz konusunda istenen gelişme sağlanabilmiş değil. İşte doğalgaza ya da hidrojene dayalı bir takım yakıtların gündeme geldiğini görüyoruz, ama bunların araştırma geliştirme harcamaları son derece pahalı. Ancak ve ancak petrol fiyatları çok yüksek olur ise alternatif enerji kaynaklarına yatırım yapılabilir. Orada da sıkıntı şudur; petrol tekelleri, hemen hemen bütün alternatif enerji piyasalarına da tekel kurmuşlardır. Yani onlar yatırımlarını sadece petrol alanına yapmıyor, diğer alanlar da kontrolleri altında. Petrol, uzun bir müddet kesinlikle diğer enerji kaynaklarının fiyatlarının saptanmasında da lider enerji olarak veyahut da stratejik hammadde olarak varlığını devam ettirecek. Yani fiyatlarda petrolün baskısı çok büyük. Böyle değerlendirildiğinde aslında petrol fiyatlarının yukarıya doğru gitmesi alternatif kaynaklar üzerindeki araştırmaları hızlandırır, ama bunlardan hemen sonuç alınmaz. Gelecekte neler olabilir? Birincisi, bir kere OPEC'in etkinliği ortadan kalkacak, bunu göreceğiz; İkinci bir nokta, Ortadoğu dahil olmak üzere dünyanın bütün önemli petrol alanlarının çokuluslu tekellere açıldığı-

nı ve imtiyazlar rejiminin geri döndüğünü göreceğiz. Bunlar gelecekler, fiziki kontrolü de ele geçirecekler.

Petrolde aşağı üretim ve yukarı üretim ayrımı vardır. Aşağı üretim; keşif, sondaj, ham petrolün çıkarılmasını içerirken yukarı üretim aşamaları; rafinaj, nakliye, petrolün işlenmesi ve pazarlanması gibi dalları içerir. Şimdi burada bir entegre sistemin tekrardan oluşumu söz konusu. 1970'lere göre entegreydi sistem; yani petrolün çıkarılmasından pazarlanmasına kadar çokuluslu şirketler ağırlıklarını koyarlardı. Daha sonra sadece petrolün yukarı üretim aşamasına müdahale ettiler, onunla yetindiler, ama şimdi tekrar başa dönüyorlar. Yani her büyük petrol tekeli aynı zamanda kendi rezervlerini de tutmak istiyor. Bu da şunu beraberinde getirecek; Ortadoğu petroleri yani ulusallaştırılmış olanlar da özelleştirilecek. Bu beraberinde büyük problemleri getirir. Çünkü Ortadoğu ülkelerinin petrolden başka gelir kaynağı yok. Şimdi bu gelir kaynağının da emperyalistlerin istediği fiyatlandırma sistemi içinde değerlendirilmesi açıkçası bu ülkeleri derin krizlere sürükler. Bu krizlerde bu ülkelerde hızla devlet ve egemenlik krizine dönüşür. Yaratacağı sosyal tahribat korkunçtur; daha şimdiden Suudi Arabistan'da bile nüfusun %40-50'si işsiz. Gerçi Suudi Arabistan'da dışardan gelen yabancılar çalıştırılırdı düne kadar. Ama öyle bir hale geldi ki tablo artık, Suudi halkı yoksullaşmaya başladı. Bu anlamda iş talebi var ve gençler arasında işsizlik yoğun. Büyük bir sosyal huzursuzluk yaşıyor-ki dünyanın petrol zengini ülkelerinden biri. Bu kaynakların bir kez daha Batı'nın eline geçmesi onlar açısından felaket anlamına gelecektir. İşin böyle bir boyutu var.

Petrol silahlanmayla birlikte değerlendirilmelidir. Bakın, Batı'nın politikası yıllarca şu olmuştur: Bu gelir transferine karşılık, petrol üreten ülkelere yapılan özellikle Ortadoğu'yu kastederek söylüyorum silah satılmıştır. Bu fonlar geri alınmıştır, özellikle Fransa'nın ve Amerika'nın politikası budur. Şimdi işin böyle bir boyutu da var. Bu ülkeler büyük problemler yaşıyorlar; silahlanmadan vazgeçemezler. Kaynaklar kıt. Buna bir de fiyata müdahale eklenirse şimdilik belki Amerika'nın ya da Batı'nın tercihi belli nedenlerle yüksek petrol fiyatları, ama eğer petrol fiyatları düşmeye başlar ise bunu büyük silah faturaları ile değerlendirdiğimizde iki katlı bir

sömürü ile bu bölgelerin karşı karşıya kalacağını söyleyebiliriz.

Ama şu var; petrol daha bu yüzyılın sonuna kadar insanlığın başına bela olmaya devam edecek, rakamlar bunu gösteriyor. Rezervlere gelince 41 senelik rezerv olduğu söyleniyor. Tespit edilen rezervler 41 senelik bir ömre sahip. Ama petrol öyle bir madde ki arandığında bulunuyor. Daha önce de 20 yıllık ömrü kaldığından söz edilmişti. Roma Kulübü'nün Raporu daha kısa süreler biçmişti; şimdi 41 sene deniliyor, fakat bulunacaktır petrol. Yani fiyat yükseldikçe, çünkü araştırma geliştirme faaliyetleri de hız kazanıyor.

*** Şu ana kadar egemenler ve emperyalist tekel-lerin, ABD ve diğer emperyalist ülkelerin açısından baktık petrole. Peki ezilenler açısından, kitle hareketi bakımından petrol nasıl bir yerde duruyor? Kitle hareketleri petrol üzerinde nasıl etkilerde bulunuyor ve bulunabilir?**

S.P.: Şimdi tabii Ortadoğu'dan örnek vermek mümkün. Ortadoğu halkları petrol konusunda alabildiğine bilinçlendiler. Buna aynı zamanda Amerika kıtasında belli ülkeleri de örnek verebiliriz. Mesela Kolombiya'da da yüklü petrol rezervleri bulundu, orada da bu konuda muhalif hareketlerde bir eğilim var. Veya Venezüella'ya baktığımız zaman Chavez'i destekleyen geniş bir halk hareketi görülüyor. Ama işçi sınıfı Chavez'e karşı, işbirlikçi yani her yerde işçi sınıfı devrimcilerle ortak hareket ediyor diye bir kural yok. Tam tersine Brezilya'da petrol endüstrisinde çalışan işçiler devrimci, sosyalist. Ortadoğu'ya baktığımız zaman özellikle petrol konusunda zengin ülkelerde işte Mısır'ı, Ürdün'ü hariç tutarsak bir petrol bilinci var. Fakat bu da şöyle bir bilinç; buralardaki rejimler halktan vergi almaz, petrolü sübvansiyon olarak değerlendirir, eğitim sağlık gibi hizmetler bedavadır. Bunlar da halkla bu rejimler arasında bir uyuşmayı beraberinde getirir. Bu rejimlere yönelik çok büyük halk hareketleri ortaya çıkmaz. Bir farkla, İran Devrimi bu konuda söylenebilir. İran'da da otokrat Şah rejimi ağırlıklı olarak petrol gelirlerine yaslanıp çok da fazla vergi almadan sübvansiyonlarla durumu idare etti, ama petrol fiyatlarındaki düşüş ister istemez rejimin temellerinin de sallanmasını beraberinde getirdi. Çünkü petrol gelirlerinden başka hiçbir meşruiyet kaynağı olmadığı zaman sınıfsal kaynaşma çok daha yoğun olabiliyor. Bu da tabii

Ortadoğu'nun geleceği açısından çok patlamalı bir süreci, devrimci bir süreci sürekli gündemde tutuyor. Yani Ortadoğu hakikaten denildiği gibi, bir devrim odağıdır. Bunun temel nedenlerinden biri de petrol ihraç eden ülkelerin neredeyse %90'lara varan oranda gelirlerinin petrole dayalı olması, doğru dürüst bir vergi yapısının olmaması, sermaye birikiminin ranta dayalı olması, buradaki petrol oligarşilerinin servetlerini Batı'ya aktarmalarıdır. Halkta bu konuda ciddi bir bilincin olması ve en ufak bir sarsıntıda da kitleselliği ön plana çıkaran hareketlerin gündeme gelmesi Ortadoğu'nun özelliğidir. Dolayısıyla Ortadoğu çok patlamalı gelişmelere gebe, ama burada şunu da söylemeliyiz ki; Ortadoğu'daki bu hareketler kendilerini sosyalist olarak dışa vurmaz. Yani bunun hal tercümesi İslam'la kendini ortaya koyar. Gelecekte de muhtemelen bu şekilde olmaya devam edecek.

*** Biraz önce Chavez'den ve Venezüella'daki kitle hareketinden bahsettiniz. Chavez'in politikalarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Petrolün antiemperyalist mücadelenin bir alanı haline gelmesi mümkün mü?**

S.P.: Chavez, Amerika açısından bağışlanamaz bir suç işledi. Küba'yla ticari ilişkilere girdi, ama parasal ilişkiler değildi bunlar. Küba, Venezüella'daki sağlık sisteminin kurulmasına yardım etti, karşılığında petrol aldı. Venezüella bu bölgede 14 ülke ile Bartr anlaşmalarını imzaladı. Bartr ticareti, takas ticaretidir. Paraya dayalı ticaret değil, dolayısıyla siz doların, Amerika'nın egemenliğinin dışına çıkıyorsunuz. Bu Amerika'nın hiç tercih etmeyeceği bir durumdur. Ve ABD'nin o bölgeye yönelik çeşitli girişimleri var. Yani burada bir serbest bölge oluşumu peşinde. Latin Amerika ve Orta Amerika'da çok kapsamlı serbest bölge girişimleri var. Aynen Büyük Ortadoğu Projesi gibi. Yani bölgenin kaynaklarını tümüyle sızdırmaya dayanan bir anlayışı var. İşte Chavez bunu yıktı. Böyle bir tehdit oluşturuyor Chavez. İkincisi ABD, açıkçası petrolü Venezüella'dan almak istiyor. Birincisi kendisine çok yakın, ikincisi çok kalitelidir Venezüella petrolü. Maliyeti alabildiğine düşüktür ve Venezüella petrolü, ABD'yi Körfez'e bağımlı olmaktan kurtarır. Onun için de ABD, bu kaynaklar üzerinde Venezüella halkının denetimi olsun istemiyor. Bu denetimden hızla çıkarma peşinde. En önemlisi de şu tabii; Venezüella'da çokuluslu tekeller borularını öt-

türemiyorlar, çünkü Venezüella OPEC'in iki kurucusundan biridir. Diğeri de Irak'tır. Irak'ın cezalandırılmasında emperyalizmin bu kininin önemi de büyüktür. Çünkü OPEC'in iki militan ülkesi Irak ve Venezüella'dır. Venezüella, yıllarca Ortadoğu'da petrol üreten ülkeleri bilinçlendirme adına faaliyet yürüttü. Venezüella'nın efsanevi petrol uzmanları bu bölgede tek tek kapıları çalıp dolaşarak dünya petrol piyasasının iç yüzünü anlattılar. Venezüella'nın böyle özellikleri vardır. Venezüella'nın tabi Küba ile ilişkileri de ABD tarafından problem olarak değerlendiriliyor. Dolayısıyla her türlü karşıdevrimci girişim içerisindedir. Ama Venezüella gibi OPEC'te etkili, dünya petrol piyasasında önemli üretici bir ülkede de her tür gelişmeyi sağlamazsınız; çünkü finansal anlamda bağımlı değil; elinde bir zenginlik var. Hele petrol fiyatlarının artması Chavez'in durumunu daha da güçlendirecektir. İşin böyle bir boyutu da var.

****Petrol fiyatlarının yükselmesi kimin çıkarı-
nadır? Belki biraz da bu noktayı açabiliriz?***

S.P.: Bu herkesin çıkarına şu an. Çokuluslu tekeller kasalarını dolduruyor. Araştırma geliştirme alanına fonlar ayrılabilir. Çünkü eğer siz, petrolün fiyatını yüksek tutarsanız, çıkarılması çok maliyetli olan alanlardaki petrol de çıkarılır. Mesela Hazar'daki petrolün çıkarılma maliyeti yüksektir, ama petrolün varil fiyatı 40 doları geçerse o maliyet uygun hale gelir. Bu-

nun yanı sıra teknoloji yenilenebilir. Yüksek petrol fiyatları örneğin Rusya'nın harap olmuş petrol alanındaki sabit sermaye yatırımlarını yenilemesini de beraberinde getirebilir; demek ki Rusya da buradan kazançlı çıkıyor. Ama uzun vadede petrol fiyatlarının yüksek olması dünya ekonomisini, daha doğrusu kapitalist ekonomiyi durgunluğa sokar. Bunun örnekleri daha önce yaşandı. Var olan krizi tetikler; kendiliğinden kriz yaratmaz. Uzunca bir zamanda bu şekilde yüksek petrol fiyatlarını götüreceklerini zannetmiyorum. Çünkü dünyada daha önce de böyle dönemler yaşandı. Bu sert yükselişleri sert düşüşlerin izlediği dönemler de oldu. Ama şu anda yüksek petrol fiyatlarından özellikle az gelişmiş ülkeler dışında herkes yarar sağlar durumda. En az yarar sağlayan kim, Çin. En az yarar sağlayan kim, işte dediğimiz gibi az gelişmiş ülkeler. Çünkü bunların yıllık tüketimlerinde oransal olarak %5.6'lık bir artış var ve dolayısıyla yüksek petrol fiyatları uzun vadede yansıtacaktır. Rakamlar da aslında küçük gibi görülmekle birlikte az gelişmiş ülkeler açısından anlamlı. Gayri Safi Milli Hasıla'nın yüksek petrol fiyatları ile %5'ini yitirmeleri söz konusu. Bu önemli bir rakamdır. Gelişmiş ülkeler bu anlamda daha esnek. Mesela Japonya'da bu oran %3-4, ama Japon ekonomisi açısından bile önemlice bir yüküdür. Bunun uzun sürmesi durgunluğu beraberinde getirir. Ama şu anda açığı herkes kasalarını dolduruyor.

Bolivya Sendikal Hareketinin Radyografisi(1)

Çeviren: İdilcan Işık

Sendikalar ve halk örgütleri içinde yoğun bir mücadele sürüyor. Bazıları, Evo Morales yanlıları, bu örgütlenmeleri neoliberal hükümete destek ve seçim yolu çizgisine çekmeye çalışırken, daha radikal olanlar, örneğin Anti-neoliberal Blok ve Jaime Solares, Ekim (2003 Ekim ayaklanması -çn.) bayraklarını yeniden yükseltmek ve toplumsal devrim arayışları için mücadele ediyor. Aşağıda, ayrıntılı biçimde, İşçi Merkezi'nin sendikal hegemonya için mücadele eden gruplar, açık artırmada kendini satan yöneticiler, birçoklarının yaşadığı tereddütler ve bugün toplumsal hareketin yaşadığı büyük şüpheler ve meydan okumalar üzerine bütünlüklü bir raporu yer alıyor.

Ekim halk ayaklanmasının bitiminden beri, Bolivya'nın toplumsal panoramasında birçok değişiklik oldu. Carlos Mesa rejimi, "sağa sola" hükümet yetkileri dağıttı. Bunun sonucunda çeşitli toplumsal örgütlerin "başkanları" bocalamalar, duraksamalar içinde hükümet arabasına bindi.

Çeşitli kesimlerin taban meclislerinde, La Paz Yerel İşçi Merkezi'nin (COD) ve Bolivya İşçi Merkezi'nin (COB) son geniş toplantılarında sunulan çeşitli tebliğlere göre, şu anda ülkede var olan görünürdeki "toplumsal barışın" konjonktürel ve akla yakın bir açıklaması var.

Öyle görünüyor ki "iktidar hisseleri (devlet kurumlarında mevkiler)" bazı yöneticilerin bilincinde değişimler yaratmış. El Alto Mahalli Bir-

likler Federasyonu (FEJUVE) Başkanı ve MAS taraftarı Mauricio Cori'nin şaşkıncu ve çetin biçimde 31 Mart Çarşamba günü "düşürülmesi," çok defa tabanlarıyla karşı karşıya gelen örgüt yönetimlerinde yaşananların somut bir örneği.

Bu çerçevede La Paz Yerel İşçi Merkezi'nin son geniş toplantısında yöneticilere, bir tür sendikalar radyografisini yayınlamaları, burada birçokları Ekim 2003'ten öncesine göre politik ve ideolojik duruşlarında 180 derecelik bir dönüş yapan Bolivya toplumsal hareketindeki yeni güçler ilişkisinin özünü açıklamaları görevi verildi.

"MBL, MAS ve MIP'li sendika bürokratları ve 'megasendika' iktidar arabasına bindiler" başlıklı rapor, güncel politik ve sendikal haritayı ayrıntılarıyla inceliyor ve hükümetin "toplumsal sözleşme"yi, gaz referandumunu ve Anayasal Meclis'i nasıl yürütmeye çalıştığını anlamak için bazı yöntemler sunuyor.

Bazı bölümlerinde de Bolivya solunun, MAS'ın, bazı gazetecilerin, Katolik Kilisesi'nin, insan hakları temsilcilerinin ve bazı orta sınıf "liderlerinin" farazi bir "devlet darbesi" ilanını, iktidar sorununu yeniden tartışma gündemine taşıyabilecek yeni bir sosyal patlamayı engellemek için nasıl kullandıklarını açığa çıkarıyor.

Aşağıda, La Paz bölgesinden sendikacıların çalışmalarıyla ortaya konan rapor okuyucuya sunuluyor:

1- Uluslararası Kutuplaşma

Bolivya bir ada değil. 2003 Ekimi'nde olanlar, tüm dünya üzerinde geri kalmış ülkelerin büyük bölümünde her gün yaşananların bir parçasıydı; özü itibarıyla, keskin ekonomik ve toplumsal krize karşı koymak için somut çözümler arayan, sistemli ve yükselen bir ayaklanmalar serisiydi.

Bu yükselen toplumsal süreç genel anlamda - Emek ve Tarımda Kalkınma için Araştırma Merkezi'nin (CEDLA) son çalışmalarında belirtildiği gibi- 1) emek dünyası 2) sermaye dünyası arasındaki çarpışma etrafında dönüyor.

Geçen yüzyılın sonlarında ve gezegenin hemen her yerinde, "neoliberalizm" olarak bilinen, finans sermayesine kapıları açma politikaları bir "tükeniş" sürecine girdi. Emekçilere daha fazla yoksulluk, çokuluslu şirketleri ve finans sermayesini yönetenlere daha fazla zenginlik getirdi. Bunun örnekleri fazlasıyla var. Yoksulluğa, açlığa, işsizliğe ve sefaletle karşı mücadelede şehit düşen Eustaquio Picachuri'nin(2) 30 Mart Salı günü yiğitçe kendini dinamitlemesi bu çerçevede değerlendirilmelidir.

Dahası kriz, kuzeyin devinin bağrında da kendini hissettirmeye başladı.

"Asya Kaplanları", Avrupa Birliği ve Birleşik Devletler arasında pazarların egemenliği üzerine yaşanan mücadele tüm gezegende çeşitli ve derin krizler doğurdu.

Latin Amerika'da, Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası (DB) ve İnteramerikan Kalkınma Bankası'nın (BID) emirleri doğrultusunda uygulanan katı iktisadi politikalar, iş, daha iyi ücretler, beslenme, eğitim, sağlık ve daha bir dizi temel insani ihtiyaç gibi yaşamsal konulara çözüm getiremedi.

ABD'nin iktidar merkezlerince yönlendirilen bu kurumlar, kendi kazançlarıyla ve halkların yaşamsal ihtiyaçlarına zarar vermekle meşgul.

Finansal kuruluşların sırasıyla tüm hükümetlere katı iktisadi politikaları nasıl uyguladığının somut bir örneği, Dünya Bankası'nın Carlos Mesa ve onun ekonomik ekibiyle yaptığı son anlaşmadır. (bkz. Madde 13: Yeni Hükümet ve Dünya Bankası)

Tüm bunlar Latin Amerika'da, ABD'nin kıtadaki irrasyonel ekonomik, politik ve askeri etkisini tüm çıplaklığıyla ortaya koyan bir toplum-

sal patlamalar dizisi yarattı.

ALCA'ya(3) karşı kıtasal mücadele, Ekvator'daki Kızılderili ayaklanmaları ve şu anda Kolombiya, Uruguay, Venezuela, Brezilya, Peru, Arjantin, Dominik Cumhuriyeti, Haiti ve diğer ülkelerde yaşananlar bunu doğruluyor.

Bununla birlikte, bazı analistlere göre, bu toplumsal hareketlerin henüz üç önemli zayıflığı var: 1) ulusal ve uluslararası düzeyde bölünmüşlüğü, 2) krize karşı alternatif proje ve hedef eksikliği, 3) örgütsel sınırlılığı-genel olarak sadece sendikal ve ekonomik kazanımlara dayalı oluşu.

2- Kendiliğinden Ve Parçalı Ayaklanmalar

Bu bağlamda, Bolivya'daki toplumsal hareketler de bu arı gerçeklikten kaçamıyor. Özgünlükleri var, ancak neredeyse ortak bir bölgesel kökene sahip. Şubat ve Ekim'deki çatışmaları göğüsleyen toplumsal örgütlenmelerin büyük çoğunluğu için, bu iki ayaklanmanın genel olarak "kendiliğinden" olduğu açıktı. Bir iktidar programına, tek ve belirgin bir örgütlülüğe sahip değildi. 2003'teki radikal ve tarihsel eylemliliklere hiçbir siyasal veya toplumsal örgüt hegemon güç olarak önderlik etmiyordu. Bazı "siyasal bilimciler (politologos)", "gazın sanayileşmesi" sorununun Bolivya halkını Gonzalo Sanchez de Lozada'ya karşı "birleştiren" unsurlardan biri olduğuna garanti veriyor. Ancak bu, gerçeğin yalnızca bir kısmı. Gerçekte, Ekim'de savaşanların tümü bu sorunu mücadele bayrağı olarak benimsedi, ama aynı zamanda, her kesim kendi kesimsel talepleri için mücadele etti. Bazıları, örneğin La Paz kenti yerlileri, çatışmaya dayanışma için katıldı ve hatta başka bazı kesimler de korkusundan bunu yaptı.

Özetle, Ekim çatışması parçalı olarak ve açık bir devrimci politik perspektiften yoksun biçimde yükseldi. Sonunda tabiatıyla, kendi yatağına döndü; tekrar parçalandı.

Şubat ve Ekim'de gözle görülür, birleştirici ve sürdürülebilir bir alternatif sosyal, siyasal, ekonomik, tarihsel proje olmadığı gibi, halk da yaklaşık 80 Bolivyalı'nın kurşunla öldürülmesi ve 200'den fazlasının yaralanmasından sonra, orta sınıfın "barışçıl" bir açlık greviyle önerdiği ve hayata geçirdiği "anayasal çözüm"e boyun eğdi.

Bolivya halkının bu yiğitçe ama kendiliğinden mücadelesinin ürünü olarak, bir medya ağının sahibi olan Carlos Mesa, 17 Ekim'de iktidara

geldi. Güvenilirliğini kaybetmiş parlamento; ordunun, ABD konsolosluğunun ve bir “taktik ateşkes” ilan etmiş bulunan COB’un dikkatli gözleri altında ona sahip çıktı.

O günden beri, farklı toplumsal hareketlerin önderleri, kendi ideolojik-politik konumlarına ve çıkarlarına uygun olarak, farklı tutumlar aldılar. Hükümet, ustaca bir taktikle, Gonzalo Sanchez de Lozada’yı deviren halk hareketinin önderlerine bol keseden yetkiler teklif etti. Bazı toplumsal hareketlerle ilişki içindeki NGO’lardan tanınmış araştırmacılar da buna dahildi. Bazıları kabul etti, bazıları etmedi.

Kimi yöneticiler, tabanlarını bilgilendirmeden, bakanlarla ve valiliklerle görüştü.

Bu şekilde, 17 Ekim’den beri, ulusal ve bölgesel düzeyde güçler ilişkisinin karmaşık bir yeniden uyum süreci yaşanıyor. Şunu aydınlığa kavuşturmak gerekir ki, güçler ilişkisinin bu dönüşümü henüz sabitlik kazanmadı. Çoğu toplumsal hareket içinde “iktidar boşlukları” için mücadele hala sürüyor.

Bazı toplumsal örgütlenmelerin yöneticileri, “yeni” hükümette yer almalarıyla birlikte, Ekim ayaklanmasına hayat veren güçler ilişkisini bozdular ve dönüştürdüler.

Ama dikkat edin, tüm bu “müzakereler”, olanları dikkatle gözlemleyen tabanın yanında yaşandı, bu olay, balans ayarı yapılacak bir süreçte çok önemlidir.

Devlet aygıtında “iktidar hissesi (iş mevkileri)” için yürütülen hiçbir müzakere için, meclislere, geniş toplantılara, yönetim kurullarına veya başka karar alma mekanizmalarına danışılmadı.

3- "Tuto'cu" Sendikacılar Mesa Hükümetine Arka Çıkıyor

Çokuluslu tekellere ve neoliberalizme karşı Latin Amerika’daki büyük halk ayaklanması, Gonzalo Sanchez de Lozada’nın (Goni) devrilmesinden sonra ani bir duraklama yaşadı.

“Goni”nin eski yardımcısı bugün başkan. Neoliberal çizginin eski bakanlarının birçoğu bir kez daha hükümette. Şubat ve Ekim katliamlarındaki politik, askeri, parlamenter ve adli aygıt el değmeden duruyor.

Bu sırada kimi yöneticiler zamanını, geçtiğimiz yılın Şubat ve Ekim’inde çok temel bir rol oy-

nayan tabanlarının kontrolü dışında bazı “politik değerlendirmeler” yapmak için çok iyi değerlendirdi.

Tabanın sokakları terk ettiği bu yeni toplumsal atmosferde, yöneticilerin müzakere zemini genişledi. Bu yüzden 17 Ekim’den beri farklı toplumsal kesimlerde birçok şey değişti.

Bu şekilde Carlos Mesa iyi bir simyacı gibi, ustalıklı, çok farklı yüzlerden oluşan bir kabine oluşturdu.

Diktatör Hugo Banzer Suarez’in politik mirasçısı ve şimdi de Milliyetçi Demokratik Hareket’in (ADN) yenilikçi ve “teknokrat” kanadının lideri olan Jorge “Tuto” Quiroga’nın sopası altında, bazı “seçkin Tutocular” Mesa’nın kabinesine girdi. Bunlar, Maliye Bakanı Javier Cuevas ile Ekonomik Kalkınma Bakanı Javier Nogales. Alenen bilinir ki her ikisi de ayrıca InterAmerikan Kalkınma Bankası (BID) ve Dünya Bankası danışmanlarıdır.

“Tuto”nun tavsiye ettiği bazı kişilerin kimi bakanlıklar ve bakan yardımcılıklarında bulunması, bir dizi sendikada halen etkili olan taraftarlarını, yeni sendikal bürokrasisinin vurucu gücü haline getirdi.

Bu çerçevede; Ulusal Posta Şirketi (ECONBOL), Bolivya Maden Konfederasyonu (COMIBOL), Ulusal Sağlık Sandığı, tıp örgütleri, Kırsal Telekomünikasyon Şirketi (SENATER), bazı belediyeler ve yerel sendika merkezlerinde kimi orta düzey yöneticiler, yeni rejimi desteklemeyi seçti.

Mesa’nın kabinesinde aynı zamanda Milliyetçi Devrimci Hareket (MNR)(4) hükümetinin eski görevlilerini de görüyoruz. Örneğin: Bakan Roberta Barberi ve Santa Cruz Valisi Corlos Jugo Molina gibi. Her ikisi de aynı biçimde, BID ve Dünya Bankası’na oldukça bağlıdır.

4- MBL'liler İktidar Arabasına Biniyor

Mesa, Özgür Bolivya Hareketi’nin (MBL) çeşitli taraftarlarına ve eski taraftarlarına da görevler verdi. Bunlar, sivil toplum kuruluşları (STK’lar) aracılığıyla çeşitli toplumsal, sendikal ve mahalli hareketlerde büyük etkiye sahipti.

Sadece birkaç örnek olarak, Bakanlıklar, bakan yardımcılıkları ve hükümette, Köylü Tarım İşleri, Çalışma, Sağlık, Çocuk Besleme Programı (PAN) ve Ulusal Tarım Reformu Enstitüsü’nde

(INRA) yönetici mevkiler MBL'ye bağlı militanlar ve "şahsiyetler"ce kuşatıldı.

Hidrokarbür Bakanlığı'na(5) utanç verici biçimde Antonio Arribar'ın atanması, MBL militanlarının Carlos Mesa önderliğindeki yeni hükümetin bir parçası olduğunu gösterdi.

Bu çerçevede açık ki, MBL'lilerin etkisi altındaki toplumsal örgütlenmeler -ki bunlar esas olarak kırsal alanda konumlanmış köylü toplulukları, Doğulu yerli örgütlenmeleri ve Bolivya Kır Emekçileri Birleşik Konfederasyonu'nun (CSUTCB) bazı ara örgütleridir hükümet ve emperyalistlerin yanlısı konumuna sürüklendiler.

5- MAS Ve Hükümet

Ayaklanmaya katılan partiler arasında, çeşitli sendikal örgütlenmelerde büyük etkiye sahip bir parti, Evo Morales'in liderliğindeki Sosyalizme Doğru Hareket'tir (MAS).

Mesa hükümetinin bu ilk aylarında, bir gerçek yavaş yavaş su yüzüne çıktı: MAS taraftarları Mesa hükümetine "eleştirel destek" yolunu seçmişti.

Ama bu rastlantı işi değil. Eğitim Bakanı Donato Ayma Rojas ile Kızılderili ve Yerli Halklarla İlgili İşlerden Sorumlu Bakan Justo Seoane Parapaino'nun yetkilerini MAS sayesinde kaptığını birçok sendikal örgüt biliyor.

Bay Justo Seoane, MAS adına konseye aday olduğunu alenen kabul etti.

Ayrıca çeşitli bakan yardımcılıklarından ve vilayet yönetimlerinden, bu partinin yönlendirdiği toplumsal örgütlerin pay kaptığı biliniyor.

Bunun yanı sıra, bazı sendika yöneticilerine ve MAS taraftarlarına göre, örneğin Eğitim Bakanlığında bir şeyleri değiştirmek zorlaşmış, çünkü bu devlet kuruluşunda yetkilerin büyük bölümü Dünya Bankası "temsilcilerinin" kontrolü altında. Anımsamak gerekir ki Eğitim Reformu'nun hemen hemen bütün "teknik" yetkileri, zamanında Banzer, Quiroga ve Sanchez de Lozada tarafından "kurumsallaştırılmıştı."

Bu gerçek, sadece Evo Morales'in itibarını düşürmek için yapılmış basit bir açıklama gibi görünmüyor; tüm ülkelerde MAS taraftarlarının bulunduğu toplumsal örgütlenmelerde de yansımaları olarak güçleniyor.

MAS, emekçi kitleleri içinde, iktidarı "aşamalı" ve "akıllıca" almak gerektiği propagandasını yapıyor. Çünkü aynı iddiaya göre şu anda 1Demokrasinin sürdürülmesi ile, (ki bunu Mesa'nın anayasal hükümeti olarak okumak lazım), 2Ekim'de iktidarından olan MNR, Devrimci Sol Hareket (MIR) ve Yeni Cumhuriyetçi Güç'ün (FNR) oluşturduğu "Oligarşi"nin darbeci saldırısı arasında "çok tehlikeli bir konjonktürel ilişki" var.

Bu savaş aracıyla MAS, toplumsal örgütlenmeler içinde, çeşitli sendikal örgütlerle birlikte Carlos Mesa'nın "bir öncekinin devamı olan ve neoliberal" çizgisini sorgulayan COB yürütme sekreteri Jaime Solares'in "aşırı tutumunu" ateşli biçimde reddetmeyi görev edindi.

MAS taraftarları toplumsal örgütlerde, referandum, kurucu meclis ve gelecek belediye seçimlerinde oy kullanma yoluyla, Chapare'de yapıldığı gibi, iktidar alanları kazanma ihtiyacını propaganda ediyor.

Oruro'daki son Ulusal Kongresi'nde MAS, 200 belediyenin "anayasal ve barışçıl yoldan" alınması gerektiğini yineledi.

6- MAS Ve Blok

Yerel ve Bölgesel İşçi Merkezleri (COD ve COR) gibi COB bileşeni örgütler, Bolivya Maden İşçileri Sendikal Federasyonu (FSTMB), Bolivya Fabrika İşçileri Konfederasyonu, Bolivya Kır Emekçileri Birleşik Konfederasyonu (CSUTCB), Bolivya Emekliler Konfederasyonu, Işık ve Enerji İşçileri Federasyonu, Basın Emekçileri Federasyonu, Bolivya Kent Öğretmenleri Konfederasyonu ve örgütlerden oluşan "Anti-neoliberal Sendikal Blok", Ekim öncesine dek, önce "Halk Kurmayı"yla, sonra "Gaz Savunma Koordinasyonu"yla olmak üzere, MAS militanlarının desteklediği iki örgütle ortak etkinlikler gerçekleştirdi.

Örneğin, 2003 yılı Ağustos'unda Anti-neoliberal Blok ve Halk Kurmayı, daha çok "mega sendika" olarak tanınan ve gelip geçen hükümetlerin desteği ve hatta finansmanıyla on yıldan fazla süredir en büyük emekçi örgütünü yöneten neoliberal sendika yöneticileri grubunu COB'tan atmak için bir politik anlaşma yaptılar.

Bu konjonktürel anlaşmanın sonucunda, Jaime Solares ve onun Yürütme Komitesi COB'da sahiplenildi. Bununla birlikte, Bolivya Komü-

nist Partisi ve MAS'ın, Oruro Yerel İşçi Merkezi'nin şimdiki yürütme sekreteri Pedro Montes'i potansiyel aday olarak gördüklerini de hatırlamak gerekir.

Ancak 17 Ekim 2003'ten sonra bu konjonktürel uyuşma son buldu. Dahası, Jaime Solares'in Blok'a danışmadan ortaya attığı "parlamento'nun kapatılması" önerisinden dolayı MAS ve Blok arasındaki farklılıklar uzlaşmaz hale geldi. Bu durum büyük bir münakaşa yarattı.

O zamandan beri MAS'ın emek kesimi, sendika yönetimlerini tabandan "kuşatmayı" ve MAS'çılar için demokrasiyle eşanlamlı olan Parlamento'yu ve Mesa rejimini eleştiren yöneticileri sorgulamayı görev edindi.

Özetle, bazı MAS yöneticileri, tereddüt etmeksizin Mesa'nın sürdürdüğü iktidar arabasına bindiler.

7- MAS'ın Sendikal Etkisi

MAS şüphesiz, sendikal örgütlenmeler içinde büyük etkiye sahip. Bolivya Kır Öğretmenleri Konfederasyonları, La Paz Kır Öğretmenleri Federasyonu, El Alto Bölgesel İşçi Merkezi - COR (MAS'ın üst düzey yetkililerinden Juan Melendres yönetiyor), El Alto Mahalli Birlikler Federasyonu-FEJUVE (Bir başka MAS yöneticisi olan Mauricio Cori yönetiyor), Bolivya Köylü Toplulukları Konfederasyonu, Koçabamba'nın 6 Tropik Federasyonu, Koka Ekicileri Federasyonu gibi örgütlerin yönetimlerinde taraftarları olduğu biliniyor.

Oruro, Koçabamba, Chuquisaca, Tarija, Potosi, Pando yerel köylü federasyonları ve çeşitli merkezli federasyonlar aynı biçimde MAS taraftarlarıncı kuşatılmış. Bunların dışında Felipe Quispe'ninkine "paralel" bir Köylü Konfederasyonu kurdular, bu örgütü de Roman Loayza yönetiyor.

MAS ayrıca, Topraksızlar Hareketi, İşsizler Ulusal Maden Kooperatifçileri Derneği, El Alto ve UMSA Üniversiteleri, Oruro, Koçabamba, Chuguisaca, Tarija, Potosi ve Pando COD'larında (Yerel İşçi Merkezleri -çn.) bazı ara yönetimler, Bolivya Fabrika İşçileri Konfederasyonu ve bazı yerel fabrika işçileri federasyonlarında da etkiye sahip.

Ekim'den beri, La Paz, Koçabamba, Oruro, Potosi, Chuquisaca ve Santa Cruz'daki çeşitli Mahalli Birlikler Federasyonları da MAS'ın seçim projesine eklemlendi.

MAS'ın çeşitli toplumsal örgütlerde nasıl varlık gösterdiği önemli. Parti yapısı, açık bir politik perspektiften yoksunluğu nedeniyle, eksikliklere sahip. Bu da militanlarının toplumsal örgütlerde yetersiz, "önderine tapan" ve kendiliğinden bir pratik sergilemesine yol açıyor.

Her şeye rağmen, MAS'ın 17 Ekim'den sonra politik eyleminde bir viraj döndüğü açık. Kapalı bir muhalefetten, "eleştirel desteğe" geçiş yaptılar. Ona bağlı toplumsal örgütlerin liderleri, Mesa hükümetine ve uluslararası finans kuruluşlarının dayattığı ekonomik istikrar projesine açık "ateşkes" ilan ettiler.

Tüm bunlar şüphesiz ki Bolivya toplumsal hareketindeki güçler ilişkisinde köklü değişikliklere yol açtı. Bu, ülkede hüküm süren "görünürde" sessizliği açıklıyor. Tüm MAS'çı sendikacılar hükümet yetkilileriyle müzakere halinde. Ve bu bir rastlantı işi değil. Dahası, politik bir dengeye tekabül ediyor. Toplumsal kesimlerin mücadelesini kısıtlamak için, bir devlet darbesi olasılığı söylentisini yayan bu partidir.

8- "Mallku"nun MIP'ine Neler Oldu?

Ekim'den sonra, Felipe Quispe'nin Pachacuti Yerli Hareketi (MIP) de bir dönüşüm yaşadı. Neoliberal hükümetin acı bir eleştirisi olarak şu anda, kendi tabanınca çeşitli toplantılarda ve meclislerde çokça sorgulanan "garip sessizliğini" sürdürüyor. "El Mallku" (Felipe Quispe -çn.) şaşkıncu biçimde, iletişim araçlarında çok az boy göstermeye karar verdi. "Gazetecilerin açıklamalarını tahrif ettiği" gerekçesiyle medyayla konuşmaktan kaçınıyor.

Bununla birlikte, Quispe ve yandaşlarının bu yeni pozisyonunun yalnızca poz olduğu görülüyor. Çünkü birçok sendika yöneticisi biliyor ki La Paz valisi Nicolas Quenta, MIP ve MAS ile uyum içerisinde bu yetkiyi almıştır.

Quispe'ye son derece bağlı köylü liderleri, valiğin bazı mevkilerinde "danışman" ya da şef olarak belirdiler. Diğer kesimler tarafından meclislerde ve toplantılarda sorgulandıklarında, "çalışmaya hakları olduğunu" veya "başarılarının karşılığında bu yetkileri kazandıklarını" ileri sürüyorlar.

Quispe yandaşlarının emekçi konumları saygıya değer, ama bu atamaların güncel toplumsal güçler ilişkisinin yeniden yapılanmasına rasgeldiği de çok açık.

Felipe Quispe'nin Bolıvyaya Kır Emekçileri Birleşik Konfederasyonu, Mesa hükümetine uzun bir "ara formül" açıkladı.

Bir başka somut örnek olarak, La Paz Kırsal Elektrik Şirketi (EMPRELPAZ), Mesa hükümeti altında, "El Mallku"nın baş destekçilerinden biri olan La Paz Köylü Federasyonu'nun fiili kontrolüne girdi. Ekim'den önce bu elektrik şirketine, Quispe'yi de kapsayan "yolsuzluk" iddiasıyla müdahale edildiğini hatırlayın. Bu mesele hala aydınlatılmış değil.

Bu olaylar bütünü, köylü merkezlerinde sert eleştirilere ve "El Mallku"nın "pasif" eylem tarzının sorgulanmasına yol açtı. MIP karşıtı kesimler bu eleştiri sürecinden hızlıca yararlandılar. Örneğin MBL ve MAS, kırsal alandaki boşlukları doldurmaya çalışıyor. MAS'çıların son La Paz Kır Öğretmenleri seçimlerinde kazandığı zafer, bu yoldan geliştirdi.

MIP ile MAS arasında iktidar alanları için süren mücadele, belediye seçimlerine göre şüphesiz yatışmış görünüyor. Ve kendi kesimsel kazanımlarını ikinci plana itmiş bulunuyorlar.

9- "Komün" Grubu, Blok Ve MAS

Alvaro Garcia Linera'nın yönettiği "Komün" grubu, toplumsal kesimlerde etkili olan bir diğer çevre. MAS'la birlikte "Halk Kurmayı"ni örgütlemişlerdi. Üst düzey sendikal temsilcilerinden biri Koçabamba fabrika işçilerinin önderi Oscar Olivera.

Ekim ayaklanmasından önce "Komün" grubu, Anti-neoliberal Sendikal Blok'la ve MAS örgütlenmeleriyle sınırlı bir ilişkiye sahipti.

Ekim'den sonra bu dar ilişkiler de tükendi. "Komün" bileşenleri, MAS'çıların "hükümet yanlısı" olmalarını sorgularken, Blok üyelerini de, örneğin "parlamentonun kapatılması" önerisinde olduğu gibi "aşırı sol" konumundan dolayı eleştiriyorlar.

Şu anda "Komün" grubunun önderliğinde ne sendikal örgütlenmeler, ne mahalli temsilciler var; çünkü bunlar şimdi önemli olanın, daha sonra yavaş yavaş iktidar aygıtına dönüşecek olan "geniş toplumsal hareketler" örnek olduğunu öne sürüyor.

Etki alanı Koçabamba'da bazı sendikal örgütler, La Paz ve Koçabamba üniversiteleri, entelektüel topluluklar, ilericiler ve ulusal ve böl-

gesel düzeyde insan hakları savunucularıyla sınırlı.

"Anarşist" konumları, Sendikal Blok bileşenlerince eleştiriliyor. Ve bu mesele hakkında, çok elitist ve kirli bir polemik sürüyor.

Mesa'nın bakanlıklarla ördüğü örümcek ağına düşmemekle birlikte, Oscar Olivera, MNR, MIR ve NFR'nin, "farklı toplumsal hareketlerin bu önemli ilerleme sürecini durdurabilecek" "tehlikeli darbeciler ve diktatörler" olduğunu öne sürerek, MAS'la aynı tavra düşüyor.

Başka bir deyişle "Komün" grubu üyeleri, MAS ile Blok'un arasında bir konumda yer alıyor.

10- Bloкта Yön Bulanıklığı

MAS'ın dönüşü ve "Komün" grubunun yeni durumu, Anti-neoliberal Sendikal Blok'un gücünü azalttı.

Blok, tüm örgütsel sınırlarıyla, yeni rejimi ve Ekim'den sonra hala değişmeden kalan iktidar yapısını en güçlü biçimde sorgulayan sendikal topluluk.

Bununla birlikte, temsilcilerinden birinin, Jaime Solares'in cüretkar bireysel açıklamaları MAS ve Komün'ün oluşturduğu toplumsal hareketler içinde, bu kesimi aşırılıkla suçlayan "akımlar" geliştirdi.

Blok örgütleri şu anda yoğun bir tartışma ve örgütlenme sürecinde. Blok içinde bir dizi eğitim gözleniyor.

Bu grup içinde yürütülen temel tartışma "kesimsel ve ekonomik kazanımların ilerisine geçebilecek bir örgüt inşa etme ihtiyacı." Klasik anlamda bir "devrimci parti"den henüz bahsetmiyorlar, ancak aşağı yukarı bu yolda yürüyorlar.

Özellikle belirtmek gerekir ki mevcut güçler ilişkisinin yeniden şekillenışı, birçok yöneticide kafa karışıklığına yol açtı ve henüz günlük faaliyetlerini aydınlatacak bir ışık bulmuş değiller.

11- "Megasendika," MAS Ve "İş Mevkileri"

Şubat ve Ekim olayları, neoliberal sendika yöneticileri için ölümcül oldu. MNR, MIR, ADN, NFR ve UCS taraftarlarından oluşan ve "megasendika" olarak bilinen çevre, derin bir kriz süreci yaşıyor. Yok olmadılar, ancak tabanları onları üç kereden fazla reddetti. Şimdi, çeşitli devlet kuramlarındaki sendikalarda hiç kimse

MNR, MIR veya NFR'li değil. Ulusal Ulaşım Servisi'nde örneğin, emekçiler onları sendika yönetiminde yaşanan 'rezalet' nedeniyle kovdu. COMIBOL, ECOBOL, COTEL, Petrol Federasyonu ve başka devlet kuruluşlarında da aynıysa yaşandı. Bununla birlikte, sendikalarındaki yönetimleri, kötü ünlü David Olivares'in liderliği altında gizli biçimde devam ediyor.

Tüm bunlara rağmen, Francisco Figueora Bolivya Atölyeler Konfederasyonu (UCS), Grafik İşçileri Konfederasyonu, Un İşçileri Konfederasyonu, Belediye İşçileri Konfederasyonu, Işık ve Enerji Konfederasyonu, COTEL'de örgütlü sendika (MNR Yönetim Konseyi Başkanı Pierre Chair yönetiminde), Demiryolları Konfederasyonu, Gonzalo Sanchez de Lozada'ya ait işletmelerdeki bazı maden sendikaları, bazı fabrika işçileri federasyonları, Santa Cruz ve Tarija Bölgesel İşçi Merkezleri'nin (COD) bazı alt yöneticilikleri ve sağlık sektöründeki kimi sendikalar onların kontrolünde.

Santa Cruz, Tarija, Koçabamba ve Beni'de liberallerin ve şirketlerin 'toplumsal tabanı' olan Sivil Komiteler, ünlü bölgesel 'yarım ay' oluşturdular. Bu grup, COB'un şimdiki Yürütme Komitesi'ni tanımlıyor.

Üstelik bazı MAS yöneticilerine, 'aşırı uç', 'antidemokratik' ve 'diktatör' olarak tanımladıkları Jaime Solares'i yönetimden düşürmek için 'konjonktürel bir anlaşma yapmayı' önerdiler.

Bu çerçevede, MNR taraftarı Bralio Rocho, MAS yöneticisi Juan Melendres ve en yüksek yerel temsilci MAS'lı Mauricio Cori'nin yönettiği El Alto işletmelerinin El Alto Yerel İşçi Merkezi'ni COB saflarından uzaklaştırmayı başarması tesadüf değil. Bu örgütler, El Alto kentinin en kitlesel ve en önemli örgütlenmeleri ve gelecekteki çatışmalarda diğer toplumsal hareketlerle bütünleşmezlerse, kaçınılmaz olarak çok zayıflayacaklar. Ancak vurgulamak gerekir ki, çeşitli esnaf odalarının tabanları, yerel birlikler ve El Alto Yerel İşçi Merkezi'nin taban kesimleri, üst yöneticilerin 'müzakereci' ve 'memur' tavrını sert biçimde sorgulamaya başladılar. Bu düzlemde her şey gelişebilir.

30 Mart günü, yerel yönetici ve MAS taraftarı Mauricio Cori'nin aldığı müthiş darbe, birçok taban örgütlenmesinin ve yerel birliklerin Ekim şehitlerinin utanç verici biçimde müzakere konusu edilmesine hazır olmadığını gösterdi. 31

Mart'ta Cori'nin yetkileri, Valilik'te aldığı 'iş mevkileri' ve sendikal 'yolsuzluk' nedeniyle mahalli birlikler tarafından geri alındı.

MAS'ın Solares'i yıkma girişimleri içinde resmi olarak yer alıp almadığı belli değil, ama yöneticileri bu yönlü davranışlar içinde bulunmaya başladılar.

"Megasendika", bu durumu bazı Anti-neoliberal Blok yöneticilerini sorgulamak için kullanıyor. Örneğin haftalar önce, bir ulusal mecliste, Bolivya Madencilik Konfederasyonu yürütme sekreteri, Blok'un önemli bileşenlerinden birisi ve sonuç olarak Jaime Solares'in temel dayanağı Miguel Zuvieta'yı alaşağı etmek için yeniden girişimde bulundu.

"Megasendika" yöneticileri, iyi cambazlık yapıyorlar. Bir ayakları hükümette, diğeri muhalefette.

Genelde Mesa hükümetini eleştirmiyorlar, çünkü bazı taraftarları çeşitli devlet mevkilerinde. Örneğin ECOBOL, SENATER, COMIBOL, Ulusal Ulaşım Servisi'nde ve bazı bakanlıklarda bu partilerin taraftarları ve sendika yöneticileri önemli yetkilere sahip. Bunun yanı sıra, Doğu'da Mesa'nın son politikalarına itiraz yükselten kesimleri de arkaladılar.

NFR taraftarı ve Bolivya Şoförler Konfederasyonu üst düzey yöneticisi Angel Villacorta, "Megasendika"nın meslek örgütlenmeleri içinde nasıl hareket ettiğinin somut bir örneği. Bir yandan sağ muhalefette, diğer yandan Mesa'ya baskı yapmak için sol muhalefetle uzlaşmaya çalışıyor.

12- Mesa Ve Orta Sınıf

Toplumsal kuvvetler ilişkisinin bu karmaşık yeniden yapılanma sürecine paralel olarak, aydınlardan, 'ilerici' girişimcilerden, gazetecilerden ve medya kuruluşlarından oluşan geniş bir kesim, Carlos Mesa hükümetinin hiçbir açıdan Gonzalo Sanchez de Lozada'ninkine benzemediğini göstermeyi öncelikli görev edindi.

Birçoğu Mesa'yı 'ilerici', 'anti-neoliberal' olarak sunuyorlar. Diğer bazıları, yakın tarihin en fazla halk desteğine sahip başkanı olduğunu söylüyor, onu 'yılın insanı' olarak kutsuyor, böylelikle Ekim'de ayaklanan toplumsal kesimleri yanıltmayı ve ideolojik olarak silahsızlandırmayı amaçlıyorlar.

Ancak bu da tesadüf değil. Mesa'nın çeşitli meslektaşları da şimdi iktidara yaklaştı. Aynı şekilde, çeşitli gazeteciler, Kanal 7, Radyo İllimani, Bolivya Haber Ajansı, kimi halkla ilişkiler sorumlulukları ve uluslararası oluşumlarla ilişki içinde olmak isteyen Mesa'nın yeni propaganda aygıtında önemli yetkiler elde ettiler.

Carlos Mesa ayrıca, bazı gazeteciler ve medya gruplarının da politik desteğini arkaladı, bunlar, Mesa'nın Dünya Bankası'na bağımlı politikalarını gündemleştirmeyi açıkça bir kenara bıraktılar.

Aynı nedenden kaynaklı olarak, mevcut rejimi eleştiren yöneticiler de pratikte medyanın gündeminden uzaklaştı. Kilise ve "İnsan Hakları ve Halkı Savunma Örgütü" de kendi bakış açılarında Mesa'ya direkt ve 'eleştirel' destek akımında yerlerini aldılar.

13- 'Yeni' Hükümet Ve Dünya Bankası

Mesa, 'Goni'yle (Lozada'yla, çn.) aynı ya da daha kötü. Şimdiye dek Mesa hükümeti, Sanchez de Lozada'nın belirlediği politikardan bir milim ayrılmadı ve finans kuruluşlarının emirlerini itaatkarca yerine getiriyor. Sendika ve halk örgütleriyle ilişkileniş biçimi, bu örgütlerin yöneticilerinin yatıştırıcı ve uzlaştırıcı tavırlarına rağmen, yavaş yavaş yeniden Goni'nin tarzına dönüyor.

Dünya Bankası'nın "Ülkeye Yardım Stratejisi" başlıklı raporu, bu noktada gayet açık ve Mesa'nın 'yeni' hükümetinin ve onun sendikacı 'konjonktüre? ortaklarının önüne bir çeşit ateşten gömlek koydu.

Dünya Bankası yetkilileri, 2004 Haziran sonunda ve 2004 Aralık sonunda, 2004-2005 yıllarında 300 milyon dolar kredi almak için üzerinde anlaşılacak şartların yerine getirilip getirilmediğini ölçmeye gelecek.

73 nolu anlaşmada, "Bolivya, Carlos Mesa hükümetiyle anlaşılacak şartlar yerine getirildiği sürece her yıl 150 milyon dolar destek alacak" deniyor.

Dünya Bankası raporu, "makroekonomik koşulların iyiye mi kötüye mi gittiği ölçüldükten sonra, Banka'nın, IMF anlaşmasının da yardım alan hükümetin ekonomik programındaki kısa vadeli makroekonomik olguları gözden geçireceğini" de ekliyor.

Kısa vadede bu göstergeleri yerine getirdikten sonra, Banka ayrıca son eğilimleri (son 24 aydaki) ile kısa, orta ve uzun vadede (gelecek iki veya üç yıllık) spesifik ekonomik ve mali göstergelerle ilgili perspektifleri "ölçecek". Bu göstergelerden bazıları; mali denge, kısa vadeli net borcun toplam borca oranı, net toplam borcun ithalata oranı. Anlaşmaya göre, spesifik nitel göstergelerin, eğilimlerin ve perspektiflerin kombinasyonu, makroekonomik koşullardaki değişimleri ölçmek için somut bir temel oluşturacak.

Mesa'nın Dünya Bankası'na bir başka sözü ise "gazın ABD'ye satışı".

14- Perspektifler

Bu katı ekonomik ölçütler, Mesa'nın hükümet arabasına açıktan veya gizliden binen sendika yöneticilerinin davranışlarını da kısıtlayan bir tür ateşten gömlek oluyor.

İş, ekmek, adil ücret, eğitim, sağlık ve emekçilerin diğer yaşamsal ihtiyaçları, mevcut rejim tarafından hala çözülmedi.

Sendikaların tabanı, yavaş yavaş uyanmaya başladı. Açlık grevleri ve gösteriler, henüz çok yalıtılmış olmakla birlikte, bir kez daha halkın gündeminde. Tüm bunlar, tabandan yükselen çatışmaların geri döneceğini gösteriyor.

Taban, Ekim'de savaşmayı öğrendiyse de, ne yazık ki, bu savaşımında hala bir yön tanımlı eksikliği var.

Öyle görünüyor ki, referandum, Kurucu Meclis, belediye seçimleri, iktidarın verdiği sözler ve çeşitli sendikaların Mesa hükümetiyle çalışma olanakları, toplumsal çelişkilerin keskinleşmesini kısıtlayıcı rol oynayacak.

Ama kim bilir. Hareketler kimi zaman en tecrübeli politikacıları da şaşkırtan dinamiklere sahip. Böyle düşünmeyen varsa, tarihi hatırlayıp, tabanın yönetimleri yerinden ettiği, aştığı ve hatta alaşağı ettiği Şubat ve Ekim 2003 olaylarından sonuçlar çıkarmalıdır.

Bu noktada, öncelikle, "Uluslararası Kutuplaşma" bölümünde belirtilen üç temel zaafı tabandan ve organik olarak aşmak zorundayız.

Son Uluslararası Seminer'imizde ortaya konduğu gibi, antikapitalist ve antiemperyalist bir Birleşik Cephe kurarak ulusal ve uluslararası bölünmenin üstesinden gelmeliyiz.

Ülkeyi krizden kurtarmak için devrimci bir programın hazırlanması acil görevdir. Ve son olarak, sahte Kurucu Meclis'e karşı, tabandan, ülkeyi yapısal olarak dönüştürecek Halk Meclisi örgütlenmelidir.

Dipnotlar

1- Raporu aktaran: Econoticiasbolivia.com'dan Miguel Pinto Paraba, 5 Nisan 2004.

2- Eustaquio Pichacuri, COB'lu eski bir maden işçisi olarak, emeklilik haklarını vermeyen, iş de sağlamayan devletten hesap sormak için Meclis

binasının önünde bedenine sardığı dinamitleri patlatarak feda eylemi gerçekleştirmişti -çn.

3- Amerikalar Serbest Ticaret Bölgesi, ALCA veya FTAA, Kuzey ve Güney Amerika'yı tek bir serbest ticaret bölgesi içinde birleştirmeyi öngören emperyalist Amerikan planı -çn.

4- MNR, devrilen Sanchez Losada'nın partisidir -çn.

5- Bu bakanlık, doğalgaz kaynaklarından sorumlu olduğu için özellikle önemlidir -çn.

Simülasyondan Gerçeğe, Sistem Kuruluşu Ve Yöntemi

Faruk Temel

İşletim Sistemleri

İnsanların düşüncelerinde ilkin bir tepsi gibiydi dünya. Bu kanı uzunca süre varlığını korudu; küre biçiminde olduğu sonradan görüldü/ anlaşıldı. Artık eski kaniya dönüş yolundaki bütün köprüler bir daha kurulmamacasına yıkılmıştır. Yine de birçok yönüyle aynı düzlemde tasavvur edilir. Bir farkla, dünün tepsisi bugün disk olmuştur. Manyetik disk ya da bilgisayar disk, eskiden insanların imgeleminde kurulu olan dünyayı bugün daha gerçekçi biçimde simgeleyen bir nesne olmuştur. Manyetik disk, dünyanın izdüşümü olmuştur. Bilgisayar sistemi de dünyadan, toplumsal/siyasal yaşamdan transfer edilmiştir. Bu sistem paralelliği hakim olma, yöneme ve işletme anlayışında benzerliğe teka-bül eder. Egemenlik sistemi kurma ile bilgisayar (işletim) sistemi kurma, temelde aynı yasalarla işler. Birinde üretilen kodlar ya da yöntemler diğerinde de uygulamaya çalışır.

Bilgisayar işletim sistemleri (MS-DOS, Windows, MacOS) disk yönetimi ve işletimi olarak ortaya çıkmıştır. Özel kodlarla hazırlanmış, ön plandaki kullanıcının sadece işletebildiği komutlar kümesidir. Arka planı, yani görünmeyen yüzü yazılım tekellerinin üzerine titrediği, sırtından milyarlarca dolar kazandığı, üzerindeki hakimiyetini asla ve kat'a başkalarıyla, hele de

kullanıcılarla paylaşmaya yanaşmadığı, kodlarını sakladığı gizli bir alandır. Müdahale edilmesini istemezler. Bilgileri, kodlara erişim engellenir. Etkileşimli değil, tek yönlüdür; seçenekler, 'özgürlük' verili olanla sınırlıdır.

İşletim sisteminin emperyalist-kapitalist düzendeki karşılığı Dünya Egemenlik Sistemi'dir. Onun diski, dünyadır. Kod yazıcıları, emperyalist tekeller, yürütücüleri büyük emperyalist devletlerdir. Kullanıcı ara birimleri DB, IMF, NATO gibi emperyalist siyasi, ekonomik, askeri oluşumlar ve işbirlikçi iktidarlardır. Hedef kitle si son kullanıcıları ise halklar ve coğrafyalardır.

Her iki işletim sisteminde de bir ekran/vitrin vardır. Burada yalnızca sonuçlar kullanıcıyı hoşnut edecek bir formda verilir. Arka planda yürütülen kaba, sert (hardware/donanım'da hard sert, kaba demektir) bir arayüzle saklanır. Her ikisinde son kullanıcılar esasında kullanılanlarıdır. Yine ikisinde de nesnesine hakimiyet amaçlanır; nesnenin bütün olanaklarını kendi yararına en uygun biçimde kullanmak hedeflenir. Bunun tam karşılığı sömürme, sömürgeciliktir.

İki işletim sistemi birbirini geliştirir. Simülasyon veya modelleme bunu yaygın adıdır. Bir anlamda simüle edilen ve başarıya ulaşan kodlar diğer alana transfer edilerek yeni versiyonları ile üretimi zenginleştirilir.

DOS / DES-BOP

Etkinliği kişisel bilgisayarlarla başlayan, öncekilere nazaran kullanıcılara “özgürlüğünü” hissettiren, yükten kurtaran ilk işletim sistemi DOS'tur (Disk Operating System).

Bugün pencereler, görsel makyajlar ve işlevsel albenilerle süslenmiş ve daha gelişmiş bir formda üretilmiştir. Windows vb. işletim sistemleri, kolaylık adına asıl faaliyetle kullanıcı arasına konulmuş büyük bir duvardır. Kullanıcı software/yazılım ile sanal bir perdenin önünde tutulup, perde arkasındaki gerçeklikten (hardware/donanım) uzaklaştırılır, yabancılaştırılır. İkisi arasındaki dolaysız ilişki kapatılır, bütün yaşayanlar yazılım dünyasında olup biter.

DOS, Windows'taki süslü perdelerden arınmış, daha sade ve özlidir. İşletim sisteminin mantığı, mekanizmaları ile daha yakın mesafededir. Makine kollarında üretilmiş komutların günlük dile uygulanması için en sade arayüzdür. Dolaysız, çıplak komutlarla iş yapar. Nispeten sert/hard komutlar kümesidir.

Dünya Egemenlik Sistemi (DES) de siyasi, ekonomik, askeri, kültürel misyon sahibi emperyalist örgütler ve bağımlılık ilişkileri kümesidir. En geride her bir örgütün ilişkisinin işletim sistemiyle bağımlı kuran, mekanizmayı işleten bir “makine kodu” vardır. Emperyalist örgütler, kurullar ve işbirlikçi yerel organlar birbirinden bağımsız işleri yürütüyor görünen komutların görevini üstlenir. DOS'un Windows'ta olduğu gibi, DES'in de allanıp pullandığı, süslenildiği ve “Özgürlük” sosuyla, halkların “rızasıyla” sağlandığı kimi ince versiyonları var. Fakat asıl sert-kaba (hard) özünü, bu öze en yakın yüzünü ABD'nin imparatorluk projelerinde görüyoruz. Son olarak Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) simülasyon aşamasını bitirdi, B (Beta) versiyonu ‘piyasaya’ sürüldü, kullanıcıların ya da araçların ilk izlenimleri derlendi. BOP “Genişletilmiş Ortadoğu ve Kuzey Afrika Girişimi” başlığıyla son rötuşlar yapıldı. Yakında son kullanıcıların ‘kullanımına’ sunulacaktır.

Dolayısıyla DOS'un şimdiki karşılığı BOP'tur. İkisi de ince/yumuşak (Soft) değil, kaba-serttir (Hard); gizli değil açık işler, ya da hemen hemen açıktır. Yunan tragediyalarındaki ölüm gibi kötü olayları göstermeden sadece haber verme tarzının tersine, burada haber verilmez, eylem

sergilenir. İşlerinde pervasızlık, işin özüne dair bilgililik var; göstere göstere yapılır.

Install / Setup (Kuruluş)

Kuruluşları da aynıdır. Bilgisayarda sistemin kuruluşu adım adım ve doğru bir yöntemmiş gibi öğretilir. Kuruluş tarzı tektir. Bu tarzın benimsenmesi, geri planda benzer tarzın kullanıldığı sistem transferinin, egemenlik kuruluşunun mantığını olumlamaya sevk eder. Sinsi ince bir anlayış paralelliği kurulur. Bir ‘bilinç oluşturma simülasyonu’dur bu.

İşletim sistemini kurmak için diski bölümlere (partition) ayırmak ve buraları biçimlendirmek (format) ön koşuldur. DES-BOP da coğrafyaları ayırır ve biçimlendirir. Parçalamak, biçimlendirmekle takip edilir. Biçimlendirmek nesnesinin üzerini düzlemek, silmekle eşittir. Üzeri boş ve yazılmaya hazır bir sayfa hazırlamaktır.

İnşa etmek (Install/setup) bir komutla başlar ikisinde de. Yazmak için başlatılmış/düzlenmiş alana bir sistem transferiyle sürer. Bu, önceden hazırlanmış kodları içeren sitem dosyalarının kopyalanmasıyla yapılır. Tesadüf olsa gerek, ilkin Command-Com dosyası kopyalanır. Bu işletim sistemindeki DOS'taki adıdır. DES-BOP'ta ise komutanlık olarak bilinir. Askeri komuta ve kontrol merkezi/kademesi sistemin bel kemiğidir. O olmadan sistem açılmaz, işlemez. DOS'un Command-com'u BOP'un CENTCOM'u olur böylece.

Bu benzerlik diğer komutlarda da vardır ve kesinlikle tesadüf değildir.

F-Disk Komutu

Sabit diskin manyetik ortamının bölümleri ayrılmasını, sistemin kurulacağı alanların sınırlarının/boyutlarının belirlenmesini sağlar. Sistemin başlatılacağı ana bölümün, birincil kesimin etkinliğini belirler. Daha önce bir sistemin kurulu olduğu ortamı ise tamamen yok eder. Ortamı ilk imal edildiği, henüz kullanıma başlanmamış fiziksel koşullarına döndürür. Böylece bölümlere ayrılması, parsellenmesi ve yeni bir sistemin kurulması kolaylaşır.

BOP'un f-disk komutu coğrafyaları bölme (ya da birleştirme), yeni sınırlar oluşturma işini görür. Böl-parçala-yönet dizgesinin bil-parçala kısmını karşılar. Küçük ya da büyük, geniş ya da dar, kurulacak sistemlerin çapını, etki alanını

vs. oluşturur. Hepsi adına etkin olacak merkezi, eksen/birincil parçayı belirler ve aktifleştirir.

BOP, öncesinde sistemin kurulu olmadığı bir ortam bulma avantajına sahip değildir. O yüzden de f-disk komutuyla mevcut sistemi kazıyıp, ortamı ilk koşullarına döndürmek zorunda kalır. Özellikle, bir sonraki adımda işlevi olan format komutunun yetersiz/etkisiz kaldığı virüsler bu komuta dönmeyi şart koşar. Virüs, bilgisayar dünyasındaki adıdır. BOP onları “terörist” diye adlandırır; halklar ise “direnişçi” derler. Format komutunun yıkımına/darbelerine dayananlar, daha büyük, köklü bir kazıma anlamına gelen f-disk komutuyla yok edilmeye çalışılırlar.

F-disk komutu kendi sürecini bitirince, kullanıma hazır bir ortam sunar. Fakat işlenmemiş, ham bir ortamdır bu. İşlenmesi için mutlaka düzenlenmeli, formatlanmalıdır. F-disk komutu mutlaka format komutuyla izlenir.

Böl parçala yönet dizgesi F-disk format SYS (sistem transferi) komut dizinde ifadesini bulur.

Format Komutu

İşletim sisteminin yüklenmesinden önceki son hazırlıktır. Bu komutu işletmek için her zaman f-disk komutuna ihtiyaç duyulmaz. Sistemi silmek amaçlanıyorsa format komutu da bu işi yapar. Yalnız, manyetik ortamı bölümlere ayırma ve etkinleştirme görevini; yapamaz. Aksine parsellenmiş alanlarda kullanılır. Buna karşın f-disk komutu, format ile tamamlanmalıdır. Bu sistem(ler)in kurulması için zorunludur.

Format, DOS'ta manyetik kayıt ortamını/diski sıfırlar. Hard-diski formatlarken, “Bu sabit diskteki bütün bilgiler silinecektir. Devam etmek istiyor musunuz?” diye uyarıda bulunur. Bu “rıza” isteğinden sonra, geçmişe dair en ufak bir iz bile bırakmadan sıfırlar.

BOP'ta da benzer bir komut işler. Yalnız, onun komutu hiçbir uyarıya gerek duymaz. Kurtarılması gerekenler için fırsat tanımaz. Bütün kayıt ortamlarını (siyasi, kültürel belleği) siler. Tam bir yok edicidir. Kuracağı sistemin kendisiyle başlaması için zemini düzler. Kendinden önceki izlere tahammül edemez. Bu yönüyle DOS'taki formatla ortaktır. F-disk'e nazaran daha sık kullanılır ve daha az masraflıdır. Yine de bugün, tek başına BOP'un işini görmeye yetmez. Bu yüzden f-disk komutu zorunludur. Bundan sonra da BOP coğrafyaları, halkların kültürel değerle-

rini, tarihlerini, vb. kendi kuracağı sistemin zeminini oluşturmak için biçimlendirir/formatlar. Bundan sonraki adım sistem transferidir. Zira sistemler de sıfırlanmıştır.

SYS Komutu

Formatlanmış manyetik ya da coğrafi/siyasi ortama sistem transferi SYS komutuyla sağlanır. Bu komut sistem dosyalarını yeni ortama kop-yalar ve sistemin açılışı için gerekli olan Command-com dosyasını kurar. Bilgisayar artık bir sisteme kavuşmuştur. Yardıma ihtiyaç duymadan işleyebilir, işletilebilir. Yüklediğiniz programları programlar, özel amaçlar için hazırlanmış kodlar kümesinden başka bir şey değildir sorunsuz çalışabileceği bir alt yapıya kavuşmuştur.

BOP'un sistem transferi de bu komutla olur. Sistemin kuruluşu için gerekli olan yapılar, kurullar, örgütler oluşturulur ya da merkezden transfer edilir. DOS'un Command-com'u burada, CENTCOM (komuta ve kontrol merkezi) olarak inşa edilir. Sistemin işlerliği bunun varlığına bağlıdır. Yoksa sistem kilitlenir. Her yürütülen işlemde sonra sisteme döndüğünde bu komuta merkezi aranır. Onun garantisini, şemsiyesi olmadan kullanıcıya dönülmez, kullanım izni verilmez. Israrla komuta dosyası /kurulu istenir.

SYS komutu ile böl-parçala-yönet dizgesi sonlandırılmış olur. Sistem altyapısı kurulmuş olur. Artık özel bir iş yapmak için uzmanların hazırladığı program kodları işletilebilir. Siyasi, ekonomik, sosyal-kültürel programlar yürütülebilir. Yardımcı komutlar/kurullar sayesinde demokrasi ve özgürlük tattırılır.

Bu sistemler bir kere kurulduktan sonra, teorik olarak kalıcı olması beklenir. Ama yaşamın hükmü buna mani olur. Her an gelişen, değişen bu evrende sistemlerde yeni versiyonlarıyla gelişmeye ayak uydurmaya çalışırlar. Kıyasıya egemenlik yarışı ve paylaşım dalaşı sürüyorken, bu sistemlerin de ömrü uzun olmaz. Bu yüzden daha geliştirilmiş bir versiyonuna ihtiyaç duyulur. Bu versiyonların yenisi, genellikle öncekilerin üzerine kurulabilir biçimde üretilir. Burada yıkım ve yeniden yapım (format SYS) gerek-meyebilir. Sorun, “lisans anlaşması” ile halledilir; sistem “upgrade” edilir, yani yükseltilir. Oysa sistem yöneticilerini başa döndüren, bugünkü durumda ise en başa/f-disk komutuna

gitmeyi mecbur kılan ve yukarıda sıraladığımız adımlara zorlayan şey virüslerdir.

Virüsler

Bilgisayar virüsleri, biyolojik adaşlarıyla benzer özelliklere sahiptir. Birer program ya da program parçası olmalarına rağmen kontrol dışıdır ve başta işletim sistemleri olmak üzere işleyen işletilen programlara zarar verirler, sabote ederler, “normal gözle” görülmezler. Ancak mikroskobik özelliklere sahip özel yazılımlar “anti-virüs programları” tarafından tespit edilebilirler. Birbirleriyle dolaylı ya da doğrudan bağlantısı olan bir yerden başka bir yere geçebilir, kendini kopyalamak suretiyle üreyebilir, yaygınlaşabilir. Kolay kolay da yok edilemez. Etkinleştikleri zaman ya programları ya da bir bütün olarak sistemin işlemini engelleyen, kilitleyen, çökerten sonuçlara sebep olurlar. Çok zengin bir çeşitliliğe sahiptirler, ve her geçen gün daha gelişmiş bir tür ortaya çıkmaktadır. Anti-virüs programları ise toptan çözüm sunamaz; her bir virüs için ayrı bir kod hazırlamak mecburiyetindedirler. Ki bu virüsler ciddi zararlar vermeden önce fark edilmez. Bir virüs için hazırlanmış “ilaç” başka virüslerde etkisizdir. Yani anti-virüs yazılımları (ve onların sahipleri) hep bir adım geridedirler.

Virüsler çok zengin bir kaynaktan beslenir. Virüs yazıcıları birkaç değil, binlercedir. Buna her geçen gün katılanlar olur. Açığa çıkarılmaları, baş edilmeleri mümkün değildir. Kaynaklarının kimlikleri, nitelikleri, becerileri de bilinmez. İstihbarat çalışmaları, güvenlik programları kâr etmez. Virüs ve virüs yazıcıları daha cüretkar, büyük eylemlere imza atmış, milyarlarca dolarlık maddi zararlar verdirmişlerdir.

Sistem yöneticileri, DOS'un ve türevlerinin arkasındaki güçler, kurulu düzenlerinin bozulmasından, hazırladıkları program paketlerinin işletilmesinin engellenmesinden nefret ederler. Virüslere karşı savaşım vermek için çok büyük fonlar ayırır, sırf bu işlemlerle uğraşan özel gruplar, uzman anti-virüs yazılım grupları oluştururlar. Sistemlerinin etrafına güvenlik duvarı inşa ederler. Yine de çaresizdirler. En mükemmel güvenlik programları dahi mutlaka açık vermektedir. Önlerinin alınması imkansızdır; “Önleyici virüs” olanağı yoktur. Bu yüzden virüsler hep bir adım öndedirler; canlı ve enerjiktirler.

Virüs yazıcıları ve virüsler, bilgisayar dünyasının yer altı akarsularıdır. Kurulu düzenin altına

dinamit koyarlar. Düzenin/sistemin kadr-i mutlak olmadığı, çökertilebileceğinin göstericileridirler. Milyarlarca dolarlık finansmanın ve uzmanların kolektif ürünü olan sistemler, virüslerin baskınlarıyla darmadağın olurlar. Virüsler, yaratım özgürlüğünün ve itiraz yükseltmenin, reddetmenin dışavurumudur. Dayatılana boyun eğmeye, kendilerine rağmen ve kendilerinin üzerine kurulana rıza göstermeye karşı çıkışı ifade eder. Bir isyandır, isyan hareketidir.

BOP'un da başı virüslerle derttedir. Onun başına musallat olan virüslerin -asında kaçınan BOP'çulardır- bilgisayar virüslerinden eksikliği yok, fazlası vardır. BOP, her gün farklı ve ileri bir biçimde üretilen, gittikçe yayılan ve baş edilmez olan isyancılara/virüslere “terörist” der. Baş etmek için büyük maddi kaynaklar ayırır, NATO gibi geniş çaplı, ya da kimi dar ittifaklarla yerel örgütler kurar, “anti-terör” timleri oluşturur. Açık örgütlerin yanında gizli-kirli örgütleri yaratır, finanse eder, kullanır. Bütün çabalarına rağmen isyancıları alt edemez; etmesi de mümkün görünmüyor. BOP'un işbirlikçi yönetimlerle imzaladığı, imzalayacağı “lisans sözleşmesi” ve sistem yükseltmesi (upgrade), isyancıların baskınlarıyla dağılıp gider.

Sistem yöneticileri virüslerle baş edemedikleri zaman, format komutuna döner ve adım adım yeni sistemi kurma yoluna koyulurlar. Çoğu zaman format komutu da yetmez; en başa dönerler. Bu epey meşakkatli ve masraflı bir yoldur. Birçok bilgi, belge ve program feda edilir. ‘Temiz’ bir sistem için, bu kaçınılmazdır. Bu yöntem bilgisayarlar için kesin çözüm verir ama bu da geçicidir. Zira virüs saldırısı tek bir çarpışmalık değildir, panzehir bulunanlar ise mutasyona uğratılır, direnç kazandırılır ve tekrar etkin kılınır. Yalnız, saldırı dışarıdan başlatılır. İçerisi temizdir çünkü.

Söz konusu BOP ve isyancılar olunca, bilgisayar dünyasının ‘kolaylığı’, işlem algoritması sökmez. BOP; format komutu da kullansa, f-disk'e de başvursa isyancıların içini silemez. Bilgisayardaki kesin, fakat bir dış saldırı enfeksiyonuna kadar geçici olan “iç temizlik”, halklar/isyancılar için asla ve kat'a kesin bir sonuç vermez. En düşük düzeye indirebilir ama tamamıyla yok edemez. Kati bir iç temizlikten söz edilemez. Bilgisayar virüsleri tekildir ve nispeten tecrittirler. Kolektif birimler, alternatif sistemleri oluşturamazlar. Direnişçi halklar / isyan-

cılar ise her adımda örgütlüdür ve gittikçe büyüyen, gelişen bir ilişkiye sahiptir. Kurulu düzene karşı alternatif sistemleri/programları vardır. Karşı koyuşları tekil değil, kolektiftir. Deneyimleri ve birikimleri bireysel değil, toplumsal ve tarihseldir. Bu yüzden güçlü kökleri vardır ve mevcut hakim sistemlerin, bu kökleri sökecek ne kudretleri ne de kodları vardır.

Büyük ve köklü bir kaynaktan beslenen, zengin yaratıcılık ve ataklık ürünü virüsler/isyanlar egemenlerin, sistem yöneticilerinin kurulu düzenlerini felç ediyor; etkileri gün geçtikçe yaygınlaşıyor. Gereksiz olanı, yaratıcılığın ve özgürlüğün önünde engel olanı kaldırıp atacak;

yıkıcı gücünü yaratıcılığıyla tamamlayacak ve “başka bir sistem mümkündür”ü ete kemiğe büründürecektir. Bu kaçınılmazdır. Hollywood filmlerinin son sahnesinde kurgulanan, “Happy-end/mutlu son” simülasyonlarının gerçek yaşamda karşılığı yok, olmayacak da. Bilgisayar-daki gibi RESET düğmesine basmak, ya da kapatıp, yeniden açma avantajları da olmayacak, kaçınılmaz son, yani “System Halted” (Sistem Durduruldu) mesajı BOP’un malum yazgısıdır. Bu andan sonra halkların özgür, gönüllü birlikteliğine dayanan sisteminin el birliğiyle, renkleri çoğaltarak kurulacağı çağ başlayacaktır.

Bir Teslim Alma Yöntemi Olarak “Proje” Siyasetçiliği

“Birine, sebebi ne olursa olsun; biçimi nasıl olursa olsun para veriyorsan, onu devşirmişsin demektir. Çünkü kendisine verilen paranın bir karşılığının olacağını bilir.”

(Mossad-Hile Yolu)

CIA'nın gerçekleştirdiği, açıktan karıştığı darbelerle, komplolar ve siyasi cinayetlerle yaygın olarak '60 ve '70'li yıllarda tanıştı ilerici insanlık. Doğrudan müdahale etmediği yerlerde ise mutlaka satın alınmış, devşirilmiş işbirlikçileri yoluyla tezgahlardı kirli işlerini. Biraz daha dolambaçlı ve uzun sürse de, adını tartışmaların dışına çıkarmış olduğu için tercih ederdi. Ama bu işin maliyeti doğrudan darbe tezgahlamaktan daha pahalıya mal oluyordu. Olsun; onun da çaresi bulunurdu; uyuşturucu kaçakçılığından elde edilen kirli-kanlı para, uluslararası mafyanın aklanacak kaynağı “belli” kara parası, ambargo uygulanan ülkelere gizlice el altından satılan silahlardan elde edilen paralarla finansman sağlanıyordu.

Sonuçta amaç; yeryüzünün Amerikan sermayesine engelsiz biçimde açılması, Amerikan kültürünün bütün coğrafyalara yayılması, sömürge küçük Amerikalılar yaratmaktı. İşin sahibi ABD olunca kendi bildiği-anladığı dilden konuşurdu o; kirli-kanlı katliamlar, kıyımlar, “kaba saba” yöntemler, Amerikancaydı konuşulan dil yani...

Burada ABD'ye haksızlık (!) etmemek için bir parantez açmak ve ek açıklamalar yapmak gerekiyor. ABD'den önce sömürgeciliğin mimarları

bugünün Avrupalı emperyalistleriydi. Başta İngiliz ve Fransız emperyalistleri ve bugün gerilemiş orta düzeyde güçler haline gelmiş olan Portekiz, İspanya ve Hollanda, Afrika kıtasının tümünü, Arap yarımadasından Hindistan ve Çin'e kadar, Amerika kıtasında Latin Amerika ve Güney Amerika'yla birlikte dünya coğrafyasının yarısından fazla topraklarını halklara zindan etmemişler miydi? ABD, atalarından dersi “yeterince” almıştı. Boynuz kulağı geçecek elbet!

Tarihin ilk kapitalist sömürgeci devletlerinin bir araya gelerek oluşturduğu AB (Avrupa Birliği) ve onunla bağlantılı kuruluşlar, benzer süreci bugün daha ince yöntemlerle sürdürüyorlar. Yüzyıllardır soyup talan ettikleri, yoksullaştırdıkları halklara, “uygarlaştıkça” ödül veriyorlar, küçük hediyelerle, rüşvetle daha fazla uygarlaşmaları için teşvik ediyorlar. İnsanın gözlerini yaşartacak (!) denli ısrarla paranın musluğunu açmış akıtıyorlar; yüzyılların yoksul ve geri bırakılmış “barbar” halklarını “medeniyetin doruğuna” yükseltecekler!...

Dönem dönem skandallar biçiminde patlak verdikçe açığa çıkan ama boyutunun tahmin edilenden daha kapsamlı olduğuna inandığımız bir

satın alma, devşirme yöntemi: “Fon karşılığı projecilik!” Kaynak;

Avrupa Birliği, Dünya Bankası Fonları, uluslararası farklı sendikal birliklerin fonları, Kilise ve uluslararası vakıf, vb. bazı emperyalist tekeller ve başta uluslararası spekülör, finans oligarkı George Soros!

Uluslararası borsalarda kazandığı milyar dolarlar nedeniyle burjuva medya, “para sihirbazı” olarak sundu Soros’u. Ama arkasından başka işler de çevirdiği ortaya çıktı. İlk olarak Sırbistan’da etkin bir muhalefet hareketinin perde arkası finansörü iddiaları atıldı ortaya. Açıkça kabul etmiyor, ama bu tür hareketlerin desteklenebileceğini açıklayarak dolaylı üstleniyordu rolünü. Gürcistan’da Rusya’nın adamı Şevardnadze’nin devrilip, ABD’nin adamı Şaakaşvili’nin yönetim darbesiyle tereddütler ortadan kalktı. Sırbistan’da ana gövdesini gençliğin oluşturduğu muhalefet hareketinin benzeri Gürcistan’da da ortaya çıkıverdi. Kimdi bunlar, nereden gelmişlerdi? Sloganları ve amblemlerindeki figürlerin Sırbistan’daki hareketin aynısı olması Soros’u yeniden gündemleştirdi. İzleyen günlerde Soros’un icraatları art arda yayımlanmaya başladı.

ABD’nin ve Batı’nın, “kadife devrim” olarak tanımlayıp meşrulaştırdığı yönetim değişikliği, ABD ve Batı Avrupa ülkelerinin hiç de yabancı olmadığı darbe ve komployla, yolları ayrılan karşı tarafın adamının yerine kendi adamlarını yönetime getirmekten başka bir şey değildi. Hiçbir yasaya dayanmayan tamamen kanun dışı yöntemin “kadife devrim” olarak lanse edilmesi darbe ve komplo nun meşruluğunun sağlanması amacı taşıyordu. Devletin kilit noktalarını; şantaj, tehdit ve para yoluyla ele geçirdikten sonra, milyon dolar akıtarak bir araya getirilmiş, bileşimi belirsiz, karanlık tiplerin yönlendirdiği, bir program ve siyasi perspektifi, toplumsal projesi olmayan, devşirme kalabalık darbe ve komplo nun toplumsal meşruiyetini sağlayacak konu mankeni olarak iş görecekti. Vazifesini tamamladıktan sonra geldiği gibi çekilecek tekrar yeraltına, ta ki başka bir ülkede yeniden ihtiyaç duyuluncaya kadar...

Ulusal basında çıkan yeni bilgilerle, önceki yıllarda ortaya atılan ama iddia olmaktan öteye geçmeyen söylentilerin gerçek olduğu anlaşıldı. Soros ülkemize de el atmıştı!

Soros, yalnızca bir para avcısı oligark değil, Açık Toplum Felsefesi’nin en aktif organizatörü ve finansörü aynı zamanda. Merkezi ABD’de olan ve tüm dünyada yaygın örgüt ağına sahip Açık Toplum Enstitüsü’nün de kurucusu. Bir tür toplum mühendisliği projesi yürütüyor. Amacı “Açık Toplum!” Rusya ve eski SSCB bünyesindeki bugün “bağımsızlaşmış” hemen tüm ülkelerde, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde onlarca vakıf bu amaç doğrultusunda faaliyet yürütüyor. Açık Toplum Enstitüsü (OSI) 1993 yılında bu vakıfları finanse etmek, çalışmalarının koordinasyonu için kurulmuş. Türkiye’de de bir temsilciliği var Açık Toplum Enstitüsü’nün. Türkiye’deki faaliyetlerinde kime, ne kadar dolar “fonlandığı” belli değil, açıklanmıyor çünkü. Bunun esas nedeni parayı alan kişi ve kuramların açıklanmasını istememeleri. Fonlanan paranın miktarı Türkiye koşullarına göre küçümsemeyecek düzeyde. Bazı iddialara göre sadece geçen yıl dağıtılan fonlar 1 milyon 100 bin dolar civarındaymış.

Enstitü temel olarak; siyasi reform, AB, medya, cinsiyet ve bölgesel eşitsizlikler ve sivil toplum alanında faaliyet yürütüyor. Bu alanlarda yürütülen her türlü çalışmayı, kişi ve kurum halinde destekliyor.

Açık Toplum Enstitüsü’nün, yani Soros fonlarından en büyük payı alan TESEV. Ardından; Açık Radyo, Açık Site, Bianet, Umut Vakfı, AÇEV, Tarih Vakfı, Avrupa Hareketi geliyor. Açık Toplum Enstitüsü’nün dönüşümlü değişen bir danışmanlar kurulu var. Kurul üyeleri de basında ve kamuoyunda yakından tanınan-bilinen isimler. Soros’la bağlantılı kuramların yukarıdaki isimleri buz dağının görünen kısmı sadece. Bir kısmının faaliyeti basından da izlenebiliyor. Ama örneğin Avrupa Hareketi ne işle iştigal eder? Birkaç ay önce kamuoyu, hemen bütün büyük gazetelerde haftalarca süren “Teröre Hayır” ilanlarıyla haberdar oldu Avrupa Hareketi’nden. Adreslerini vermek istemiyorlar, telefonları ise bir Avrupa ülkesinin telefonu. Milyon dolarlar tutacağı tahmin edilen ilanların finansmanı nasıl sağlıyor, yanıtı merak edilen haklı bir sorudur.

Soros’la ilişkili olan kişiler bu ilişkilerini reddetmiyorlar, ama sormazsanız da açıklamıyorlar. Ayrıca fazla soru sorulmasından da hoşlanmıyorlar. Yaptıkları işler kurdukları ilişkiler doğru, meşru, yararlı ilişkiler ise niye açığa çı-

kıp savunamıyorlar? Bir borsa simsarı, vahşi kapitalizmin en asalak tabakasının bir numaralı adamıyla, topluma yararlı nasıl bir proje yürütülebilir? Az gelişmiş ve gelişmekte olan borsaların zayıf-yüzeysel köpük finansal piyasalarında sıcak para spekülasyonu peşinde koşan bir borsa cambazının halktan yana, ilerici, adil paylaşım, şeffaf toplum amacının olması mümkün müdür? Var olduğunu iddia etse bile inanmamız için tek bir neden gösterilebilir mi? Ne idüğü belirsiz toplum mühendisliği projelerinin iki “nadide” örneği Sırbistan ve Gürcistan orta yerde durmuyor mu?

Darbe sonrası, Şaakaşvili'ye 1500 dolar, hükümet üyelerine ve bazı bürokratlara 1000 dolar aylık-maaş verdiğini açıkladı Soros. Amacı; Gürcistan'da rüşvetin ortadan kaldırılması ve şeffaflaşma imiş!

Soros'a ve toplum projelerine inanmamız ve güvenmemiz için, iyi niyetli düşünmemiz için inandırıcı tek bir neden gösterilebilir mi? Geriye ne kalıyor o halde? Dolar cazibesi!

Bütün bu politikaların hayata geçirilebilmesi için bir sınıfa dayanılmak zorundadır. Sömürgecilerin klasik yöntemidir, her politik-iktisadi toplumsal-kültürel hedef, plan, proje için bir yerli işbirlikçi sınıfa dayanırlar, yoksa da bir kesimi devşirirler ve dayanak haline getirirler. Bugün, uluslararası sermayenin ideolojik yerli taşeronluğunu ağırlıklı olarak orta sınıflar üstlenmiş görünüyor. Soros'un da hedef kitlesi orta sınıflardır. Liberalizm bugün orta sınıfların ideolojisi olmuştur. Liberal yazarlardan (Murat Belge), gazetecilere (Nadire Mater), iletişimcilerden, (Ömer Madra-Açık Radyo), üniversitelere (Bilgi Üniversitesi), kadın kuruluşlarından (Diyarbakır Kadın Araştırmaları Merkezi Vakfı), internet yayıncılarına (Bianet) kadar geniş yelpaze etrafında oluşturduğu ağla Soros'un ilişkisi masum olabilir mi?

Soros'un Türkiye'deki Açık Toplum Enstitüsü'nün danışma kurulunda yer alan isimler ise şöyle: Hakan Altınay (Direktör), Can Paker (Türk Henkel Genel Müdürü, TESEV Başkanı, TÜSİAD Haysiyet Divanı Üyesi), Nebahat Akkaç (Diyarbakır'da kurulu Kadın Araştırmaları Merkezi Vakfı Yöneticisi), Şahin Alpay (Gazeteci-yazar), Murat Belge (Yazar), Üstün Ergüder (Boğaziçi Üniversitesi'nin eski rektörü), Osman Kavala (Kavala grubunun sahibi), Ömer Madra (Açık Radyo'nun kurucusu, Bilgi Üniversitesi öğretim üyesi), Nadire Mater (Gazeteci), Oğuz

Özerden (Bilgi Üniversitesi kurucusu). Tablo yeterince açık; normal koşullarda ortak paydası olmayan isimlerin Soros çatısı altında yan yana gelmiş olmaları hangi “yüksek değerler ve ilkelere” sayesinde mümkün olmuştur acaba?

Dünyanın çeşitli bölgelerinde, özellikle 1960-70'li yıllarda devrimci hareketlerin önce duraklama, ardından gerileme ve yenilgi sürecine girmeleri, uluslararası çapta yeni türde kitle hareketlerinin gelişmesi ve yayılmasıyla eş zamanlı gerçekleşti. Buradan her iki hareket arasında birbirini dolaysız etkilemeleri ya da birinin diğerinin boşalttığı alan üzerinde geliştiği gibi bir iddiamız yok, birebir doğru da olmaz böyle bir iddia. 1970-1980 arası; 1968 hareketinin uluslararası sloganı ve temel talebi “gerçekçi ol imkansız istek!” formülasyonu özellikle emperyalist yayımcılık, savaş ve işgale duyulan tepkiyle antiemperyalist karakterli devrim mücadelesine esin kaynağı olmuştur. 1980'li yıllara gelirken emperyalist kampla revizyonist kamp arasında olası bir dünya savaşına karşı dünya barışı talepli hareketler öne geçti. 1980-90'lı yıllarda nükleer savaş tehlikesine karşı nükleer karşıtı hareket adından söz ettirmeye başladı. 1990'ların başında revizyonizmin havlu atmasının moral bozucu, umutsuzluk ve karamsarlık bulutlarının dünyayı kaplamasının etkisi kısa bir araya yol açtı. Ama 1990'larm ortalarından itibaren bu kez daha güçlü olarak geldi enternasyonal kitle hareketi. Bu sefer hedefi emperyalist küreselleşmeyi, adını da buradan aldı; antiküresel hareket! Daha örgütlü, bileşimi geniş, yer yer militan öğeler içeren, antiemperyalist karakteri baskın, cılız, antikapitalist unsurlar taşıyan, devrimci müdahalelere daha açık, kimi kopuşlarla devrimci yapılanmalara dönüşebilecek potansiyeller de barındıran bir hareket.

Bu süreç boyunca, dünya genelinde reformcu-revizyonist hareketlerden, devrimci sosyalist partilere, sol-sosyalist söylemli partilerden, çevreci, feminist hareketlere kadar çok geniş yelpazede genel olarak her birinin kendi kulvarında sorgulama, iç mücadele, hesaplaşma, yeni arayışlar; ayıklanma ve ayrışmalar-birleşmeler biçiminde hareketli-dinamik süreçler yaşanıyordu. Bu süreç esas olarak hala devam etmekte, henüz gerçek toplumsal-siyasal-sınıfsal zeminine yerleşmemiştir.

Emperyalist burjuvazinin 1990'ların başındaki zafer havasının kısa sürmesi, teorik-ideolojik

tezlerinin hızla altının boşalması, safsata haline gelmesi, dünya çapında ekonomik durgunluk ve kriz darbeleriyle sarsılması, bir yandan çöken ideolojik temellerine yeni dayanaklar aramaya iterken, karşı taraftaki hareketliliği de daha dikkatli biçimde izlemeye-müdahale etmeye-manipüle ederek etkilemeye koşulluyor kendisini.

Dünya Bankası'nın, "yoksulluğu azaltma" projeleri hazırlaması, tedbirler araması, bu alandaki çalışmaları finanse etmesi başka türlü izah edilemez.

UNICEF'in daha eskilere dayalı çocuk sağlığı ve eğitimi konularında uluslararası düzeyde kampanyalar örgütlemesinin masumiyeti tartışmalıdır.

Birleşmiş Milletler'in özellikle Afrika kıtasında yürüttüğü sağlık yardımları ve toplumsal-ekonomik yıkımın rehabilitasyonu çalışmaları yüz kızartıcı suçlarının ikiyüzlü itirafıdır.

ABD'nin yoksul, az gelişmiş ve gelişmemiş ülkelere süt ve gıda yardımı, emperyalist bazı tekellerin bedava aşı kampanyaları; hiçbirini insani duygulara dayanmıyor, rezilce, alçakça bir aldatma, göz boyama, suçlarını örtbas etme oyunudur hepsi.

Avrupa Birliği, özellikle Kuzey Afrika, Doğu ve Orta Avrupa, Türkiye ve Ortadoğu ülkelerine milyarlarca Euro para akıtıyor, amacı nedir, karşılığında ne bekliyor?

Brezilya İşçi Partisi (Lula'nın partisi) Dünya Sosyal Forumu'nun (DSF) başkanlığını yapıyor. İlk toplantısı hatırlanacaktır; Brezilya-Porto Alegre'de yapmıştı DSF. Daha bu toplantıda gerçek rengi çıkmıştı ortaya. Başta Kolombiya'lı FARC olmak üzere, bazı devrimci parti ve örgütlerin toplantılara katılmasına izin verilmemişti. Toplantının finansmanını Lula'nın İşçi Partisi (PT) üstlenmişti. DSF'nin esas finansörleri ise Ford Vakfı, BM, bazı hükümetler ve emperyalist kuruluşlardır. (Kaynak-ILPS Bülteni)

1990'lar sonrası giderek yayılan ve kendilerinden söz ettiren NGO'lar Hükümet dışı Organizasyon-Sivil Toplum Örgütleri) aynı kaynaklardan besleniyorlar. Sayıları yüzlerce olan NGO'lar yürüttükleri çalışmalar için "Fon" bulmakta hiç zorlanmıyorlar. Coca-Cola'dan Shell'e, Ford'tan IBM'e birçok emperyalist tekel ve hükümetlerce destekleniyorlar.

Ocak ayında kuruluşu ilan edilen Avrupa Sol Parti, henüz yeni yeni tartışılmaya, gündemleşmeye başladı ülkemizde. 17 ülkeden 19 sol ve sosyalist söyleme sahip partinin yan yana gelmesiyle oluşmuş. "Kesinlikle Komintern tarzında bir örgüt" olmadıklarını ilan ediyorlar öncelikle, "demokratik, sosyal, ekolojik, feminist, barışçıl; kısacası dayanışmanın Avrupası mümkün"müş! Ortak bir programları yok. Bu "Avrupa Partisi"ni oluşturanların bazıları hükümetle ya da hükümet ortağı, bazıları parlamento dışı muhalefeti temel alıyor, bir kısmı AB karşıtı, birileri "Avrupa entegrasyonu"ndan yana. Bazıları barıştan yana olduklarını savunurken, bazıları ABD karşısında bir Avrupa askeri örgütünün kurulmasını savunuyor. Hemen her renkten partilerin yan yana geldiği bir koalisyon.. Ortak siyasal amaçlar ve program altında yan yana gelmediklerine göre bu partilerin temel birleştirici öğeleri nedir o halde? "Açık bir proje" olarak koyuyorlarmış yapılanmalarını. Arkasından akçeli bilgiler geliyor; Avrupa Birliği, ilk kez Avrupa partilerine (Yani en az 6 ülkede temsil edilmeleri gerekiyor!) toplam 8.2 milyon euro dağıtacak! Avrupa Parlamentosu seçimlerinde barajı aşmayı başaran partiler bu parayı almaya hak kazanacak! Avrupa Sol Parti (EL)'yi oluşturan her partinin ortalama 200 bin euro para alması demek oluyor bu! (Kaynak-Özgürlük Dünyası)

Savaş karşıtı, sosyal adaletçi, dünyaya açık, ABD karşısında Avrupa merkezliliğinde konuşlanmış, cinsiyet eşitliğini savunan bir parti olması gerekiyormuş EL'nin!!!

EL'yi oluşturan her parti, kendi ulusal sınırları içinde ortak bir Avrupalı kimliği edinilmesinin garantörü olarak görülüyor AB tarafından da. Yani AB paraları da garantide demektir!

Ama bu program olmayan "program", "açık proje" bize çok tanıdık geldi. Neredeyse George Soros'un 'Açık Toplum Enstitüsü'nün açık toplum projesinin ikiz kardeşi!

Türkiyeli ilerici-devrimci kamuoyu esas olarak yabancı bu fonlanmaya! İlk kez Türk-İş ve KESK arasında karşılıklı suçlamalarla ortaya atılan MEDA Fonu ile olayın çapının farkına vardı. İddialara göre miktarı açıklanmayan ama çok büyük paralar dönmüş arada. Sendikaların sözde iş ve işçi sağlığı, işyeri güvenliği, güvenli çalışma koşulları, işçi eğitim, seminer ve toplantıları, eğitim amaçlı kamplar, grev fonla-

rının oluşturulması gibi tamamen meşru temelde sendikal faaliyet alanına giren bu çalışmalar MEDA Fonu'ndan alınan paralarla gerçekleştirilmiş! Ya da MEDA Fonu'ndan alınan paraların bu çalışmaların finansmanında kullanıldığı açıklanmış! Niye ihtiyaç duyuluyor bu paralara? Türk-İş sendikaları çok mu yoksul? Gerçekten aldıkları işçi aidatları samimi-temiz sendikal faaliyet yürütmelerine yetmiyor mu? Güçlülük grev kararı alınabilen işyerlerinde greve çıkan işçiler o yüzden mi sersefil bırakılıyor, greve çıktıklarına bir de sendika tarafından pişman ediliyorlar? Ya sendika ağalarının süper villaları, son model lüks araçları, milyon dolarlara döşenmiş büroları, beş yıldızlı otelleri, tatil kamplarına nasıl yetiyor paralar? Ya borsada batırılan, repoda tutulan paraların hesabını kim tutuyor, kaynağı neresi? Sendika ağaları ve sarı sendikacılar, uluslararası burjuvazi ve yerli işbirlikçileri tarafından kelimenin açık anlamıyla satın alınmışlardır. Aracı bazen MEDA Fonu'dur, bazen BM çalışma örgütü. Bazen AB iş yaşamını düzenleme örgütüdür, bazen uluslararası tekellerin fonları. Birilerine Beykoz sırtlarında milyon dolarlık süper lüks villa, birilerine Jaguar araba, birilerine Kıbrıs'ta tatil, birilerine beş yıldızlı otel odası...

Sendikaların başına çöreklenmiş bürokrat ve ağa takımının, işçi sınıfına yabancılaşmış, işçi yaşamından kopmuş, adeta işçi düşmanı kesilmiş olmalarını açıklıyor satın alınmış olmaları! Karşılığında milyonlarca işçinin asgari yaşam koşullarının altında çalıştırılıyor olmaları, işsizliğin kronik hale gelmiş ve sürekli yükseliyor oluşu, kazanılmış haklarının birer birer ellerinden alınması karşısında suskunluk veriliyor. Satılan işçi hareketinin ve sınıf mücadelesinin kendisidir yani!

Mali açıdan zayıf olduğunu bildiğimiz bazı sendikaların, uluslararası dayanışma temelinde Avrupa'daki kardeş sendikalardan mali olmayan dolaylı yardımlar aldıkları da oluyor. Aynı kategoriye koymadığımız bu sendikaları bekleyen tehlike biraz daha sinsî ve ideolojik temellidir. Ağırlıklı olarak sendikal kadroların eğitimi, temelli alınan yardımlarda verilen eğitim, sendikaların kendilerini ekonomik mücadeleyle sınırlandırmalarını öngören çağdaş sendikacılık uzantılı içeriğe sahiptir. Üye eğitim kampanyaları ve yeni üyelikler kazanma çalışmalarına bir ölçüde katkısı olmakla birlikte, sendikaların ve

sendikacı kadroların ekonomik-demokratik alanda, siyasal-toplumsal gündemlerde etkinliklerini önleyici bir sendikacı kuşağı yetiştirme amacına hizmet eden bu tür yardımlar da kabul edilmemelidir.

Daha küçük oranlarda olan ama oldukça yaygın olduğunu düşündüğümüz "proje" tasarımcılarının, Fon dağıtan kurumlarda ellerinde projeleriyle kuyruğa girdikleri de biliniyor. Kendi kulvarında toplumsal, cinsiyetçi, ulusal vs. vb. alanlarda yürüteceği "proje"lerinin finansmanı için Avrupalı Fon kaynaklarına başvuruyorlar. Eğer iddia edildiği gibi ilerici, yurtsever, devrimci amaçlara bağlı çalışmalar yürütülecekse bunların hedef kitlelerinin sunacağı olanaklarla finanse edilmesi amaca uygunluk bakımından daha gerçekçi değil mi? Avrupa sermayeli fonlar nihai anlamda aleyhine sonuçlar doğuracak, sınıfsal çıkarlarına aykırı "proje"lere niye destek olsunlar? Kapitalizmin doğasına aykırı değil mi; kar elde etmeyi ummadığı alanlara yatırım yapmak? Tek yanıtı vardır bu sorunun; gelir adaletsizliğinin uçurum düzeyine gelmesi nedeniyle ezilen yığınların sert kırılmalarla ayaklanmasını önleyecek tampon tedbirler almak. Yani düzenin emniyet sibopları, sömürünün istikrar ve sürekliliğinin güvencesi için katlanır, kapitalizm bu "fedakarlığa!"

Bazen doğal afetler de "fon avcılarında" elverişli olanaklar sunuyor. Adapazarı ve Düzce depremlerinde siyasî partilerden, dernek ve vakıflara kadar onlarca kurum, depremzedelerin sosyal-psikolojik rehabilitasyonu, yaşam destek birimleri, eğitim ve bilinçlendirme seminerleri, deprem koşullarında yaşam, vb. proje ve çalışmalarıyla uluslararası vakıflardan yardım kuruluşlarına, resmi kaynaklardan devlet ve hükümet hibelerine kadar, DB, AB başta olmak üzere onlarca yan kuruluştan proje ve çalışmalarının finansmanı için hatırı sayılır miktarlarda "katkıları" aldılar.

Depremzedeler için yapılan bağışlara, devlet ve hükümet tarafından el konulması ile, insani kaygıların önüne geçen "fon avcılığı" arasında etik bakımdan fark azalıyor, eleştirimizin menziline girmelidir diye düşünüyoruz biz de!

Sonuç olarak;

Siyasal programı ne olursa olsun, toplumsal amaç ve hedefleri, insani duyarlılıkları, sendikal veya siyasal alanda, kültürel ve sosyal projeler-

de, yoksulluk, eğitim, sağlık, cins ayrımcılığı ulusal adaletsizlikler vb. hangi konu, alan, gündem olursa olsun yerli işbirlikçiler ya da uluslararası tekellerin uzantısı vakıf ve fonlar aracılığı ile finanse edilen hiçbir çalışmadan yarar beklememek gerekir. Toplumsal-siyasal satın almanın adının inceltildiği günümüz örneklerinde “projecilik”, “fon avcılığı”, “sponsorluk” karşı çıkılması gereken, sınıf mücadelesinin konusu olması gereken, emekçilerle, ezilenlerle mesa-

fenin açılmasını koşullayan, yukarıdan bakma ve yabancılaşma üreten, kitlelerden kopuk, emeğin değersizleştirilmesi ve yozlaşmaya yol açan her tür girişim, eylem, kavram ve faaliyetten uzak durmalı, dolar ve euro cazibesıyla ya da samimi niyetlerine karşın mali sıkıntılar sonucu bu alanlara meyledenlere karşı eleştiri silahımızı konuşturmalıyız. Son söz: Kimin ekmeğini yersen, onun kılıcını sallarsın!

Tarihsel Mücadele Sürecinde Çerkezler

Janberk Setenay

Kafkasya otoktonu olan Çerkezler, Kuzey Kafkasya'da, ataları Sind ve Meot'ların torunları olarak etnik konsolidasyonlarını tamamlayarak bugüne geldiler.

Azak Denizi ve Karadeniz'in doğu kıyıları ile Terek nehrine kadar uzanan topraklarda yaşayan Çerkezler, bu coğrafyada önemli uygarlıklar yarattılar. Çerkez ülkesi, bugünkü Gürcistan'ın kuzeyinden Don nehrine kadar uzanıyordu. Tarihsel Çerkez yurdu olan bu coğrafyada Çerkezler, antik Kuban ve Maykop kültürlerini oluşturmuşlardır. Ulusal mitolojinin arkeoloji aynasından yansıması gibi dünya kültürlerinde ender görülen özelliklere sahip olan Antik Kuban Kültürüne ve sonrasındaki Maykop kültürüne, bugün tüm dünya büyük ilgi duymaktadır.

Çerkezler, 1400'lü hatta 1500'lü yıllara kadar ilkel komünal toplum yapısına sahiptiler. Komünal toplumun en alt birimi olan klanın başlıca özellikleri totemik, egzogamik ve demokratik oluşuydu. Çerkezler, bu toplum normları kalıntılarını günümüze kadar getirmişlerdir. Çünkü Çerkezlerde, komünal toplum yapısının çözülüşü ancak birkaç yüzyıl geriye gider. Bunun sebebi, Çerkezlerin yaşadıkları coğrafyanın jeopolitik önemi dolayısıyla sürekli saldırılara maruz kalmaları, savunma amacıyla derin vadilere sıkışarak üretim araçlarını geliştirememiş olmalarıdır. Üretim araçlarının gelişmemesi ve üre-

tim fazlasının oluşmaması sınıfsız toplum yapısının devamını sağlıyordu.

17. yüzyılda, Kafkasya'da, sınıflı toplumsal yapı oluştu. 18. ve 19. yüzyıllarda feodalite, Çerkezlerde güçlendi. Çerkezlerde feodal yapı başlıca 4 sınıftan oluşuyordu: Pşı (prens) , Workh (soylu) , Fekotl (özgür köylü) , Pşıtlı ve Wuneut (köle).

Toplumun yüzde 80'ini özgür köylüler oluşturmaktaydı.

Feodalite, Çerkez emekçi halkı üzerinde yoğun bir baskı oluşturdu. Feodaller, halkın sırtından geçinen bu asalak ve fırsatçı tabaka, halkı tarlalarda çalıştırarak sömürüyor, köleleştirerek satıyordu. Çerkezya'da Bzeyiko Savaşı olarak bilinen isyan hareketi, Çerkez ezilen sınıflarının feodaliteye başkaldırısıdır. Fransız İhtilali'nden de önce gerçekleşen bu başkaldırı, Avrupalı bilim adamlarının ilgisini çekmiştir. Heidelberg Üniversitesi Güney Asya Enstitüsü Politika Kürsüsü Profesörü E.M. Sarkisyan, bu olayı şöyle yorumlamaktadır: "Fransız İhtilali, eğitim görmüş entelektüellerce hazırlanarak yürütülmüştür. Üniversiteleri, kitapları, gazeteleri olmayan bu halk, acaba bu düşünceye nasıl gelmiş ve bu isyanı gerçekleştirebilmiştir?"

Bzeyiko Olayı, Çerkezya'nın bazı bölgelerinde başarılı olmasına rağmen ülkenin bütününe etki-

si altına alamamış ve genel olarak değerlendirildiğin de Çerkezya'da feodalite devam etmiştir. Bzeyiko Olayı'na önderlik edenlerin tutarsızlıkları ve hedeflerindeki muğlaklık bunun sebepleri arasındadır.

Feodal sistemde Çerkez halkı, 12 ana boydan oluşmaktaydı. Bunlar: Bjeduğ, Çemguy, Şapsığ, Abedzex, Hatıkuay, Mamxığ, Besniy, Kabardey, Hakuç, Natıkuay, Yecerıkuay boylarıdır. Ademiyy ve Jane boyları ise diğer Çerkez boylarına karışıp kaynaşmış olup bugün birer aile olarak bilinmektedirler. Çerkezler 12 boya ayrılmış olmalarına rağmen kabileler federasyonu biçiminde örgütlendiklerinden ortak bir kültür ve aşağı yukarı ortak politik gelişim çizgisi gösteriyorlardı.

Feodalitenin olduğu dönemde önceleri Kırım Hanlığı yoluyla, sonraları direkt olarak Osmanlı Devleti'nin yayılma girişimleri söz konusudur. Osmanlı Devleti, bu girişimlerinde araç olarak İslam dinini kullanmıştır. Bugün Kuzeybatı Kafkasya'daki Adıge Cumhuriyeti'nde bulunan Şhaguşe nehrinin, Müslümanlığı kabul etmediği için öldürülerek nehre atılan Çerkezlerin kanlarıyla günlerce kıpkırmızı aktığı söylenir.

Aynı dönemde, Çarlık Rusyası'nın Çerkezya üzerindeki yayılmacı politikalarına başladığı görülmektedir. Çerkez emekçi halkı, gerek Çarizmin işgal politikalarına gerekse Osmanlı'nın kolonyalist baskılarına karşı, maruz kaldığı feodal baskıların da etkisiyle ulusal intihara varan bir direniş ile yanıt vermiştir.

1561 yılında Çerkez prenslerinden Yıdar Temriko'nun kızı Goşenay, Rus çarı IV. İvan ile politik bir evlilik yapar. Bu evlilik, Kırım saldırılarına karşı Rusya ile ittifak kurmak amacıyla yapılan bir evliliktir. Çarlık Rusyası ise daha farklı hedeflerin peşindedir. Olaya Moskova Devleti'nin gözüyle bakıldığında Çerkezlerle yapılacak bir ittifak Doğu'ya açılan kapıların anahtarını elde etmek anlamına gelmekteydi.

Çarlık, bu politik evliliğin hemen ardından Terek nehri kıyılarına iki kale inşa eder. Bir süre sonra bu kaleleri askeri-idari bir merkez durumuna getirir. 17. yüzyılın başlarında Kuzey Kafkasya'ya ilk Rus saldırıları başlar. 1604 yılında Çerkezya'ya saldıran Rusya orduları, Stavropol'da durdurulur. Aynı yıl Dağıstan'ın Tarki bölgesine saldıran Çarlık orduları, Çeçen ve Dağıstanlılar'ın ortak savunmasıyla geri püs-

kürtülür. Çar Petro'dan beri sıcak denizlere inme hedefinde olan Rus Çarlığı ve Orta Asya Türkleriyle birleşme amacındaki Osmanlı Devleti'nin politikaları, Kuzey Kafkasya'da çakışmıştır. Bu coğrafya, yüzyıllar boyunca bahsi geçen iki devletin çekişme alanı olmuştur.

Tarihte, Çerkez Soykırımı ve Çerkez Sürgünü olarak bilinen iki olay; Çarlık Rusya'sı, Osmanlı Devleti, İngiltere ve Fransa'nın birinci derecede sorumlu olduğu olaylardır.

Çarlık Rusya'sı, Çerkezya'yı işgal etmek amacıyla amansız bir vahşet uygulamıştı. 1804 yılında Rus Generali Tsitsianov, Çerkezlere şöyle hitap ediyordu: "Kanım kazanda gibi kaynıyor, asilerin kanıyla topraklarınızı sulamak arzusuyla bütün organlarım sarsılıyor... Size diyorum ki benim süngü, gülle ve kan nehri metodumla topraklarınızda akan nehirlerin suyu bulanık akmayacak, ailelerinizin kanıyla boyanmış olarak kıpkırmızı akacak".

Çerkezlerin şeytan deyimini kullandıkları General Zass, savaşımlardan sonra savaş alanlarındaki Çerkez gerillaların kafalarını kestirip toplatıyor, bir kısmını mızraklara takıp sergiliyor, bir kısmını ise kaynatıp temizleyerek anatomi çalışmaları için Berlin'deki profesör dostlarına gönderiyordu.

Kuzey Kafkasya'nın işgali amacıyla uygulanan vahşeti Wassan Giray Cabağı şöyle yorumluyor: "Ruslar tarafından kullanılmakta olan yöntem, Kafkas kabilelerinin tam anlamıyla yok edilmesini amaçlıyordu... Kafkas Savaşı, bir sömürge savaşı değil, bir yok etme savaşı olmuştur."

Baron Rozen, 16 Ekim 1833'te Çerçişev'e gönderdiği raporda şöyle yazmıştır: "(...) bu ırkı yok etmek zorundayız."

Rus askeri arşivlerinde, Kafkas Savaşı'nın bir yok etme savaşı olduğu savını destekleyen birçok tarihsel belge vardır. Örnek vermek gerekirse:

14 Nisan 1810 tarihinde Bulgakov saldırıya geçti. 200 köyü yaktı, halkı öldürdü, soydu ve bir kısmını da esir olarak götürdü.

1807-1810 yılları arasında Rus birliklerinin, Kubanötesinde yaptıkları askeri operasyonlarda, 200 kadar Çerkez köyü yok edilmişti.

1822'de General Vlasov'un emriyle, 17 büyük ve 119 küçük köy yeryüzünden silindi, hayvanları alıkondu.

Uygulanan bu vahşete Çerkez halkının verdiği tepki ise yoğun ulusal direnişti. Cesur Çerkez gerillaları (Abrekler) 200 yıldan fazla halk savaşı sürdürdüler. Çerkez Ulusal Kurtuluş Savaşı'na olan hayranlığını Karl Marks şu şekilde dile getiriyordu: “Ey dünya, ey insanlık! Özgürlüğün anlamını Kafkas dağlılarından öğrenin. Özgür yaşamak isteyenlerin neler başarabileceğini görün. Uluslar onlardan ders alsın!” Karl Marks ve Friedrich Engels, Çerkez Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı “halkın kendisinin bizzat katıldığı haklı bir özgürlük savaşı” olarak nitelemişlerdir.

Bu süreçte Kafkasya ile ilgilenen diğer devletlerin uyguladıkları politikalara bakmak, Çerkez halkının dost ve düşmanlarının ayrımına varması açısından faydalı olabilir.

12. yüzyıldan beri büyük ölçüde İtalyan şehir devletleri tarafından yürütülen Kafkas köle ticareti, 15. yüzyılda Kırım Hanlığı'nın yardımıyla Osmanlılar'ın eline geçmişti. Osmanlılar'ın teşvik ettikleri köle ticaretini Çerkezya'da sadece sömürücü feodal zümre destekliyordu. Onlar için insanları yerinde sömürmekten köle olarak satmak daha karlıydı. Yüzyıllarca devam eden köle ticareti, fizik yapısı sağlam ve kuvvetli nüfusun dışarı satılmasına neden oluyor, böylece yerli nüfusun artışını da olumsuz etkiliyordu.

1774'ten sonra Rusya'nın Kırım'ı ele geçirmek istediği anlaşılınca, Osmanlı Devleti Kafkasya ile daha yakından ilgilenme ihtiyacı hissetti.

Osmanlı Devleti, Kuzey Kafkasya konusunda ikiyüzlü bir politika izlemiştir. Bir yandan Rusya ile savaşmamaya özen gösterirken bir yandan da Çerkezleri kışkırtarak Rusya'nın güneye inmesini engellemek istemiştir. ‘Kışkırt ve yalnız bırak’ şeklinde ifade edilebilecek bu politikayla Osmanlı Devleti hiçbir zaman Çerkezlere ciddi bir yardımda bulunmamıştır.

1830 yılında Osmanlılar Çerkezya'ya silah yardımı yaparlar. Yapılan yardım 15 top, 300 fiç barut, 4 topçu subayından ibarettir. Toplar çok eski, ağır, dağlık arazide kullanılamayacak biçimde hantal ve yedek parçasızdır.

Barut fiçilerinin ise çoğu yarım gönderilmiştir. Çerkezlerle ittifak halinde olan Polonya yurtseverlerinden Teophil Lapinski bu yardımdan “Tipik Türk Yardımı” diye söz eder.

Osmanlı devleti, 1739 Belgrad ve 1774 Küçük Kaynarca anlaşmaları ile Rusya'nın Kafkasya üzerinde hak iddia etmesine yol açan maddeleri kabul etmiştir.

14 Eylül 1829'da imzalanan Edirne Anlaşmasıyla Osmanlı Devleti, Çerkezlerin bilgisi dışında hiçbir zaman sahip olmadığı Kuzey Kafkasya'yı Rusya'ya devretmiştir.

Anlaşmanın şartlarını ve Kuzey Kafkasya'nın Rusya'ya devredilmesini Çerkezlere anlatan Rus generaline bir Çerkez yaşlısının verdiği yanıt oldukça önemlidir. Çerkez yaşlısı generale şöyle demişti: “Bak general, o ağaçtaki kuşu görüyor musun? Onu sana veriyorum. Al alabilirsen!”

Geneldeki çöküşüne paralel olarak gerilemeye devam eden Osmanlı Devleti'nin Kafkasya siyaseti, 1856 Paris Anlaşması'nda, Osmanlı baş delegesinin Kuzey Karadeniz ve Kafkasya ile ilgili hiçbir siyasi problemleri olmadığını açıklamasıyla hukuken iflas etmiştir.

İngiltere ise tıpkı Osmanlı Devleti gibi, Çerkezleri kışkırtmış ve yalnız bırakmış, böylece savaşın devamını sağlamıştır. İngiltere özellikle Kuzeybatı Kafkasya'da kurduğu ajan şebekesiyle halkı kışkırtmaktaydı. İngiliz ajanları Portfolio isimli derginin bazı nüshalarını dağıtıyorlar ve bunların İngiliz Kralı'nın şahsi fermanları olduğunu söylüyorlardı. Rusya'nın güneye inerek sıcak denizlere ve Hindistan'a ulaşmasından korkan İngiltere bu amaçla Çerkezlerin direnişini kullanıyordu. İngilizlerin amacı Çerkezya'ya bağımsızlık sağlamak değildi. Orayı kendi pazarı ve stratejik dayanağı haline getirerek Rusya'nın güneye uzanmasını engellemekti.

30 Mart 1856'da imzalanan Paris Anlaşmasının ardından Palmerston, Lordlar kamerasında şöyle bir itirafta bulunuyordu: “(...) Lordlarım, Çerkezleri kendi başlarına büyük felaketlerle karşı karşıya bıraktık. Oysa biz onlardan yardım istedik ve izninizle söyleyeyim ki, onları en büyük fedakarlık ölçülerinde istediğimiz gibi kullandık”.

Fransa da diğer kolonyalist devletlerin uyguladığı politikaları uygulayarak Çerkezya'da savaşın sürmesini sağlamış fakat Çerkezlere yardımda bulunmamıştır. Kırım Savaşı'nın müttefik orduları lehine dönmesinde büyük payı olan Fransa, Paris Barış Görüşmelerinde İngiliz delegelerinin dile getirdiği Kafkasya'daki Rus

kuvvetlerinin çekilmesi önerisini veto etmiştir. Oysa 1864 Çerkez Sürgünü'ne kadar Fransız ajan ve askeri görevlilerinin Kafkasya'da buldukları, savaşın son döneminde bile Çerkezleri kışkırttıkları bilinmektedir.

Çerkezya'nın güneyinde yer alan Gürcistan ise 1801 yılında kendi isteğiyle Rusya'ya ilhak edilmişti ve böylece Çerkezya güneyden de kuşatılmış oluyordu. Gürcistan, Çerkezya'nın işgalinde önemli bir basamak olmuştur.

Kafkas Rus Savaşları boyunca gerek düşünceleri gerekse eylemleri ile Çerkez halkının yanında olanlar Polonya yurtseverleriydi. Sosyalist Rus yazar Petrasevski ise Çerkezleri yazıları ile desteklemekteydi.

Kafkas Rus Savaşları, 21 Mayıs 1864'te Çerkezlerin yenilgisiyle sonuçlanmıştır. Komünizmin kurucusu Karl Marks, Çerkez Ulusal Kurtuluş Savaşı hakkında 7 Temmuz 1864'te şöyle bir yorum yapmıştı: "Rusya'nın Kuzey Kafkasyalılara uyguladığı aşırı önlemleri Avrupa'nın aptalca bir umursamazlıkla karşılaması kendileri için daha kolay oluyor. Polonya'nın özgürlükçü ayaklanmasının sindirilmesi ve Kafkasya'nın işgali olaylarını, 1815 yılından bu yana Avrupa'nın en ciddi olayı olarak değerlendiriyorum."

Rusya, Kafkasya'yı işgal etmekle yetinmemiş, sürgün politikalarıyla Çerkezya'yı yerli halktan arındırmış, Çerkezya'yı yüzde 85'lere varan oranlarda boşaltmıştır.

Çerkez Sürgünü, çarizmin sürgün politikaları, Osmanlı'nın kolonyalist hile ve aldatmacaları ile feodallerin ihaneti sonucu eyleme geçirilmiştir.

Çerkez Sürgünü, bir kolonyalist paylaşımındır. Bu paylaşım ile Kafkasya ve Çerkez halkı paylaşılmıştır. Sıcak denizlere inme hedefindeki Rusya Kafkasya'yı işgal ederken, Müslüman nüfusa ihtiyacı olan Osmanlı Devleti, Çerkezleri kendi topraklarına çekmek istemiş ve başarılı olmuştur. Osmanlı Devleti Çerkezya'ya gönderdiği ajan ve mollalar aracılığı ile "Kafir ülkesinde yaşayanlar cehenneme gider", "Halifenin topraklarında ölenler cennete gidecektir" şeklinde dini propaganda yapıyor, aldatmacalara başvuruyordu.

Feodaller ise Osmanlı ülkesine gitmek yanlısıydılar. Çünkü Rusya'da 1861 yılında kölelik kaldırılmıştı. Feodaller, köleliğin devam ettiği ve

toplumsal konumlarını koruyabilecekleri Osmanlı ülkesine gitmeyi tercih ettiler. Kendi denetimleri altında olan emekçi halkı ise beraberlerinde Osmanlı ülkesine götürdüler. Sürgünün büyük boyutlara ulaşmasında pay sahibi olmuşlardır.

Çerkez Sürgünü, boyutları ve niteliği itibarıyla aynı zamanda bir soykırımdır; zira Kafkasya'nın Karadeniz sahillerinden 2 milyondan fazla bir nüfusla gemilere doldurulan Çerkezler, Osmanlı kıyılarına üçte bir oranında kayıp vererek ulaşmışlardır. Osmanlı kıyılarındaki yığılma nedeniyle salgın hastalıklar, açlık ve ölümler baş göstermiştir. Halkın bu kötü durumundan faydalanmak isteyen Osmanlı köle tacirleri, İngiliz ajanlar ve feodaller, Çerkez çocuklarını köleleştirmişler, Çerkez kızlarını Osmanlı saraylarında cariye yapmışlardır. Bir halk için bundan daha büyük bir bela, bundan daha onur kırıcı bir durum olmasa gerektir.

Çerkez halkı, sürgün olarak geldiği Osmanlı ülkesinde, Osmanlı iskan siyaseti doğrultusunda dağıtılarak yerleştirilmiştir. Çerkez halkı, sınırlarda ve sorunlu iç bölgelerde tampon jandarma olarak kullanılmıştır.

Balkanlara yerleştirilmiş olan Çerkezler Osmanlı-Rus Savaşı'nın ardından 1877'de Rusya'nın isteği üzerine Osmanlı Devleti tarafından ikinci bir sürgüne tabi tutulmuşlardır. 400 bin nüfusa sahip bu halk kitlesi, Anadolu ve Ortadoğu'ya sürülmüştür.

21 Mayıs 1864'te yaşanan Sürgün Çerkez halkı açısından tam anlamıyla bir kültür ve kimlik şokudur. Çerkezlerin yok oluşuna, 21 Mayıs 1864'te start verilmiştir. Çerkez Ulusal Sorunu'nun değerlendirilmesi gereken temel, Çerkez Sürgünü'dür.

Çerkez Ulusal Sorunu Ve Kafkasya'ya Dönüş

19. yüzyılda yoğunlaşan Rus saldırıları, Osmanlı Devleti'nin kolonyalist hile ve aldatmacaları ile feodallerinin ihaneti sonucu anayurdu Kuzey Kafkasya'dan sürülen Çerkez ulusu, bugün dünyanın birçok ülkesinde asimilasyon çarklarında öğütülmektedir.

Yaşadığı sürgün sonucu Osmanlı ülkesine yerleştirilen Çerkez ulusu, sürgün olarak geldiği Osmanlı topraklarında son derece baskıcı bir ortamla karşılaşır. Çerkez tarihinin araştırılarak

yazılması gibi masum bir çalışma, Sultan Abdülhamit'e ispiyonlanarak engellenir. Ahmet Mithat Hağur tarafından yazılan Çerkez Özdenleri isimli piyes nedeniyle, piyesin oynandığı tiyatro binası padişahın emriyle yerle bir edilir. II. Meşrutiyet'in ilanı ile doğan özgürlükçü ortamda Çerkezler örgütlenirler. Dernekler kurar, gazeteler yayınlarlar. Çerkezce eğitim veren bir okul açarlar. Bu dönemde kurulan derneklerden bazıları Çerkez İttihat ve Teavün Cemiyeti ile Şimali Kafkasya Cemiyeti'dir. Ulusun Kafkasya'da kalan bölümü ile yoğun bir ilişki içerisinde olan bu dernekler, Çerkez aydınlarının örgütlendikleri yapılanmalardır. Çerkezce yayınlanan Cuaze (Rehber) isimli gazete yine bu aydın kadroların düşüncelerini dile getirdikleri bir yayındır. Çerkez Örnek İlkokulu ise Çerkezce eğitim veren ve Osmanlı tarihinde ilk defa Latin alfabesini kullanan okuldur.

Sürgünün devam ettiği bu dönemde Paşe Beçmirza, Tsağo Nuri ve Şocentsuk Aliy gibi Çerkez aydınları sürgünü önlemek ve Kafkasya'ya kitlesel dönüşü sağlamak gibi bir misyon yüklenerek özverili çalışmalar yürütmüşlerdir.

I. Dünya Savaşı'nın başlaması ile dernek ve yayın organları etrafında örgütlenen birçok aydın cephelere gitmek zorunda kalmıştır. Kurtuluş Savaşı yıllarında ise emperyalizme karşı verilen ortak mücadelede Çerkezlerin de diğer Anadolu halklarıyla omuz omuza işgal ordularına karşı savaştıkları bilinmektedir. Kurtuluş Savaşı yıllarında Kuvay-ı Seyyare adı altında bir gerilla hareketi oluşturan Çerkez Ethem'in mücadelesinden özellikle bahsetmemiz gerekir. Yazar Yusuf Büyükbaşaran Ethem'in oluşturduğu Kuvay-ı Seyyare için şöyle diyor:

“Kuvay-ı Seyyare'nin oluşumu ve gelişimi tarihimizin en devrimci eylemidir.”

Yunan işgaline karşı direnişi örgütleyen Ethem, aynı zamanda birçok isyanı bastırmıştı. Bolşevizme sempati duyan Ethem, Kuvay-ı Seyyare bünyesinde Bolşevik Taburu oluşturmuştu. Daha 1920'de İsmet İnönü, bu tehlikeye (!) dikkat çekmişti.

Ethem, düzenli ordunun kurulmasından sonra hain ilan edilir. Burada önemli olan nokta Ethem'e Çerkez lakabının, kendisi hain ilan edildikten sonra takılmasıdır. Bu yapılırken amaç, Çerkezlerde ulusal eziklik ve kompleks yaratmaktır. Ethem olayı, Çerkezlerin Türkleştiril-

mesi için bir araç olarak kullanılmıştır.

Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından sonra hızla gericileşen burjuvazinin, f50'likler listesinde yargıladığı f50 kişinin 86'sı Çerkezdir. Bu, Çerkez halkının direnme gücünün nasıl sistematik bir biçimde ve devlet eliyle kırıldığını gösteren önemli bir olaydır.

Kurtuluş Savaşı sonrasında, Çerkezler savaşa yoğun bir biçimde katıldıkları için dernek, gazete ve okulları kapatılarak ödüllendirilirler(!)

Cumhuriyet Türkiye'sinde tek partili yıllarda 'Kuzey Kafkasya' sözcüğü bile telaffuz edilemediği için kurulan ilk Çerkez derneğinin adı 'Dost Eli Yardımlaşma Derneği'dir.

1961 Anayasası'nın getirdiği kısmi demokratik ortamda Çerkezler, yeniden örgütlenirler. Dernekler kurar, gazete ve dergiler yayınlarlar. 12 Mart ve 12 Eylül Askeri-Faşist Diktatörlükleri sonucu sekteye uğrayan ve kan kaybeden Çerkez Ulusal Mücadelesi, sorunlarını çözemeden bugüne gelmiştir.

Çerkez halkı, anayurdu Kafkasya'dan sürüldüğü andan itibaren dönüş talebinde bulunmuştur. 21 Mayıs 1864 tarihi hem sürgünün hem de anayurda dönüş düşüncesinin başladığı tarihtir.

Russkiy Invalid gazetesinin (1867 No:133) belirttiğine göre Türkiye'ye yerleşen 200 bin Çerkez tekrar yurtlarına dönmek için evlerini yakmıştır.

Kafkas gazetesi (1868, No:127) Çerkezlerin yeni yurtlarından memnun kalmadıklarını, serbest bırakılırsa hepsinin geri döneceğini yazıyordu.

1872 yılında İstanbul'daki Rus Konsoloslugu'na dilekçe ile başvurulup 8 bin 500 kişinin geri dönmek istediği belirtilmişti. Çar II. Aleksandır, bu dilekçenin üzerine “Dönüş olayından kesinlikle söz edilemez!” diye yazmıştı.

Osmanlı Devleti de Çerkezlerin dönüşüne soğuk bakıyordu. Osmanlı ve Rusya orduları, sınırlarda en sıkı önlemleri almışlar, kuş uçurmuyorlardı. Daha önce de belirttiğim gibi; Çerkez Sürgünü kolonyalist bir paylaşım ve iki devletin de çıkarıydı. Bahsi geçen bu iki devletin, dönüşe karşı olması son derece doğaldı.

Cumhuriyet'in ilanından 1961 Anayasası'na kadar herhangi bir örgütlenme olanağı bulama-

yan Çerkezler, 60'lı yıllardan itibaren dernekler kurdular, dergi ve gazeteler yayınladılar. Kuzey Kafkasya ile ilgili ilk ciddi bilgiler İzzet Aydemir'in yayınladığı Kafkasya Kültürel Dergi'de bulunuyordu. Ardından yayımlanan Yamçı gazetesi deneme süresini tamamlayamadan 12 Mart Faşizmi nedeniyle kapanmak zorunda kalmıştır. Nartların Sesi gazetesi ise 12 Eylül Askeri-Faşist Diktatörlüğü tarafından kapatılmıştır. Bu iki yayın organında da anayurt ve ürettiği kültür, diasporadaki sorunlar ve anayurda duyulan özlem yoğun bir biçimde işlenmiştir. Bu arada, Dönüş Düşüncesini daha detaylı bir biçimde işleyen ve daha profesyonelce yaklaşımlar öneren Yamçı dergisi, Çerkez halkının kendi kaderini tayin hakkının bulunduğu, dönüşün bu anlamda Çerkez halkının kendi kaderini tayin etmesi olduğu ilkesinden hareketle, varılması gereken hedef olarak en kısa sürede dönebilecek herkesin anayurt Kafkasya'ya dönmesini göstermiştir.

Dönüş Düşüncesinin daha sonraları Kafdağı, Marje ve Nart gibi birçok ilerici yayın organında savunulduğu görülmektedir.

Dönüş Düşüncesinin ortaya çıktığı tarih, daha önce de belirttiğim gibi 21 Mayıs 1864'tür ve Dönüş Düşüncesi sınıfsal temeli olan bir düşüncedir. Dönüş Düşüncesi, Çerkez emekçi sınıflarının düşüncesidir. Osmanlı ülkesinde kazancakları apoletleri ve paşalık rütbelerini yurtlarına tercih eden Çerkez feodallerin tersine Çerkez emekçi halkı vatanda kalmak yanlısı olmuştur. Ve sürgünün acısını iliklerinde hissedenden Çerkez emekçileri, sürgünden sonra da dönüş talebinde bulunan kesimi oluşturmuşlardır.

Dönüşçü Düşünce, 1961 Anayasası'nın getirdiği kısmi demokratik ortamda yoğun bir biçimde tartışılmış ve hararetle savunulmuştur. Bu dönemde Dönüşçü Düşünce, demokratik açılımlarını yaparak ilerici bir niteliğe kavuşmuştur. Bu dönemden itibaren Dönüş, 'Barışla Döneceğim' şeklinde algılanır olmuştur. Çerkezya'daki diğer tüm halklarla eşit ve kardeşçe bir arada yaşamayı hedefleyen Dönüşçü ideoloji, Çerkez halkının ulusal sorununa üretilmiş tek çözümdür.

Çünkü Çerkez halkı açısından, 19. yüzyılda yaşanan işgalin anlamı sürgündür. İşgal = Sürgün denklemi bize, Çerkez ulusal sorununu vatanın ve özgürlüğün kaybı temelinde değerlendirmemiz zorunluluğunu dayatır. Bu değerlendirme tarzı da bizi yine zorunlu olarak Dönüşçü

Düşünceye götürmektedir, yani Kuzey Kafkasya'ya...

Dönüş talebi; vatanlarından zorla sürülerek açlık, sefalet, yokluk içerisinde tarih sahnesinden silinmesi amaçlanan bir halkın, kendi toprağında kendi kaderini kendisi tayin eden bir ulus olmasına yönelik siyasal bir harekettir.

Dönüş, tarihi bir hatanın düzeltilmesine yönelik ulusalcı-demokratik bir harekettir. Bu hareket; kendi toprağında azınlık durumuna düşürülmüş, toplumsal direnci şu veya bu nedenle kırılmış, tarihi unutturulmuş bir halkın varoluş mücadelesidir.

Dönüş, anayurt Kafkasya'da soykırım ve sürgünle müdahale edilerek durdurulmuş bir iç dinamiğin yeniden canlandırılmasına yönelik siyasal bir çözümlenmedir. Bu hareketin şoven çığırkanlıkla hiçbir ilişkisi yoktur.

Dönüş olayı iki açıdan önemi artarak halen gündemdedir:

1) Kuzey Kafkasya'daki federe Çerkez Cumhuriyetlerinin demografik sorunları vardır.

2) Diasporada Çerkez Ulusal Varlığı tehlike altındadır.

Kuzey Kafkasya'daki Çerkez Cumhuriyetlerinin demografik sorunlarının çözülmesi ve diasporadaki Çerkez varlığının devamı tek bir eylemle, anayurda kitlesel bir dönüş hareketiyle mümkün olabilecektir. Diaspora Çerkez halkı anayurda dönmediği takdirde yok olacaktır.

Burada bir noktanın altını çizmek istiyorum. Kafkasya'ya Dönüş Düşüncesi, Çerkez halkının diasporada talep edeceği demokratik hakların önünde bir engel değildir. Yani dönüş, diasporadaki demokratik hak ve kazanımlara sırt çevirmek anlamına gelmez.

Adıge Xase, DAR, Rodina ve tüm dünya Çerkezlerini bir araya getirerek sorunlarını çözmeyi amaçlayan Dünya Çerkez Birliği gibi yapılanmalar, Kuzey Kafkasya'da var olan ve temel gündem maddesi dönüş olan örgütlerdir. Geçtiğimiz günlerde 36 Kafkas derneğinin bir araya gelerek oluşturduğu Kafkas Dernekleri Federasyonu, Çerkezce yayın ve eğitim gibi ulusal taleplerde bulunmuştur. Bu federasyona, 14 Kafkas derneği de üye olmak üzeredir.

Çerkez halkının iç dinamikleri gelişme göstermektedir. Çerkezler açısından yapılması gere-

ken, hem Dönüşçü Düşünce'ye sarılmak hem de her zamankinden daha gür bir sesle diasporadaki demokratik haklarını talep etmektir.

Bir Çerkezin Dönüş İdeolojisine sahip olması, yaşanan tüm coğrafyalarda ulusal mücadele vermesi anlamına gelmektedir. Bana göre, bugün bir ulusal doktrin haline gelmiş olan Anayurt Kafkasya'ya Dönüş, Çerkezya'da kurula-

cak bir emek iktidarının ilk adımı olmalı ve dönüş bilincine sahip diasporalı Çerkez, Türkiye'de sosyalist saflardaki yerini almalıdır.

Çerkez ulusu, ulusal mücadelesinde ve ulusal soruna ürettiği çözüm olarak anayurda dönüş konusunda tüm dünya sosyalistlerinden ilgi, destek ve yardım beklemektedir...

K. Derviş'in İdeolojik Simyacılığı: Sosyal-Liberal Sentez Mümkün Mü? 'Düzen Solu'nun Krizi Ve Yeni Sol Arayışları

Son yılların siyasi modası/klasiği oldu; her genel ve yerel seçimin ardından, bir “sol geleceğini arıyor”, “sol geleceğini tartışıyor”, “sol nereye?” vb. başlıklarla sol tartışması yapılıyor. ‘Ne olacak bu memleketin hali?’ avam sorusu, biraz ‘ne olacak bu sol’un hali?’ tartışmasına dönüşmüş/dönüştürülmüş gibi... Açık ki, memlekete bir ‘sol’ aranıyor ve aranan ‘sol’ bir türlü bulunamıyor. Hatırlanacağı üzere, 28 Mart yerel seçimleri sırasında ve sonrasında bir kez daha sol arayışlarına ve tartışmalarına tanık olduk. Radikal, Gündem ve Cumhuriyet gazeteleri dizi yazı ve uzun röportaj serileriyle enine-boyuna ‘sol’u tartışmıştı. Yeni sol arayışları teknelci medya ve tv tartışmalarında da geniş boyutlarıyla yer almıştı.

Mevcut tüm veçheleri ve varoluş formlarıyla iflas eden düzen sol’u süregelen bir kriz içindedir ve yeni bir varoluş formu bularak varlığını idame ettirmek istemektedir. ‘Düzen sol’unun krizi evrensel çaptadır ve esasen sosyal demokrasi ve onun siyasal sefaleti yaşayan gerçeği bunu anlatmaktadır.

Bu kriz, doğal olarak en çok ve en başta kurulu düzenin egemenlerini ırgalıyor. Kriz, burjuvaziyi gün geçtikçe daha çok kaygılandırıyor ve arayışlara itiyor. Onlar da biliyor: doğa gibi siyaset de boşluk tanımaz. Bu nedenle, yeni bir ‘düzen sol’u yaratmak/yapılandırmak için can-

hıraş bir faaliyet ve arayış içindedirler. İşbirlikçi Türk egemen sınırlarının yeni sol arayışlarının merkezinde ise, hali hazırda CHP durmaktadır. İç ve uluslararası dinamikler, ‘yeni düzen sol’u seçeneğinde CHP’nin dönüşümüne bağlanmış/kilitlenmiş görünüyorlar.

2004 yerel seçimleri CHP’nin dövülerek tava getirilmesi ve liberal (esaslı) dönüşüme uğratılmasının özel konaklarından biri oldu. Teknelci medya ve sermaye oligarşisi CHP’yi neoliberal programı bayrak edinen sermayenin değişim partisi durumuna getirmek için var gücüyle yükledi. İşbirlikçi sermaye oligarşisinin CHP operasyonu 2004 yerel seçimlerini karakterize eden ana çizgilerden biri olarak kayda geçti.

CHP’nin dönüşüme tabi tutulması stratejisi yeni değildir. 2002 Genel Seçimleri öncesinde başlayan bir süreçtir. İşbirlikçi egemen sınıfların ‘sağ ve sol merkezi toparlama’ stratejisinin temel ayaklarından biridir. Sermaye oligarşisinin CHP’yi revizyona uğratarak, onu mevcut kurumsal milliyetçi) devlet partisinden sermayenin neoliberal değişim partisi durumuna getirme çabası, bugün de sistematik bir faaliyet konusudur ve sürmektedir.

2004 yerel seçim sonuçları, CHP’nin dönüşüm sürecine yeni bir ivme kazandırmış görünüyor. CHP içeriden ve dışarıdan zorlanıyor. CHP içinde büyüyen hoşnutsuzluk ve arayışlar söz

konusu olgu ve sürecin yalınkat ifadesidir. CHP kazanı kaynıyor, iç muhalefet büyüyor, hizipler cirit atıyor. Muhaliflerin olağanüstü kurultayı toplama çabası karşısında CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, olağanüstü kurultay kararı almak zorunda kaldı. Ve bütün bu tablo içinde K. Derviş figürü özel olarak öne çıkıyor. CHP'yi dönüşüme uğratma siyasetinde K. Derviş bir başrol oyuncusu olarak sahneye çıktığı açık ve tartışmasız bir gerçektir.

K. Derviş'in 'Sosyal Demokrasi Raporu'nun Esbab-ı Mucibesi

Gelinen aşamada, K. Derviş CHP'yi reforme etme hareketini açıktan başlatmıştır. Sermaye oligarşisi ve tekelci medya, belli uluslararası güçler ve tekeller K. Derviş'in arkasındadır. Ve Derviş adım adım ilerlemektedir. Bilindiği gibi K. Derviş, stratejik amacı doğrultusunda yakın zaman önce esaslı bir hamle daha yaptı. Yönetici görevlerinden istifa eden K. Derviş, yeni CHP'yi yaratmak için açık ideolojik ve pratik mücadeleyi boyutlandırdı. Tekelci medya ve TÜSİAD'ın gücünü arkalayan K. Derviş 'çağdaş sosyal demokrasinin' yenilenmesi ve bunun reçetesi olarak öne sürdüğü fikirler manzumesiyle ortaya çıktı. Liberal Radikal Gazetesi bunu K. Derviş'in 'Sosyal demokrasi raporu' adıyla beş gün boyunca tefrika etti. Raporun giriş bölümüne düşülen dipnotta bunun bir 'taslak metin' olduğu, 'CHP Bilim Yönetim Kültür Platformu', 'bazı milletvekilleri ve aydınlar' tarafından yapılan tartışmalar sonucu kaleme alındığı belirtiliyordu. Dolayısıyla Derviş Raporu öncelikle bir iç ideolojik mücadele metnidir/manifestosudur. Esbab-ı mucibesi, CHP'yi dönüşüme uğratma ve yeni tipte sosyal demokrasiyi inşa etmektir. Kurulu düzenin ihtiyaç duyduğu 'yeni sol'u yapılandırarak işbirlikçi egemenlere armağan etmektir. K. Derviş, parti içi ideolojik/siyasi mücadeleyi tekelci medya marifetiyle kamuoyu düzlemine de taşıyarak güç kazanmak ve emekçi sınıfları da etkilemek istiyor. Bunun yanı sıra, 'liberal sol'un diğer bileşenlerini de kendi potasında birleştirmek gibi bir amacı ve yan anlamı da düşünülmelidir.

K. Derviş'in 'Sosyal Demokrasi Raporu' Ne Anlatıyor?

Kemal Derviş'in 'sosyal demokrasi raporu' başlığıyla yayınlanan metninin esasında iki yazarı

var: Kemal Derviş-Yusuf Işık. İkisi de London School of Economics'ten mezun. K. Derviş ABD'de Princeton Üniversitesi'nde doktora yapıyor. 1973-1976'da Ecevit'in ekonomi ve uluslararası ilişkiler danışmanlığı, 1978'de Dünya Bankası'nda memurluğa başlıyor ve üst düzeyde görev alan ekonomistliğine kadar yükselen bir kariyer yapıyor.

Yusuf Işık, İngiltere'de Birmingham Üniversitesi'nde yüksek lisansını tamamlıyor. Petrol-İş Sendikası'nda Eğitim Araştırma Müdürü oluyor. DPT'de uzman ve stratejik araştırmalar dairesi başkanlığı ve en son olarak K. Derviş'in bakanlığı sırasında, onun danışmanlığını yapıyor. Yusuf Işık aynı zamanda 1991'de kurulan SBP(Sosyalist Birlik Partisi)'nin kurucularındandır.

Biri DB'nin, diğeri DPT'nin has bürokratlığı- ni/teknokratlığı yapmış bu ikili, kurulu düzeni iyi biliyor. Bu iki burjuva iktisatçısı, bugün 'yeni sol'un, sosyal demokrasinin ideolojik ve programatik inşası hareketiyle karşımıza çıkıyor. Ölü sosyal demokrasiyi yeniden ihya etmeye girişiyor.

Peki ne diyor Derviş? Derviş'in fikri ve zikri ne? Malum rapor, 'Çağdaş Sosyal Demokrasi ve Türkiye' ana başlığını taşıyor ve iki bölüme oluşuyor. Birinci bölüm, kısa tarihçesiyle sosyal demokrasinin tanımını, tarihsel işlevini ve parlak sözlerle başarı öykülerini anlatıyor. Sosyal demokrasinin krizi ve sorunları sıralanarak, bunları aşmak için 'hücum zamanı' çağrısı ve vurgusu yapıyor.

'Türkiye Açısından Çağdaş Sosyal Demokrasi' başlıklı ikinci bölüm ise, CHP'nin evrimsel analizi ve günümüzde nasıl bir parti olması gerektiğini tartışıyor. İkinci bölüm aynı zamanda raporun asıl söylemek istediğini, Derviş'in CHP için önerdiklerini kapsıyor. 'Sosyal-liberal sentez' denilen 'çözüm'ün tezlerini açıklıyor. Başka bir anlatımla yeni sosyal demokrasinin tarifini yapıyor, programatik fikirler manzumesi ve siyasal kimliğini oluşturmaya çalışıyor.

Esasında Radikal'de yayınlanan raporun sayfa manşetleri Derviş'in fikrini ve zikrini çok iyi özetliyordu: "Reform dalgası kendini dayatıyor", "ulus-devlet alanı yeni siyasete dar", "vahşi piyasayı dizginlemek lazım", "Atatürkçü sosyal demokrat sentez", "Ana hedef sürdürülebilir büyüme", "varoşlar cemaatlere bırakıla-

maz”... Denebilir ki, bu fikir tümceleri Derviş’in ‘yeni sol’unun genel ilkeleridir. Ve onun neoliberal programının içeriğini ve özünü anlatmaktadır.

Derviş’in raporundaki ‘fikirler demeti’ başta Kürt ulusal sorunu olmak üzere, siyasal sorunların üzerinden atlıyor. Dolayısıyla ‘çağdaş sosyal demokrasinin yenilenmesi’, sadece neoliberal ekonomi politika programının kabul edilmesiyle sınırlı bir olgu oluyor.

Derviş-Işık İkili, Tarihi Ve Gerçekleri Çarpıtıyor

Derviş-Işık ikilisi ‘yeni sol’un varlık gerekçelerini teorik söylemde kurmak ve sosyal-liberal sentez safatasının arka planını oluşturmak için, ilkin tarihi ve gerçekleri alt üst ediyor, çarpıtıyor ve keyfince kullanıyor. “Marksist köken-sosyalist düşünce” laflarıyla sosyal demokrasinin kökenine atıfta bulunurken, Marksizme ve sosyalizme ihanet ederek soysuzlaşan sosyal demokrasiyi, sosyalizmle özdeşleştiriyor. Sosyal demokrasiyi sosyalizmlerin en hası gibi savunuyor ve yüceltiyor. Keynesyen politikaları ve onun bir modeli olan ‘sosyal refah devleti’ni sosyalizmle eşitliyor; aynı amaç ve programın iki farklı modeli/uygulaması gibi gösteriyor. Farkları silerek sosyalizmi bayağılaştırıyor, özünü boşaltıyor. Ve tersinden sosyal demokrasiyi sosyalizm mertebesine yükseltiyor. Kuşkusuz Derviş bunu bilinçli ve politik bir tercihle yapıyor. Derviş-Işık ikilisi, öldü denilen “sosyalizmin ölüsü”nden bile siyaset devşirmeye çalışıyor. Marksizmle, sosyalizmle soy bağı kurmaya çalışması, sosyalizm mirasına hücum etmesi hem sahtekarca bir bayağılıktır, çarpıtmadır hem de ‘yeni bir dünya mümkündür’ şiarıyla sosyalizm arayışını sürdüren ezilen sınıfları demagoji ve yalanla avlamak içindir. Sosyal demokrasinin hala sosyalizmle ilişkili olduğunun gösterilmeye çalışılmasının anlamı bundan ibarettir.

Derviş-Işık Berlin duvarını, yani “sosyalizmi”, sosyal demokrasinin yıktığını söylüyor ve bir tarihsel başarı öyküsü gibi övgüyle anlatıyor. Hatta hızını alamıyor, ‘vahşi kapitalizmi’ de, merkezietçi sosyalizmi de sosyal demokrasinin yıktığını söylüyor. Ve tabii ki, taammüden yalan söylüyor ve üstelik ağzına yüzüne bulaştırıyor. Gerçekler çarpıtılınca çelişkiler kötü sıtır, yalanlar yüksek sesle güler. Fakat gerçek devrim-

cidir, yeniden ve yeniden karşımıza çıkar, sorusunu sorar. Birinci paradoks ve birinci soru: ‘vahşi kapitalizm’ yenildiyse, yaşadığımız dünyada bu neoliberal egemenlik, bu neoliberal kapitalist vahşet neyin nesi? İkinci paradoks ve ikinci soru: sosyal demokrasi kazandıysa, “vahşi piyasayı dizginlemek” demek ne demek? ‘Yeni sosyal devlet’ önermek niye? Sosyal demokrasinin yenilenmesi demek, sosyal-liberal sentez demek ne demek? Behey yalancılar bu nasıl halt yemek? Üçüncü paradoks ve üçüncü soru, ya da paradoksun paradoksu: sosyal demokrasi ve sosyal devlet sosyalizmle bir ve aynı şey ise, kendi kendini nasıl dizginleyebilir? Sosyal devletin varlık gerekçesi sosyalizmin varlık koşullarının bir ürünü ve sonucu değil miydi?

Sosyalizmin yenilgisi ve yokluğu sosyal devletin de sonu olduğuna göre, sosyal demokrasi kendi kendini mi yendi? Yoksa sosyalizme ve devrim tehlikesine karşı emperyalist-kapitalist bir önlem, taviz ve tampon olan sosyal devlet/sosyal demokrasi gereksizleşti mi? “Burjuva sağduyusunun sakat beygiri, varlığı olaydan, nedeni sonuçtan ayıran çukur önünde elbette ki, ne yapacağını bilmeyerek durur kalır ama insan soyut düşüncenin engebelerle dolu alanında dört-nala at sürüp avlanmaya çıktığı zaman kötü bir beygire binmemeye dikkat etmelidir.” (Ekonomi Politığın Eleştirisine Katkı, K. Marks, s. 35)

Sosyal demokrasi/sosyal devlet sosyalizm diye yutturulmaya çalışılınca, böyle oluyor. Elma ile armut aynı sepete konuluyor, sapla saman birbirine karıştırılıyor. Bu karıştırma bilinçlidir. Derviş-Işık ikilisinin sentezleme ve liberal melezeleştirme yöntemidir. Derviş-Işık ikilisi sosyalizm ve tarihini çarpıttığı gibi, sosyal demokrasi gerçeğini ve tarihini de çarpıtıyor.

1. Emperyalist Paylaşım Savaşı döneminde sosyalizme, devrime ihanet ederek marksizmden kopan sosyal demokrasi, anayurt savunması adı altında kendi burjuvazisiyle/emperyalizmle işbirliğine gitti ve karşı devrimci bir akım haline geldi. Bu tarihsel kopuş ve ihanet kıta Avrupa’sında pek çok büyük devrimin boğulmasına, sosyalizmin önlenmesine yardım etti. Dahası pek çok ülkede faşizme koltuk değnekliği yaptı.

Dünya kapitalizminin 1929 büyük bunalımı, emperyalist-kapitalist sistem ve sahipleri için yeni bir dönemeç oldu. Bu aynı zamanda sosyal demokrasinin de yeni bir dönemeciye. Sosyalist Ekim Devrimi ve SSCB varlığında gerçeklik

kazanan sosyalizm, kapitalist-emperyalist sistemin kriz koşullarında, dünya ezilenleri ve tüm insanlık için tek ve gerçek kurtuluş seçeneğiydi. Dünya kapitalist sistemi hayat-memat meselesiyle karşı karşıyaydı. Sosyalizm ve devrim korkusu karşısında, emperyalist-kapitalist sistem bir yandan Keynesyen politikalarla savunmaya çekilirken diğer yandan Hitler faşizminin saldırganlığıyla onu ortadan kaldırmaya çalıştı. Sosyal demokrasinin mitleştirip kutsallaştırdığı ‘sosyal refah devleti’ tam da bu amansız ve evrensel sınıf mücadelesi koşullarında gündeme geldi ve şekillendi. Sosyal devlet, Keynesyen iktisat, emperyalist-kapitalist sistemin devrim ve sosyalizm varlığı ve korkusu karşısında ezilen sınıfları devrim ve sosyalizmden alıkoymak için verdiği büyük tarihsel tavizi. Ve tersinden sosyalizmin, kapitalizmin bağrında açtığı büyük gedikti. Derviş-Işık ikilisinin çarpıtarak söylediği gibi vahşi kapitalizmi ve faşizmi sosyal demokrasi değil, sosyalizm/SSCB dizginledi ve durdurdu. Sosyal demokrasi ise, sosyalizmin kazandığı reform ve kazanımların üstüne oturdu, burjuvazi adına bekçiliğini yaptı. Sosyal demokrasinin ‘üçüncü yol’ teorisi ve sosyal devlet programıyla kimi İskandinav ülkelerinde hükümünü konuşturması ve bir model olarak kendini sunması da bu dönemin bir gerçekliğidir. Ve yine sosyalizmin yüzü suyu hürmetinedir.

2. Emperyalist Paylaşım Savaşı’nın ardından sosyalizmin kazandığı prestij ve büyüme, Doğu Avrupa’daki sosyalizm ve halk demokrasileri, iki kutuplu dünya gerçeği ve dengesi kapitalizmin ve savaşın yarattığı yıkım ve bunun imar edilmesi vb. gerçeklikler dünyasında emperyalist-kapitalist sistem ‘refah devleti’ modelini kabul etti. Burada refah devletinin kapitalist anayurtlarda uygulanan kapitalist paradigma olduğunu, yeni sömürge ve bağımlı ülkelerde ise, sadece ‘sosyal devlet’in uygulanabildiğini özellikle vurgulamak gerekir. Kapitalist anayurtlardaki gelişme, büyüme ve birikim refah devletinin realize edilmesine elveriyordu. ‘Refah’, ‘sosyal devlet’ marifetiyle paylaşılabilirdi. Yeni-sömürge ve bağımlı ülkelerde paylaşacak bir refah yoktu! Bu dönemde, sosyal demokrat partiler sosyal/ refah devletini savunuyor. Özellikle Batı Avrupa’da onun keyfini sürüyorlardı. Tam da bu koşullar/dönem sosyal demokrasinin yeni bir dönemeci, başkalaşım ve gerici rafineleşme süreci oldu. Marksizm ve sosyalizmden kopuşarak karşı devrimci bir poli-

tik-ideolojik akım haline gelen sosyal demokrasi, 2. paylaşım savaşından sonra da teorik söylemde bir süs ve retorik biçiminde de olsa, evrimci bir sosyalizmi savunuyordu. Evrimci yoldan sosyalizme varmak gibi ütöpik bir amaç taşıyordu. 1959’da uluslararası sosyal demokrasi bu amacından da bütünüyle ve kesin bir biçimde vazgeçti. Başka bir deyişle, kapitalizmi dönüştür

me amacı ve iddiasından vazgeçerek, kapitalizmi ehlileştirme ve iyileştirme amacına sarıldı. Ufkunu ve amacını ‘sosyal refah devleti’yle sınırladı. ‘Sosyal refah devleti’ gerçeğinin büyüyle çıkırından çıkan sosyal demokrasinin gerici ve karşı devrimci niteliği daha bir derinleşti, koyulaştı.

Günümüzde Sosyal Demokrasinin Niteliği Ve Hal-i Pür Melali

SB ve Doğu Avrupa’daki sistemin çözülüşü/yıkılışı sosyal demokrasi için de yeni bir milattır. Sosyal demokrasinin krizi tam da bu milatla başlar. İki kutuplu dünya gerçekliğinin ve evrensel sınıf mücadelesi dengesinin ana çıktılarında biri olarak altın çağını yaşayan sosyal demokrasi, “sosyalizmin” sahneden çekilişiyle, varlık zeminini yitirdi. ‘70’lerin ortalarında tökezleyen ve krizi boyutlanarak süren dünya kapitalist sistemi için sosyal devlet giderek daha ağır bir yük ve kambur haline gelmişti. SB ve Doğu Avrupa’nın dünya sahnesinden çekilmesi neoliberal kapitalist dalganın/emperyalist küreselleşmenin önünü açtı, düzledi ve kendini realize etmenin fırsatlarını sundu. Bu koşullarda emperyalist sistem, sosyal devlet kamburundan kurtulmak için duraksamadı, onu kaldırıp bir kenara attı. Artık ona ihtiyaç yoktu. Dahası sosyal devlet azgın neoliberal hırs ve gelişimin önünde ayak bağıydı. Devasa uluslararası tekel-ler, dünyadaki devletlere ve burjuva siyasete yeni bir şekil, çeki düzen veriyordu.

Sosyal devletin tasfiyesi, aynı anlama gelmek üzere sosyal demokrasinin tasfiyesiydi. Sosyal devlet paradigması, sosyal demokrasinin siyasal varoluşunun dayanağı, toplumsal programı ve bayrağıydı. Oysa emperyalist küreselleşme dalgası, sosyal demokrasinin elinden sosyal devlet bayrağını alıyor, ona neoliberal programın bayrağını veriyordu. Artık ‘sağ-sol’ program yoktu. Emperyalist küreselleşmenin tekeli neoliberal programı vardı. ‘Tek program, iki parti’li bir

siyasal düzenek dayatıyordu kurulu düzen. Bu durumda sosyal demokrasi, kapitalizmin süzgecinden tarihsel olarak üçüncü kez rafine oluyor, gerici/karşıdevrimci niteliği doruğuna çıkıyordu. Evrimci sosyalizmden sosyal devlete, sosyal devletten sosyal-liberal senteze uzanan sosyal demokrasinin evrimi aynı zamanda onun karşıdevrimci niteliğinin gelişme grafiğidir.

Günümüzde sosyal demokrasi tarihinin en gerici niteliğine ulaşmış, açıktan kapitalizm ve tekelci liberalizm savunusuyla ve neoliberal politikaları destekler pozisyonuyla, yeni bir tarihsel misyon oynamaktadır. Emperyalist küreselleşme döneminin neoliberal iktisadıyla uyumlu sosyal demokrasi, aynı zamanda ‘yeni sosyal demokrasi’ olarak adlandırılmaktadır. Sosyal demokrasinin krizini aşmak için bulduğu yol, tekellerin neoliberal programını kabul etmek olmuştur. Yeni sosyal demokrasi tam da budur. ‘Yeni sol’, ‘üçüncü yol’ gibi sıfatlar/adlar ise, yeni sosyal demokrasinin gerici özünü ve niteliğini gizleyen ideolojik argümanlardır. Bugün adı/sıfatı ‘sosyal demokrat’, ‘demokratik sosyalist’, ‘işçi partisi’, ‘sosyalist parti’ olan geniş bir sosyal demokrat partiler yelpazesi ‘yeni sol’,

‘üçüncü yol’ teorisiyle emperyalist küreselleşmeyle uyumlu ve onun hizmetindeki siyasal varlıklar durumuna gelmiştir. İngiltere’de Tony Blair, Brezilya’da Lula, İspanya’da Zapatero yeni sosyal demokrasinin yükselen yıldızlarıdır. K. Derviş de aynı yıldızlar kervanına katılmak ve yaşadığımız coğrafyada emperyalist küreselleşme uyumlu/güdümlü yeni sosyal demokrasiyi yaratmak istiyor. Ortaya attığı ‘sosyal-liberal sentez’ faraziyesinin amacı da budur.

‘Sosyal-Liberal Sentez’ Mümkün Mü?

Derviş-Işık ikilisi modern zamanların ideolojik simyacıları ve siyaset dolandırıcıları olarak karşımıza çıkıyorlar. DB, DPT kafalı ve sentez meraklısı ikilinin söylediklerine inanacak olursak, ‘feylosof taşını’ bulduklarını, büyük tarihsel sırrın bilgisine eriştiklerini, sosyal demokrasinin pis cürufunu altına dönüştürdüklerini ve bunun formülünün de sosyal liberal sentez zirvasında saklı olduğunu kabul etmemizi istiyorlar. Sosyal-liberal sentezle yeni bir altın çağ yaratabileceklerine inanmamızı istiyorlar. Siyaseten ölmüş ve kokuşmaya başlamış sosyal demokrasiyi, sol ve sosyalist sözlerle parlatarak, altın yaldızlı sosyal liberal sentez ambalajıyla

kitlelere sunuyorlar. Böylece yeni bir dünya arayışında, eşitlik, toplumsal adalet, özgürlük düşünün peşinde olan ezilenleri ideolojik simyacılık numaralarıyla aldatmaya çalışıyorlar.

Fakat biliyoruz ki, görünen her şey gerçek, parlayan her şey altın değildir. Tıpkı Derviş-Işık ikilisinin bize ezilenlere altın diye göstermeye çalıştıkları sosyal liberal sentez gibi... O halde sosyal-liberal sentez safsatasına biraz daha yakından bakalım.

Derviş-Işık ikilisi CHP’yi emperyalist küreselleşmenin icaplarına uygun ve Batı tipi bir yeni sosyal demokrat parti formuna sokmak için, iki senteze melezleştirmeye tabi tutuyorlar. Sentezlerden ilki ‘Atatürkçü sosyal demokrat sentez’ formülünde ifade buluyor. Bu sentezin arka plan fikriyatı ‘ulus-devlet alanı yeni siyasete dar’ tespitine dayanıyor. Atatürkçü sosyal demokrat sentez, kemalist paradigmanın aşıldığını, küreselleşme koşullarında geçersiz kaldığını anlatmaya çalışıyor ve “küreselleşelim” diyor. Milliyetçi ve kurumsal devlet partisi CHP’den ‘ulus-devlet’ merkezli varlığını ve ufkunu, ideolojik-siyasal kimliğini değiştirmesini talep ediyor. Atatürkçü sosyal demokrat sentez, dolaylı ve zımnen ulus-devlet gerçeğinin aşıldığı fikrine dayanıyor.

Derviş-Işık ikilisinin sentezlerinin iki ana sahası var: sosyal devlet ve ulus devlet. Sosyal-liberal sentez teorisi her iki sahayı da revizyondan geçiriyor ve uluslararası tekellerin ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirmeyi amaçlıyor. Ulus-devletin tekellerin neoliberal ihtiyaçlarına uyumlu hale getirilmesi süreci esasen tamamlanmıştır. ‘Uluslararası tahkim’, MAI, MİGA, yönetim gibi uluslararası tekellerin uzuvları ulus-devlete monte edilmiş ve ‘yeni ulus-devlet’ yaratılmıştır.

Gelelim sosyal devlete... Biliniyor, sosyal demokrasinin püf noktası ve programının amentüsü sosyal devlettir. Bugün sosyal demokrasi, kelimenin gerçek anlamıyla sosyal devletten vazgeçmiştir. Sosyal devletin neoliberal kapitalist dalgayla süpürülüp tarihten atılması koşullarında, sosyal demokrasi ‘Yeni sosyal devlet’, ‘Yeni refah devleti’ gibi tümüyle yapay, içi boş ideolojik kavramlarla ortaya çıkıyor. Sosyal-liberal sentez teorisinin ayırt edici yanı tam da bu ‘yeni’ sözcüğünde saklıdır. ‘Yeni’ sözcüğü sosyal devletten vazgeçişin ideolojik örtüsünden ve dolayımli kabulünden başka bir şey değildir. ‘Yeni sosyal devlet’, ‘Yeni sosyal demokra-

si'nin izdüşümüdür ve her ikisi de yapaydır. 'Yeni sosyal devlet' gerçekte sosyal olmayan devlettir. Derviş-Işık ikilisinin sosyal devlet argümanı, sosyal-liberal sentez faraziyesinde sadece bir retoriktir. Onlar, uluslararası tekellerin emrine, denetimine ve yönetimine sunulan her şeyi, sosyal-liberal sentez filesine dolduruyor ve olumlayarak savunuyor. 'Yeni kamu yönetimi' denilen kapsamlı reform 'yeni refah devleti'nin etkinlik potansiyelini artıracaktır' deniliyor ve alkışlanıyor.

Halihazırda uluslararası tekeller oligarşisi tarafından yukarıdan dayatılan ve uygulanan 'kamu reformu' modellerinin ve yönetim biçimlerinin ne büyük sosyal sorunlara yol açtığı, ezilen, sömürülen kitleleri daha fazla mağdur ettiği ve dışladığı tartışma götürmez bir gerçektir.

Devletin şirketleştirilmesi ya da şirket gibi işlenmesi mantığı, yeni sosyal devletin asli niteliklerindedir. Ne var ki, devlet eski devlet değildir. Ekonomik sektörleri, hatta kamu hizmetlerinin belli kalemleri/sektörleri bile ellerinden alınan ve küçültülen devletin, sosyal devlet rolü oynama koşulları/imkanları yoktur. Mevcut devlet elinde kalan kamu hizmet sektörlerini de bir kapitalist şirket/işletme gibi ve tekeli rekabet sistemi içinde işleteceğine göre, yeni sosyal devlet boş kubbeye hoş bir yalandır. Önce devletin ekonomik olarak küçültülmesi ve sosyal yükümlülüklerinin atılması, ardından da kamu hizmetlerinin paralı hale getirilmesiyle, sosyal devlet tümüyle bitirilmiştir.

Sosyal demokrasi, devleti elinde tuttuğu oranda kapitalizmin vahşi sonuçlarına karşı sosyal devlet modelini uygulayarak düşük gelirli kesimlere nefeslenme imkanı sağlıyordu. Bunu yaparken özel kapitalist sektörden hiçbir katkı almıyordu. Sosyal devletin "sosyal" politikalarının bütün finansmanını kolektif kapitalist olarak kendisi karşılıyordu. Devlet kapitalizmi buna fazlasıyla imkan veriyordu; sendikaların yüzde 70'i KİT'lerde örgütlüydü. Eğitim-sağlık resmi, yarı-resmi kurumlarca finanse ediliyordu. Sosyal güvenlik devlet güvencesindeydi. İşsizliğin yol açabileceği toplumsal hoşnutsuzluklara karşı KİT'ler istihdam yaratıcı tedbirlerle buradaki basıncı azaltıyordu. Sonuç olarak sosyal devletin üstlendiği yükümlülüklerin hiçbir aşamasında özel kapitalist işletmelerin ve finans sektörünün katkısı yoktu. Oysa yeni sosyal devlet palavrasında Derviş-Işık ikilisi özel sektö-

re/tekellere böyle bir rol veriyor. Tekellerin yeni sosyal devlet ve sosyal politikaların bir ucundan tutacağını, yükün yarısını omuzlayacağını söylüyor. Sosyal-liberal sentez safsatası bir kez daha olmayacak duaya amin dememizi, bile bile yalana inanmamızı istiyor.

Kapitalizmin gerçeğine/doğasına, günümüz liberal kapitalist vahşiliğine ve ilerleyişine tümüyle aykırı olarak ona atfedilen 'sosyal karakter' boş ve idealistçe bir saçmalaktır. İdeolojik büyücülük/simiyacıktır. Bilimsel bakımdan beş paralık bir değeri olmayan kapitalizm güzellemeleridir. DB'nin yoksulluğu azaltma, yoksullukla mücadele programlarından esinlenen bu kapitalizm güzellemelerinin ne aslı ne de ondan esinlenerek türetilmiş versiyonlarının vahşi kapitalizmi dizginleme amacı ve gücü vardır. Bu tür "program", fikir ve uygulamalar, kapitalizmin en uç açlık, yoksulluk, dışlanmışlık görünümünün ve sonuçlarının üstünü örtmek için öteden beri kullanılmaktadır. Amaç, kurulu kapitalist düzenin, varlığıyla nedeni olduğu ve ürettiği bu sorunlara sistem içinde çözüm bulacağı yönünde umut vermek, ezilenlerin öfkelelerini ve devrimci arayışlarını manipüle etmek ve düzen içinde tutabilmektir. Sadece DB gibi uluslararası finans tekelinin değil, pek çok büyük ve uluslararası tekelin paralel "sosyal" gösteri ve programları var. Reklam ve ihsan dağıtmanın iç içe geçtiği, yoksullara, açlara, sokak çocuklarına, AIDS'lilere, kadınlara vb. sözüm ona yardım programları, günümüz kapitalizminin yeni orta sınıfının bir bölümünün istihdam edildiği ve adına STK, vakıf denilen çok çeşitli örgütlerin marifetiyle daha örgütlü yapılıyor. Söz konusu örgütler, tekeller düzeninin emrinde ezilenleri yatıştırmanın ve kontrol etmenin araçları işlevi görüyor.

Bu örgütler kapitalizmin en iğrenç, en kirli yüzünün makyajını yaparak kapitalizme "sosyal", "insancıl" bir yüz vermeye çalışıyor. Tekeller, düzeni, sosyal politika ve hizmetini böyle yapıyor. Vahşice sömürüyor, eziyor. Fakat insancıl, iyiliksever, yardımsever ve ebeveyn görünmeyi de ihmal etmiyor. Derviş-Işık ikilisinin yoksulluğa bulduğu çare budur: DB'nin ve tekellerin STK'lar, vakıflar, Soros'lar eliyle yapılan ihsan programları... DB'nin "sosyal politika" reçetelelerinden alınmış aspirin ve sakinleştirici çözümleri, yeni sosyal demokrasinin programı olarak ezilenlere pazarlanıyor.

Derviş-Işık ikilisinin eğitim, sağlık, istihdam, tarım, kadın, varoşlar konusunda önerdikleri yoksullukla mücadele programıyla uyumlu ve aynı mantık çerçevesindedir. Eğitim ve sağlığın özelleştirilmesi, paralı hale getirilmesine karşı değiller, bilakis böyle olması gerektiğini döne döne vurguluyorlar; bunu ‘sosyal piyasa’ için zorunlu koşul görüyorlar.

Eğitimin ana amacını sanayiinin teknoloji kullanımına bağlı gelişmesine, BİT (Bilişim ve İletişim Teknolojileri) alanındaki beceri düzeyi ve sürekli öğrenme kapasitesine ve kalifiye işgücü ihtiyacının karşılanmasına göre düzenlenmesini öngörüyorlar. “Eğitimin XXI. yüzyılın dünya ile rekabet ve uluslararası işgücü piyasasında yer alabilmek için gerekli donanımı sağlaması”nı istiyorlar. Liberalizmin burjuva fırsat eşitliği ilkesiyle işe başlıyorlar. Bütün ‘sosyal politikalarının’ ana halkası, fırsat eşitliği ilkesidir. Fırsat eşitliğinin her şeyi çözeceğine en az Özal ve Tayyip kadar iman ediyorlar. Özal’ın tekrarlaya tekrarlaya memleketin ve ezilenlerin anasını ağlattığı, hayatlarını berhava ettiği neoliberal programın fırsat eşitliği ilkesi, şimdilerde Derviş-Işık ikilisinin dilinde bitmez bir yalan şarkısına dönüşmüştür. Toplumsal adaletsizliğin doruğa çıktığı, sınıflar arası uçurumun ve eşitsizliğin sürekli büyüdüğü neoliberal kapitalizm koşullarında, fırsat eşitliğinin tek bir anlamı vardır: Altta kalanın canı çıksın... Onlar da bunu söylüyor zaten: “Sosyal demokrasi yalnızca hakça gelir dağılımı aracı değildir ve aynı zamanda sağlıklı sürdürülebilir. Ülkeyi krize sokmadan gerçekleştirilen yeterince yüksek ve düzenli bir büyümenin güvencesi olmalıdır.” Derviş’in derdi/amacı bellidir. Sürdürülebilir kapitalizm, istikrarlı büyüme. Yani tekelci neoliberal programın eksiksiz uygulanması, tekellerin azgın sömürü ihtiyacının güvencelenmesidir.

Sağlık konusundaki ‘sosyal’ çözümleri eğitim konusundaki yaklaşımlarından farklı değil. Eğitime ulaşmada fırsat eşitliği nakaratı sağlıkta da yineleniyor. Tüm nüfusun sağlık güvencesine alınması gibi iddialı sözlere karşın, sağlık alanında önerdikleri özetle ‘paran kadar sağlık’tır. Sağlığın kamu ve özel sektör biçiminde örgütlenmesi, kamu-özel sektör rekabetinin tam bir fırsat eşitliği sağlayacağı, sosyal hizmet kalitesini artıracığı söyleniyor. Fakat tüm nüfusun nasıl sağlık güvencesine kavuşacağı, bunun hangi ve nasıl bir programla yapılacağı söylenmiyor.

İşsizliğin kronik işsizliğe dönüştüğü günümüz kapitalizm gerçekliğinde Derviş-Işık ikilisi ‘tam istihdam’ yalanları üfürüyorlar. Kapitalizm koşullarında ‘tam istihdam’ ya da herkese iş imkanı olabilir mi? Yalanın sınırı yok. Ve bizim de bu bayağılığa, yalanlara cevap vermek içimizden gelmiyor.

Sözü gerçek hayata bırakıyoruz. Gerçek hayat bu burjuva yalancılara yeterince cevap ve ders veriyor. Dahası Derviş-Işık ikilisinin bir yalanı diğerini yalanlıyor, bir söylediği diğeriyi çelişiyor. Örneğin bir yandan ‘tam istihdam’ lafları ediliyor, diğer taraftan tarımda yüzde 35 istihdamın çok yüksek olduğunu ve bunun merkez Avrupa ülkelerindeki gibi yüzde 5’lere çekilmesini savunuyor. Tarımın tasfiyesini istiyor: “Tarımda ise, her türlü ürüne sübvansiyon ödenmesi politikasına geri dönülmeyecek, tarımın rekabet gücünü ve kapasitesini artıracak, böylece bu kesimde çalışanların gelirlerini kalıcı şekilde yükseltecek ve tarımda modernleşmeyi teşvik edecek destekler sağlanacaktır.” deniliyor. Tarımın tasfiyesi aynı zamanda modernleşmenin gerçekleşmesi/gelişmesi olarak görülüyor.

İşgücünün feminizasyonu ve kadın-erkek fırsat eşitliğini önermesi, Derviş-Işık ikilisinin kadın sorununa getirdikleri çözüm programıdır. Bunca laf yığını arasında kadınlara biçtikleri rol, kadınların daha fazla ve bilhassa kalifiye işgücü olarak kapitalist üretime katılmasıdır. Kadınların bu amaç doğrultusunda eğitilmesi, eğitime vurgu yapılması, bununla ilgilidir. Evrensel ve toplumsal bir sorun olarak kadın sorununun diğer vecheleri Dervişgilleri ilgilendirmemektedir.

Derviş-Işık ikilisi, ‘sosyal adalet’, sosyal denge, sosyal devlet kavramlarını bozuk para gibi kullanıp duruyorlar. ‘Sosyal piyasa’ kavramıyla kapitalizmi sosyalleştirmeye girişiyorlar. ‘Sosyal adalet’ olmadan, sosyal denge olmadan, sosyal piyasanın başarılı olamayacağını söylüyorlar ve tabii ki saçmalıyorlar.

Esasen bütün bu savunu ve saçmalıklar piyasa ekonomisi, neoliberal ekonomi programını sosyal demokrasi lisanıyla kitlelere benimsetmek içindir. Bu bağlamda, Derviş-Işık ikilisinin sosyal-liberal sentez/sosyal piyasa safsatasında betimledikleri sosyal demokrasi programının, AKP’nin hali hazırda uygulayageldiği ekonomi politika programından esasta bir farkı yoktur. Bizim gördüğümüzü Derviş-Işık ikilisi de görüyor ve ayırım koymaya çalışıyor: “Gerçekte parti

programlarının çoğu belki yüzeysel olarak birbirine benzemektedir, ama temelde biraz derinlere inildiğinde önemli farklar vardır” deniliyor. İster yüzeyden ister derinden bakalım, Derviş-Işık ikilisinin ayırım koymak için söyledikleri gerçeği yansıtmıyor. Sosyal-liberal sentezin özel olarak burjuva sağ, yeni sağ ya da muhafazakar partilerinin liberal programından temelde bir farkı bulunmuyor. Spesifik bir çalışmayla tespit edeceğimiz önemsiz farklar, tek bir programın sol ve sağ lisana tercümesinden ibarettir. Ve esasen burjuva sağ ve sol’un siyasal kimliklerinin ihtiyaçları ve kendilerini siyasal bakımdan idame ettirmeye sınırlı düzeydedir.

Dolayısıyla Derviş-Işık ikilisinin yoksulluk, eğitim, sağlık, kadın, varoşlar başlıklı toplumsal sorun ve konulara getirdikleri yaklaşımların, AKP’nin uygulamakta olduğu programın bir versiyonu olmak dışında farkı yoktur.

Derviş-Işık ikilisinin varoşlara özel önem vermeleri konuyu programatik bir başlık haline getirmeleri dikkat çekicidir. ‘Varoşlar cemaatlere bırakılmaz’ derken, Derviş-Işık ikilisinin konuyu iki noktadan önemsediklerini görebiliyoruz. İlki, varoşlardan kaynaklanan devrimcilik korkusudur. Varoşlardaki açlık, yoksulluk, işsizlik, itilmişlik, dışlanmışlık, kapitalizmin kutuplaştırıcı toplumsal yıkımının çıplak yüzü olduğu kadar, onun mezar kazıcı ordularının da büyük bir bölümünü oluşturan ‘asi’lerin ve ‘barbarların topladığı sosyal coğrafyadır. Kurulu düzenin efendileri, devrimci patlamaların varoşlardan geleceğini görüyor ve seziyorlar. İkinci önemli boyut ise, burjuva siyaseti bakımından varoşların taşıdığı belirleyici durumdur. AKP’nin esasen varoşları oy deposu haline getirerek hükümet koltuğuna tırmanması, varoşların kilit siyasal rolünü ve önemini bir kez daha göstermiştir. ‘Sosyal devlet’in tasfiye edildiği günümüz koşullarında, varoşların siyaseten elde tutulması yaşamsal oluyor. AKP bunu ‘sosyal devlet’i ikame edecek tarikat-cemaat enstrümanları ağıyla postmodern tarzda yapıyor ve siyasal-sosyal tabanını yaratıyor, elde tutuyor. Başka bir anlatımla, varoşları neoliberal program ve siyasetin kuyruğuna takabiliyor. Cemaat siyaseti yoluyla bunu başarıyor. Cemaatçi dayanışma ve işbirliği karşılıklı bir alışverişi interak-

tif siyasal-sosyal-iktisadi ilişkiyi kapsıyor. Yeni burjuva siyaset, cemaatçi ilişki kimlik ve siyaseti öne çıkarıyor, teşvik ediyor, işlevli kılıyor. Derviş-Işık ikilisinin varoşlar ve cemaatler kaygısı anlamsız ve yersiz değildir. İktidara giden yollar biraz da bu mekanlardan ve duraklardan geçmektedir.

Sonuç Olarak

Günümüz kapitalizmi burjuva siyasete tek bir programın pratikleştirilmesini dayatıyor ve uyguluyor. Tüm renkleri ve tonlarıyla burjuva sağ da, sol da uluslararası tekellerin neoliberal programını bayrak olarak taşıyor. Sosyal-liberal sentez, neoliberal programın sol yüzüdür. ‘Tek program iki partili siyasi sistem’in zorunlu aktörüdür.

Sosyal-liberal sentez ‘üçüncü yol’un bir versiyonu ve kötü bir kopyasıdır. Derviş-Işık ikilisinin kılavuzu ve yeni sol’un modern zaman peygamberi Anthony Giddens’tir. Zira neoliberal programı, düzen sol’u ve yeni sosyal demokrasi için teori haline getirmiştir. Derviş-Işık Anthony Giddens, Tony Blair ve onun partisini, ‘yeni sol’u izleyerek ilerliyor.

Sosyal-liberal sentez mümkün müdür? Tek sözcükle hayır! Sosyal devlet ya da sosyal refah devleti olgusu kapitalist sistemin zorunlu bir seçeneği olarak gündeme gelmiştir. Sosyal devlet kapitalizmin sosyalizm karşısında devrim tehlikelerini bertaraf etmek için başvurduğu bir tavidir. Asla bir sentez değildir. Önünde sorunda kapitalizm bağlamında, kapitalizmin kendini savunma ve yaşatma modelidir. Liberal/neoliberal kapitalist ekonomi ile sosyal devlet birbirini dışlayan olgulardır. Sosyalliberal sentez’in teorik, pratik ve bilimsel bakımdan bir tutarlılığı ve gerçekleşme imkanı yoktur. Sosyal-liberal sentez, koskoca liberal bir masaldır.

Vahşi kapitalizmi ancak ve yalnızca sosyalizm durdurabilir ve alt edebilir. Kapitalizm insanileştirilemez. İnsani veya sosyal kapitalizm teorileri, bayağı burjuva yalandan başka bir şey değildir. Ezilen insanlığın tek ve gerçek kurtuluşu sosyalizmdir. Yeni bir dünya mümkündür. Yeni bir dünya sosyalizmedir.